



การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้



อภิเนนทาการ

จาก

.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปรัชญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2546

จพ

น 5537

2546

ด.2

ISBN 974-04-3143-7

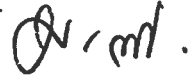
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์


เรื่อง

การศึกษากิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้



.....  
นายนิคม ศรีรักสูงเนิน

ผู้วิจัย



.....  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพร จรรย์ยานนท์

ค.บ., M.M.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์



.....  
นายกิตติ ศรีเปารยะ นศ.บ., ศศ.ม.

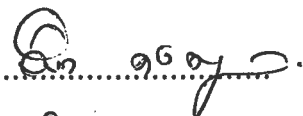
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์



.....  
รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์

กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์



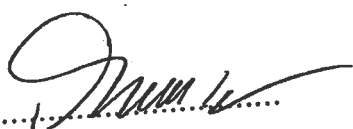
.....  
นางวิภา คงคากุล

B.A., M.Mus., Ed.D. (Music Education)

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์



.....  
รองศาสตราจารย์รัศมีคารา หุ่นสวัสดิ์, Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2546



นายนิคม ศรีรักสูงเนิน

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อ่อนรรณ จรรย์ยานนท์

ค.บ., M.M.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นายกิตติ ศรีเปารยะ นศ.บ., ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกฤษดิ์

กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข

กศ.บ., M.M.E., D.A. (Music)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลย ภูมิพันธุ์

กศ.บ., M.S., Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์รัศมีดารา หุ่นสวัสดิ์, Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย ปิฎกัรัชต์ อาจารย์ กิตติ ศรีเปารยะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลย ภูมิพันธ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นต่างๆ และเสียสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้กำลังใจในการทำมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ทุกท่านที่ให้ความรู้และข้อคิดเห็นจนผู้วิจัยสามารถทำวิจัยได้สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดีของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง รวมทั้งผู้บริหารและคณาจารย์โปรแกรมวิชาดนตรีทุกท่าน ที่อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบคุณนักศึกษาวงโยชวาทิตกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ที่อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณที่เพื่อนน้องวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ทุกท่านที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำและให้กำลังใจในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยนี้ แต่ ครอบครัวศรีรักสูงเนิน ผู้ซึ่งให้กำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคนานาประการมาโดยตลอด และขอระลึกถึงพระคุณครู อาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางดนตรีและวิชาการมาตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ก็ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ จากทุกท่านดังกล่าว รวมทั้งที่มีได้กล่าวในที่นี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบคุณอีกครั้งมา ณ โอกาสนี้

นิคม ศรีรักสูงเนิน

**การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ (A STUDY OF THE ACTIVITIES OF MILITARY BAND OF RAJABHAT INSTITUTES IN THE LOWER E-SAN GROUP)**

นิคม ศรีรักสูงเนิน : 4136050 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ค.บ., M.M. กิตติ ศรีเปารยะ  
นศบ., ศศ.ม. ณรงค์ชัย ปิฎกัรัชต์ กศ.บ., กศ.ม., ศศ.ม.

**บทคัดย่อ**

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้และเพื่อศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตทั้ง 4 สถาบัน ได้แก่ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์และอุบลราชธานี ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ ระหว่าง พ.ศ. 2542-2543 ผลการวิจัย พบว่า

สภาพทั่วไปที่เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิตทั้ง 4 สถาบัน สังกัดโปรแกรม วิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองอธิการบดีและอธิการบดีตามลำดับ การจัดหลักสูตรทั่วไปมี 3 หลักสูตร มี 3 สาขาวิชา คือ สาขาการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และสาขาศิลปศาสตร์ หลักสูตรสาขาวิชาดนตรีมี 2 สาขา คือ สาขาการศึกษาและสาขาศิลปศาสตร์ หลักสูตรรายวิชาวงโยชวาทิตมี 5 รายวิชา คือ วิชาปฏิบัติวงโยชวาทิต 1-3 วิชาหลักการโยชวาทิตและวิชาการสอนโยชวาทิต

กิจกรรมวงโยชวาทิตของ 4 สถาบัน พบว่า นโยบายมีความคล้ายคลึงกัน เพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร มีแผนงานเพื่อพัฒนาวงให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ด้านบุคลากร มีอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุม 21 คน การจัดการเรียนการสอน ทุกสถาบัน ให้เลือกเรียนรายวิชาหลักการโยชวาทิต ส่วนสถาบันราชภัฏสุรินทร์เปิดเพิ่มอีก คือ การสอนโยชวาทิต ด้านเครื่องดนตรี มี 117 ชิ้น ใช้ได้ 87 ชิ้น มีมากที่สุดคือสถาบันราชภัฏสุรินทร์ 44 ชิ้น และน้อยที่สุดคือสถาบันราชภัฏนครราชสีมา 20 ชิ้น

ปัญหาและอุปสรรค ที่เป็นปัญหามากคือ เครื่องดนตรีมีน้อย นักศึกษาให้ความสนใจสมัครเป็นสมาชิกวงไม่มาก อาจารย์ผู้สอนมีภาระงานมาก สถานที่ฝึกซ้อมไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ เป็นปัญหาที่หลากหลาย อาจารย์ผู้สอนดนตรีและผู้ควบคุมพอแก้ไขได้

**คำที่สำคัญ :** กิจกรรม / วงโยชวาทิต / สถาบันราชภัฏ / อีสานใต้

**A STUDY OF THE ACTIVITIES OF MILITARY BAND OF RAJABHAT INSTITUTES IN THE LOWER E-SAN GROUP.****NIKOM SRIRUKSOONGNERN : 4136050 : MSMS / M****M.A. (MUSIC)****THESIS ADVISORS : ANAK CHARANYANANDA, B.Ed., M.M., KITTI SRIPAORAYA, B.A., M.A., NARONGCHAI PIDOKRUJT, B.Ed., M.Ed., M.A.****ABSTRACT**

This research aimed to study the activities of the military bands of Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group. The purposes of the study were to study the background of Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group as the basic information for arranging the activities of military bands and to study the activities of the military bands of 4 Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group i.e. Rajabhat Institute Nakhorn Ratchasima, Buriram, Surin, and Ubon Ratchathani. It was a humanistic study through the qualitative research method. The researcher collected the data from related literatures, interviewing and participant observation during 2542-2543 B.E. The results of the study were:

The general information used as the data for study the activities of the military bands of the 4 Rajabhat Institutes were collected from the Music Program, the Faculty of Humanities and Social Sciences, the Vice Presidents, and the Presidents. There were 3 general programs in 3 fields i.e. Education, Sciences, and Arts. The music program consisted of 2 fields i.e. Education and Arts. The military bands included 5 courses i.e. Music Band 1-3, Principles of Music Band, and Band Teaching.

As to the military band activities of 4 Rajabhat Institutes, it was found that the policies were similar i.e. to serve the purposes of the curriculum. There were specific plans to develop the bands in order to raise the quality and efficiency. There were 21 lecturers and conductors. In the case of learning and teaching, every Rajabhat additional course i.e. Band Teaching. There were 117 musical instruments. Only 87 instruments were in good condition. Rajabhat Institute Surin possessed most instruments i.e. 44 pieces. Rajabhat Institute Nakorn Ratchasima possessed least instruments i.e. 20 pieces.

The problems of the bands were as follows : lack of instruments, too few of students interested in joining the band. teaching loads. and no proper place for practice. Sometimes the teachers are assigned to work on something else besides music.

**KEY WORDS : ACTIVITIES / MILITARY BAND / RAJABHAT INSTITUTE / LOWER E-SAN****208 P. ISBN 974-04-3143-7**

## สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
<b>บทที่ 1 บทนำ.....</b>	<b>1</b>
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
<b>บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม .....</b>	<b>7</b>
2.1 ความหมายและประวัติความเป็นมาของวงโยชวาทิต.....	7
2.1.1 ความหมายของวงโยชวาทิต.....	7
2.1.2 ประวัติความเป็นมาของวงโยชวาทิต.....	8
2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนวงโยชวาทิตในประเทศไทย.....	10
2.2.1 กิจกรรมวงโยชวาทิตในระดับประถมศึกษา.....	11
2.2.2 กิจกรรมวงโยชวาทิตในระดับมัธยมศึกษา.....	12
2.2.3 กิจกรรมวงโยชวาทิตในระดับอุดมศึกษา.....	13
2.2.4 กิจกรรมวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏ.....	15
2.3 หลักสูตรสาขาวิชาดนตรีในสถาบันราชภัฏ.....	18
2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

<b>บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....</b>	<b>29</b>
3.1 แหล่งข้อมูลในการวิจัย.....	29
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
3.3 การจัดกระทำข้อมูล.....	33
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
3.5 การนำเสนอข้อมูล.....	34
<b>บทที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ .....</b>	<b>35</b>
4.1 การจัดองค์กรในการบริหาร.....	35
4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของแต่ละสถาบัน.....	36
4.1.2 นโยบายหลักโดยทั่วไป.....	37
4.1.3 การจัดองค์กรในการบริหาร.....	47
4.1.4 การบริหารงานบุคลากร งบประมาณและอาคารสถานที่.....	50
- การบริหารงานบุคลากร.....	50
- งบประมาณ.....	51
- อาคารสถานที่.....	55
4.2 การจัดหลักสูตรทั่วไป.....	56
4.2.1 สาระสำคัญของหลักสูตร.....	57
4.2.2 การจัดการศึกษา.....	58
- จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา.....	59
- โครงสร้างหลักสูตร.....	60
- จุดประสงค์และการจัดการเรียนการสอน.....	63
4.3 การจัดหลักสูตรวิชาดนตรี.....	70
4.3.1 โปรแกรมวิชาดนตรี.....	70
4.3.2 การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี.....	72
- โปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.).....	73

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- โปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.).....	73
- โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.).....	74
- โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) .....	76
4.3.3 หลักสูตรรายวิชาวงโยชวาทิต.....	77
<b>บทที่ 5 กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้.....</b>	<b>80</b>
5.1 การจัดการกิจกรรมวงโยชวาทิต .....	80
5.1.1 ด้านนโยบาย.....	80
5.1.1.1 กลุ่มของผู้บริหาร.....	83
5.1.1.2 กลุ่มของฝ่ายกิจการนักศึกษา.....	86
5.1.1.3 กลุ่มของโปรแกรมวิชาดนตรี.....	89
5.1.1.4 กลุ่มของวงโยชวาทิต.....	96
5.1.2 ด้านแผนงาน.....	105
5.1.2.1 แผนงานการจัดหางบประมาณ.....	105
5.1.2.2 แผนงานการจัดปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี.....	108
5.1.2.3 แผนงานการฝึกอบรมให้กับสถานศึกษาต่างๆ.....	112
5.1.3 ด้านบุคลากร.....	113
5.1.3.1 กลุ่มบุคคลที่ให้การสนับสนุน.....	114
5.1.3.2 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน.....	116
5.1.3.3 กลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิต.....	121
5.2 การจัดการเรียนการสอน.....	124
5.2.1 การจัดการเรียนการสอน.....	124
5.2.2 การฝึกซ้อมทั้งในและนอกห้องเรียน.....	127
5.2.3 การวางแผนการสอน.....	131
5.2.4 การใช้สื่อการสอน.....	134

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.2.5 การวัดผลและประเมินผล.....	135
5.3 เครื่องดนตรีของวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏต่าง ๆ.....	137
5.4 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข.....	138
5.4.1 ผู้บริหาร.....	138
5.4.2 อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต .....	144
5.4.3 นักศึกษาสมาชิกวงโยชวาทิต.....	150
<b>บทที่ 6 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ .....</b>	<b>154</b>
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	155
6.2 อภิปรายผล.....	160
6.3 ข้อเสนอแนะ .....	167
<b>บรรณานุกรม.....</b>	<b>168</b>
<b>ภาคผนวก .....</b>	<b>176</b>
ภาคผนวก ก แบบสอบถามถึงสัมภาษณ์ .....	177
ภาคผนวก ข ภาพประกอบกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้..	187
<b>ประวัติผู้วิจัย.....</b>	<b>196</b>
<b>EXECUTIVE SUMMARY.....</b>	<b>197</b>

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนเงินงบประมาณแผ่นดินของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ .....	52
ตารางที่ 2 สรุปงบประมาณสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปี 2542 .....	53
ตารางที่ 3 สรุปงบประมาณสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ประจำปี 2542 .....	54
ตารางที่ 4 ตารางหน่วยกิตรวมและสัดส่วนของหน่วยกิตตาม โครงสร้างหลักสูตร ในแต่ละระดับของสถาบันราชภัฏ .....	62
ตารางที่ 5 แสดงรายละเอียดภาระงานที่เข้าร่วมกิจกรรม .....	112
ตารางที่ 6 รายชื่ออาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต .....	118
ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษาวงโยชวาทิต .....	122
ตารางที่ 8 จำนวนนักศึกษาวงโยชวาทิตในแต่ละชั้นปี .....	123
ตารางที่ 9 จำนวนเครื่องดนตรี .....	137
ตารางที่ 10 นักศึกษาสมาชิกวงโยชวาทิต.....	150

**สารบัญแผนภูมิ**

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 การจัดระบบการบริหารงานบุคคลในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ .....	49
แผนภูมิที่ 2 การบริหารงานในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ .....	115



## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนในสถาบันราชภัฏซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เริ่มมีการพัฒนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีอายุมากกว่าร้อยปี จากโรงเรียนฝึกหัดครูมาถึงวิทยาลัยครู จนกระทั่งถึงสถาบันราชภัฏในปัจจุบัน ได้กระจายความเจริญทางการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นจนครบถ้วนทุกภาคของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู สามารถผลิตนักศึกษาและบัณฑิต 5 สาขาวิชา คือ สาขาการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารธุรกิจและสาขานิติศาสตร์ (สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2545: บทนำ) เมื่อความจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น ไม่ได้ผลิตเฉพาะครูอย่างเดียว ดังเช่นในพระราชบัญญัติวิทยาลัยครูเดิม เพราะมีพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ขึ้นใหม่ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112 ตอนที่ 4 ก. ลงวันที่ 24 มกราคม 2538 และให้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 25 มกราคม 2538 อันเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแตกต่างออกไปจากเดิมในหลายสาขาวิชา ในส่วนของสาขาวิชาศิลปะการแสดง โปรแกรมวิชาดนตรีในสถาบันราชภัฏก็ได้รับผลกระทบตามไปด้วย รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงของการแก้ไขหลักสูตร ทำให้ระบบการเรียนการสอนต้องเพิ่มการจัดกิจกรรมในแต่ละรายวิชา เพื่อเป็นการเสริมให้เป็นเชิงปฏิบัติมากขึ้น

การให้การศึกษาทางด้านดนตรี นอกจากหลักสูตรจะได้เน้นให้ศึกษาทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติแล้ว เพื่อให้ นักศึกษารู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างความมีระเบียบวินัย มีความสามัคคีในหมู่คณะ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความอดทนอดจนมีลักษณะ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี กิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะของวงโยชวาทิตเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นดังกล่าว และนอกจากนี้แล้วนักการศึกษายังให้ คำจำกัดความและความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนดนตรีไว้มากมาย เช่น



จากจุดมุ่งหมายทั่วไปในการผลิตบัณฑิต จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ และจุดมุ่งหมายเฉพาะของหลักสูตรตามโปรแกรมวิชาเอกของนักศึกษารวมถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักศึกษา จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนนักศึกษาได้หลายรูปแบบ และจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้มีส่วนในการพัฒนานักศึกษาไปสู่แนวทางที่ได้วางไว้มากที่สุด แต่ต้องอาศัยเวลาและความเสถียร

และนอกจากนี้แล้ว กรมการฝึกหัดครูยังให้คำอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า “ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนการก้าวเข้าสู่โลกเทคโนโลยีอันทันสมัย อีกทั้งยกระดับมาตรฐานบุคลากรให้สูงขึ้นทัดเทียมความเป็นสากล ทางด้านความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพ ทางกรมการฝึกหัดครู จึงให้จัดทำหลักสูตรสาขาศิลปศาสตร์สายดนตรีและศิลปการแสดง โปรแกรมวิชาดนตรีในระดับอนุปริญญาหลักสูตร 2 ปี และหลักสูตรปริญญา 4 ปี โดยแยกออกเป็นแขนงวิชาดนตรีไทยและแขนงวิชาดนตรีสากลขึ้นในปี พ.ศ. 2528 (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2536: คำนำ)

ดังนั้นการศึกษาทางด้านดนตรีจึงได้รับการส่งเสริมและพัฒนารับการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการทางสังคมมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันสถาบันราชภัฏได้อนุมัติให้เปิดทำการสอนโปรแกรมวิชาดนตรีในหลักสูตร 2 สาขาวิชาคือ สาขาวิชาการศึกษาสายมัธยมศึกษาและสาขาวิชาศิลปศาสตร์สายดนตรีและศิลปการแสดง สาระสำคัญตามโครงสร้างหลักสูตร โปรแกรมวิชาดนตรีประกอบด้วยรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในการเรียนรู้ที่เป็น ไปตามเป้าประสงค์ที่มีทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก ทั้งนี้ นอกเหนือจากผู้เรียนจะได้เรียนวิชาบังคับทฤษฎีและรายวิชาบังคับปฏิบัติแล้ว ผู้เรียนยังต้องเรียนวิชาเลือกทั้งรายวิชาเลือกทฤษฎีและรายวิชาเลือกปฏิบัติรวมถึงรายวิชาเลือกเสรีอีกด้วย เพื่อที่จะให้นักศึกษาดนตรีสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาชีพ สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ทางสถาบันราชภัฏจึงจัดกระบวนการทางการศึกษาเพื่อให้บริการแก่นักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบต่าง ๆ ที่นักศึกษาสนาใจ

ในขณะที่เดียวกันสถาบันการศึกษาทุกระดับจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาหรือระดับอุดมศึกษา ต่างมีความต้องการบุคลากรทางด้านดนตรีที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวงโยชวาทิตอย่างมากมาย สถาบันราชภัฏโดยโปรแกรมวิชาดนตรีรวมถึงฝ่ายกิจกรรมนักศึกษาจึงจัดให้มีกิจกรรมวงโยชวาทิต เพื่อสนองตอบกับความต้องการของสังคมดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า จากการจัดการเรียนการสอนวิชาวงโยชวาทิตในสถานศึกษาถือเป็นกิจกรรม ๑ หนึ่งในสถานศึกษา ที่ก่อให้เกิดประโยชน์หลายอย่างตามมา ดังนั้นการสอนวงโยชวาทิตให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความสามารถของทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน การสร้างจิตสำนึกให้กับผู้เรียน ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรักในดนตรี เข้าใจดนตรี ให้ความสำคัญของดนตรี สามารถนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นรวมถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย ไม่ใช่เรื่องที่ย่างยากที่สถานศึกษาหรือครูผู้สอนวงโยชวาทิต จะใช้กฎเกณฑ์ใด ๆ บังคับให้ผู้เรียนดนตรีสนใจอยากร่วมกิจกรรม เพราะคนตรีนั้นมีที่มาจากธรรมชาติ การที่ผู้เรียนจะสร้างเสียงดนตรีก็ต้องเป็นไปตามธรรมชาติเช่นกัน เมื่อผู้เรียนมีจิตสำนึกรักดนตรีแล้ว ความอยากเล่นดนตรีให้ไพเราะ ความขยันหมั่นเพียรและความอดทนในการฝึกซ้อมอย่างจริงจังก็จะตามมา จนสามารถสร้างระบบเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง

กิจกรรมวงโยชวาทิต มีวัตถุประสงค์มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางดนตรีอย่างถูกต้องและมีมาตรฐานทางการบรรเลง ฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เสริมสร้างความสามัคคี กล้าแสดงออกมีบุคลิกภาพที่ดี มีน้ำใจในหมู่คณะ มีความขยันอดทนและมีความเสียสละการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิต มีกิจกรรมไม่เฉพาะแต่การบรรเลงหรือการเดินสวนสนามเท่านั้น ยังมีอีกหลายประเด็นที่เป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง เป็นต้นว่าการประกวดวงโยชวาทิตในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด ระดับเขต ระดับประเทศหรือในระดับนานาชาติ รวมถึงการให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมงานราชพิธีและพิธีอื่นๆ พร้อมทั้งการให้บริการแก่ชุมชนในงานต่างๆ อีกด้วย

เมื่อสังคมเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่นักศึกษาสถาบันราชภัฏ ควรมีความรู้ความสามารถในด้านวงโยชวาทิตเพิ่มเติมจากหลักสูตร สถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มสถาบันหนึ่งที่ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาดนตรี ที่อยู่ในท้องถิ่นที่มีพื้นฐานทางสังคม ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน จึงต้องสร้างกิจกรรมเพื่อผลิตบัณฑิตสนองความต้องการของสังคมดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาวิจัยในเรื่อง การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ขึ้น เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจทำให้กิจกรรมวงโยชวาทิตไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคที่ค้นพบมาเป็นแนวทางการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต

1.2.2 เพื่อศึกษากิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้

## 1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 เพื่อให้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวงโยธวาทิต

1.3.2 เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3.3 อาจเป็นประโยชน์ต่อสถาบันราชภัฏและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในการวางแผนการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต ให้สอดคล้องกับสาเหตุและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

## 1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาโดยศึกษาจากบุคคลผู้ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย

1.4.1 ผู้บริหารของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยธวาทิต ซึ่งได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดีทุกฝ่ายรวมถึงคณาบดีที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 อาจารย์ผู้สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยธวาทิตของทั้ง 4 สถาบัน

1.4.3 นักศึกษาวิชาเอกดนตรีและวิชาเอกอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิกของวงโยธวาทิต  
ที่อยู่ในช่วงระหว่างปีการศึกษา 2542 – 2543

## 1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ จำนวน 4 สถาบัน คือ

1.5.1 สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (รท.นม.)

1.5.2 สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ (รท.บร.)

1.5.3 สถาบันราชภัฏสุรินทร์ (รท.สร.)

1.5.4 สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี (รท.อบ.)

## 1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 กิจกรรมวงโยชวาทิต คือ ลักษณะการรวมวงดนตรีของนักศึกษาซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อใช้บรรเลงประกอบการเดินสวนสนาม การนำแถวนักกีฬา การเดินนำขบวนต่างๆ และการแสดงเพื่อความเพลิดเพลิน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การนั่งบรรเลงและการเดินบรรเลง ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรี 3 ตระกูล คือ เครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าทองเหลืองและเครื่องประกอบจังหวะ

1.6.2 นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน ในภาคปกติ ระหว่างปีการศึกษา 2542 - 2543

1.6.3 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดีทุกฝ่าย ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมกำกับดูแลการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต

1.6.4 ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนวิชาดนตรีและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตในสถาบัน

1.6.5 สถาบัน หมายถึง สถาบันราชภัฏกลุ่มอีสานใต้ จำนวน 4 สถาบัน คือ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และอุบลราชธานี

1.6.6 สภาพกิจกรรม หมายถึง สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในโปรแกรมวิชาดนตรีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร อาจารย์ดนตรีและนักศึกษาวงโยชวาทิต ซึ่งรวมถึง ลักษณะอาคารสถานที่ อุปกรณ์และสภาพที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ

## บทที่ 2

### การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ความหมายและประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิต
- 2) กิจกรรมการเรียนการสอนวงโยธวาทิตในประเทศไทย
- 3) หลักสูตรวิชาวงโยธวาทิตในสถาบันราชภัฏ
- 4) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 2.1 ความหมายและประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิต

ในการวิจัยประเด็นแบ่งการศึกษาได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ความหมายของวงโยธวาทิต และประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิต

##### 2.1.1 ความหมายของวงโยธวาทิต

สุกรี เจริญสุข (2539: 45) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า...“ดุริยางค์ หมายถึง องค์กรของเครื่อง ดัด สี ดี เป่า มาจาก ดุริยะ+อง.ค และมักใช้คำว่า “วงดุริยางค์” เรียกวงดนตรีประเภทหนึ่งซึ่งชาวตะวันตกเรียกว่า “วงออร์เคสตรา” (Orchestra) และสุกรี เจริญสุข ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า... อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้ใช้คำว่า “โยธวาทิต” ขึ้น โดยนำเอาคำว่า “โยธา” แปลว่า ทหาร ผสมกับคำ “วาทิต” ซึ่งแปลว่า ดนตรี กลายเป็น โยธวาทิต ซึ่งใช้กันในปัจจุบันในความหมายของวงดนตรีสากล สำหรับการสวนสนามของทหาร และหมายรวมถึงวงดุริยางค์ที่ใช้สวนสนามของนักกีฬาด้วยทั้ง “ดุริยางค์” และ “โยธวาทิต” มีความหมายว่าวงดนตรีเช่นเดียวกัน ปัจจุบันวงโยธวาทิต หมายถึง “แถววง” นั่นเอง

ดังนั้น วงโยชวาทิต หมายถึง วงดนตรีที่บรรเลงโดยทหาร มาจากภาษาอังกฤษว่า Military Band โดยคำว่า Military คือกองทัพ ส่วนคำว่า Band หมายถึง วงดนตรีที่ผสมวงโดยมีเครื่องดนตรีหลักด้วยกัน 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเครื่องลมไม้ (Wood Winds)
2. กลุ่มเครื่องทองเหลือง (Brass)
3. กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ (Percussion)

วงโยชวาทิต เป็นวงดนตรีสำหรับสำหรับทหาร มีจุดประสงค์ในการใช้งานคือการบรรเลงเพลงหรือการร้องเพลงขอยำเข้าสู่สนามรบของทหาร บทบรรเลงส่วนใหญ่จะเป็นเพลงมาร์ช (March) ที่ใช้ประกอบการสวนสนามของทหารเพื่อปลุกใจในยามสงคราม หรือประกอบพิธีต่าง ๆ ของทหารโดยเฉพาะ แต่ต่อมาวงโยชวาทิตได้พัฒนาไปมาก ไม่ได้ใช้เฉพาะแต่ในกลุ่มของทหารเท่านั้น ยังขยายออกไปสู่ทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีการบรรเลงในหลายรูปแบบ มีการจัดประกวดแข่งขันทั้งภายในประเทศ และระดับนานาชาติ (สยามกลการ, 2536: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

จากความหมายของวงโยชวาทิต สามารถสรุปโดยสังเขปได้ว่า วงโยชวาทิต หมายถึง วงดนตรีที่ยืนและ/หรือเดินบรรเลง รวมทั้งการบรรเลงประกอบการสวนสนาม การบรรเลงประกอบพิธี และบรรเลงสำหรับการแสดงในที่สาธารณะที่มีทั้งผู้ชมและผู้ฟัง ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเครื่องลมไม้ กลุ่มเครื่องทองเหลือง และกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ

### 2.1.2 ประวัติความเป็นมาของวงโยชวาทิต

กองดุริยางค์ทหารบก (2531: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้เขียนตามหลักฐานที่ปรากฏไว้ว่า ชาวโรมันและชาวอียิปต์ ใช้ทรัมเป็ตเป็นเครื่องดนตรีประกอบกิจกรรมในทางทหาร ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11 (ค.ศ. 1007 - 1107) ในสงครามระหว่างแอกมุสลิมซึ่งอาศัยอยู่ในแถบตะวันออกกลาง กับกลุ่มนัับถือศาสนาคริสต์ซึ่งอาศัยอยู่แถบยุโรป เรียกว่า “สงครามครูเสด” อันเป็นสงครามทางศาสนา ส่วนชาวตะวันออกมีประวัติเล่าว่า ขงเบ้งได้ใช้กลยุทธเอาชนะเบาสกได้ โดยเอากลองโลหะไปตั้งรับกระแสน้ำที่ตกลงมาจากภูเขา น้ำที่ตกลงมากระทบกับหน้ากลองทำให้เสียงดังกึกก้อง เป็นการขู่ขวัญข้าศึกเพื่อให้เข้าใจว่ากองทัพที่ยกมานั้นมีมากมายนัก

สยามกลการ (2535: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมาของวงโยชวาทิตไว้ว่า...“วงโยชวาทิตมีการพัฒนามาเป็นลำดับ คือตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11

มีการประสมเครื่องดนตรีและมีการจัดรูปแบบวงขึ้นมา และหลังจากสงครามครูเสดเสร็จสิ้นลง วงดนตรีประเภทนี้ก็ได้ซบเซาลงไป มากระตืองขึ้นในปีคริสตศตวรรษที่ 17 ในสมัยพระเจ้าเฟรดเดอริกที่ 2 และจากยุโรปนี้เอง วงโยชวาทิตก็ได้ถูกถ่ายทอดสู่อเมริกา จนในปี ค.ศ. 1917 อเมริกาได้เข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้ดนตรีเน้นหนักในการบรรเลงเพลงมาร์ช นักประพันธ์เพลงมาร์ชที่มีชื่อเสียงและรู้จักกันดี คือ จอห์น ฟิลลิป ซูซ่า (John Philip Sousa, ค.ศ. 1854-1932) ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาและการศึกษาดนตรีกันอย่างจริงจัง...” และในเรื่องพัฒนาการของวงโยชวาทิตที่เข้าสู่ประเทศไทย ได้มีความเห็นของ ธนากร แพทย์วงศ์ (2541: 59) กล่าวไว้ว่า... “สังคมดนตรีในประเทศไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง เมื่ออิทธิพลดนตรีตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทย แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่กระทบกระเทือนกับสภาพขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวไทย ดนตรีตะวันตกแทรกเข้ามาในรูปลักษณะต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับมาโดยตรง แต่แปรเข้ามาในรูปพิธีกรรมต่าง ๆ และปะปนมากับศิลปะการแสดง” ในเรื่องเกี่ยวกับการเข้ามาของวงแตรหรือวงโยชวาทิตนี้ สุกรี เจริญสุข (2536: 214) กล่าวไว้ว่า... “วงโยชวาทิตในประเทศไทยสันนิษฐานว่า เริ่มเข้ามาในสมัยรัชการที่ 4 ในราวปี พ.ศ. 2395 แต่ลักษณะของวงไม่เหมือนกับในปัจจุบัน วงโยชวาทิตยุคแรกมีลักษณะเป็นแตรวง หรือแตรวง (Brass Band) ความหมาย ตามข้อสันนิษฐานว่าจะเรียกชื่อตามเสียงที่ได้ยินเหมือนกับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ที่คนไทยชอบเรียกกัน เช่น ได้ยินเสียง “ฉิ่ง” ก็เรียกว่า “ฉิ่ง” ได้ยินเสียง “กรับ” ก็เรียกว่า “กรับ” เป็นต้น ส่วนแตรนั้นบางทีก็เรียกว่า “แตร” น่าจะได้อินเสียงเป่าคำพวดัง “แพร แพร” เพราะอาการที่ลิ้นสับดะระรัวเสียงดังออกมาดัง “แพร แพร” แล้วกลายมาเป็น แกร หรือ แตร ในภายหลัง” และสุกรี เจริญสุข (2539: คำนำ) กล่าวไว้ในแตรและแตรวงของชาวสยามว่า... “แตรและแตรวงเกี่ยวข้องกับชุมชนชาวปีพาทย์ มีปีพาทย์ที่ไหนจะมีแตรวงที่นั่น แม้ว่าแตรวงจะเป็นชุมชนส่วนน้อยของสังคมก็ตามแต่แตรได้ฝังรากลึกลงไปในส่วนองพิธีกรรมหลวง พิธีกรรมของชาวบ้าน และในส่วนองความบันเทิงของชาวบ้านด้วยสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยากระทั่งปัจจุบัน แตรและแตรวงชาวบ้านเคยเคียงคู่กับวงปีพาทย์ในสังคมของภาคกลางและได้แพร่ขยายไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศโดยอาศัยกองดุริยางค์ทหาร กองดุริยางค์ลูกเสือ และปีพาทย์ จากงานพิธีกรรมสู่งานของชาวบ้านที่เป็นความสนุกสนาน การแห่แห่น การประโคมงานวันเกิด งานบวชนาคและงานศพ” และยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “ปัจจุบันแตรวงได้ขยายเข้าสู่วงการศึกษากเป็นวงโยชวาทิตหรือวงดุริยางค์ การบรรเลงแตรวงเข้าสู่ระบบและระเบียบของสังคมใหม่ มีการเรียบเรียงเสียงประสาน มีการควบคุมวง บรรเลงในรูปแบบของดนตรีตะวันตก” และสุกรี เจริญสุข (2539: 8-10) ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า... “คำว่า “แตร” เป็นชื่อรวม ๆ ให้เรียกเครื่องดนตรีที่ทำด้วยโลหะ ส่วนใหญ่

ทำด้วยทองเหลือง เรียกกันทั่วไปว่าเครื่องทองเหลือง แตรเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า ทำให้เกิดเสียงโดยใช้ลมเป่า โดยเป่าลมให้ผ่านเข้าไปในท่อ สำหรับแตรในสังคมสยามนั้น แตรเป็นเครื่องดนตรีต่างชาติ เข้ามาในสังคมสยาม 2 กระแสด้วยกัน กล่าวคืออิทธิพลของอินเดียและอิทธิพลของฝรั่งเศสตะวันตก...เรื่องของแตรเป็นเรื่องราวของชาวสยามที่รับเอาวัฒนธรรมชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมอินเดียและวัฒนธรรมฝรั่งเศส แตรเข้ามาอยู่ในพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่คู่กับพิธีกรรมของราชสำนัก อยู่กับราชการทหาร อยู่กับชาวบ้าน แตรฝรั่งเข้ามาอยู่ในเมืองสยามในสมัยใดยังไม่มี ษ้อยู่ดี” ส่วนในเรื่องความเป็นมาของแตรวงนี้ พิชัย วาสนาส่ง (2534: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ในสูจิบัตรการประชุมวงโยชวาทิตปี พ.ศ. 2534 ว่า... “แตรวงหรือบราสแบนด์ที่พลเรือนมาร่วมกันเล่นอย่างจริงจังนั้น ว่ากันว่าเกิดขึ้นในอังกฤษ...ส่วนในสหรัฐอเมริกา นั้นแตรวงเริ่มเป็นที่นิยมกันมากตั้งแต่สมัยสงครามกลางเมืองระหว่างฝ่ายเหนือกับฝ่ายใต้ (1864) หลังสงครามแล้วเมื่อฝ่ายเหนือชนะ โยชวาทิตของทหารฝ่ายเหนือขยายวงใหญ่กว่าที่เล่นกันในยุโรปมาก...” และพิชัย วาสนาส่ง ยังได้กล่าวต่ออีกว่า... “แตรวงพวกแรก ๆ น่าจะได้แก่ พวกแตรวงที่เล่นตามโรงหนัง สมัยที่ยังเป็นหนังเงียบ ไม่มีเสียงจากฟิล์ม โรงภาพยนตร์ต่าง ๆ มีแตรวงที่เล่นกันสี่ห้าคน เล่นแสดงอารมณ์ตามเนื้อเรื่องของภาพยนตร์ และเล่นโหมโรงก่อนฉายภาพยนตร์ด้วย แตรวงเหล่านี้มีประโยชน์ในเทศกาลต่างๆ ตั้งแต่บวชนาค แต่งงาน ไปจนถึงการแห่ศพ...”

จากการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่า วงโยชวาทิต ได้เข้าไปในประเทศไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นกองทหารแตรบรรเลงเพื่อเป็นสัญญาณทางทหาร หรือเพื่อแสดงความเคารพเฉพาะเจ้านายชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น ครูผู้ฝึกสอนก็เป็นชาวต่างชาติทั้งสิ้น แตรวงหรือวงโยชวาทิตมีการพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับ สามารถบรรเลงเพลงได้หลากหลาย ทั้งที่เป็นเพลงสำหรับการฟังหรือเพลงสำหรับประกอบพิธีการ กิจกรรมวงโยชวาทิตจึงได้เจริญรุ่งเรือง กระจายไปตามสถานที่ต่างๆ เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย จนขยายไปสู่สถานศึกษาทั้งที่เป็น โรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ดังที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

## 2.2 กิจกรรมการเรียนการสอนวงโยชวาทิตในประเทศไทย

วงดนตรีประเภทวงโยชวาทิตในประเทศไทยได้มีการพัฒนาและการปรับปรุงแก้ไขมาเป็นลำดับโดยตลอดเวลา ถึงแม้บางครั้งจะซบเซาลงไปบ้าง แต่ก็หวนกลับมาได้รับความนิยมาจากสังคมไทย ทั้งในหมู่ชาวบ้าน สถานศึกษา สถานที่ราชการและรวมถึงในที่อื่นๆ อีกมาก วงแตรวง

หรือวงโยชวาทิตจึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะการรับใช้ในพิธีกรรมต่างๆเท่านั้น ยังได้ขยายเข้าสู่สถานศึกษาแทบทุกระดับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวและอุดมศึกษารวมถึงในโรงเรียนดุริยางค์ของ 4 เหล่าทัพด้วย ซึ่งสอดคล้องกับพิชัย วาสนาส่ง (2534: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ในสูจิบัตรการประกวดวงโยชวาทิตปี พ.ศ. 2534 ว่า... “แต่รวมของโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งหญิงและชายที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ดีถึงดีมาก นับเป็นสิบ ๆ วง กระจายกันอยู่ทั่วไปทั่วประเทศ ซึ่งหมายถึงว่า เยาวชนทั้งชายหญิงนับหมื่นได้รับการศึกษานอกหลักสูตรที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง คือวิชาดนตรี เยาวชนเหล่านี้ไม่ออกไปเกรงด้วยกิจกรรมอื่น ๆ ที่อาจเป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม...” และในปี พ.ศ. 2524 กรมพลศึกษาร่วมกับธนาคารทหารไทยจัดให้มีการประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือ (7-8 มกราคม 2524 ณ สนามศุภชลาศัย) โดยความเห็นชอบของ ศาสตราจารย์นายแพทย์บุญสม มาติน อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และปีต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “การประกวดวงโยชวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา” (กรมพลศึกษา, 2534: ไม่ปรากฏเลขหน้า) เป็นการเริ่มต้นให้มีการจัดการประกวดวงโยชวาทิตอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามาตรฐานการบรรเลงให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น มีการประกวดทั้งในระดับชาติและในระดับนานาชาติ ทำให้โรงเรียนบางแห่งมีชื่อเสียง มีความสามารถในการบรรเลงเพลงและการแสดงประกอบได้ทัดเทียมกับอาณาอารยประเทศ วงดุริยางค์ลูกเสือที่ก่อตั้งเป็นวงแรกของประเทศไทย คือวงดุริยางค์ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (2460-2470) และต่อมาในปี พ.ศ.2500 รัฐบาลได้จัดงบประมาณให้กระทรวงศึกษาธิการจัดซื้อเครื่องดนตรีมอบให้โรงเรียนของรัฐบาลจำนวน 10 แห่งทั่วประเทศ โดยมีพระเจนดุริยางค์จัดอบรมครูเพื่อให้ไปสอนตามโรงเรียนที่ได้รับเครื่องดนตรีเหล่านั้นด้วย (สวัสต์ดี เงินแย้ม และ สุกรี จรกรรม, 2540: 12)

ต่อจากนั้นมาการเรียนการสอนวงโยชวาทิตในสถานศึกษาก็จัดอยู่ในส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาที่จะจัดให้มีขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมทั้ง 13 กิจกรรมที่กระทรวงเสนอแนะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535: 4) กิจกรรมวงโยชวาทิตในสถานศึกษาในระดับต่างๆ อาจแยกได้ดังนี้

### 2.2.1 กิจกรรมวงโยชวาทิตในระดับประถมศึกษา

ในระดับประถมศึกษา คือเด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลาถึง 6 ปี มีอายุระหว่าง 7-12 ขวบ กิจกรรมดนตรีที่โรงเรียนจัดให้เด็กได้เรียนรู้อยู่ในหลายรูปแบบทั้งที่อยู่ในกลุ่ม สร้างเสริมลักษณะนิสัยหรือสอดแทรกอยู่ในบทเพลงประกอบการเรียนการสอน โดยได้สอดคล้องกับกาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533: 17) ได้กล่าวไว้ว่า... “เด็กแต่ละคนจะต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแล

อย่างฉลาดให้ได้เรียนรู้วิชาการต่างๆ ตลอดจนมีพัฒนาการในทุกๆด้านพร้อมกันไปอย่างเต็มที่เพื่อที่เขาจะสามารถมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ ในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์คนหนึ่ง และนั่นย่อมหมายถึงความสำเร็จในงานพัฒนาบุคลากรตามเป้าประสงค์ของประเทศเป็นส่วนรวมนั่นเอง...”

ส่วนกิจกรรมวงโยชวาทิตยังไม่อยู่ในรูปแบบที่สมบูรณ์มากนัก โดยมากขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา บางแห่งมีความพร้อมในทุกๆด้าน กิจกรรมด้านนี้ก็มีชื่อเสียง การประกวดในระดับนี้มีถึงในระดับประเทศ ทั้งในรูปแบบของวงโยชวาทิตที่บรรเลงโดยเมโลเดียน และในรูปแบบของวงที่สมบูรณ์ แต่ส่วนมากโรงเรียนในระดับนี้จัดอยู่ในรูปของกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นวงขนาดเล็กมีเครื่องดนตรีไม่มาก ใช้ประกอบการเดินพาเหรดเพื่อความพร้อมเพียง บรรเลงเพลงชาติหน้าเสาธงหรือในพิธีอื่นๆที่สามารถแสดงได้

### 2.2.2 กิจกรรมวงโยชวาทิตในระดับมัธยมศึกษา

มีหลักฐานว่าในปี พ.ศ. 2461 กองแตรวงกรมเสื่อป่าพรานหลวงและม้าหลวง ได้จัดตั้งกองแตรวงขึ้น 2 หน่วย เพื่อประกอบกิจกรรมของเสื่อป่า (วัฒน์ เกิดสว่าง และคนอื่นๆ, 2536: 30) ในเวลาต่อจากนั้นมาวงโยชวาทิตหรือวงแตรวงก็เริ่มเข้ามามีบทบาทในโรงเรียนมัธยมศึกษามากขึ้น เมื่อมีการแข่งขันกีฬานักเรียน ส่วนใหญ่ใช้วงโยชวาทิตเดินแถวนำขบวนนักกีฬา เพื่อความครึกครื้นเร้าใจ สร้างแรงกระตุ้นเพื่อให้เกิดการรวมพลัง วงโยชวาทิตหรือวงแตรวงของแต่ละโรงเรียนอาจมีขนาด ความพร้อม หรือลักษณะอื่นๆ แตกต่างกันไปสุดแต่กำลังความสามารถของแต่ละสถานศึกษา การเรียนการสอนจะอยู่ในลักษณะของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ใช้เวลาปฏิบัติกิจกรรมนอกเวลาเรียน ส่วนประโยชน์ที่ได้รับนอกเหนือจากการใช้งานในกิจกรรมต่างๆ แล้ววงโยชวาทิตยังช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งยังส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ เป็นการแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม เป็นการสร้างคุณค่าของเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และสามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในอนาคต (ธนากร แพทย์वंษ์, 2541: 63-64) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นในการจัดกิจกรรมโยชวาทิตของสวัสดี เงินแถม และสุกรี จรกรรม (2539: 15) โดยได้กล่าวไว้ว่า... “วงโยชวาทิตของเยาวชนไทยได้เดินทางไปทดสอบความสามารถในการประกวดดนตรีระดับโลก ณ ประเทศฮอลแลนด์ ประเทศแคนาดา และประเทศอื่นๆ จนได้รับความสำเร็จกลับมาหลายวง ได้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศชาติอย่างต่อเนื่องติดต่อกันมาจนถึงในปัจจุบัน และนักดนตรีที่เป็นเยาวชนของ

ประเทศได้มีความรู้ความสามารถทัดเทียมกับนานาประเทศ สามารถพัฒนานำไปสู่การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอิสระต่อไปอย่างแท้จริง...”

ปัจจุบันมีวงโยชวาทิตจำนวนมากที่อยู่ในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ทุกโรงเรียนพยายามที่จะจัดตั้งวงโยชวาทิตในโรงเรียน ดังนั้นจึงเกิดปัญหาต่างๆ มากมายตามมา ทั้งนี้เพราะบางครั้งในการจัดวงย่อมมีอุปสรรค เป็นต้นว่า การได้รับการสนับสนุนในทุกๆ ด้าน จากผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์ในโรงเรียน ครูดนตรี ผู้ปกครองนักเรียน สถานที่อุปกรณ์และ รวมถึงการให้ความร่วมมือของตัวนักเรียนเองด้วย อุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ หากโรงเรียนใดสามารถ ขจัดปัญหาและค่อยๆ จัดการแก้ไข กิจกรรมวงโยชวาทิตก็จะสามารถพัฒนาให้มีคุณภาพต่อไปได้ มากยิ่งขึ้น

### 2.2.3 กิจกรรมวงโยชวาทิตในระดับอุดมศึกษา

สถานศึกษา เป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวิชาการและวัฒนธรรม ให้สมาชิกของสังคม ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ เป็นผู้ที่สามารถครอง ตน ครองคนและครองงาน และเป็นกำลังที่สำคัญในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หลายท่านเรียกหน้าที่ นี้ว่า เป็นหน้าที่ของการพัฒนากำลังคน ให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญรุ่งเรือง (สายหยุด จำปาทอง, 2531: 1) สถาบันการศึกษาซึ่งรวมถึงครูอาจารย์ เป็น ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน ไม่ว่าในระดับการ ศึกษาใด ให้มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติอันเหมาะสมที่จะเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเอื้ออำนวยต่อความเป็นไปได้และความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ

กรมการฝึกหัดครูในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่งซึ่งรับผิดชอบเรื่องการผลิตบัณฑิต ได้วาง จุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตไว้ว่าจะต้องผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ มีความรักความศรัทธาและมีวิญญูณตามสาขาวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็น ที่ยอมรับของสังคมทั่วไป มีกิจนิสัยที่สุจริต ขยัน อดทน ประหยัดและรู้คุณค่าของสัมมาชีพ เป็น ผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เป็นนิจ รู้จักสร้างสรรค์และตระหนักในปัญหาของสังคม มีพิจารณาญาณในการแก้ ปัญหา เข้าใจการปฏิบัติและมีเจตคติที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับบ้านเมือง การปกครอง ตลอดจน การดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ทั้งยังมุ่งให้ความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ มีเจตคติที่เอื้อ อำนวยต่อการพัฒนาท้องถิ่นอีกด้วย (หลักสูตรกรมการฝึกหัดครู, 2520: 2) การที่จะผลิตบัณฑิตให้ ได้คุณลักษณะดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการดูแลเอาใจใส่จากครู-อาจารย์ของสถาบันในการอบรม สั่งสอน เน้นแนว ปลูกฝังความรู้ ความคิดและจิตใจของนักศึกษาให้พัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง

ดิงาม สามารถเผชิญปัญหาหรืออุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการฝึกให้ใช้เหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ ฝึกฝนให้สามารถพึ่งตนเอง กระทำสิ่งต่างๆ สำเร็จได้ด้วยตนเองทั้งด้านการเรียน ความประพฤติ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนที่มุ่งเน้นสู่การปฏิบัติงานให้เห็นเป็นรูปธรรมการกำหนดนโยบายเป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง ส่วนการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นเป็นหน้าที่ของผู้บริหารอีกระดับหนึ่งซึ่งเป็นระดับที่ต่ำกว่า การกำหนดนโยบายที่ดีและถูกต้องนั้นจะต้องเป็นการกระทำร่วมกันของทั้งผู้บริหารระดับสูงและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะหากผู้ใดเป็นผู้จัดทำแต่เพียงฝ่ายเดียว อาจขาดข้อมูลที่สำคัญบางอย่าง การพิจารณาข้อมูลอาจขาดความรอบคอบและอาจมีความยุ่งยากแก่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (ประชุม รอดประเสริฐ, 2539: 44-61) และได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า... กระบวนการของการกำหนดนโยบายนั้นมีขั้นตอนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เป็นแต่เพียงการใช้คำเพื่ออธิบายความหมายของแต่ละขั้นตอนอาจแตกต่างกันออกไปแต่ก็อยู่ในมโนทัศน์ (Concept) เดียวกัน และนอกจากนี้ในแต่ละขั้นตอนของการกำหนดนโยบายก็จะประกอบไปด้วยงานต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งงานชนิดเดียวกันอาจต้องปฏิบัติในหลายขั้นตอน หรือขั้นตอนแต่ละขั้นตอนอาจปฏิบัติเหลื่อมล้ำกันก็ได้ ดังเช่นในกรณีที่โครงสร้างของนโยบายกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณา การสนับสนุน ซึ่งเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงสร้างของนโยบายนั้นอาจเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กันก็ได้ การกำหนดนโยบายประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนวิจัยและวิเคราะห์นโยบาย ขั้นตอนการพัฒนาและการกำหนดโครงสร้างนโยบาย ขั้นตอนการเสนอใช้และการนำนโยบายไปปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินผลและการประเมินผลนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของอนันต์ เกตุวงศ์ (อนันต์ เกตุวงศ์, 2541: 30-31) ได้ให้ความหมายของนโยบายไว้ว่า

“นโยบาย หมายถึงแนวทางกว้าง ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นโยบายมีสองลักษณะคือ นโยบายตามวัตถุประสงค์และนโยบายทางการบริหาร”

นโยบายตามวัตถุประสงค์ จะระบุถึงแนวปฏิบัติไว้เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเนื้อหาสาระของนโยบาย จึงเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผลที่คาดว่าจะได้รับตามวัตถุประสงค์นั้น

นโยบายทางการบริหาร เป็นเรื่องแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานทางด้านบริหารหรือเพื่อให้เป็นไปตามแนวความคิดของผู้บริหาร เช่น จะต้องปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เล่นพรรคเล่นพวกและผิดระเบียบกฎหมายเป็นสำคัญ

ในการปฏิบัติงานหรือบริหารงาน งานใด ๆ ก็ตามที่มีผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่สองคนขึ้นไป นอกจากจะมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนแล้ว นโยบายย่อมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ตามมา ทั้งนี้เพื่อให้

การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้มอบหมายงานมากขึ้น นโยบายที่ตีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ ควรสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และแผนงาน ควรจะสอดคล้องกัน ควรจะมีความยืดหยุ่นพอสมควร นโยบายควรจะแยกออกจากแนวปฏิบัติ ควรจะเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และควรมีการตรวจสอบนโยบายอยู่เสมอ

จึงอาจกล่าวได้ว่า นโยบาย มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายของแต่ละองค์กร หากองค์กรหรือหน่วยงานใดได้กำหนดนโยบายร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน และได้มีการปฏิบัติตามนโยบายที่วางไว้ทุกขั้นตอน ก็จะได้รับผลสำเร็จตามมาไม่มากนักน้อย

กิจกรรมการเรียนการสอนนิสิตวิชาชีพในระดับอุดมศึกษานี้ หลักสูตรส่วนมากจัดให้อยู่ในกลุ่มของวิชาเลือก ในบางสถาบันก็จัดเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร ทั้งนี้แล้วแต่ความพร้อมของแต่ละสถานศึกษาที่จะจัดให้มีขึ้น โดยเฉพาะบางสถาบันที่เปิดทำการสอนในหลักสูตรวิชาดนตรีกิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจใช้ในงานกีฬา งานประเพณีหรืองานพิธีกรรมอื่นๆ เป็นการรวมวงเฉพาะหน้า ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพมากนัก โดยในรายงานการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่เห็นในสถาบันอุดมศึกษาอื่น แต่จะเน้นศึกษาเฉพาะในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้เท่านั้น ซึ่งจะมีรายละเอียดในลำดับต่อไป

อนึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนวงโยชวาทิตยังมีปรากฏอยู่ในโรงเรียนดุริยางค์ของกองดุริยางค์ทหารทั้ง 4 เหล่าทัพ อันได้แก่โรงเรียนดุริยางค์ กองดุริยางค์ทหารเรือ กองดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารบกและกองดุริยางค์ของกองบัญชาการตำรวจแห่งชาติ ที่ได้ผลิตนักดนตรีที่เป็นนักเรียนดุริยางค์ออกมารับใช้สังคมประเทศชาติอย่างมากมายมาอย่างยาวนาน ซึ่งหลักสูตรเหล่านี้จะไม่นำมากล่าวถึงในครั้งนี้

ดังนั้นการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาช่วยให้เด็กในวัยเรียนทุกคน ได้มีโอกาสเล่าเรียนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม ช่วยให้เด็กมีความรอบรู้และฉลาดมีไหวพริบ รู้จักแก้ปัญหาต่างๆ ของตนเอง รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพสังคม ให้รู้จักใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิต ซึ่งนั่นย่อมหมายถึงความเจริญพัฒนาของประเทศเป็นส่วนรวมในที่สุด

### 2.2.4 กิจกรรมวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏ

กิจกรรมนักศึกษา (Student Activities) เป็นส่วนหนึ่งของงานกิจกรรมนักศึกษาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายกิจการนักศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษา ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (สกล ชลวานิช, 2543: 4) และได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า... กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญควบคู่ไปกับการเรียนการสอนที่มีอยู่ในหลักสูตร ดังนั้นทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในหลักสูตร(Class Activities) กิจกรรมเสริมหลักสูตร(Extra Curriculum Activities) หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra-Class Activities) จึงถือเป็นการให้การศึกษากับนักศึกษาและช่วยเหลือให้นักศึกษาได้รับความรู้ ประสบการณ์ ทักษะในการทำงานและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและมีความสุข ดังนั้นกิจกรรมวงโยชวาทิต ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของงานกิจการนักศึกษาด้วยเช่นกัน โดยมีแนวนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมดังนี้

- 1) เพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่นักศึกษา
- 2) เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะนักศึกษา
- 3) เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เพิ่มประสบการณ์ในด้านต่างๆ ให้แก่นักศึกษา
- 4) เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ
- 5) เพื่อส่งเสริมพลานามัยและบุคลิกภาพ
- 6) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษานำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 7) เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบัน

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวสามารถที่จะนำนักศึกษาไปสู่เป้าหมายอันพึงประสงค์ ทำให้เห็นและตระหนักถึงความสำคัญของนักศึกษาในฐานะที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมในสังคมไทย เป็นกำลังและเป็นทรัพยากรสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งกรมการฝึกหัดครู (2535: 34) กล่าวไว้ว่า... สถาบันการศึกษาใดส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้ประสบผลสำเร็จจะทำให้นักศึกษามีพัฒนาการและเจริญเติบโตอย่างเหมาะสมกับเพศและเหมาะสมกับวัย มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความร่าเริงแจ่มใส มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ปรับตัวได้อย่างเหมาะสม คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีคุณธรรม มีน้ำใจ มีความเมตตาและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีสำนึกและพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย รู้จักรักษาสาธารณสมบัติ รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม มีความภาคภูมิใจในตัวเองและสถาบัน รักธรรม

ชาติและสิ่งแวดล้อม มีความขยัน ประหยัด อดทน มีความรับผิดชอบ มีวินัยและพึ่งตนเองได้ มีความสามารถในการมีส่วนร่วมกับสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2533: 20-21) ซึ่งได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาไว้ว่า... “สถานศึกษาจะต้องพิจารณาจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระเบียบการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตร สนองความสนใจของผู้เรียนและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวให้เป็นไปตาม โครงสร้างของหลักสูตรถึงแม้ว่าสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาเลือกจัดกิจกรรมตามความพร้อมของสถานศึกษาก็ตาม แต่การที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมใดนั้น ควรให้เป็นการตัดสินใจของผู้เรียนเอง โดยสถานศึกษาควรทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ควบคุมดูแล และสนับสนุนเพื่อให้การเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ มีประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนเองมากที่สุด...” โดยสอดคล้องกับความเห็นของ ศุภชัย พานิชภักดิ์ (2534: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวในขณะที่ดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารทหารไทย จำกัดว่า...

“กิจกรรมวงโยชวาทิต นอกจากเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีความชำนาญในการเล่นดนตรีจนใช้เครื่องสีฟได้แล้ว ยังทำให้เยาวชนของชาติได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีระเบียบวินัย มีความอดสาหะ อดทน มีความสามัคคี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และรู้ที่จะทำงานร่วมวงเป็นหมู่คณะอีกด้วย คุณธรรมต่างๆ ที่สะสมเพิ่มพูนอยู่ในตัวของเยาวชนที่กำลังเจริญเติบโตนี้ เปรียบเสมือนแสงประทีปที่จะนำทางให้เขาทั้งหลายประพฤติปฏิบัติตนเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป...”

และจากความหมายและความสำคัญของกิจกรรมในสถานศึกษาดังกล่าว วงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักศึกษาได้รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการเสริมหลักสูตร มีการฝึกซ้อมทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน โดยได้สนองความต้องการตามเจตนารมณ์ของทั้งหลักสูตร สถาบันและครูอาจารย์ผู้สอน รวมถึงความต้องการของตัวนักศึกษาเองด้วย ทั้งในสายดนตรีและศิลปะการแสดง ที่มุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องและสามารถนำไปประกอบอาชีพ โดยตรงหรืออาชีพที่เกี่ยวกับการดนตรีได้ และในสายการศึกษา ที่หลักสูตรได้มุ่งเน้นให้มีทั้งความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเชี่ยวชาญจนมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 42 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการว่า

- 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา
- 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่าง ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
- 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระบบ, 2532: 13-14) ซึ่งสอดคล้องกับชาร์ล อาร์ ฮอฟเฟอร์ (Hoffer, 1989: 269) โดยได้กล่าวถึงเรื่องการปฏิบัติคนตรีให้ประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ พอสรุปได้ คือ
  1. เป็นเรื่องธรรมดาที่คนเราต้องฝึกซ้อมอย่างหนักในบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้ถึงจุดมุ่งหมาย
  2. คนตรีปฏิบัติสามารถที่จะให้การศึกษาต่อผู้ฟังเกี่ยวกับเสียงดนตรี
  3. การอยู่ร่วมกัน เด็กจะมีความรักใคร่เพิ่มมากขึ้นจากการร่วมมือกันในการบรรเลงดนตรี
  4. ทุกคนต้องมีความสำนึกในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติเครื่องดนตรี
  5. คนตรีปฏิบัติจะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อทุกๆ คนได้ร่วมแรงร่วมใจกัน
 ในกฎหมายการศึกษาที่กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการปฏิบัติคนตรี ให้ประสบผลสำเร็จ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกัน และต้องประสานความร่วมมือไปถึงบิดา มารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามศักยภาพเท่าที่มีได้ การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้ในเรื่องเกี่ยวกับวง โยทวาทิต จึงได้เน้น กระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งในรายวิชาที่เป็นทฤษฎีและวิชาปฏิบัติ โดย

เฉพาะการปฏิบัติในกิจกรรมวงโยชวาทิตที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยผู้สอนต้องจัดกระบวนการของการสอนให้เป็นระบบ จัดลำดับกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบเดียวกัน จนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

จากการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนวงโยชวาทิตในประเทศไทย สรุปพอสังเขป พบว่า วงโยชวาทิตในประเทศไทยได้มีการพัฒนาและการปรับปรุงแก้ไขมาเป็นลำดับโดยตลอดเวลา ถึงแม้บางครั้งจะซบเซาลงไปบ้าง แต่ก็หวนกลับมาได้รับความนิยมนิยมจากสังคมไทย ทั้งในหมู่ชาวบ้าน สถานศึกษา สถานที่ราชการและรวมถึงในที่อื่นๆ อีกมาก วงแตรวงหรือวงโยชวาทิตจึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะการรับใช้ในพิธีกรรมต่างๆ เท่านั้น ยังได้ขยายเข้าสู่สถานศึกษาทุกระดับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษารวมถึงในโรงเรียนดุริยางค์ของ 4 เหล่าทัพ สถาบันการศึกษาซึ่งรวมถึงครูอาจารย์ เป็นผู้ที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะในระดับการศึกษาใด ให้มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติอันเหมาะสมที่จะเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเอื้ออำนวยต่อความเป็นไปได้และความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ

### 2.3 หลักสูตรสาขาวิชาดนตรีในสถาบันราชภัฏ

ในปัจจุบันสภาสถาบันราชภัฏได้อนุมัติให้เปิดทำการสอน โปแกรมวิชาดนตรีแขนงดนตรีสากลในหลักสูตร 2 หลักสูตร คือ สาขาวิชาการศึกษาและสาขาวิชาศิลปศาสตร์ โดยสาขาวิชาการศึกษามี 2 โปแกรมวิชา คือ โปแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี 4 ปี มีหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 149 หน่วยกิต และ โปแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา) มีหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต ส่วนสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มี 2 โปแกรมวิชา คือ โปแกรมวิชาดนตรี ระดับปริญญาตรี 4 ปี มีหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 148 หน่วยกิต และ โปแกรมวิชาดนตรี ระดับอนุปริญญา 2 ปี มีหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต โดยมีหลักสูตร 2 สาขาวิชา ดังต่อไปนี้

1. สาขาวิชาการศึกษา สายมัธยมศึกษา
2. สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สายดนตรีและศิลปการแสดง

สาระสำคัญตามโครงสร้างหลักสูตร โปแกรมวิชาดนตรีประกอบไปด้วยรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสัมพันธในการเรียนรู้ที่เป็นไปตามเป้าประสงค์ ที่มีทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก ทั้งนี้ นอกเหนือจากผู้เรียนจะได้เรียนวิชาบังคับทฤษฎีและรายวิชา

บังคับปฏิบัติแล้ว ผู้เรียนยังต้องเรียนวิชาเลือกทั้งรายวิชาเลือกทฤษฎีและรายวิชาเลือกปฏิบัติรวมถึงรายวิชาเลือกเสรีอีกด้วย เพื่อที่จะให้นักศึกษาค้นคว้าสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาชีพ สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ทางสถาบันราชภัฏจึงจัดกระบวนการทางการศึกษาเพื่อให้บริการแก่นักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในรูปแบบต่างๆที่นักศึกษาสนใจ

จากสาระสำคัญของหลักสูตรสถาบันราชภัฏ ที่ยึดหลักมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษา มุ่งผลิตกำลังคนที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งเป็นนักวิชาการวิชาชีพและวิชาชีพชั้นสูง ให้มีความยืดหยุ่น โดยสามารถปรับตัวตามสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าของวิทยาการ เปิดโอกาสให้มีการเลือกเรียนอย่างกว้างขวาง ทั้งหลักสูตรระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติควบคู่ทฤษฎี และยึดความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน นำไปสู่การพัฒนา ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาการเรียนให้มีสมรรถภาพในวิชาชีพ ทั้งในด้านเทคนิควิธีและการจัดการงานอาชีพและด้านคุณธรรม

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จึงได้อนุมัติให้เปิดทำการสอน โปรแกรมวิชาดนตรี แขนงวิชาดนตรีสากล-ไทยในหลักสูตร 2 หลักสูตร โดยมี 4 โปรแกรมวิชา คือ

1. สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.)
2. สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.)
3. สายมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.)
4. สายมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา)

ดังรายละเอียดที่ระบุจุดประสงค์ในเอกสารหลักสูตรของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2536: 461-532) ดังนี้

#### สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับอนุปริญญา

หลักสูตร 2 ปี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต

มีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้คือ

1. ให้ตระหนักถึงความสำคัญของดนตรีที่มีต่อมนุษยชาติ และความสำคัญของการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมด้านดนตรี
2. เพื่อให้เข้าใจหลักการทั่วไปของดนตรีไทยและดนตรีสากล

3. เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพ โดยตรงหรืออาชีพที่เกี่ยวกับการดนตรี
4. เพื่อสนองนโยบายด้านบุคลากรทางด้านดนตรีให้เพียงพอกับความต้องการของ  
ท้องถิ่น
5. เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาดนตรีในระดับสูงต่อไป
6. เพื่อให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นของชาติอันเป็น  
หนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ

### สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับปริญญาตรี

หลักสูตร 4 ปี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 148 หน่วยกิต

มีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้คือ

1. ให้มีความสามารถปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง
2. ให้มีความรู้และความเข้าใจในสุนทรีย์และปรัชญาดนตรี
3. ให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางดนตรี เพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพ  
ได้อย่างอิสระ
4. ให้เป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้
5. ให้เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพทางดนตรี

### สายมัธยมศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี

หลักสูตร 4 ปี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 149 หน่วยกิต

มีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้คือ

1. ให้มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้ถูกต้อง
2. ให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดี มี  
ความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐาน เพียงพอที่จะขยายผล และที่จะศึกษา  
ต่อเพิ่มเติมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล
4. ให้มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี
5. ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษา
6. ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรี

**สายมัธยมศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)**

หลักสูตร 2 ปี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต

มีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้คือ

1. ให้มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้ถูกต้อง
2. ให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดี มีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐาน เพียงพอที่ไปขยายผล และที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล
4. ให้มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี
5. ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษา
6. ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรี

ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโปรแกรมวิชาดนตรีทั้ง 4 โปรแกรมวิชาดังกล่าว เป็นการกำหนดกรอบโครงสร้างและความต้องการของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ เพื่อให้แต่ละสถาบันมีแนวทางในการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในสายการศึกษาและสายดนตรีและศิลปะการแสดง โดยให้แต่ละสถาบันมีอิสระในการกำหนดนโยบายเพื่อมุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้น มีความแตกต่างจากระดับอื่นในแง่ที่เป็นการเสาะแสวงหาความรู้ความจริง ซึ่งเป็นการพัฒนาให้เกิดทักษะ เกิดความรู้ ความสามารถ เกิดความรักและมีทัศนคติที่ดี ตลอดจนมีคุณธรรมในอาชีพที่จะทำในอนาคต แต่ในสภาพปัจจุบันการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีลักษณะที่สิ้นสุดในรายวิชา การเรียนการสอนอยู่ในความรับผิดชอบของอาจารย์แต่ละคน (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, ม.ป.ป.: คำนำ)

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาดนตรีในสถาบันราชภัฏในโปรแกรมวิชาดนตรีมี 2 หลักสูตร คือสาขาการศึกษาเปิดสอนในสายมัธยมศึกษาและสาขาศิลปศาสตร์เปิดสอนในสายดนตรีและศิลปะการแสดง

## 2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรีดา รอดโพธิ์ทอง (2534: ไม่ปรากฏเลขหน้า). อ้างถึงใน กรมพลศึกษา 2534: ไม่ปรากฏเลขหน้า ได้กล่าวในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมพลศึกษาว่า... “กิจกรรมโยชวาทิต เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตของเยาวชน ให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างความมีระเบียบวินัย ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนฝึกให้มีลักษณะเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การบรรเลงของวงโยชวาทิตนอกจากให้ความไพเราะ มีจังหวะ ลีลาของเสียงเพลงแล้ว ยังมีความสำคัญกับการแข่งขันกีฬาทั้งในและนอกประเทศ ต้องมีวงโยชวาทิตมาบรรเลงนำหน้าขบวนนักกีฬาให้มีความพร้อมเพรียง สวยงามและเป็นระเบียบ เกิดความสง่างาม น่าชมเป็นอย่างยิ่ง...”

กระทรวงศึกษาธิการ (2534: 6) กล่าวถึงแนวดำเนินการในการจัดกิจกรรมไว้ว่า... “โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกได้กว้างขวางตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนจริงๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น บุคลากร สถานที่และงบประมาณ เป็นต้น ในการจัดระบบงานให้มีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญที่สุดคือบุคลากร ซึ่งประกอบด้วยหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรมและผู้เรียนซึ่งต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด จึงควรมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจน...และกระทรวงศึกษาธิการ (2533: 4) ยังได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมไว้ว่า...

- 1) เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่างๆ
- 2) เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้
- 3) เพื่อเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
- 4) เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และเลื่อมใส

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข...และกระทรวงศึกษาธิการ (2533: คำนำ) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมไว้ว่า...การจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมและได้รับความเพลิดเพลิน โดยเน้นให้ผู้เรียนออกความคิด วางแผนร่วมกัน ดำเนินการตามความถนัดและความสนใจ ครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือ และให้ความช่วยเหลือดูแลให้ผู้เรียน ได้มีปัจจัยต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม ได้ตรงตามทีจุดประสงค์ กำหนด...รูปแบบของกิจกรรมมีได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมสำหรับผู้เรียน ซึ่งจัดเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือเป็นกิจกรรมใหญ่ของโรงเรียน ตราบใดที่ผู้เรียนแต่ละคน ได้ร่วมมือกันทำแล้ว จัด ได้ว่า

เป็นกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรทั้งสิ้น ดังนั้นแต่ละโรงเรียนจึงอาจกำหนดรูปแบบได้อย่างอิสระ เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานและเพื่อเป็นกิจกรรมอย่างแท้จริง...”

สุรเชษฐ์ จิตตะวิภูล (2542: 33) ได้กล่าวว่า... “ข้อดีของหลักสูตรที่ยึดกิจกรรมเป็นหลัก มีดังนี้ คือ

- 1) เป็นที่สนใจและสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี
- 2) ผู้เรียนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์และมีความสำคัญ ตลอดจนเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อชีวิตจริงของผู้เรียนได้มากที่สุด
- 3) เมื่อได้เรียนรู้ มีทักษะประสบการณ์อย่างกว้างขวาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน จึงกระตือรือร้นและใส่ใจเรียน
- 4) ผู้เรียนจัดการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง มีความตั้งใจในการทำงานร่วมกันและ แข่งขันกัน ที่จะศึกษาหาความรู้ในกระบวนการกลุ่มได้มากยิ่งขึ้น
- 5) ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักศึกษา ค้นคว้า ทดลองปฏิบัติ และสามารถสรุป นำความรู้ไปใช้ ได้จริง อีกทั้งมีความรับผิดชอบในตนเอง...”

เบนท์เล เซลลาฮาเมอร์ และคนอื่น ๆ (Shellahamer, et al., 1986: 44) กล่าวพอสรุป ได้ว่า... “ สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้วงโยชวาทิตประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยการศึกษาจุดมุ่ง หมาย คือ ต้องยอมรับนักเรียนที่มีส่วนร่วมในวงดนตรี การช่วยเหลือให้นักเรียนเหล่านั้นประสบ ผลสำเร็จต้องคอยดูแลทั้งด้านสุขภาพร่างกาย ทักษะในการบรรเลงร่วมกัน และความสามารถ เฉพาะตัว นักเรียนส่วนใหญ่จะรักความก้าวหน้า มีความผูกพันกับดนตรี แต่นักเรียนบางคนมี ขอบเขตในการรับรู้ บางคนเรียนไม่ทันเพื่อน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่ดีที่สุด โดยไม่ ปลอ่ยให้เขาเหล่านั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง...”

โรเบิร์ต อี ฟอสเตอร์ (Robert E Foster. 1991: 21) ได้กล่าวไว้ว่า... “ วงออร์เคสตรา ได้เข้ามามีบทบาทในโรงเรียนก่อนวงโยชวาทิต แต่วงโยชวาทิตได้ใช้เครื่องดนตรีเพื่อสร้างความ สนใจให้กับสาธารณชนและให้การฝึกอบรมระดับวิชาชีพแก่ครูในลักษณะที่แตกต่างไปจากวง คอนเสิร์ตและวงออร์เคส トラ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน สร้างความสนใจแก่สาธารณ ชน สร้างความตื่นตัวให้แก่กีฬาที่เข้าร่วมการแข่งขันและสร้างสีสันให้แก่การพักผ่อนในวัน หยุดและจากความสำเร็จดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาจึงต้องตั้งจุดประสงค์ ใน การบริหารวงโยชวาทิตโดยการสร้างทักษะทั้งในการเดินและการบรรเลง ผู้บริหารจะมองการ แสดงของวงโยชวาทิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญน้อยกว่ากิจกรรมอื่นๆไม่ได้...”

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2536: 150-161) ได้กล่าวถึงการวัดผลและการประเมินผลดนตรี

ไว้ดังนี้ “ การวัดผลและการประเมินผลดนตรี แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การประเมินผลเกี่ยวกับเนื้อหาดนตรี ซึ่งเน้นหนักไปทางเรื่องการสร้างแบบทดสอบลักษณะต่าง ๆ การประเมินผลเกี่ยวกับทักษะดนตรี ได้แก่ เรื่องของการปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการประเมินค่าอิงข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ และการประเมินผลเกี่ยวกับทัศนคติดนตรี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินค่าอิงข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก และยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า

การประเมินผลดนตรีแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) การประเมินผลเนื้อหาดนตรี

เนื้อหาดนตรีได้แก่องค์ประกอบดนตรี (จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ สีสันทัน และ ลักษณะของเสียง) และวรรณคดีดนตรี (บทเพลง และประวัติดนตรี) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎี ดนตรีสามารถประเมินผลโดยใช้การทดสอบในรูปแบบของข้อสอบลักษณะต่าง ๆ ได้ เนื่องจากเป็นการประเมินผลทางด้านเนื้อหาแนวคิด มิได้เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2536: 151)

2) การประเมินผลทักษะดนตรี

การประเมินผลทักษะดนตรี เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติ สามารถกระทำได้ในสองลักษณะตามประเภทของการปฏิบัติดนตรี คือ การปฏิบัติเดี่ยวและการปฏิบัติกลุ่ม โดยวัดทั้งสองลักษณะคือความสามารถในการปฏิบัติทักษะ และคุณภาพของการปฏิบัติ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2536: 160)

3) การประเมินผลทัศนคติดนตรี

การประเมินผลทัศนคติดนตรี เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรสนิยม ความชอบ ความมีสุนทรีย์ และความซาบซึ้ง ซึ่งเป็นเรื่องเกิดขึ้นภายในจิตใจ อารมณ์ ผู้เรียนอาจจะแสดงให้เห็นเป็นพฤติกรรมอย่างเด่นชัดหรือไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมก็ได้ดังนั้นในการวัดผลทางทัศนคติดนตรีจึงควรหาวิธีการที่จะวัดทัศนคติของผู้เรียนให้ได้อย่างแท้จริงเท่าที่จะทำได้ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ

จากเอกสารและวรรณกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น พอจะสรุปได้ว่า กิจกรรมดนตรีวงโยชวาทิต เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นคนมีระเบียบวินัย สร้างความพร้อมเพรียงในหมู่คณะ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ส่วนการบรรเลงดนตรีก็จะพัฒนาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดนตรีปฏิบัติในวงโยชวาทิตจึงมีคุณภาพสูง ทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันใดสถาบันหนึ่งจะประสบผลสำเร็จได้นั้น นอกจากผู้สอนจะปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์การสอนแล้ว ยังต้องให้ความสนใจในตัวนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

เพราะการที่นักศึกษาจะเรียนได้ดี ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งพื้นฐานเดิม ทักษะคิดหรือค่านิยม ความสนใจในวิชาชีพ ความรู้ความสามารถและวิธีการเรียน ซึ่งนักศึกษาก็ต้องให้ความสนใจการเรียน ตั้งใจฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง และศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

ธนากร แพทย์วงษ์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแผนการฝึกและการคัดเลือกนักดนตรี สำหรับวงโยชวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า วงโยชวาทิตได้จัดการเรียนการสอนอยู่ในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนที่ต้องการฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถทางด้านบรรเลง แต่ระบบการจัดกิจกรรมบางครั้งประสบความสำเร็จ และบางครั้งไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือระบบการจัดการของวงโยชวาทิต และธนากร แพทย์วงษ์ ยังได้กล่าวอีกว่า... “ การจัดทำแผนการฝึกมีการประชุมเตรียมการในการกำหนดระยะเวลาในการฝึกซ้อม การจัดการตารางฝึกที่มีความชัดเจนในการปฏิบัติ คือ การฝึกประจำวัน การฝึกประจำสัปดาห์ และการฝึกประจำปี แต่พบปัญหาคือไม่สามารถดำเนินงานตามแผนได้ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีงานเร่งด่วนเข้ามาแทรกจึงมีการแก้ปัญหาเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อการฝึกซ้อม ส่วนด้านการคัดเลือกนักดนตรีมีแนวการปฏิบัติ 2 แนวทาง คือ แนวที่ 1 มีการกำหนดคุณสมบัติและกระบวนการคัดเลือกในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน แนวที่ 2 ไม่มีการกำหนดในเบื้องต้น แต่กระบวนการต่าง ๆ จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้เข้ามาอยู่ในกระบวนการฝึกซ้อมแล้ว ซึ่งครูผู้สอนจะคอยสังเกตพฤติกรรมและสร้างสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนภายหลัง ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการวงโยชวาทิต ทุกโรงเรียนมีความพร้อมและพบปัญหาที่เหมือน ๆ กัน คือ บุคลากรภายในโรงเรียนองค์กรต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียน และด้านงบประมาณ...”

สุดแดน สุขเกษม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “เนตรวงชาวบ้าน” กับการรับใช้สังคม : กรณีศึกษาคณะนอมศิลป์ ซึ่งพบว่า... “เนตรวงชาวบ้านเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่มีเนตรเป็นเครื่องดนตรีสำคัญ เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออก โดยเริ่มจากรากฐานวัฒนธรรมตะวันออก มีรากฐานเก่าแก่ที่สุดในสมัยสุโขทัย เนตรใช้เป็นเครื่องดนตรีในพระราชพิธีต่างๆ ต่อมาได้มีบทบาทเพิ่มขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยใช้เป็นเครื่องแสดงฐานะทางสังคมของผู้ปกครองยุคนั้น บทบาททั้งสองด้านยังคงปรากฏอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ อย่างไรก็ตามเนตรได้พัฒนาออกสู่สังคมชาวบ้าน เกิดเป็นเนตรวงชาวบ้านในสมัยรัชกาลที่ 6 และสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันใช้บรรเลงเพื่อประกาศข่าวสารรวมทั้งให้ความบันเทิงและใช้ประกอบพิธีต่างๆ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของการรับใช้สังคมของคนตรีพื้นบ้านไทย...”

พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ (2532 : 139-148) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนดนตรีในสห-  
วิทยาลัยอีสานใต้ โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ สํารวจปัญหาการเรียนการสอนของ  
อาจารย์ในภาควิชาดนตรี รวมถึงการเสนอแนะแนวทางด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ผลการ  
วิจัยโดยสรุปพบว่า...ด้านพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ พบว่าลักษณะส่วนตัว อาจารย์แต่งตัว  
สุภาพเรียบร้อยมากแต่ขาดความมีอารมณ์ขันและความเป็นกันเอง การเตรียมการสอนมีการกำหนด  
การเรียนและรายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาอย่างชัดเจน แต่มีการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน  
ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ขาดการติชม อาจารย์เข้าสอนช้าเป็นครั้งคราวและมีการติดตามงานที่มอบ  
หมายน้อย ด้านปัญหาการเรียนการสอนพบว่ามีปัญหามาก คืออาจารย์ไม่พอเพียง ขาดอาจารย์ที่  
สอนวิชานั้นโดยตรง อาคาร สถานที่ ห้องซ้อม ห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน นัก  
ศึกษามีพื้นฐานทางดนตรีน้อย ขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ในการเรียนและการฝึกซ้อม โดย  
ได้เสนอแนะแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเร่งด่วน คือปรับปรุงอาคารสถานที่ เชิญวิทยากร  
และการผดเปลี่ยนหมุนเวียนอาจารย์ภายในสหวิทยาลัย มีการหารายได้จากการแสดงจัดซื้อเครื่อง  
ดนตรีและวัสดุอุปกรณ์พร้อมทั้งการจัดสัมมนาอาจารย์เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

นภดล พูลสวัสดิ์ (2526: 31) ได้กล่าวพอสรุปไว้จากการศึกษาสภาพครูสอนดนตรีที่โรง  
เรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ พบว่า ครูดนตรีควรมีสมรรถภาพดังนี้ ด้านวิชา  
การ ควรรู้จักวิธีการบำรุงรักษาเครื่องดนตรีทั้งไทยและสากล อดทนในการฝึกซ้อมให้กับตนเอง  
และผู้อื่น รู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องทุกประเภทและรู้ระเบียบงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของครู ด้าน  
การสอน การถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพสร้างความสนใจของนักเรียน ใช้ภาษาถูกต้อง ใช้  
อุปกรณ์ได้เหมาะสม การแนะแนวและปกครองชั้น ควรรักษาความลับของทางราชการ มีความคิด  
ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยุติธรรม ส่วนด้านมนุษยสัมพันธ์ ยินดีรับฟังคำวิจารณ์ข้อบกพร่องของตน  
เอง สามารถวางตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะรวมถึงความสนใจให้ความร่วมมือในงานส่วนรวม

เฉลิมพล งามสุทธิ (Ngamsuti Chaloeapol, 1980: A) ได้ทำการสำรวจทัศนคติของ  
ผู้ที่ศึกษาดนตรีไทยเกี่ยวกับการศึกษาดนตรีไทยในประเทศ พบว่า...ทัศนคติต่อการศึกษาดนตรีใน  
ประเทศไทย ระหว่างผู้บริหารและผู้สอนดนตรีมีทัศนคติที่ดีต่อการสนับสนุนการศึกษาดนตรี  
ไม่แตกต่างกัน แต่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิธีการบริหารและวิธีสอนดนตรี อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่าง  
ทั้งสอง คือ ทั้งผู้บริหารและผู้สอนดนตรียอมรับและเข้าใจในข้อที่ว่า ดนตรีเป็นการศึกษาทางวิชา  
การที่มีความสำคัญเท่าเทียมกับวิชาอื่นๆ

ศราวุธ เสียงแจ่ม (2538:146-149) ได้ทำการวิเคราะห์โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา  
วิทยาลัยครูเทพสตรี พบว่า...หลักสูตรมีความเหมาะสม ผู้สอนมีความพร้อม แต่สิ่งที่จะต้องปรับปรุง

เป็นด้านอาคารเรียนและอุปกรณ์ที่ยังต้องหาเพิ่ม และมีข้อเสนอแนะคือ วิทยาลัยครูเทพสตรีควรใช้หลักสูตรแบบกว้าง นอกจากนี้ควรมุ่งพัฒนาด้านอาจารย์ โดยให้มีโอกาสศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมสัมมนาทางการเรียนการสอนและกรมการฝึกหัดครูน่าจะได้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อให้วิทยาลัยครูเทพสตรีเป็นศูนย์ประสานงานด้านโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป...

วิชา เซาร์ศิลป์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนวิชาปฏิบัติดนตรีสากลของอาจารย์ดนตรีในสถาบันราชภัฏกรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของนักศึกษาและได้สรุปไว้ว่า... นักศึกษามีความเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ทั้ง 8 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมในระดับมาก โดยนักศึกษามีความเห็นที่ดีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ทั้งนี้พฤติกรรมการสอนในรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านคุณภาพการสอน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้เรียนและด้านประเมินผลตามลำดับ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความเห็นในแต่ละสถาบันจะแตกต่างกัน นักศึกษาแต่ละชั้นเรียนแต่ละหลักสูตรและแต่ละกลุ่มปฏิบัติเครื่องดนตรีมีความเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อค้นพบอื่นๆ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเรียนกลุ่มปฏิบัติกีตาร์ ในขณะที่ไม่เลือกเรียนกลุ่มปฏิบัติขลุ่ยระนาดและเครื่องกระทบ นอกจากนี้นักศึกษาได้มีข้อเสนอแนะ โดยมีค่าความถี่และค่าร้อยละสูงสุดคือ ผู้สอนควรเข้าสอนให้ตรงเวลาและควรมีความรับผิดชอบให้มากขึ้น

จากงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ทั้งปัจจัยภายในสถาบันการศึกษา ซึ่งได้แก่ครูผู้สอน นักศึกษาเนื้อหาวิชา สิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน วิธีจัดการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะประสบการณ์ และปัจจัยภายนอกสถาบันการศึกษา ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายนอกสถาบัน ชุมชนต่างๆ หน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ สถานประกอบการด้านอาหารและบันเทิงที่มีส่วนเสริมสร้างให้การเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ที่สำคัญที่มีส่วนช่วยให้นักศึกษามีโอกาสเพิ่มทักษะและใช้วิชาความรู้รวมถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาภายในสถาบันการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการเรียนการสอน มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย และถือเป็นความจำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจปรับปรุงและพัฒนาเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการให้ได้มาซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษากิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลหลักที่ได้เป็นข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ถึงปีการศึกษา 2543 โดยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

#### 3.1 แหล่งข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

3.1.1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความต่าง ๆ และวรรณกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาทำการสังเคราะห์เพื่อประกอบการวิจัย

3.1.2 การศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิต ซึ่งผู้วิจัยศึกษาจากผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาข้อมูลทั่วไปของกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรของกิจกรรมวงโยธวาทิต ซึ่งได้ศึกษาจากอาจารย์ผู้สอนดนตรีและอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต

3) ศึกษาจากข้อมูลทั่วไปในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่เป็นสมาชิกวงโยธวาทิต

#### 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ 3 ฉบับ ดังนี้ คือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ ได้กำหนดเพื่อขอทราบทัศนะของผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ด้านข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับหลักสูตร อาคารสถานที่ การสนับสนุนด้านอื่น ๆ บุคลากรงบประมาณ รวมถึงด้านปัญหาและอุปสรรคพร้อมทั้งวิธีการแก้ไขปรับปรุง โดยได้ทำการเก็บข้อมูล

จากการสอบถามถึงสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องเรียงคำถาม เพียงแต่ให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการ ผู้วิจัยได้ สัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 28 คน ดังมีรายนามต่อไปนี้

สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ 8 คน ได้แก่

- |                                  |                                   |
|----------------------------------|-----------------------------------|
| (1) ผศ.ดร.ปราโมทย์ เบญจกาญจน์    | อธิการบดีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์    |
| (2) รศ.โกวิท เชื้อมกลาง          | รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร            |
| (3) นายแสงศิลป์ พลานันทกุลธร     | รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ           |
| (4) ผศ.รัตติกร รัตกุล            | รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา    |
| (5) รศ.ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์     | รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา    |
| (6) ผศ.ดร.เฉลย ภูมิพันธ์ุ        | รองอธิการบดีฝ่ายโครงการฯ ร้อยเอ็ด |
| (7) ผศ.พัชรินทร์ ศิริอำพันธ์ุกุล | คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ |
| (8) นายเชาว์ การวิชา             | รองผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา |

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 6 คน ได้แก่

- |                               |  |
|-------------------------------|--|
| (1) ผศ.ดร. อัจฉรา ภาณุรัตน์   | อธิการบดีสถาบันราชภัฏสุรินทร์            |
| (2) ผศ.อรุณ สุขเกษม           | รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ                  |
| (3) ผศ.เสริมพงศ์ หงส์พันธ์ุ   | รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา           |
| (4) ผศ.ธวัช ประดิษฐ์ศิลป์โชติ | รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา           |
| (5) นายสุดใจ สะอาดยิ่ง        | รองอธิการบดีฝ่ายวัฒนธรรมและชุมชนสัมพันธ์ |
| (6) ผศ. สารภี ภูมิประเทศ      | คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์        |

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา 7 คน ได้แก่

- |                                  |                                     |
|----------------------------------|-------------------------------------|
| (1) รศ.เชิดชัย โขครัตนชัย        | อธิการบดีสถาบันราชภัฏนครราชสีมา     |
| (2) นายวัชรินทร์ แก้วลา          | รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร              |
| (3) ผศ.ดร.เสาวนิต เสอาณานนท์     | รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ             |
| (4) ผศ.เรืองกิตติ์ เหลืองสกุลทอง | รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา      |
| (5) ผศ.ดร.ประเทือง จินตสกุล      | รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการชุมชน |
| (6) ดร. สุวัฒน์ ช่างเหล็ก        | คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์   |
| (7) น.ส. สกต ชลวานิช             | ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา      |

## สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี 7 คน ได้แก่

- |                              |                                   |
|------------------------------|-----------------------------------|
| (1) ศศ.สมชาย วงษ์เกษม        | อธิการบดีสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี  |
| (2) ศศ.เกษม บุญรัมย์         | รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร            |
| (3) ศศ.ประจุม ผงผ่าน         | รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ           |
| (4) อาจารย์ทิพวดี ไชยงยศ     | รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา    |
| (5) รศ.คณัย วิโรจน์อุไรเรือง | รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา    |
| (6) ศศ.นพดล จันทรเพ็ญ        | คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ |
| (7) ศศ.ธรรมรักษ์ ละอองนวล    | ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา    |

3.2.2 แบบสัมภาษณ์ ได้กำหนดเพื่อขอทราบทรรศนะของอาจารย์ผู้สอนดนตรีและอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ด้านข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับหลักสูตร อาคาร สถานที่ การสนับสนุนด้านอื่น ๆ บุคลากร งบประมาณ รวมถึงด้านปัญหาและอุปสรรคพร้อมทั้งวิธีการแก้ไขปรับปรุงในแต่ละสถาบัน โดยได้ทำการเก็บข้อมูลจากการสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องเรียงคำถาม เพียงแต่ให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการ ผู้วิจัยได้ สัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอนดนตรีและอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยธวาทิต 21 คน ดังมีรายนามต่อไปนี้

## สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ 6 คน ได้แก่

- (1) นายวิโรจน์ เอี่ยมสุข
- (2) นายวีรบุทธิ์ พรหมดิราช
- (3) นายชงรบ จันทรเต็ม
- (4) นายรติพงษ์ ปัญญาอินทร์
- (5) นายทินกร สุตขารี
- (6) นายเอนก ศรีนาค

## สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 5 คน ได้แก่

- (1) นายพรรณราย คำโสภา
- (2) นายประภาส นิยมทอง
- (3) นายเทวินทร์ ทองนำ
- (4) นายรัฐพล แสนทวีสุข
- (5) นายชาติรี วรรณโย

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา 5 คน ได้แก่

- (1) นายประสิทธิ์ อินทสร
- (2) นายมนตรี ภู่งาม
- (3) นายकुศลศักดิ์ พิรุณ
- (4) นายเชาว์ กลิ่นจันทร์
- (5) นายอดุลย์ เปลื้องสันเทียะ

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี 5 คน ได้แก่

- (1) นายประณต พลอาษา
- (2) นายทินกร อัดไพบูลย์
- (3) นายชรรค์เพชร คำสัตย์
- (4) นายประดิษฐ์ แสงใส
- (5) นายสมปอง สาระ

3.2.3 แบบสัมภาษณ์และการสังเกต ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาสมาชิกของวงโยชวาทิตเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรครวมถึงแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน โดยใช้สถาบันละ 20 คน รวม 80 คน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- (1) ขอนหนังสือแนะนำตัวจากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
- (2) นำหนังสือแนะนำตัวไปถึงอธิการบดีสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดั่งหนังสือชี้แจงเกี่ยวกับการสัมภาษณ์และแบบสังเกตพฤติกรรม
- (3) ดำเนินการสัมภาษณ์และการสังเกต พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป



### 3.3 การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1 ข้อมูลที่เป็นเอกสารที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม เช่น เอกสาร ตำรา วาสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงโยชวาทิต ดำเนินการโดยนำข้อมูลต่างๆ มาตรวจสอบความถูกต้อง จัดลำดับความสำคัญและการเปรียบเทียบข้อมูลแล้วเรียบเรียงเป็นบทความให้เหมาะสม

3.3.2 ข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต ดำเนินการโดยการจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ เช่น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต และนักศึกษาวงโยชวาทิต เป็นต้น

### 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และข้อมูลที่ได้จากภาคสนามทั้งหมด มาจำแนกเป็นหมวดหมู่ในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการทางดนตรีและทฤษฎีดนตรี บรรยายผลการวิเคราะห์เป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) การจัดองค์กรในการบริหาร การจัดหลักสูตรทั่วไป การจัดหลักสูตรวิชาดนตรี และหลักสูตรรายวิชาวงโยชวาทิต โดยศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้

2) การจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาการดนตรีและกิจกรรมวงโยชวาทิตของทั้ง 4 สถาบัน ในด้านต่างๆ เช่น

- ด้านนโยบาย ศึกษาเกี่ยวกับแนวนโยบายการบริหารจัดการกิจกรรมวงโยชวาทิตของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต และนักศึกษาวงโยชวาทิต
- ด้านแผนงาน ศึกษาเกี่ยวกับการจัดหางบประมาณ การจัดปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และการจัดฝึกอบรมให้กับสถานศึกษาต่างๆ

- ด้านบุคลากร ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิธิดำเนินกิจกรรมจาก กลุ่มบุคคลที่ให้การสนับสนุน กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิต

- การจัดการเรียนการสอน ศึกษาเกี่ยวกับการจัดรายวิชาที่เหมาะสมกับผู้เรียน การจัดการการสอน ห้องเรียนและอาจารย์ผู้สอน
- การฝึกซ้อมทั้งในและนอกเวลาเรียน ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการตารางการฝึกซ้อม การใช้เสียงดังรบกวนมากหรือน้อยเพียงใด
- การวางแผนการสอน ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการสอน การกำหนดเนื้อหาสาระ การระบุนวัน เวลาและสถานที่ในการสอน
- การใช้สื่อการสอน ศึกษาการใช้สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางดนตรี เช่น มีแถบบันทึกเสียงบทเพลงที่ต้องการฝึกหรือต้องการบรรเลง ให้นักดนตรีฟังก่อนการฝึกซ้อม มีวิดีโอการแสดงดนตรีทั้งรูปแบบของการนั่งบรรเลงและการเดินบรรเลง เป็นต้น
- การวัดผลและประเมินผล ศึกษาวิธีการประเมินผลทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดความสามารถของนักดนตรีทั้งในด้านเนื้อหาดนตรี ทักษะดนตรีและในด้านทัศนคติดนตรี เป็นต้น

3) เครื่องดนตรี ศึกษาเครื่องดนตรีในวงโยชวาทิตของแต่ละสถาบัน ในด้านจำนวน สภาพ คุณภาพ และอื่นๆ

4) ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต เช่น ปัญหาของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต นักศึกษา และด้านอื่นๆ

### 3.5 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีนำเสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.5.1 การศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต ในด้านการจัดองค์กรในการบริหาร การจัดหลักสูตรทั่วไป การจัดหลักสูตรวิชาดนตรี และการจัดหลักสูตรรายวิชาวงโยชวาทิต โดยนำเสนอไว้ใน

“บทที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้”

3.5.2 การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ในด้านนโยบาย แผนงาน บุคลากร การจัดการเรียนการสอน เครื่องดนตรี ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข โดยเสนอไว้ใน

“บทที่ 5 กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้”

## บทที่ 4

### ข้อมูลพื้นฐานการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต ของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้

ในบทนี้เป็นการศึกษาในด้านสภาพทั่วไปของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต ก่อนที่จะลงลึกในรายละเอียดของการศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏในบทต่อไป เพื่อเป็นการนำเสนอและศึกษาริบทโดยรอบของการดำเนินการกิจกรรมวงโยชวาทิตของแต่ละสถาบันที่มีอยู่ โดยศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ การสังเกตและการสัมภาษณ์

สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษา ที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องยาวนานมากกว่าครึ่งศตวรรษซึ่งเดิมคือ โรงเรียนฝึกหัดครูแล้วพัฒนามาเป็นวิทยาลัยครู จนกระทั่งเป็นสถาบันราชภัฏในปัจจุบัน มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างมาก นอกจากนี้ยังเป็นสถาบันการศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศจำนวน 36 แห่ง และกำลังขอดำเนินการจัดตั้งอีก 5 แห่ง แบ่งออกเป็น 8 กลุ่มได้แก่ กลุ่มล้านนา พุทธชินราช อีสานเหนือ อีสานใต้ ศรีอยุธยา ทวารวดี ทักษิณและรัตน โกสินทร์ ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้เลือกทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ได้แก่ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์และสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี โดยทำการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยมีประเด็นต่าง ๆ ที่ศึกษาดังนี้

- 4.1 การจัดองค์กรในการบริหาร
- 4.2 การจัดหลักสูตรทั่วไป
- 4.3 การจัดหลักสูตรวิชาดนตรี

#### 4.1 การจัดองค์กรในการบริหาร

สถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง มีการจัดรูปแบบสายงานการบริหารที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันบ้าง อาจพิจารณาแบ่งเป็นหัวข้อสำคัญได้ดังนี้

- 4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของแต่ละสถาบัน

## 4.1.2 นโยบายหลักโดยทั่วไป

## 4.1.3 การจัดองค์กรในการบริหาร

## 4.1.4 การบริหารบุคลากร งบประมาณและอาคารสถานที่

## 4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของแต่ละสถาบัน

ในแต่ละสถาบันของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีข้อมูลในเรื่องของประวัติการก่อตั้งสถานที่ตั้งรวมถึงสถานภาพในปัจจุบันที่แตกต่างกัน ข้อมูลต่าง ๆ ของแต่ละสถาบันมีดังนี้

## ก) สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

สถาบันราชภัฏนครราชสีมาเดิมคือโรงเรียนฝึกหัดครูนครราชสีมา เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2457 ทำหน้าที่ให้การศึกษาอบรมผู้มาเรียนเพื่อให้จบการศึกษาออกไปเป็นครู เรียกในสมัยนั้นว่า “ครูมูล” ต่อมาปี พ.ศ. 2502 ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูและปี พ.ศ. 2535 เปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏนครราชสีมาจนถึงปัจจุบัน มีสถานที่ตั้งอยู่เลขที่ 340 ถ. สุรนารายณ์ ต. ในเมือง อ. เมือง จ. นครราชสีมา มีเนื้อที่ 169 ไร่ สถานภาพในปัจจุบันมีอาจารย์ที่ปฏิบัติงานจำนวน 261 คน ไปช่วยราชการ 7 คน มาช่วยราชการ 6 คน ลาศึกษาต่อ 11 คน ข้าราชการพลเรือน 13 คน ลูกจ้างประจำ 50 คน ลูกจ้างชั่วคราว 123 คน มีนักศึกษาภาคปกติประมาณ 5,305 คน คดีประจำสถาบันคือ ชมมจารี สุขี เสดิ (ผู้ประพฤติธรรมยอมอยู่เป็นสุข) สี่ประจำสถาบันคือ เขียว – เหลือง (สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2542: 1-6)

## ข) สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์

สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2514 และเปิดทำการสอนในปี พ.ศ. 2515 ตั้งอยู่เลขที่ 439 ถ.จิระ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ บนเนื้อที่ 297 ไร่ เชื่อมกับศาลากลางจังหวัด ต่อมาปี พ.ศ. 2521 เปิดดำเนินการสอนในระดับปริญญาตรี 3 สาขาวิชา และในปี พ.ศ. 2535 ก็มีพระราชบัญญัติแต่งตั้งเป็นสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ปัจจุบันมีคณาจารย์และข้าราชการพลเรือนประมาณ 274 คน มีนักศึกษาภาคปกติประมาณ 3,727 คน คดีประจำสถาบันคือ สุวิโชค ชเน สุโต โหติ (ผู้มีความรู้ดียอมเป็นเด่นในหมู่ชน) สี่ประจำสถาบันคือ ม่วง – เหลือง (สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2543: 13-14)

## ค) สถาบันราชภัฏสุรินทร์

สถาบันราชภัฏสุรินทร์เดิมคือวิทยาลัยครูสุรินทร์ ได้รับการสถาปนาเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2516 ในสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม “สถาบันราชภัฏ” แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศ 36 แห่ง เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 และได้จัดตั้งเป็นสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ

พ.ศ. 2538 ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2538 ในปัจจุบันตั้งอยู่ที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท กิโลเมตรที่ 2 ต. นอกเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์ มีเนื้อที่ 479 ไร่ มีคณาจารย์จำนวน 185 คน มีนักศึกษาภาคปกติประมาณ 3,200 คน สปีประจำสถาบันคือ ม่วง – เขียว ปรัชญาคือ ใฝ่รู้ สู้งาน สืบสานความคิด มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (สถาบันราชภัฏสุรินทร์, 2543: 4-6)

#### ง) สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานีได้ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2485 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้น ต่อมาปี พ.ศ. 2490 มีโครงการเปิดโรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี และปี พ.ศ. 2501 ได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครู และในปี พ.ศ. 2535 จึงได้รับพระราชทานนามให้เป็นสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ 612 ถ. ราชธานี อ. เมือง จ. อุบลราชธานี มีที่ดินในเมือง 3 แปลง คิดเป็นเนื้อที่ 268 ไร่ มีคณาจารย์และข้าราชการพลเรือนประมาณ 250 อัตรา และมีนักศึกษาทั้งภาคปกติ, กศ.อศ. , กศ.บป. , และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งสิ้นประมาณ 17,500 คน สปีประจำสถาบันคือ เทา – ชมพู ปรัชญาคือ ปัญญาชีวิต ชีวิตมาหา เสถียร “ชีวิตของผู้ที่เป็นอยู่ด้วยปัญญานั้นประเสริฐ” (สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2543: 3-6)

จะเห็นได้ว่า หลังจากปี พ.ศ. 2438 หรือกว่า 100 ปีก่อน โรงเรียนฝึกหัดครูเกิดขึ้นเพื่อผลิตครู พัฒนา “คน” อันเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งมวล สนองความต้องการของประเทศตามจังหวะการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างเหมาะสม กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่งก็ได้ก่อตั้งขึ้นมาเป็นลำดับ จากโรงเรียนฝึกหัดครู เป็นวิทยาลัยครู จนกลายเป็นสถาบันราชภัฏในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 สามารถประสิทธิประสาทวิชาการได้หลากหลายสาขามากยิ่งขึ้น เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเต็มกำลังความสามารถและตามอัธยาศัยเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

#### 4.1.2 นโยบายหลักโดยทั่วไป

สถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง มีนโยบายหลักที่ถูกรวมหมายจากสภาสถาบันราชภัฏ เป็นกรอบแนวคิดและวิธีปฏิบัติซึ่งทั้ง 4 สถาบันได้นำมาเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานจากเอกสารของสภาสถาบันราชภัฏที่กำหนดภารกิจตามพระราชบัญญัติ 6 ประการ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2539: 13) ได้แก่ การให้การศึกษาและวิชาชีพขั้นสูง ทำการวิจัย บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

จากพันธกิจดังกล่าว กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้ปฏิบัติตามภารกิจหลักในพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ในมาตรา 7 อย่างเคร่งครัด ซึ่งได้ให้ความสำคัญสำคัญกับการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคาดหวังที่จะให้ผู้ที่มีความประสงค์อยากเรียน มีความพร้อมพอควรได้มีโอกาสนั้น และมีความเชื่อมั่นว่า การจะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้นั้นจะต้องเริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งให้กับชนบทก่อน โดยอาจพิจารณารายละเอียดตามหัวข้อต่าง ๆ ดังกล่าวได้ดังนี้

#### 1) การ ให้การศึกษาและวิชาชีพชั้นสูง

ในปี พ.ศ. 2527 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ซึ่งพ.ร.บ. ใหม่นี้ให้อำนาจวิทยาลัยครูเปิดสอนวิชาการอื่นนอกจากสาขาครุศาสตร์ ดังนั้นวิทยาลัยครูในกลุ่มอีสานใต้ทั้ง 4 แห่งจึงเปิดสอนวิชาการอื่นเพิ่มเติมทั้งในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรีในหลายสาขาวิชา เช่น สัตวบาล เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ พัฒนาชุมชน เป็นต้น และวุฒิการศึกษาที่ผู้เรียนจะได้รับก็มี 3 สาขา คือ สาขาครุศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์

ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ได้มีพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏขึ้นมาแทน พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ ได้เปลี่ยนวิทยาลัยครูเป็นสถาบันราชภัฏ อธิการเป็นอธิการบดี คณะวิชาเป็นคณะ หัวหน้าคณะวิชาเป็นคณบดี และสามารถเปิดสอนได้ถึงปริญญาเอก โดยยึดหลักปรัชญาว่า เป็นสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยพระราชบัญญัตินี้ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ได้ขยายฐานการศึกษาโดยเปิด โปรแกรมวิชาต่าง ๆ ที่เป็นที่ต้องการและ จำเป็นต่อการพัฒนาท้องถิ่น และได้เปิดสอนในระดับปริญญาโทในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในปีการศึกษา 2541 ในปีการศึกษา 2542 ได้เปิดสอนเพิ่มเติมอีกหนึ่งสาขา คือ สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา (ปราโมทย์ เบญจกาญจน์, สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับสมชาย วงษ์เกษม (สมชาย วงษ์เกษม, สัมภาษณ์) โดยได้กล่าวว่า...“สถาบันราชภัฏอุบลราชธานีเปิดสอนในระดับปริญญาโทในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในปีการศึกษา 2540 ในปีการศึกษา 2541 ได้เปิดสอนเพิ่มเติมอีกสองสาขา คือ สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน และ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา...” ส่วนสถาบันราชภัฏนครราชสีมา เปิดสอนในระดับปริญญาโทในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในปีการศึกษา 2541 ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ ในปีการศึกษา 2542 ได้เปิดสอนเพิ่มเติมอีกหนึ่งสาขา คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และในทำนองเดียวกันสถาบันราชภัฏสุรินทร์ก็เปิดทำการสอนในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง หลังจากได้รับการสถาปนาเป็นสถาบันราชภัฏตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 แล้ว ทุกสถาบันก็ได้พัฒนาขีดความสามารถในการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นต้นว่า ในระดับ

ประกาศนียบัตรบัณฑิตศึกษางจนถึงในระดับบัณฑิตศึกษาในหลายสาขาวิชา เช่น ได้เริ่มเปิดสอนในระดับปริญญาโทในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในปีการศึกษา 2540 เป็นต้นมา และขยายการเปิดในสาขาวิชาอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามศักยภาพของแต่ละสถาบัน

## 2) ในด้านการทำการวิจัย

นโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540-2544) จัดทำโดยคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เพื่อชี้ให้เห็นความต้องการงานวิจัยของประเทศและใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยในทุกสาขาวิชาการ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาของชาติโดยให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาศักยภาพของคน ความเข้มแข็งของชุมชน กระบวนการพัฒนาชุมชนและสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้ทั้ง 4 แห่ง มีพันธกิจหลักที่สำคัญก็คือการ จัดทำการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในศิลปวิทยาแขนงต่าง ๆ และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ นักศึกษาและชุมชน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานด้านวิชาการหรือการปฏิบัติงาน และใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจของชาติได้ ซึ่งมีนโยบายและแนวทางการวิจัยเฉพาะด้าน 10 แนวทางคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเกษตร อุตสาหกรรม พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ด้านโทรคมนาคม การแพทย์และสาธารณสุข พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม พัฒนาศักยภาพของคนและการศึกษา ตลอดจนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเมือง การปกครอง และกฎหมาย (สำนักวิจัยและบริการวิชาการ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2545: 2-17)

จากการได้สังเกตและศึกษาในรายละเอียดด้านการทำวิจัยในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้ทั้ง 4 แห่ง ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือโดยขอพบกับเจ้าหน้าที่ อาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง และศึกษาเอกสารที่สำคัญ ๆ ดังมีรายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ (สัมภาษณ์) กล่าวว่า... “สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์มีทำเลที่ตั้งเหมาะสมมากต่อการทำวิจัยในชุมชน บุคลากรของสถาบันได้พัฒนางานวิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในระดับหนึ่งโดยสามารถแสวงหาความร่วมมือด้านการวิจัยกับสถาบัน หน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนได้อย่างดีและกว้างขวาง แต่ผลงานการทำวิจัยยังถือว่ามีน้อย ซึ่งมีหลายสาเหตุ เช่น ภารกิจด้านการเรียนการสอนมีปริมาณมาก ทำให้ไม่มีเวลาที่จะทำการวิจัย การขาดแคลนนักวิจัยทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ งานวิจัยที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยย่อย และเป็นงานวิจัยรายบุคคล ทำตามความสนใจเฉพาะตน มีแหล่งเงินทุนอุดหนุนการวิจัยน้อย ขาดนักวิจัยมืออาชีพที่ทำการวิจัยอย่าง

จริงจังและต่อเนื่อง ผลงานวิจัยที่ได้ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ไม่ครบวงจร คือขาดการเผยแพร่และการถ่ายทอดผลงาน ขาดการเชื่อมโยงความรู้และการถ่ายทอดความรู้ด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถาบัน สุดท้ายคือขาดแรงจูงใจและการสนับสนุน ดังจะเห็นได้จากจำนวนผลงานการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยที่ใช้เงินบำรุงการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2541 จำนวน 5 ทุน เป็นเงินเพียงหนึ่งแสนบาทเท่านั้น เฉลี่ยแล้วได้ทุนละหมื่นกว่าบาทเท่านั้นเอง ปีการศึกษา 2542 ได้รับการสนับสนุน 8 ทุน เป็นเงิน 197,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.83 เท่านั้น และในปี 2543 ได้รับ 5 ทุน งานวิจัยของสถาบันจึงมีน้อยมาก ๆ ดังกล่าว...” ซึ่งสอดคล้องกับเสาวนิต (เสาวนิต เสาธานนท์, สัมภาษณ์) โดยได้กล่าวไว้ว่า...”สถาบันราชภัฏนครราชสีมาทำเลที่ตั้งเหมาะสมมากต่อการทำวิจัยในชุมชน เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ มีประชากรมาก การเปลี่ยนแปลงในทุกด้านจึงมีมาก ผลงานการทำวิจัยของสถาบันยังมีน้อย ซึ่งมีหลายสาเหตุ เช่น ภารกิจด้านการเรียนการสอนมีปริมาณมาก ทำให้ไม่มีเวลาที่จะทำการวิจัย มีแหล่งเงินทุนอุดหนุนการวิจัยน้อย ขาดนักวิจัยมืออาชีพ ขาดแรงจูงใจและการสนับสนุน ดังจะเห็นได้จากจำนวนผลงานการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยที่ใช้เงินบำรุงการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2542 ได้รับ 817,000 บาท ซึ่งยังถือว่าน้อยมาก เพราะคิดเป็นร้อยละ 2.45 ของเงินบำรุงการศึกษา เท่านั้น...”

แสดงให้เห็นว่า การทำงานวิจัยของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง มีข้อจำกัดที่คล้ายคลึงกัน คือ มีงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยเป็นอัตราส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับงบประมาณในด้านอื่น ๆ ซึ่งสืบเนื่องมาจากภาวะการถดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม จำนวนนักศึกษามีมากและหลายโครงการ เช่น นักศึกษาภาคปกติ นักศึกษาภาคพิเศษและนักศึกษาในโครงการการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) ทำให้อาจารย์มีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย และปัญหายังมาจากความคาดหวังและทัศนคติของสังคมที่มีต่อการวิจัยในสถาบันด้วย ซึ่งถ้ามองในแง่ของการสนับสนุนที่เป็นงานวิจัยรายย่อยมาก ๆ อย่างการวิจัยเพื่อพัฒนางวง โยชวาติคของแต่ละสถาบัน จะเห็นได้ว่าความเป็นไปได้และแรงจูงใจในการทำวิจัยของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวง โยชวาติคมีน้อยมาก ทั้งที่ฝ่ายวิจัยและบริการของแต่ละสถาบันล้วนแล้วก็มีแนวคิดที่สนับสนุนการวิจัยทุกสาขาทุกแขนงอยู่แล้วก็ตาม

### 3) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

ภารกิจหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง คือ การบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งทุกสถาบันต้องทำหน้าที่เป็นคลังแห่งความรู้ของท้องถิ่น ต้องสามารถประยุกต์หรือแปลงความรู้สากลให้เกิดประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง และ

ต้องเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและของเอกชน เพื่อตอบสนองความต้องการทางวิชาการของคนในท้องถิ่น (กรมการศึกษาค้นคว้า, 2532: 17-18) (ซึ่งยังคงยึดแนวปฏิบัติเดิมแม้ว่าจะเปลี่ยนไปขึ้นกับสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติแล้วก็ตาม) โดยมีวิธีการดำเนินการดังกล่าว คือ การสำรวจและสร้างเครือข่ายผู้รู้ แล้วใช้เครือข่ายนี้เป็นช่องทางสำหรับกระจายความรู้และข่าวสารไปสู่คนในท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็ใช้เครือข่ายนี้สำหรับรวบรวมปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นด้วย ประการต่อมา คือ จัดให้มีการประชุม สาขิต และฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ ตามความต้องการของคนในท้องถิ่น ต่อมา คือ ดำเนินการให้คนในท้องถิ่นได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา ต่อมา คือ จัดให้อาจารย์และนักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเรียนรู้จากความเป็นจริงของท้องถิ่น และสุดท้าย คือ ศึกษาและรวบรวมกรณีการพัฒนาท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ หรือกรณีการแก้ปัญหาที่น่าสนใจของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ แล้วนำมาเผยแพร่หรือนำคนในท้องถิ่นเดินทางไปดูด้วยตัวเอง หรือจัดให้คนในท้องถิ่นได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ปัญหากับคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ดังคำสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แสงศิลป์ (แสงศิลป์ พลานันทกุลธร, สัมภาษณ์) ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า...“ในปีการศึกษา 2542-2543 สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการตามภารกิจหลักในด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม โดยมุ่งเน้นการบริการวิชาการแก่ชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาชุมชนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นพร้อมทั้งเสนอแนวทางประยุกต์ใช้องค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น และเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่นให้แก่คณาจารย์ได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างบางเรื่อง โดยเฉพาะในรายงานการวิจัยในหลายเรื่อง เช่น การทดลองผลิตมะม่วงนอกฤดูกาลในจังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ. 2541 การสำรวจและเก็บรวบรวมสายพันธุ์สาหร่ายขนาดเล็ก ปี พ.ศ. 2542 การแปรรูปผลผลิตจากข้าวและการคัดแปลงนาข้าวให้เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว : กรณีศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอประโคนชัย ในปี พ.ศ. 2543 เป็นต้น...” ซึ่งสอดคล้องกับเสริมพงศ์ (เสริมพงศ์ หงส์พันธุ์, สัมภาษณ์) โดยได้กล่าวว่า...“การบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ นอกจากการสนับสนุนให้มีการวิจัยในสาขาต่าง ๆ แล้ว สถาบันยังได้ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายครบทุกประการ ดังเห็นได้จากในด้านการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นรวมถึงการจัดให้มีการฝึกอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนหลักสูตรเฉพาะกิจแก่กลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และยังมีอีกหลายภารกิจที่สถาบันได้กระทำในด้านการบริการวิชาการแก่สังคม...”

จะเห็นได้ว่ากลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้ดำเนินการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายในด้านการให้บริการวิชาการแก่สังคมอย่างเต็มความสามารถในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน สถานประกอบการ องค์กรทางธุรกิจ ฯลฯ เพื่อให้เป็นแหล่งวิทยาการในการเรียนการสอน และการบริการวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น หรือในด้านอื่น ๆ อีกมาก เพื่อให้สมเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ ในส่วนของการนำวงโยชวาติไปบริการให้แก่สังคม แต่ละสถาบันถือเป็นหน้าที่สำคัญ ซึ่งจัดให้มีให้ได้ แม้ว่าการรวมวงโยชวาติจะยังไม่พร้อมก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามคุณภาพของการดำเนินงาน และภาพรวมที่ออกไปแม้ว่าจะน้อย แต่ได้รับความนิยมนิยมจากสังคมอยู่โดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบวงโยชวาติเต็มตัวหรือรูปแบบตรงชาวบ้านก็ตาม

#### 4) ภารกิจด้านการปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี

การปรับปรุงถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี เป็นกระบวนการที่บูรณาการอยู่ในการจัดการ การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม โดยมีวิธีดำเนินการ คือ มุ่งเน้นให้สถาบันบูรณาการ การปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการบริหารจัดการสถาบัน เพื่อพัฒนาสถาบันและตอบสนองปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดในการปฏิบัติในแต่ละสถาบัน ดังนี้

- (1) พัฒนาให้มีระบบเครือข่ายข้อมูล ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารและจัดการเรียนการสอนทันทีทันสมัย และเกิดประสิทธิภาพในปฏิบัติการกิจของสถาบัน
- (2) พัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และศูนย์วิทยบริการ เพื่อเป็นแหล่งให้บริการแก่นักศึกษา อาจารย์และชุมชนในท้องถิ่น ที่เื้อต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย และทดสอบ
- (3) กระตุ้นและสนับสนุนให้อาจารย์และนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและเพื่อสร้างผลผลิตทางเทคโนโลยีที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น
- (4) ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการวิจัยที่เหมาะสม เพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านต่าง ๆ มาใช้ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี (สถาบันราชภัฏ, 2540: 30)

ในด้านนี้ในส่วนของการพัฒนากิจกรรมวงโยชวาติ บางสถาบันได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการฝึกซ้อมและแสดง อย่างเช่น สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ได้นำเทคโนโลยี

การสื่อสารการติดต่อทางวิทยุรับส่ง เพื่อส่งสัญญาณให้แก่ผู้ควบคุมและนักศึกษา รวมทั้งการนำเอาโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียงเรียงเสียงประสานและการแปรขบวน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกลางของสถาบันเป็นอย่างดี

#### 5) การกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันราชภัฏมีการกิจในการศึกษาวิจัย อนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้บุคลากรของสถาบันและคนในท้องถิ่นเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของ วัฒนธรรมของตน สามารถเลือกสรรและบูรณาการวัฒนธรรมของท้องถิ่นกับวัฒนธรรมของชาติและกับวัฒนธรรมสากลเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตซึ่งมีแนวทางดำเนินการ คือ

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ การพัฒนา การส่งเสริม และการแลกเปลี่ยนเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรม ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับคนและภูมิปัญญา ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตไทย ทั้งนี้โดยการบูรณาการกระบวนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้สอดคล้องไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน

(2) ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์เกี่ยวกับ วิชิต วิถีรู้สึก วิถีแสดงออก ระบบความหมายและคุณค่า อันจะนำไปสู่การเลือกสรรและการตัดสินใจ เพื่อดำรงชีวิตที่เหมาะสมในสถาบันและในชุมชน โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนและกระบวนการพัฒนาคนรุ่นใหม่ (สถาบันราชภัฏ, 2540: 30-31)

กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้ทั้ง 4 แห่ง ได้ดำเนินการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีรายละเอียดดังนี้

(1) ดำเนินการให้หน่วยงานภายในและส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกสถาบันได้กระทำกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม

(2) พัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละสถาบันให้ทำหน้าที่เป็นแหล่งวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม และเป็นหน่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแก่หน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

(3) นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งที่อยู่ในรูปของความเชื่อ ค่านิยม นิทาน เพลง การละเล่น ประเพณี และอื่น ๆ มาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

(4) แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถาบันและหน่วยงานต่างประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน ในการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในความจำเป็นที่ต้องทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งที่เป็นระดับ

## ท้องถิ่นและระดับชาติ

(5) ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผสมผสานให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวัฒนธรรม ลงในรายวิชาต่าง ๆ ที่เหมาะสม จัดทำเป็นรายวิชาเลือกหรือวิชาบังคับ พัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับวัฒนธรรมให้เป็นโปรแกรมวิชาเอกหรือวิชาโท และนำเอาเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวัฒนธรรมมาจัดทำในรูปของสื่อชนิดต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ต่อไป

(6) จัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมหลักสูตรให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการคิด วิเคราะห์ และเลือกสรรเนื้อหาสาระอันมีคุณค่าของวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากล เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต

(7) จัดกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้คนในท้องถิ่นได้ร่วมกันวิเคราะห์และประเมินค่าวัฒนธรรมของตน ตลอดจนวัฒนธรรมของชาติและสากล เพื่อแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมต่อการดำรงตนในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

(8) ดำเนินการวิจัยทางศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้ดำเนินการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายทุกสถาบัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวในงาน 30 ปี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ของ ถนอม อินทรกำเนิด (สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2544: 5) โดยได้กล่าวไว้ว่า... “มีความยินดีและชื่นชมกับการพัฒนาสถาบันที่มีจุดเด่นมาโดยตลอด เช่น การให้บริการวิชาการแก่สังคมที่มีชื่อเสียงมาก คือ การจัดอบรมให้แก่ผู้บริหารการศึกษาชาวแกมพูชา การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น งานเหล่านี้ได้ปรากฏผลเป็นที่รับรู้ของสาธารณชนถึงศักยภาพของสถาบันในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น...” ซึ่งสอดคล้องกับปราโมทย์ (ปราโมทย์ เบญจกาญจน์, สัมภาษณ์) โดยกล่าวว่า... “ถึงแม้ว่าจะมีภารกิจตามพระราชบัญญัติอยู่ 6 ประการ แต่ถ้าถามสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ว่า มีภารกิจใดที่โดดเด่นบ้าง ซึ่งจริง ๆ แล้วได้ปฏิบัติภารกิจครบถ้วนทั้ง 6 ประการ ซึ่งภารกิจด้านศิลปวัฒนธรรมและด้านบริการชุมชน เป็นภารกิจที่มีความโดดเด่นและสะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันที่สถาบันฯ มีกับท้องถิ่นเป็นพิเศษ...” ซึ่งสอดคล้องกับदनัย (दनัย วิโรจน์อุไรเรือง, สัมภาษณ์) โดยกล่าวว่า... “สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี มีวงดนตรีพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงระดับชาติ มีการแสดงทั้งในประเทศและต่างประเทศอยู่เป็นประจำ นำชื่อเสียงมาสู่สถาบันในด้าน การทำนุบำรุงและการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมสู่สังคมและประชาคมโลก...”

จะเห็นได้ว่ากลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้ดำเนินการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทุกสถาบัน ที่เห็นเด่นชัดที่สุด คือ ทุกสถาบันมีวงดนตรีพื้นเมืองประกอบการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านทุกแห่ง ส่วนภารกิจในด้านอื่น ๆ ก็ได้ดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งประสบผลสำเร็จและมีความโดดเด่นมากในการพัฒนาท้องถิ่น ในส่วนของวงโยธวาทิต แทบทุกสถาบันได้มีการประยุกต์วงโยธวาทิตออกไปเป็นรูปแบบของ แตรวงชาวบ้าน ซึ่งอาจมีการรวมเข้ากับกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อประกอบการรำและขบวนแห่ในงานสำคัญ ๆ ทางวัฒนธรรมของสังคม อย่างเช่น แห่เทียนเข้าพรรษา แห่ปราสาทผึ้ง แห่ประชาสัมพันธ์งานเทศกาลต่าง ๆ งานลอยกระทง งานสงกรานต์ งานบวช งานแห่ขันหมาก เป็นต้น

#### 6) ภารกิจด้านการผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู

การผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครูเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบัน ราชภัฏที่ทุกสถาบันพึงระดมทรัพยากรทั้งหมดเพื่อดำเนินการ โดยมุ่งเน้นคุณภาพและความต้องการของสังคมเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางดำเนินการ คือ

- (1) ระดมทรัพยากรทั้งหมด คณาจารย์ทุกสาขาวิชา สิ่งอำนวยความสะดวกนานาประการของสถาบันและในชุมชน ให้มีส่วนร่วมและเป็นเครือข่ายสำคัญในการผลิตครู ส่งเสริมวิทยฐานะครูและปฏิรูปการฝึกหัดครูให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
  - (2) ให้มีการปฏิรูปการฝึกหัดครู ทั้งในกระบวนการสรรหา การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อพัฒนานักศึกษาครู และผู้ประกอบวิชาชีพครู
  - (3) มุ่งผลิตและปฏิรูปการผลิตครู สาขาขาดแคลน
  - (4) ส่งเสริมการเปิดบัณฑิตศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและชี้นำแนวทางการศึกษาของท้องถิ่นเป็นสำคัญ
  - (5) มุ่งผลิตและพัฒนาครูที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรมจิตสำนึกในความเป็นครู รับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นแบบอย่างที่ดี ใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเอง รักความอิสระและเคารพในสิทธิมนุษยชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนฟื้นฟูอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น
  - (6) ส่งเสริมการศึกษา การอบรมบุคลากรทางการศึกษาและครูประจำการ ในลักษณะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและองค์กรเอกชนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพครูให้เจริญยิ่งขึ้น (สถาบันราชภัฏ, 2540: 32)
- เชิดชัย โขครัตนชัย (เชิดชัย โขครัตนชัย, สัมภาษณ์) กล่าวในเรื่องนี้ว่า...

“สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ดำเนินการตามภารกิจด้านการผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ ทางด้านการผลิตครู สถาบันได้ผลิตครูเพื่อสอนเด็กก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ให้เพียงพอกับความต้องการและสอดคล้องกับการขยาย โอกาสทางการศึกษาทั้งในสาขาที่ขาดแคลน ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะครูสอนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยาให้ เพิ่มมากขึ้น ส่วนการผลิตบัณฑิตศึกษาศาสตร์ ได้ผลิตในระดับประกาศนียบัตร สำหรับผู้สำเร็จ การศึกษาในสาขาอื่นที่ประสงค์จะเป็นครูเพื่อให้ได้บัณฑิตครู ที่มีความถนัดลึกในเนื้อหาวิชา เพื่อ สอนในสถานศึกษาที่ต้องการครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ คณิตฯ เป็นต้น ส่วนการผลิตบัณฑิตศึกษาในระดับปริญญาโท ได้ผลิตโดยเน้นกระบวนการค้นคว้า วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีทางการศึกษา การ ประยุกต์ศาสตร์สากล และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ...” ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา (อัจฉรา ภาณุรัตน์, สัมภาษณ์) โดยกล่าวว่า... “สถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้ปฏิบัติภารกิจ ด้านการผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู ครบถ้วนทุกกระบวนการ เป็นต้นว่า ผลิตครูในระดับ ต่าง ๆ อย่างหลากหลายสาขาวิชา เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของสังคมทั่วไป มีการปฏิรูป การเรียนการสอนในกระบวนการผลิตครู มีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู การยกระดับมาตรฐาน วิชาชีพครูและการให้การศึกษา อบรมแก่นักวิชาการทางการศึกษาและครูประจำการในลักษณะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น...”

จะเห็นได้ว่า กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้ดำเนินการปฏิบัติตามภารกิจ ที่ได้รับมอบหมายในด้านการผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครูทุกสถาบัน โดยได้ผลิตครูในระดับ ต่าง ๆ อย่างหลากหลายสาขาวิชา จัดอบรมแก่นักวิชาการทางการศึกษาและครูประจำการในลักษณะ ต่าง ๆ เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของสังคมและท้องถิ่น

แสดงให้เห็นว่า จากบทบาทที่สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งกระจายอยู่ใน ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีภารกิจหลักในการให้ การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและ พัฒนาเทคโนโลยีทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตและส่งเสริมวิทยฐานะครู สถาบัน ราชภัฏจึงมี เหตุปัจจัยเกื้อหนุนให้สามารถปฏิบัติภารกิจสำคัญเสริมสร้างคุณภาพของการพัฒนาสังคมไทย ทั้งจากลักษณะพื้นฐาน ปรัชญาในการดำเนินงานตลอดจนทิศทางการพัฒนาของสถาบันราชภัฏ ดังจะเห็นได้จาก 1) การเสริมสร้าง โอกาสความเสมอภาคทางการศึกษาของสังคมไทยให้สูงขึ้น ด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาคนในท้องถิ่นครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

2) เกื้อหนุนการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมความเข้มแข็ง ลดภาวะล่มสลายของครอบครัวและชุมชนในชนบท ด้วยการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ 3) การสนับสนุนการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครูทุกระดับ 4) การมีบทบาทส่งเสริมประชาธิปไตย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการพิทักษ์รักษาสังแวดล้อม 5) การเสริมสร้างองค์ความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมไทย ด้วยการเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดเข้าใจและเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้สถาบันเป็นศูนย์กลางข้อมูลท้องถิ่นที่สมบูรณ์ ดำเนินการวิจัยทุกด้าน โดยบูรณาการเข้ากับภารกิจอื่น ๆ และมุ่งแสวงหาและบูรณาการความรู้ทั้งในระดับสากล และความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ให้เป็นรูปธรรมในท้องถิ่นซึ่งบทบาทนี้ส่งผลต่อนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิต กล่าวคือ มีศักยภาพทางด้านการเป็นครูสอนวงโยชวาทิตสูงกว่านักศึกษาวิชาเอกดนตรีทั่วไป นักศึกษาวงโยชวาทิตเหล่านี้ได้ไปเป็นกำลังสำคัญให้แก่โรงเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในการสร้างวงโยชวาทิตให้แก่โรงเรียนเหล่านั้น โดยเฉพาะในภาคพื้นอีสานใต้

#### 4.1.3 การจัดองค์กรในการบริหาร

เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าการบริหารงานบุคคลนั้นเป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านระบบการบริหารงานบุคคล สถาบันราชภัฏจึงได้ให้ความสำคัญของระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในปัจจุบัน องค์กรหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ต้องเผชิญกับภาวะของการเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน การบริหาร การจัดการและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เป็นแรงผลักดันให้สถาบันราชภัฏต้องเตรียมการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากขององค์กร (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2544: บทนำ) ใน พ.ร.บ. สถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ได้จัดระบบการบริหารงานบุคคลให้สถาบันราชภัฏทุกแห่งได้ถือเป็นแนวปฏิบัติ

กลุ่มสถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง มีการจัดรูปแบบสายงานการบริหารบุคคลที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1) คณะกรรมการสภาประจำสถาบัน (ส.ป.ส.) มี 18 คน ได้แก่ นายกสภาประจำสถาบัน 1 ตำแหน่ง อธิการบดี เป็นอุปนายก ซึ่งมีกรรมการ คือ ผู้แทนผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร 3 คน ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน ผู้แทนคณาจารย์ประจำ 4 คน โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี เป็นกรรมการและเลขานุการ

- 2) อธิการบดี มีผู้ช่วยอธิการบดีและกรรมการบริหารสถาบัน (ก.บ.)
- 3) รองอธิการบดี มีหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวางแผนและพัฒนา ฝ่ายกิจการนักศึกษา และฝ่ายกิจการพิเศษ (แต่ละสถาบันเรียกต่างกัน)
- 4) สำนักงานต่าง ๆ และคณะ
- 5) โปรแกรมวิชา

(ดังที่ปรากฏในแผนภูมิที่ 1 การจัดระบบการบริหารงานบุคคลในสถาบันราชภัฏอีสานใต้)

ในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทุกสถาบัน ไม่ได้มีหน่วยงานเฉพาะกิจที่ขึ้นตรงต่อสำนักกิจการนักศึกษา แต่การดำเนินงานในสภาพปัจจุบันเป็นบทบาทของโปรแกรมวิชาที่ขึ้นต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทำให้การดำเนินการโครงการพัฒนางวงโยชวาทิต ถูกนำเสนอผ่านเฉพาะสายงานของคณะ ฯ ในทางเดียวเท่านั้น อีกประการหนึ่งคือ เนื่องจากเพราะเป็นภารกิจของโปรแกรมวิชาดนตรีสากล ทำให้จำกัดนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นเฉพาะนักศึกษาวิชาเอกดนตรีเท่านั้น ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1



#### 4.1.4 การบริหารงานบุคลากร งบประมาณและอาคารสถานที่

จากการได้สังเกตและศึกษาในรายละเอียดด้านการบริหารงานบุคลากร งบประมาณ และอาคารสถานที่ในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือโดยขอพบกับเจ้าหน้าที่ อาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง และศึกษาเอกสารที่สำคัญ ๆ ดังมีรายละเอียดของข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารงานบุคลากร งบประมาณและอาคารสถานที่

##### 1) การบริหารงานบุคลากร

สภาสถาบันราชภัฏ กำหนดระเบียบปฏิบัติงานด้านบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติข้าราชการครู พ.ศ. 2523 มี 4 ภาระงาน ได้แก่ 1) งานพัฒนาระบบงานและอัตรากำลัง 2) งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) งานพัฒนาบุคคล 4) งานทะเบียนประวัติและบำเหน็จความชอบ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2544: คำนำ)

แผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 8 ได้เสนอความต้องการบุคลากรที่สถาบันราชภัฏทั้ง 36 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 10,133 คน ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู คือ 5,597 คน รองลงมาคือข้าราชการพลเรือนที่ทำหน้าที่สนับสนุนการสอนและบริหาร จำนวน 2,742 คน และลูกจ้างประจำ 1,794 คน สำหรับข้าราชการครู ระบุความต้องการในระดับปริญญาโทเป็นส่วนใหญ่ คือ 3,545 คน ส่วนระดับปริญญาตรีและปริญญาเอก มีจำนวนความต้องการใกล้เคียงกัน (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2539: 36-37)

จากภาระงานหลักทั้ง 4 ข้อ สถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้นำมาปฏิบัติอย่างครบถ้วนทุกภาระงาน เกิดผลดีต่อการปฏิบัติราชการ ดังเห็นได้จากทัศนคติของเชิดชัย โชครัตนชัย (สัมภาษณ์) กล่าวถึงงานสรรหาและบรรจุแต่งตั้งว่า เมื่อปี 2540 สถาบันราชภัฏนครราชสีมาจำนวนบุคลากรไม่มากนัก แต่ในปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากเกือบเท่าตัว ซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ (สัมภาษณ์) กล่าวว่า สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์มีการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูเพิ่มมากขึ้นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลน และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุนการศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ ในระดับปริญญาโทเป็นเงินหนึ่งแสนบาท ในระดับปริญญาเอกเป็นเงินสองแสนบาท ซึ่งอีกสองสถาบันก็มีลักษณะดังกล่าวคล้ายคลึงกัน

จะเห็นได้ว่า สถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้ดำเนินการบริหารงานบุคลากร ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากสภาสถาบันราชภัฏอย่างครบถ้วน ทั้งทางด้านงานพัฒนาระบบงานและอัตรากำลัง งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง งานพัฒนาบุคคล รวมถึงงานทะเบียนประวัติและบำเหน็จความชอบ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจกรรมวงโยชวาทิต การบริหารงานบุคลากรของสถาบันราชภัฏมิผลโดยอ้อม กล่าวคือ ปัจจุบันบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยชวาทิตจะเป็นอาจารย์ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้ง โดยการคัดเลือกของหน่วยงานของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏในส่วนกลางแล้วจัดส่งมาปฏิบัติงานตามสถาบันราชภัฏที่ต่าง ๆ เช่นเดียวกับผู้ที่เป็นอาจารย์ในสาขาอื่น ๆ โดยที่สถาบันราชภัฏในแต่ละแห่งโดยเฉพาะในเขตอีสานใต้ ไม่สามารถมีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถโดยตรงในการพัฒนาวงโยชวาทิตได้เลย แต่ถ้าเป็นบุคลากรประเภทอาจารย์อัตราจ้างหรืออาจารย์พิเศษ แต่ละสถาบันราชภัฏจะสามารถคัดเลือกเองได้ แต่ผู้มาสมัครส่วนใหญ่ไม่มีแรงจูงใจเข้าทำงานอย่างถาวร เพราะเคยมีปรากฏว่าได้เข้ามาปฏิบัติงานเพื่อรองานใหม่ เมื่อได้งานใหม่ก็จะลาออกไป

## 2) งบประมาณ

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2542: 117) กล่าวถึงการบริหารงบประมาณว่า สถาบันมีแหล่งงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนี้

(1) งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณส่วนนี้เป็นงบประมาณประจำปีที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล โดยจัดสรรเป็นรายปี

(2) เงินนอกงบประมาณ งบประมาณส่วนนี้เป็นงบประมาณที่มาจาก การดำเนินงานของสถาบัน ซึ่งจำแนกได้ 3 กลุ่มดังนี้

(ก) เงินนอกงบประมาณบำรุงการศึกษา (บ.กศ.) งบประมาณนี้เป็นรายได้จากค่าบำรุงสถาบัน ค่าลงทะเบียนรายวิชา ค่าบำรุงกีฬา ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ และเงินอื่น ๆ ที่ระเบียบสภากำหนด โดยเรียกเก็บจากนักศึกษาภาคปกติ

(ข) เงินนอกงบประมาณ กศ.บป. และ กศ.ปช. (กศ.พ.) งบประมาณส่วนนี้เป็นรายได้จากการดำเนินงาน โครงการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ที่สถาบันจัดในวันเสาร์-อาทิตย์ และในภาคปกติ

(ค) งบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ เป็นงบประมาณที่ได้จากการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ของสถาบัน เช่นรายได้จากศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รายได้จากค่าเช่าสถานที่ เป็นต้น ส่วนใหญ่สถาบันใช้ไปในการปรับปรุงพัฒนาสถาบัน สนับสนุนการศึกษา

งบประมาณทั้งในส่วนงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณ ที่สถาบันราชภัฏทั้งหมด คาดว่าต้องใช้ในการดำเนินงาน ตลอด 5 ปีของแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 8 มีจำนวนรวมประมาณ 91,516.15 ล้านบาท ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.61 จะเป็นงบประมาณอันได้แก่ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รองลงมาเป็นเงินเดือนและค่าจ้างประจำประมาณ

ร้อยละ 16.12 และค่าตอบแทน ใช้จ่ายและวัสดุ ประมาณร้อยละ 8.4 ตามลำดับ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2539: 35-36) งบประมาณดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะนำไปเพื่อดำเนินการจัดการศึกษา ทั้งสำหรับนักศึกษาในระบบภาคปกติ และนักศึกษาภาคต่อเนื่อง ในหลากหลายรูปแบบ เห็นได้จากเป็นงบประมาณในแผนงานจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และแผนงานกิจการนักศึกษา จำนวนรวมกันถึงร้อยละ 55.90 รองลงมาเป็นการนำไปในการบริหารจัดการสถาบัน การบริหารวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการวิจัย ตามลำดับ โดยจำแนกเป็นรายปี คือ

ในปีการศึกษา 2542 จำนวนประมาณ 20,005.30 ล้านบาท

ในปีการศึกษา 2543 จำนวนประมาณ 20,654.14 ล้านบาท

กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน ได้รับเงินจากงบประมาณแผ่นดิน เงินบำรุงการศึกษาและเงินนอกงบประมาณหรือเงินบริจาค โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนเงินงบประมาณแผ่นดินของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้

สถาบัน	ปีงบประมาณ		รวม (ล้านบาท)
	2542	2543	
นครราชสีมา	419.78	395.12	814.90
บุรีรัมย์	140.65	168.87	309.52
สุรินทร์	316.43	388.24	704.67
อุบลราชธานี	597.64	653.36	1,251.00
รวม	1,474.50	1,605.59	3,080.09

ที่มา : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2539: 45

จากตารางที่ 1 นั้น จะเห็นว่า กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่งได้รับงบประมาณแผ่นดิน ในปี 2542 เป็นจำนวนเงินประมาณร้อยละ 7.37 และในปี 2543 ได้รับร้อยละ 7.77 โดยมีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ได้รับน้อยที่สุด คือ ปี 2542 ได้รับร้อยละ 0.70 และปี 2543 ได้รับร้อยละ 0.81 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 36 สถาบัน ควรจะได้รับมากกว่าร้อยละ 2 ของงบประมาณที่สภาสถาบันราชภัฏจัดสรรให้ ซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์

(สัมภาษณ์) โดยกล่าวว่า... “สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ได้รับงบประมาณแผ่นดิน ในปี 2542 และ 2543 น้อยที่สุด หรือเมื่อคิดรวมทั้งแผนฯ 8 ได้รับเพียง 728.88 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.79 เท่านั้น ซึ่งน้อยที่สุดใน 36 แห่ง...”

สำหรับเงินนอกงบประมาณที่เป็นเงินบำรุงการศึกษาและเงินงบประมาณแผ่นดิน เมื่อเปรียบเทียบการใช้จ่ายตามแผนงานต่าง ๆ ในปีการศึกษา 2542 ของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ดังเห็นได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปงบประมาณสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ปี 2542

แผนงาน	งบประมาณ ปี 2542		รวม
	งบฯ แผ่นดิน	บ.กศ.	
1. บริหารการศึกษาอุดมศึกษา	28,557,000	3,962,180	32,519,180
2. จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	94,339,060	7,037,910	101,376,970
3. ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา	14,252,000	10,220,440	24,472,440
4. อนุรักษ์ศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม	139,000	305,960	444,960
5. วิจัยระดับอุดมศึกษา	43,000	197,100	240,100
6. บริการวิชาการแก่สังคม	300,000	148,000	448,000
7. กิจการนักศึกษา	2,153,750	1,578,000	3,731,750
8. ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	11,000	-	11,000
9. ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์	11,000	-	11,000
10. โครงการร่วมมือกับสถาบันอื่น	-	200,000	200,000
รวมทั้งสิ้น	139,805,810	23,649,590	163,455,400

ที่มา : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2543: 33.

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ มีแผนงานที่ใช้งบประมาณมากที่สุด คือ แผนงานจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 62 แผนงานที่ใช้น้อยที่สุดคือ แผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์

## ตารางที่ 3 สรุปงบประมาณสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ปี 2542

แผนงาน	งบประมาณ ปี 2542		รวม
	งบฯแผ่นดิน	บ.กศ.	
1. บริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา	28,134,400	6,902,060	35,036,460
2. จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	85,369,980	13,734,480	99,104,460
3. ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา	43,685,800	6,534,600	50,220,400
4. อนุรักษ์ศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม	136,000	466,860	602,860
5. วิจัยระดับอุดมศึกษา	43,000	817,000	860,000
6. บริการวิชาการแก่สังคม	300,000	466,860	766,860
7. กิจการนักศึกษา	2,277,250	4,484,180	6,761,430
8. ป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติด	2,100	-	2,100
9. ป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์	11,000	-	11,000
10. โครงการร่วมมือกับสถาบันอื่น	-	-	-
<b>รวมทั้งสิ้น</b>	<b>159,959,530</b>	<b>33,406,040</b>	<b>193,365,570</b>

ที่มา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2542: 137.

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า สถาบันราชภัฏนครราชสีมา มีแผนงานที่ใช้งบประมาณมากที่สุด ในปี 2542 คือ แผนงานจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 51 แผนงานที่ใช้เงินน้อยที่สุดคือ แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติด

ดุษฎี วิโรจน์อุไรเรื่อง (สัมภาษณ์) กล่าวในเรื่องงบประมาณของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานีว่า... “ การบริหารงบประมาณทั้งงบฯแผ่นดินและงบฯ บ.กศ. มีการใช้จ่ายเงินตามแผนงานต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน...”

สรุปได้ว่า กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้รับงบประมาณแผ่นดิน เพื่อจัดสรรตามแผนงานต่าง ๆ น้อยกว่ากลุ่มอื่น คือ ในปี 2542 ได้รับร้อยละ 7.5 เท่านั้น ส่วนเงินนอกงบประมาณงบประมาณเป็นงบประมาณที่มาจากการดำเนินงานของสถาบัน คือ

- 1) เงินบำรุงการศึกษาได้จากค่าบำรุงสถาบัน
- 2) เงินนอกงบประมาณ กศ.บป.และ กศ.ปช. (กศ.พ.)
- 3) งบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ เป็นงบประมาณที่ได้จากการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ของสถาบัน

### 3) อาคารสถานที่

จากการได้สังเกตและศึกษาในรายละเอียดด้านอาคารสถานที่ในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือโดยขอพบกับเจ้าหน้าที่ อาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง และศึกษาเอกสารที่สำคัญ ๆ ดังมีรายละเอียดเกี่ยวกับอาคารสถานที่ คือทุกสถาบันมีอาคารศูนย์วิทยบริการ อาคารเรียนรวม อาคารศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะทาง อาคารโรงเรียนสาธิต อาคารหอประชุม อาคารโรงอาหาร ศูนย์วัฒนธรรม อาคารชุดที่พักอาจารย์ เรือนเกษตร / โรงงานขนาดเล็ก หอพักนักศึกษา ฯลฯ

สมเกียรติ กัลยพฤษย์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2543) กล่าวในฐานะเป็นผู้อำนวยการสำนักวางแผนและพัฒนาสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ว่า... “มีข้อมูลจำนวนอาคารสถานที่ คือ อาคารเรียน 17 หลัง สำนักงานคณะ 5 ห้อง ห้องสนับสนุนงานสำนักงาน 13 ห้อง ห้องเรียน 82 ห้อง ห้องพักอาจารย์ 21 ห้อง ห้องน้ำ 135 ห้อง ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ 45 ห้อง และยังมีอาคารปฏิบัติการวิชาชีพธุรกิจ 1 หลัง กำลังก่อสร้างอาคาร 15 ชั้นอีก 1 หลังด้วย...” ส่วนอาคารที่ใช้เรียนดนตรีนั้น ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า... “สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์มีอาคารที่ใช้เรียนวิชาดนตรีโดยเฉพาะ เป็นอาคารคอนกรีตสูง 3 ชั้น โดยชั้นที่ 1 และ 2 เป็นห้องเรียนวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ ส่วนในชั้นที่ 3 เป็นห้องเรียนของโปรแกรมวิชานาฏศิลป์และโปรแกรมวิชาศิลปะ ตั้งอยู่บริเวณด้านหลังของสถาบันห่างไกลจากอาคารเรียนอื่น ๆ ...” ซึ่งมีลักษณะของจำนวนอาคารที่ใกล้เคียงกันกับสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยวัชรินทร์ แก้วลา (สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2543) กล่าวในฐานะรองอธิการบดีฝ่ายบริหารว่า... “อาคารเรียน 27 หลัง ห้องเรียน 154 ห้อง ห้องพักอาจารย์ 118 ห้อง ห้องน้ำ 128 ห้อง หอพักนักศึกษา 2 หลัง อาคารบ้านพักที่อยู่อาศัย 85 หลัง อาคารประกอบอื่น ๆ เช่น หอประชุม โรงอาหาร โรงพลศึกษา ฯลฯ รวมกันประมาณ 14 หลัง ส่วนอาคารที่ใช้เรียนดนตรีมี 1 หลัง เป็นอาคารที่ใช้เรียนดนตรีโดยเฉพาะ มีลักษณะเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว มีทั้งห้องเรียนวิชาที่เป็นทฤษฎีและห้องที่ใช้เป็นห้องสำหรับปฏิบัติ แต่เป็นอาคารที่สร้างมานานแล้วและทางสถาบันมีนโยบายรื้อทิ้งแล้วสร้างใหม่ในระยะเวลาเร็ว ๆ นี้...”

สถาบันราชภัฏสุรินทร์มีอาคารที่ใช้เรียนวิชาดนตรีโดยเฉพาะ เป็นอาคารชั่วคราวชั้นเดียว 2 หลัง ที่วางระหว่างอาคารมีเวทีกลางแจ้งและบริเวณด้านข้างของอาคารมีสนามใช้สำหรับฝึกดนตรีสนามได้ ที่โดดเด่นมากเป็นพิเศษคืออาคารอำนวยการ มีลักษณะการสร้างที่มีรูปแบบเฉพาะตัว มีห้องประชุมที่ทันสมัย ห้องทำงานของสำนักงานต่าง ๆ ที่จัดได้เป็นสัดส่วน ส่วนให้อยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกัน การจัดภูมิทัศน์ทั้งนอกและในอาคารก็เหมาะสม

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานีมีอาคารที่ใช้เรียนวิชาดนตรีโดยเฉพาะ เป็นอาคารคอนกรีตสูง 3 ชั้น ซึ่งเดิมเป็นอาคารหอพักนักศึกษา เป็นทั้งห้องเรียนวิชาทฤษฎีและวิชาปฏิบัติ มีส่วนหนึ่งใช้เป็นี่เรียนของโปรแกรมวิชานาฏศิลป์ เป็นอาคารที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอาคารอื่น ๆ (ทินกร อัดไพบุลย์, สัมภาษณ์) และยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า...“การบริหารจัดการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของสถาบันได้พัฒนาไปอย่างมาก มีอาคารที่ใช้เรียนเฉพาะทางเพื่อให้เหมาะกับการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา เป็นต้นว่า อาคารศูนย์วิทยาศาสตร์ที่ใช้เป็นอาคารเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ อาคารศูนย์วัฒนธรรมที่ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างใหม่ เป็นอาคารที่คาดว่าจะสวยงามและเหมาะสมมากที่สุดในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้เลยทีเดียว...”

สรุปได้ว่า ทั้ง 4 สถาบันในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ในด้านอาคารสถานที่ มีลักษณะทั่วไปของอาคารที่คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันบ้างในความเก่าแก่ของสถาบัน ในระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมาได้รับงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเพิ่มขึ้นอย่างมาก เพื่อให้เหมาะสมกับเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การจัดการด้านอาคารสถานที่จึงเน้นให้อำนาจต่อการจัดการเรียนการสอน มีอาคารสถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้สอน ใช้ทำงานเฉพาะฝ่าย เฉพาะทางมากขึ้น โดยสถาบันราชภัฏนครราชสีมา และอุบลราชธานี สร้างมานานแล้วจึงมีความเก่าแก่กว่าสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์และสุรินทร์ ส่วนอาคารเรียนดนตรี มีสถาบันราชภัฏนครราชสีมา และสุรินทร์เท่านั้นที่เป็นอาคารเรียนดนตรีโดยเฉพาะ ส่วนบุรีรัมย์และอุบลราชธานีต้องใช้อาคารร่วมกับโปรแกรมวิชาอื่น

#### 4.2 การจัดหลักสูตรทั่วไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาประเด็นในการจัดหลักสูตรของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ดังนี้

4.2.1 สารสำคัญของหลักสูตร

4.2.2 การจัดการศึกษา

#### 4.2.1 สาระสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ ยึดหลักมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษา มุ่งผลิตกำลังคนที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งที่เป็นนักวิชาการทั้งวิชาชีพและวิชาชีพชั้นสูง มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตามสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าของวิชาการ เปิดโอกาสให้มีการเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง ทั้งหลักสูตรระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติควบคู่ทฤษฎี และยึดหลักความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน นำไปสู่การพัฒนา ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถภาพในวิชาชีพ ทั้งในด้านความรู้ ด้านเทคนิควิธีและการจัดการงานอาชีพและด้านคุณธรรม (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2536: 4) และยังสามารถตั้งจุดหมายในการทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน ดังนี้

1. มีความรู้ ทักษะและเทคนิคเฉพาะทาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี
2. มีทักษะในการจัดการงานอาชีพ สามารถดำเนินงานอาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่รู้ มีทักษะและวิจารณญาณในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน
4. มีเจตคติที่ดี มีจรรยาบรรณและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพ
5. มีโลกทัศน์ที่กว้าง ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม
6. เป็นพลเมืองดี มีความตระหนักต่อการพัฒนาตนเองและเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาสังคม
7. มีความเป็นประชาธิปไตย กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ทั้งนี้ ในการจัดหลักสูตรของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 สถาบัน ดังกล่าว ทุกสถาบันได้เปิดทำการเรียนการสอน 3 ระดับ ดังนี้

- 1) ปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี มี 3 สาขา ได้แก่
  - สาขาวิชาการศึกษา (ค.บ.)
  - สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (วท.บ.)

- สาขาวิชาศิลปศาสตร์ (ศศ.บ.)
- 2) อนุปริญญา หลักสูตร 2 ปี มี 3 สาขา ได้แก่
  - สาขาวิชาการศึกษา (มีเฉพาะสายก่อนประถมศึกษา)
  - สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (อ.วท.)
  - สาขาวิชาศิลปศาสตร์ (อ.ศศ.)
- 3) ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) หลักสูตร 2 ปี มี 3 สาขา ได้แก่
  - สาขาวิชาการศึกษา (ค.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา)
  - สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (วท.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา)
  - สาขาวิชาศิลปศาสตร์ (ศศ.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา)

จะเห็นได้ว่า สาระสำคัญของการจัดหลักสูตรของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 แห่ง ใช้หลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติจากสภาสถาบันราชภัฏ 2536 ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยมี 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ซึ่งมี 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการศึกษา วิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์

#### 4.2.2 การจัดการศึกษา

การจะพัฒนาประชากรของชาติให้เป็นผู้มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ประกอบกัน และปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การศึกษา การจัดการศึกษาที่ให้ประชาชนได้ศึกษาอย่างกว้างขวางและทั่วถึงทั้งสาขาวิชาและระดับการศึกษาที่สูง จะช่วยให้การพัฒนาของประชากรได้เป็นอย่างดี (ปราโมทย์ เบลจกานัจจน์, 2534: 7) สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในหลายสาขาวิชา เพื่อให้ทันต่อความเจริญและการพัฒนาของประเทศ สภาสถาบันราชภัฏจึงได้อนุมัติให้สถาบันราชภัฏทุกแห่งจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาลัยครู ฉบับปรับปรุง 2536 ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวนี้ได้ใช้มาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้แยกประเด็นในการสังเคราะห์เอกสารหลักสูตรวิทยาลัยครู โดยแยกรายละเอียดต่าง ๆ ในการศึกษา ดังนี้

- 1) จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา
- 2) โครงสร้างหลักสูตร
- 3) จุดประสงค์และการจัดการเรียนการสอน

### 1) จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา

สภาสถาบันราชภัฏได้ตั้งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการจัดการศึกษาตามสาระสำคัญของหลักสูตรของกรมการฝึกหัดครู ฉบับปรับปรุง 2536 ทั้ง 3 สาขาวิชาดังกล่าวข้างต้นแล้ว แต่ในโปรแกรมวิชาดนตรีที่เกี่ยวข้องข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องกับ 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศาสตร์ และสาขาการศึกษา ซึ่งกำหนดจุดมุ่งหมายของแต่ละหลักสูตรดังเอกสารของกรมการฝึกหัดครู (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2536: 6) ได้กำหนดดังนี้

#### จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษา มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีเจตคติต่อการเป็นครู มีความรัก ความศรัทธา ในวิชาชีพครู มีค่านิยมที่พึงประสงค์มีคุณธรรมและจริยธรรมตลอดจนมีจิตใจใฝ่สัมฤทธิ์ พัฒนาการตนเองอยู่เสมอ
2. มีความรู้และเทคนิควิธีที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและมีวิจรรย์ญาณในการแก้ปัญหา
4. มีสุนทรีย์ที่ส่งเสริมสุขภาพทางกายและทางใจ ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม
5. มีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
6. มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
7. รักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดีของชาติ และมีความสำนึกในความเป็นไทย

#### จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศาสตร์

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรู้ ทักษะและเทคนิคเฉพาะทาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี
2. มีทักษะในด้านการจัดการงานอาชีพ สามารถดำเนินงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่รู้ มีทักษะและวิจรรย์ญาณในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน
4. มีเจตคติที่ดี มีจรรยาบรรณและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้ก้าวหน้าในอาชีพ
5. มีโลกทัศน์ที่กว้าง ขอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

## 6. เป็นพลเมืองดี มีความตระหนักต่อการพัฒนาตนเองและเป็นผู้นำในการพัฒนา

สังคม

### 7. มีความเป็นประชาธิปไตย กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองแบบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของทั้งสองหลักสูตร มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันเพียงแต่สาขาการศึกษามุ่งสู่วิชาชีพครู ส่วนสาขาศิลปศาสตร์มุ่งสู่การประกอบอาชีพของตนเอง ส่วนเป้าหมายในการจัดการศึกษาในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้สืบทอดเจตนารมณ์ทางปรัชญาและภารกิจหรือพันธกิจหลักของสถาบันราชภัฏที่มอบหมายให้ดำเนินการ หรือการดำเนินการภายใต้แนวนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยจะต้องมีการพัฒนาหรือเปิดการเรียนการสอนให้กับคนในท้องถิ่น และสำหรับคนที่ต้องการจะเรียนให้ได้เรียน ซึ่งไม่เหมือนกับของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่เล็งผลเลิศในการศึกษา การเล็งผลเลิศแตกต่างจากการขยายโอกาสทางการศึกษา คือการคัดเลือกเด็กเก่งหรือดีที่สุดในกระบวนการผลิตให้มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศหรือเก่งที่สุด แต่ว่าแนวนโยบายของการขยายโอกาสทางการศึกษาให้คนที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาได้เข้ามาศึกษา ฉะนั้นลักษณะนี้จะดีหรือไม่ดีแต่ขอให้ออกมาทางการศึกษาบ้าง ซึ่งกลุ่มผู้เรียนจึงแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

### 2) โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรเปรียบเสมือนกรอบในการทำงานต่างๆ การมีกรอบในการทำงานทำให้ได้รู้ทิศทาง และรู้ว่าจะต้องทำมากน้อยแค่ไหนเพียงไร การพัฒนามนุษย์ก็เช่นเดียวกัน หลักสูตรจะบอกให้ทราบว่า จะต้องพัฒนาไปในทางใด และมีขอบเขตวิธีการอย่างไร หลักสูตรจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี (ปราโมทย์ เบญจกาญจน์, 2534: 169)

โครงสร้างหลักสูตรสถาบันราชภัฏทั้งห้าสาขาวิชา อันประกอบไปด้วย สาขาวิทยาศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์ สาขาการศึกษา สาขาการบริหารธุรกิจและสาขานิติศาสตร์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีคุณภาพ โครงสร้างหลักสูตรดังกล่าว ส่วนมากจะมีส่วนคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันบ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ประกอบด้วยหมวดวิชาและกลุ่มวิชาดังนี้ (สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2545: 75)

1) หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมายถึงวิชาการศึกษาที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน เพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง และรู้รอบในสิ่งที่จำเป็นเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นมนุษย์และเป็นพลเมืองดีให้แก่บัณฑิต ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงต้องมีในยุคนี้อันจะ

ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรุนแรงในสังคมและให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา คือ

- ก) กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร
- ข) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์
- ค) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา
- ง) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน หมายถึง วิชาเฉพาะทางใดทางหนึ่งที่นักศึกษาแต่ละคนจะเลือกเรียน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ รู้เทคนิควิธีและเข้าใจกระบวนการงานอาชีพ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานอาชีพ แบ่งเป็น 3 กลุ่มวิชา คือ

- ก) กลุ่มวิชาเนื้อหาหรือกลุ่มวิชาเอก – โท
- ข) กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ(มีเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ส่วนสาขาการศึกษาเป็นกลุ่มวิชาชีพครู)
- ค) กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3) หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่ให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความถนัดและมีความสนใจ เพื่อให้มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

ตารางหน่วยกิตรวมและสัดส่วนหน่วยกิตขั้นต่ำตามโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละระดับที่จัดไว้โดยใช้ข้อบังคับสภาสถาบันราชภัฏ ว่าด้วยเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร เป็นแนวทางในการจัดตั้งนี้

**ตารางที่ 4 ตารางหน่วยกิตรวมและสัดส่วนของหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตรในแต่ละระดับของสถาบันราชภัฏ**

ระดับ	ปริญญาตรี 120 - 150 หน่วยกิต	อนุปริญญา 70 - 80 หน่วยกิต	ปริญญาตรี(หลัง อนุปริญญา) 60-80 หน่วยกิต
<b>หมวดวิชา</b>			
<b>1. พื้นฐานทั่วไป</b>	<b>40</b>	<b>16</b>	<b>24</b>
- กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	10	4	6
- กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	10	4	6
- กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	10	4	6
- กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	10	4	6
<b>2. เฉพาะด้าน</b>	<b>70</b>	<b>48</b>	<b>45</b>
- กลุ่มวิชาเนื้อหา ( วิชาเอก )	48	37	31
- กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ	7	5	5
- กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ ( วิชาชีพครู )	15	6	9
<b>3. เลือกเสรี</b>	<b>10</b>	<b>6</b>	<b>6</b>
<b>หน่วยกิตรวม</b>	<b>120</b>	<b>70</b>	<b>75</b>

ที่มา : หลักสูตรวิทยาลัยครู ฉบับปรับปรุง 2536: 6

จะเห็นได้ว่า สถาบันราชภัฏ ได้จัดโครงสร้างของหลักสูตรทั้ง 3 ระดับการศึกษา อันประกอบไปด้วย ระดับปริญญาตรี 120 หน่วยกิต ระดับอนุปริญญา 70 หน่วยกิต และระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) 75 หน่วยกิต หลักสูตรได้จัดหมวดวิชาต่างๆ ให้เหมือนกัน จะแตกต่างกันเฉพาะในหมวดวิชาเฉพาะด้าน โดยสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาศิลปศาสตร์จะเรียนกลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ ส่วนสาขาการศึกษาจะเรียนกลุ่มวิชาชีพครู

### 3) จุดประสงค์และการจัดการเรียนการสอน

จุดประสงค์และการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 แห่ง ผู้วิจัยนำมาศึกษา 2 สาขาวิชา คือ

- ก. สาขาวิชาการศึกษา
- ข. สาขาวิชาศิลปศาสตร์

#### ก. สาขาวิชาการศึกษา

##### 1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป

หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป เป็นหมวดวิชาการทั่วไป ที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหมวดวิชาที่มุ่งสร้างคุณภาพคนให้มีความเจริญงอกงามด้านปัญญาธรรม คุณธรรม และจริยธรรมตลอดจนความรู้ด้านศิลปวิทยาการที่สร้างบุคลิกลักษณะของผู้ที่มีการศึกษาและมีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตตามระบอบประชาธิปไตย

##### จุดประสงค์ทั่วไป

จุดประสงค์ทั่วไปของหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป มีดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวิชาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การเมืองการปกครองของไทย ความรู้ความเข้าใจเพื่อนร่วมโลก เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. ให้มีทักษะการเรียนระดับอุดมศึกษาทั้งทักษะในด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้ ตลอดจนทักษะด้านภาษาให้สามารถติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้
3. ให้มีเจตคติและซาบซึ้ง ในคุณค่าของสังคม ความดี ความงาม และการดำรงตน ให้มีคุณค่าต่อสังคม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ ซาบซึ้งในศิลปะ และสุนทรียภาพ ตระหนักในการปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

### การจัดการเรียนการสอน

1. การจัดรายวิชาในหมวดวิชาทั่วไป จัดแยกตามระดับการศึกษา คือ ระดับปริญญาตรี ชุดหนึ่ง ระดับอนุปริญญาชุดหนึ่ง และปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) เป็นอีกชุดหนึ่ง
2. รายวิชาและจำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทุกโปรแกรมวิชา ทุกสายและทุกสาขาวิชาจัดให้เรียนเหมือนกันหมด คือ ปริญญาตรี 40 หน่วยกิต อนุปริญญา 16 หน่วยกิต และปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) 24 หน่วยกิต
3. รายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป บังคับให้เรียนทุกกลุ่มวิชา จำนวนหน่วยกิต กลุ่มละเท่า ๆ กัน ไม่บังคับรายวิชา แต่ให้จุดในดุลยพินิจของสถาบันการศึกษาที่จะจัดให้นักศึกษาเรียน โดยยึดจุดประสงค์ของหมวดวิชาเป็นหลักสำคัญ
4. การจัดรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ควรจัดให้เรียนในระยะต้น ๆ ของระดับการศึกษา เช่น ระดับปริญญาตรี ควรจัดให้เรียนช่วงระยะเวลา 2 ปีการศึกษาแรก

### 2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน

หมวดวิชาเฉพาะด้าน เป็นหมวดวิชาที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติในวิชาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งในด้านเทคนิควิธีและการจัดการ งานอาชีพ โดยให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดวิชาเฉพาะด้าน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาเนื้อหา หรือเอก-โท กลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

### จุดประสงค์ทั่วไป

หมวดวิชาเฉพาะด้านมีจุดประสงค์ทั่วไป ดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและวิทยาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะเนื้อหาวิชาที่จะนำไปสอนหรือปฏิบัติงานด้านเทคนิคศึกษา ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครู และมีความรู้ความเข้าใจเทคนิควิธี สามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
2. ให้มีทักษะอย่างเพียงพอเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและเทคนิควิธีในการจัดกิจกรรม การสอนหรือการปฏิบัติด้านเทคนิคการศึกษา สามารถประยุกต์หลักการและทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและเกิดผลดี
3. ให้มีเจตคติที่ดี และตระหนักในคุณค่าของวิชาชีพทางสาขาวิชาการศึกษา

มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณ รัก ศรัทธา ภาคภูมิใจ และรับผิดชอบต่อวิชาชีพ  
ของตนอย่างแท้จริง

### การจัดการเรียนการสอน

#### 1) ระดับปริญญาตรี

กลุ่มวิชาเนื้อหา สายก่อนประถมศึกษา สายมัธยมศึกษา สายการศึกษาพิเศษ และสาย  
เทคนิคการศึกษา อาจจัดการเรียนการสอนได้เป็น 3 แบบ คือ แบบเอกเดี่ยว แบบเอกคู่และแบบ  
เอกโท โดยมีข้อกำหนดให้เรียนทั้งรายวิชาบังคับ และรายวิชาเลือก แบบเอกเดี่ยว ต้องเรียน  
ประมาณ 60 หน่วยกิต แบบเอกคู่ ต้องเรียนประมาณ 30 หน่วยกิต และแบบเอกโท ต้องเรียน  
ประมาณ 40 หน่วยกิต ส่วนสายประถมศึกษา กลุ่มวิชาเนื้อหาจัดการเรียนการสอนแบบเอกเดี่ยว  
คือ แบบเอกเดี่ยวกำหนดให้เรียนทั้งรายวิชาบังคับ และรายวิชาเลือก 34 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาชีพครู กำหนดให้มีรายวิชาบังคับร่วม ซึ่งทุกสายต้องเรียนเหมือนกัน 6 ราย  
วิชา (13 หน่วยกิต) นอกจากนั้นเป็นรายวิชาบังคับเฉพาะโปรแกรม และรายวิชาเลือกรวม 25-30  
หน่วยกิต

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดบังคับให้เลือกเรียนโดยให้  
สอดคล้องกับแบบของกลุ่มวิชาเนื้อหาที่เลือกเรียน สายก่อนประถมศึกษา สายมัธยมศึกษา สาย  
การศึกษาพิเศษ และสายเทคนิคการศึกษา ให้เรียนประมาณ 12-16 หน่วยกิต ส่วนสายประถม  
ศึกษาให้เรียน 30 หน่วยกิต

#### 2) ระดับอนุปริญญา มีเฉพาะสายก่อนประถมศึกษา

กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดเป็นแบบเอกเดี่ยว ให้เรียน 30 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาชีพครู ให้เรียน 15 หน่วยกิต บังคับ 13 หน่วยกิต ให้เลือก 2 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้เรียน 8 หน่วยกิต

#### 3) ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

กลุ่มวิชาเนื้อหา สายก่อนประถมศึกษา สายมัธยมศึกษา สายการศึกษาพิเศษ และสาย  
เทคนิคการศึกษา จัดการเรียนการสอนแบบเดี่ยว คือ แบบเอกเดี่ยว กำหนดให้เรียน 30 หน่วยกิต  
ส่วนสายประถมศึกษา กำหนดให้เรียน 18 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาชีพครู ทุกสายกำหนดให้เรียนประมาณ 10-11 หน่วยกิต แต่ถ้าผู้เรียนไม่เคยเรียนสาขาวิชาการศึกษามาก่อน มีข้อกำหนดเฉพาะว่าจะต้องเรียนวิชาบังคับร่วม 6 รายวิชา (13 หน่วยกิต) ของหลักสูตรปริญญาตรี โดยไม่นับหน่วยกิต

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทุกสายต้องเรียนประมาณ 8-14 หน่วยกิต

### 3. หมวดวิชาเลือกเสรี

หมวดวิชาเลือกเสรี เป็นหมวดวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น และนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่องานและชีวิตของตน

#### การจัดการเรียนการสอน

1. ระดับปริญญาตรี ให้เรียน 10 หน่วยกิต
2. ระดับอนุปริญญา ให้เรียน 6 หน่วยกิต
3. ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ให้เรียน 6 หน่วยกิต

แนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้นักศึกษาได้เลือกเรียนวิชาใด ๆ ในหลักสูตรวิทยาลัยครูตามความถนัดและสนใจ มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว
2. ไม่เป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียน โดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จ

หลักสูตร ของโปรแกรมวิชานั้น ๆ (สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2539: 78-80)

### ข. สาขาวิชาศิลปศาสตร์

#### 1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป

หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป เป็นหมวดวิชาการทั่วไป ที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหมวดวิชาที่มุ่งสร้างคุณภาพคนให้มีความเจริญงอกงามด้านปัญญาธรรม คุณธรรม และจริยธรรมตลอดจนความรู้ด้านศิลปวิทยาการที่สร้างบุคลิกลักษณะของผู้ที่มีการศึกษาและมีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตตามระบอบประชาธิปไตย

## จุดประสงค์ทั่วไป

จุดประสงค์ทั่วไปของหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป มีดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวิชาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การเมืองการปกครองของไทย ความรู้ความเข้าใจเพื่อนร่วมโลก เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. ให้มีทักษะการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาทั้งทักษะในด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้ ตลอดจนทักษะด้านภาษาให้สามารถติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้
3. ให้มีเจตคติและซาบซึ้ง ในคุณค่าของสังคม ความดี ความงาม และการดำรงตน ให้มีคุณค่าต่อสังคม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ ซาบซึ้งในศิลปะ และสุนทรียภาพ ระหนักในการปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

## การจัดการเรียนการสอน

1. การจัดรายวิชาในหมวดวิชาทั่วไป จัดแยกตามระดับการศึกษา คือ ระดับปริญญาตรี ชุดหนึ่ง ระดับอนุปริญญาชุดหนึ่ง และปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) เป็นอีกชุดหนึ่ง
2. รายวิชาและจำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทุกโปรแกรมวิชา ทุกสายและทุกสาขาวิชาจัดให้เรียนเหมือนกันหมด คือ ปริญญาตรี 40 หน่วยกิต อนุปริญญา 16 หน่วยกิต และปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) 24 หน่วยกิต
3. รายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป บังคับให้เรียนทุกกลุ่มวิชา จำนวนหน่วยกิตกลุ่มละเท่า ๆ กัน ไม่บังคับรายวิชา แต่ให้จุดในดุลยพินิจของสถาบันการศึกษาที่จะจัดให้นักศึกษาเรียน โดยยึดจุดประสงค์ของหมวดวิชาเป็นหลักสำคัญ
4. การจัดรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ควรจัดให้เรียนในระยะต้น ๆ ของระดับการศึกษา เช่น ระดับปริญญาตรี ควรจัดให้เรียนช่วงระยะเวลา 2 ปีการศึกษาแรก

## 2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน

หมวดวิชาเฉพาะด้าน เป็นหมวดวิชาที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติในวิชาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งในด้านเทคนิควิธีและการจัดการงานอาชีพ โดยให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดวิชาเฉพาะด้าน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาเนื้อหา (เอก-โท) กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

### จุดประสงค์ทั่วไป

หมวดวิชาเฉพาะด้านมีจุดประสงค์ทั่วไป ดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และวิทยาการใหม่ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและช่วยพัฒนาสังคมส่วนรวม
2. ให้มีทักษะอย่างเพียงพอเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เทคนิควิธี และการจัดการงานอาชีพ สามารถดำเนินงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ให้มีเจตคติที่ดีและตระหนักในคุณค่าของวิชาชีพที่ได้ศึกษา มีจรรยาบรรณและมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพของตนให้เกิดความก้าวหน้า

### การจัดการเรียนการสอน

#### 1) ระดับปริญญาตรี

กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดการเรียนการสอนเป็นแบบเอกเดี่ยว และแบบเอก – โท โดยกำหนดให้เรียน ทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก รายวิชาบังคับเป็นรายวิชาที่จำเป็นต่อการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์เฉพาะของโปรแกรมวิชา ส่วนรายวิชาเลือกเป็นรายวิชาที่เสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เกิดความสมบูรณ์ หรือมีคุณลักษณะเฉพาะทางลักษณะการจัดรายวิชาเลือกจึงมีทั้งแบบให้เลือกจากรายวิชาที่จัดไว้และเลือกเป็นแขนงวิชา

การจัดการเรียนการสอนวิชาโท สำหรับผู้เรียนวิชาเอกตามหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ถ้าเลือกเรียนวิชาโทข้ามสาขา คือ เรียนวิชาโทในสาขาวิชาการศึกษาไม่ต้องเรียนรายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน

กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ กำหนดให้เรียน 15 หน่วยกิต โดยจัดรายวิชาบังคับ สำหรับทุกสายทุกโปรแกรมวิชา ต้องเรียนเหมือนกัน 3 รายวิชา (9 หน่วยกิต) ส่วนหน่วยกิตที่เหลือ 6 หน่วยกิต ให้จัดรายวิชาที่เหมาะสมแต่ละโปรแกรมวิชา โดยจะจัดรายวิชาหน่วยกิตเท่ากับหน่วยกิตที่เหลือ หรือจัดรายวิชาให้มากกว่าและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนก็ได้

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดให้มีการเรียนรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้ นักศึกษาได้มีความพร้อมในระดับหนึ่งก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การจัดรายวิชาให้จัดรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 หน่วยกิต และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 5 หน่วยกิต

**2) ระดับอนุปริญญา**

กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดให้เรียนไม่น้อยกว่า 37 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ กำหนดให้เรียนจำนวน 6 หน่วยกิต โดยจัดให้ทุกสายทุกโปรแกรมวิชาต้องเรียนเหมือนกันหมด

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดให้เรียน 5 หน่วยกิต โดยให้เรียนรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 หน่วยกิต และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3 หน่วยกิต

**3) ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)**

กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดให้เรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ กำหนดให้เรียนจำนวน 9 หน่วยกิต โดยจัดเป็นรายวิชาบังคับสำหรับทุกสายทุกโปรแกรมวิชา ต้องเรียนเหมือนกัน 1 รายวิชา (3 หน่วยกิต) ส่วนหน่วยกิตที่เหลือ 6 หน่วยกิต ให้จัดรายวิชาที่เหมาะสมกับแต่ละโปรแกรมวิชา การจัดรายวิชาจะจัดให้มีหน่วยกิตเท่ากับหน่วยกิตที่เหลือ หรือจัดรายวิชาให้มากกว่าและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนก็ได้

**ข้อกำหนดเฉพาะ**

ผู้ไม่เคยเรียนวิชาวิทยาการจัดการ ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามาก่อนให้เรียนรายวิชาวิทยาการจัดการ ระดับอนุปริญญา โดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จหลักสูตรจำนวน 6 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จัดให้เรียน 5 หน่วยกิต โดยให้เรียนรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 หน่วยกิต และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3 หน่วยกิต

**3. หมวดวิชาเลือกเสรี**

หมวดวิชาเลือกเสรี เป็นหมวดวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น และนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่องานและชีวิตของตน

**การจัดการเรียนการสอน**

1. ระดับปริญญาตรี ให้เรียน 10 หน่วยกิต
2. ระดับอนุปริญญา ให้เรียน 6 หน่วยกิต
3. ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ให้เรียน 6 หน่วยกิต

แนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้นักศึกษาได้เลือกเรียนวิชาใด ๆ ในหลักสูตร วิทยาลัยครูตามความถนัดและสนใจ มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว
2. ไม่เป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียน โดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จหลักสูตร ของโปรแกรมวิชานั้น ๆ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2536: 9-12)

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ใน หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นการจัดในลักษณะเดียวกัน ส่วนในหมวดวิชาเฉพาะด้านแตกต่างกัน บ้าง โดยในสาขาวิชาการศึกษามุ่งเน้นให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครู แต่ในสาขา วิชาศิลปศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติในวิชาเฉพาะด้านใดด้าน หนึ่ง ทั้งในด้านเทคนิควิธีและการจัดการงานอาชีพ โดยให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และในหมวดวิชาเลือกเสรี ทั้ง 2 สาขา มีลักษณะเดียวกัน

#### 4.3 การจัดหลักสูตรวิชาดนตรี

การจัดหลักสูตรสาขาวิชาดนตรี ผู้วิจัยตั้งประเด็นการศึกษาไว้ 3 ข้อ คือ

- 4.3.1 โปรแกรมวิชาดนตรี
- 4.3.2 การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี
- 4.3.3 หลักสูตรรายวิชาวงโยธาติ

##### 4.3.1 โปรแกรมวิชาดนตรี

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ใ้ได้อนุมัติให้เปิดทำการสอนโปรแกรมวิชาดนตรี แขนง วิชาดนตรีสากลไทย ในหลักสูตร 2 หลักสูตร คือสาขาศิลปศาสตร์ (ศศ.บ.) และสาขาการศึกษา (ค.บ.) โดยมี 4 โปรแกรมวิชา ได้แก่

- ก. สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.)
- ข. สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.)
- ค. สายมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.)
- ง. สายมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา)

ดังมีรายละเอียดที่ระบุจุดประสงค์ในเอกสารหลักสูตรของสำนักงานสภาสถาบันราช ภัฏ ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2536: 17-34)

**ก. สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับอนุปริญญา**

หลักสูตร 2 ปี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต  
มีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้คือ

1. ให้ตระหนักถึงความสำคัญของดนตรีที่มีต่อมนุษยชาติ และความสำคัญของการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมด้านดนตรี
2. เพื่อให้เข้าใจหลักการทั่วไปของดนตรีไทยและดนตรีสากล
3. เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพ โดยตรงหรืออาชีพที่เกี่ยวกับการดนตรี
4. เพื่อสนองนโยบายด้านบุคลากรทางด้านดนตรีให้เพียงพอกับความต้องการของท้องถิ่น
5. เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาดนตรีในระดับสูงต่อไป
6. เพื่อให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นของชาติอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ

**ข. สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับปริญญาตรี**

หลักสูตร 4 ปี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต  
มีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้คือ

1. ให้มีความสามารถปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง
2. ให้มีความรู้และความเข้าใจในสุนทรีย์แลปรัชญาดนตรี
3. ให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางดนตรี เพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ
4. ให้เป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
5. ให้เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพทางดนตรี

**ค. สายมัธยมศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี**

หลักสูตร 4 ปี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต  
มีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้คือ

1. ให้มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้ถูกต้อง
2. ให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดี มีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐาน เพียงพอที่จะขยายผล และที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล

4. ให้มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี
5. ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษา
6. ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรี

#### ง. สายมัธยมศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

หลักสูตร 2 ปี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 75 หน่วยกิต

มีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้คือ

1. ให้มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้ถูกต้อง
2. ให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดี มีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐาน เพียงพอที่จะขยายผล และที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล

4. ให้มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี
5. ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษา
6. ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรี

จะเห็นได้ว่า ทั้ง 4 หลักสูตรดังกล่าว มีจุดประสงค์เฉพาะของแต่ละหลักสูตร โดยมีเนื้อหาสาระที่ใกล้เคียงกัน แตกต่างกันบ้างเพียงเล็กน้อยตรงที่ในสาขาศิลปศาสตรบัณฑิตมุ่งเน้นสู่การประกอบอาชีพเป็นของตนเอง ส่วนสาขาการศึกษามุ่งเน้นสู่วิชาชีพครู

#### 4.3.2 การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี

การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี ผู้วิจัยศึกษา 4 โปรแกรมวิชา คือ

- 1) โปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.)
- 2) โปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.)
- 3) โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.) และ
- 4) โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา)

## 1) โปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.)

หลักสูตร 2 ปี เรียน 70 หน่วยกิต มี 3 หมวดวิชา ดังนี้

- (1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป
- (2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน
- (3) หมวดวิชาเลือกเสรี

1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	16	หน่วยกิต
ก) กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	6	หน่วยกิต
ข) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6	หน่วยกิต
ค) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา	6	หน่วยกิต
ง) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	6	หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน	48	หน่วยกิต
ก) บัณฑิตเรียน (7 รายวิชา)	20	หน่วยกิต
- ทฤษฎี	12	หน่วยกิต
- ปฏิบัติ	8	หน่วยกิต
(ปฏิบัติเครื่องมือเอก ให้เลือกเรียนเพียงกลุ่มเดียวใน 7 กลุ่ม จำนวน 6 หน่วยกิต และให้เลือกเรียนปฏิบัติรวมวงอีกเพียงกลุ่มเดียว 2 รายวิชาจาก 2 กลุ่ม จำนวน 2 หน่วยกิต)		
ข) เลือกเรียน	20	หน่วยกิต
ให้เลือกเรียนโดยไม่ซ้ำวิชาบังคับ จำนวน 55 รายวิชา		
ค) กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ	6	หน่วยกิต
บังคับเรียน 2 รายวิชา		
ง) กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	5	หน่วยกิต
บังคับเรียน 2 รายวิชา		
3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต

## 2) โปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.)

หลักสูตร 4 ปี เรียน 120 หน่วยกิต มี 3 หมวดวิชา ดังนี้

- (1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป
- (2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน
- (3) หมวดวิชาเลือกเสรี

1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	40	หน่วยกิต
ก) กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	10	หน่วยกิต
ข) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
ค) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา	10	หน่วยกิต
ง) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	10	หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน	70	หน่วยกิต
ก) บัณฑิตเรียน	22	หน่วยกิต
- ทฤษฎี (8 รายวิชา)	12	หน่วยกิต
- ปฏิบัติ	8	หน่วยกิต
(ปฏิบัติเครื่องมือเอก ให้เลือกเรียนเพียงกลุ่มเดียวใน 7 กลุ่ม จำนวน 6 หน่วยกิต และให้เลือกเรียนปฏิบัติการรวมวงอีกเพียงกลุ่มเดียว 2 รายวิชาจาก 2 กลุ่ม จำนวน 2 หน่วยกิต)		
ข) เลือกเรียน	20	หน่วยกิต
ให้เลือกเรียนโดยไม่ซ้ำวิชาบังคับ จำนวน 54 รายวิชา		
ค) กลุ่มวิชาวิทยาการจัดการ	15	หน่วยกิต
บังคับเรียน 5 รายวิชา	9	หน่วยกิต
เลือกเรียน 4 รายวิชา ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
ง) กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	7	หน่วยกิต
บังคับเรียน 2 รายวิชา		
3) หมวดวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต
3) โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.)		
หลักสูตร 4 ปี เรียน 149 หน่วยกิต มี 3 หมวดวิชา ดังนี้		
(1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป		
(2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน		
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี		
1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	40	หน่วยกิต
ก) กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	10	หน่วยกิต
ข) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
ค) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา	10	หน่วยกิต
ง) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	10	หน่วยกิต

2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน	99	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา	64	หน่วยกิต
2.1.1 เอกเดี่ยวแบบลึก เรียนไม่น้อยกว่า	64	หน่วยกิต
- แขนงวิชาดนตรีสากล		
ก) บัณฑิตเรียน	36	หน่วยกิต
- ทฤษฎี (8 รายวิชา)	22	หน่วยกิต
- ปฏิบัติ	16	หน่วยกิต
(ปฏิบัติเครื่องมือเอก ให้เลือกเรียนเพียงกลุ่มเดียวใน 7 กลุ่ม จำนวน 12 หน่วยกิต และให้เลือกเรียนปฏิบัติรวมวงอีกเพียงกลุ่มเดียว 4 รายวิชาจาก 3 กลุ่ม จำนวน 4 หน่วยกิต)		
ข) เลือกเรียน	26	หน่วยกิต
- ทฤษฎี เรียนไม่น้อยกว่า	20	หน่วยกิต
ซึ่งให้เลือกเรียนโดยไม่ซ้ำวิชาบังคับ จำนวน 50 รายวิชา		
- ปฏิบัติ เรียน	6	หน่วยกิต
2.1.2 เอกเดี่ยวแบบกว้าง เรียนไม่น้อยกว่า	64	หน่วยกิต
ให้เรียนทั้งแขนงวิชาดนตรีไทย และแขนงวิชาดนตรีสากลทั้ง		
รายวิชาทฤษฎีและรายวิชาปฏิบัติ		
ก) บัณฑิตเรียน	36	หน่วยกิต
ทฤษฎี เรียน	24	หน่วยกิต
- แขนงวิชาดนตรีไทย	12	หน่วยกิต
- แขนงวิชาดนตรีสากล	12	หน่วยกิต
ปฏิบัติ เรียน	12	หน่วยกิต
- แขนงวิชาดนตรีไทย	6	หน่วยกิต
- แขนงวิชาดนตรีสากล	6	หน่วยกิต
ข) เลือกเรียน	28	หน่วยกิต
- ทฤษฎี เรียนไม่น้อยกว่า	14	หน่วยกิต
- ปฏิบัติ เรียนไม่น้อยกว่า	14	หน่วยกิต
ค) กลุ่มวิชาชีพครู	25	หน่วยกิต
บังคับเรียน	21	หน่วยกิต
เลือกเรียน	4	หน่วยกิต
ง) กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	10	หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต
<p><b>4) โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)</b>                  หลักสูตร 2 ปี เรียน 80 หน่วยกิต มี 3 หมวดวิชา ดังนี้</p>		
(1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป		
(2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน		
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี		
1) หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	24	หน่วยกิต
ก) กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	6	หน่วยกิต
ข) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6	หน่วยกิต
ค) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา	6	หน่วยกิต
ง) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	6	หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน	50	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา	32	หน่วยกิต
ก) บัณฑิตเรียน	16	หน่วยกิต
- ทฤษฎี	10	หน่วยกิต
- ปฏิบัติ	6	หน่วยกิต
(ปฏิบัติเครื่องมือเอก ให้เลือกเรียนเพียงกลุ่มเดียวใน 7 กลุ่ม จำนวน 4 หน่วยกิต และให้เลือกเรียนปฏิบัติที่ไม่ซ้ำอีกเพียงกลุ่มเดียว จำนวน 2 หน่วยกิต)		
ข) เลือกเรียน	16	หน่วยกิต
- ทฤษฎี เรียนไม่น้อยกว่า	12	หน่วยกิต
ซึ่งให้เลือกเรียนโดยไม่ซ้ำวิชาบังคับ จำนวน 51 รายวิชา		
- ปฏิบัติ เรียน	4	หน่วยกิต
ค) กลุ่มวิชาชีพครู	10	หน่วยกิต
บังคับเรียน	8	หน่วยกิต
เลือกเรียน	2	หน่วยกิต
ง) กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	8	หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต

จากการศึกษาการจัดหลักสูตรวิชาดนตรี สามารถสรุปโดยสังเขป คือ โปรแกรมวิชาดนตรีจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป เป็นไปในลักษณะเดียวกันทั้ง 4 สถาบัน ในหมวดวิชาเฉพาะด้าน มีทั้งบังคับเรียน ให้เลือกเรียน และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แตกต่างกันว่า สาขาการศึกษาเรียนกลุ่มวิชาชีพครู ส่วนสาขาวิชาศิลปศาสตร์เรียนกลุ่มวิชาวิชาการจัดการ และในหมวดวิชาเลือกเสรีมีลักษณะเดียวกัน โดยมี

1) โปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.) หลักสูตร 2 ปี เรียน 70 หน่วยกิต มี 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 16 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 23 หมวดวิชาเฉพาะด้าน 48 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 69 หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 9

2) โปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.) หลักสูตร 4 ปี เรียน 120 หน่วยกิต มี 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 40 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 33 หมวดวิชาเฉพาะด้าน 70 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 58 หมวดวิชาเลือกเสรี 10 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 8

3) โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.) หลักสูตร 4 ปี เรียน 149 หน่วยกิต มี 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 40 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 27 หมวดวิชาเฉพาะด้าน 99 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 66 หมวดวิชาเลือกเสรี 10 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 5 และ

4) โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา) หลักสูตร 2 ปี เรียน 75 หน่วยกิต มี 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 24 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 32 หมวดวิชาเฉพาะด้าน 45 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 60 หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 8

#### 4.3.3 หลักสูตรรายวิชาวงโยชวาทิต

รายวิชาที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิตของทุกโปรแกรม เป็นรายวิชาที่อยู่ในกลุ่มรายวิชาเลือก ทฤษฎีและเลือกปฏิบัติตามรายละเอียดในโครงสร้างของหลักสูตรของแต่ละโปรแกรมวิชา ซึ่งได้รับการกำหนดไว้ จำนวน 5 รายวิชา ดังนี้

ลำดับ	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
1)	2062426	ปฏิบัติวงโยชวาทิต 1	1 (0-2)
2)	2063426	ปฏิบัติวงโยชวาทิต 2	1 (0-2)
3)	2064419	ปฏิบัติวงโยชวาทิต 3	1 (0-2)

4)	2062308	หลักการโยชวาทิต	2 (2-0)
5)	2063606	การสอนโยชวาทิต	2 (1-2)

### คำอธิบายรายวิชา

#### - วิชาปฏิบัติวงโยชวาทิต 1-3 (BAND MUSIC 1-3)

การเรียนการสอนปฏิบัติวงโยชวาทิต มุ่งพัฒนาความสามารถในการบรรเลงวงโยชวาทิต การปรับตนให้เข้ากับกลุ่มและฝึกวินัยของการบรรเลงวง

วิธีปฏิบัติวง ต้องพบอาจารย์ที่ควบคุมก่อนการลงทะเล่เบียง บทเพลงหรือคัทรกรรมที่จะใช้ ขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่ควบคุมวงเป็นผู้ตัดสินใจในการฝึกซ้อมและบรรเลง

#### - วิชาหลักการโยชวาทิต (PRINCIPLES OF BAND MUSIC)

ศึกษาเทคนิคและหน้าที่ของเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงโยชวาทิต การจัดรูปแบบของวงในลักษณะต่าง ๆ หลักการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต

ศึกษาการใช้คทาและไม้บ่าตองในการควบคุมวง ระเบียบแถวและการแปรขบวนแถว

#### - วิชาการสอนโยชวาทิต (BAND TEACHING)

เทคนิคการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรีในวงโยชวาทิต เทคนิคในการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต การเทียบเสียง ความสมดุลของเสียง การสอนวรรณกรรมทางดนตรีที่เหมาะสมกับขนาดและความสามารถของวงโยชวาทิต (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2536: 461-532)

จากหลักสูตรรายวิชาที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิตของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏที่กำหนดไว้ในคู่มือหลักสูตร จำนวน 5 รายวิชาดังกล่าว มีรายวิชาที่เป็นทฤษฎีเพียงรายวิชาเดียว คือ รายวิชาหลักการโยชวาทิต ส่วนรายวิชาการสอนโยชวาทิต 2 หน่วยกิต 3 ชั่วโมง เป็นทฤษฎี 1 ชั่วโมง และปฏิบัติ 2 ชั่วโมง และที่เหลืออีก 3 รายวิชา เป็นรายวิชาปฏิบัติวงโยชวาทิต 1-3 รายวิชาละ 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียนเพียง 2 ชั่วโมงเท่านั้น และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของสถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง เปิดให้นักศึกษาเรียนเพียงรายวิชาเดียวคือรายวิชาหลักการโยชวาทิต มีเพียงสถาบันราชภัฏสุรินทร์เท่านั้นที่เปิดเพิ่มอีก 1 รายวิชา คือ วิชาการสอนโยชวาทิต

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ไม่ได้จัดการเรียนการสอนเฉพาะในหลักสูตรเท่านั้น ที่จะทำให้การรวมวงและการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสามารถบรรเลงและบริการในงานต่าง ๆ ได้ ต้องมีการจัดการเรียนการสอนและการฝึกซ้อมนอกเวลาเรียน จึงทำให้มีวงโยชวาทิตเกิดขึ้นในทุกสถาบัน

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต สามารถสรุปโดยสังเขปในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

- การจัดองค์กรในการบริหาร ทุกสถาบันมีระบบบริหารที่คล้ายกัน คือ กิจกรรมวงโยธวาทิต ขึ้นตรงต่อโปรแกรมวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองอธิการบดีและอธิการบดีตามลำดับ

- การจัดหลักสูตรทั่วไป ใช้หลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติจากสภาสถาบันราชภัฏ 2536 ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยมี 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ซึ่งมี 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

- การจัดหลักสูตรวิชาดนตรี มี 2 หลักสูตร คือ สาขาศิลปศาสตร์ (ศศ.บ.) และสาขาการศึกษา (ค.บ.) โดยมี 4 โปรแกรมวิชา ได้แก่

ก) สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.)

ข) สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.)

ค) สายมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.)

ง) สายมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา)

- หลักสูตรรายวิชาวงโยธวาทิต มี 5 รายวิชา คือ วิชาปฏิบัติวงโยธวาทิต 1-3 วิชาหลักการโยธวาทิต และวิชาการสอนโยธวาทิต

## บทที่ 5

### กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้

กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ที่ใช้ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มี 4 สถาบัน ได้แก่ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์และสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี โดยทำการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาแยกประเด็นต่าง ๆ ในการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

- 5.1 การจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต
- 5.2 การจัดการเรียนการสอน
- 5.3 เครื่องดนตรี
- 5.4 ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข

#### 5.1 การจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต

การจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน มีการดำเนินงานในด้านต่างๆ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการศึกษา ดังนี้

- 5.1.1 ด้านนโยบาย
- 5.1.2 ด้านแผนงาน
- 5.1.3 ด้านบุคลากร

##### 5.1.1 ด้านนโยบาย

กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ต้องนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากำหนดเป็นนโยบายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้เป็นอีกองค์กรหนึ่งของแต่ละสถาบันที่จำเป็นต้องมีนโยบายและ

แผนปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับชั้นเกิดความคล่องตัวในการบริหารงานได้อย่างมั่นใจ อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มักประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมในหลายๆ ด้าน เป็นต้นว่า ในด้านของบุคลากร ขาดครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวงโยชวาทิตโดยเฉพาะ เท่าที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาวงดนตรีให้เจริญก้าวหน้ารวมถึงการมีคุณภาพและประสิทธิภาพเหมาะสมกับเป็นสถาบันเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ปัจจัยถัดมาคือด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ ซึ่งอาจเนื่องมาจากงบประมาณมีจำนวนจำกัด อุปกรณ์มีราคาค่อนข้างสูง จึงได้รับการสนับสนุนจากสถาบันค่อนข้างจะน้อยมากหรือแม้หากมีงบประมาณ ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการ ส่วนอีกปัจจัยคือ ทางด้านหลักสูตรที่กำหนดโดยทางสภาสถาบันราชภัฏที่ใช้ร่วมกันทั่วประเทศ จึงไม่เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นที่มีความพร้อมและความต้องการที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงการมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเรียนการสอนในด้านอื่นๆ อีกมาก

จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่มีความใกล้เคียงสอดคล้องและแตกต่างกันบ้าง ดังจะเห็นได้ว่า ในสายดนตรีและศิลปะการแสดง ส่วนใหญ่มีนโยบายมุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องและสามารถนำไปประกอบอาชีพโดยตรงหรืออาชีพที่เกี่ยวกับการดนตรีได้ ส่วนในสายการศึกษา หลักสูตรได้มุ่งเน้นให้มีทั้งความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเชี่ยวชาญจนมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีได้ และส่วนในประเด็นอื่นๆ ก็มีลักษณะที่คล้ายกัน เป็นต้นว่า ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐานเพียงพอที่ไปขยายผล และที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล ให้มีความศรัทธามีความภูมิใจ มีทัศนคติที่ดีและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษารวมถึงการให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีพร้อมทั้งเป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ และเพื่อให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นของชาติอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ

ส่วนในหลักสูตรรายวิชาที่เกี่ยวกับเรื่องของวงโยชวาทิตนั้น นโยบายของหลักสูตรได้นำหลักการและจุดหมายของหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีมาปรับแต่งเพิ่มเติมและดำเนินการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องใกล้เคียงและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น โดยหลักสูตร ได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถในด้านการบรรเลงรวมวงโยชวาทิต การปรับตนให้เข้ากับกลุ่มและการฝึกวินัยของการบรรเลงร่วม หลักของการฝึกซ้อม

การศึกษาเทคนิคหน้าที่ของเครื่องดนตรี การจัดรูปแบบของวงในลักษณะต่างๆ การใช้คทาและไม้บาคองในการควบคุมวง ระเบียบแถวและการแปรขบวนแถวรวมถึงให้ศึกษาเทคนิคการเทียบเสียง ความสมดุลของเสียงและการศึกษาหลักการสอนวรรณกรรมทางดนตรีที่เหมาะสมกับขนาดและความสามารถของวงโยชวาทิต

ด้านนโยบายของหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิต ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และได้สรุปประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น คือ การเชิญอาจารย์พิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญและการเปิดให้นักศึกษาเลือกเรียน ดังนี้

สถาบันที่มีนโยบายการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์ ได้แก่ สถาบันราชภัฏนครราชสีมาและอุบลราชธานี ส่วนบุรีรัมย์และสุรินทร์ใช้วิธีจ้างในตำแหน่งอาจารย์อัตราจ้างตั้งที่มนตรี ภูงาม (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) จากสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ได้ให้เหตุผลไว้ว่า

“...โปรแกรมวิชาดนตรี มีอัตราอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีสากลจำนวนน้อยมาก โดยเฉพาะผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านวงโยชวาทิตโดยตรง นอกจากจะเชิญผู้เชี่ยวชาญเป็นอาจารย์หรือวิทยากรพิเศษ แต่งบประมาณก็มีจำนวนจำกัดและมีน้อยมาก ในปัจจุบันได้เปิดเรียนใน 2 หลักสูตร คือสายดนตรีและศิลปะการแสดงระดับอนุปริญญา (อ.ศศ. 2 ปีแรก) และสายมัธยมศึกษาระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) หลักสูตรละ 1 หมู่เรียนและมีนักศึกษาจำนวนน้อยจึงเปิดให้นักศึกษาเลือกเรียน 1 รายวิชา ได้แก่ วิชาหลักการโยชวาทิต...”

ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันราชภัฏสุรินทร์ โดยพรรณราย คำโสภา (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) ได้กล่าวว่า

“...มีความเห็นโดยรวมที่คล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันที่เปิดให้เรียนในหลายโปรแกรม มีนักศึกษาจำนวนมากที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางดนตรีจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามาก่อน จึงเปิดให้เลือกเรียนใน 2 รายวิชา คือ วิชาหลักการโยชวาทิตและวิชาการสอนโยชวาทิต...”

ส่วนสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี โดยประณต พลอาษา (สัมภาษณ์ 28-30 กันยายน 2543) ได้กล่าวในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบายของหลักสูตรไว้ว่า

“...ในเรื่องวงโยชวาทิตเปิดให้เรียนเป็นวิชาเลือก 2 รายวิชา คือ วิชาหลักการโยชวาทิตและวิชาการสอนโยชวาทิตในหลายโปรแกรมวิชา แต่ขาดผู้สอนและผู้ควบคุมโดยตรง จึงเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นอาจารย์สอนและวิทยากรพิเศษ ซึ่งประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ของหลักสูตรบ้างพอสมควร...”

และสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ โดยวิโรจน์ เอี่ยมสุข (สัมภาษณ์ 5-7 กันยายน 2543) ได้กล่าวในเรื่องเดียวกันนี้ว่า

“...หลักสูตรวิชาวงโยชวาทิตมีจำนวนรายวิชาที่น้อยมาก ไม่สามารถนำพาให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถพอเพียงที่จะไปประกอบอาชีพได้ ไม่ควรให้เป็นได้แค่รายวิชาเลือกเท่านั้น น่าจะกำหนดให้เป็นวิชาบังคับหรืออยู่ในกลุ่มรายวิชาเอกได้ยิ่งดี คงจะได้รับประสิทธิภาพและประสิทธิผลสมดังเจตนารมณ์ของจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ทุกประการ ส่วนรายวิชาที่เปิดให้นักศึกษาเลือกเรียนมีรายวิชาปฏิบัติวงโยชวาทิต 1 วิชาหลักการโยชวาทิตและวิชาการสอนโยชวาทิต โดยมีนักศึกษาที่เลือกเรียน 2 โปรแกรมวิชา คือ โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษาระดับปริญญาตรี (ค.บ. 4 ปี) และ โปรแกรมวิชาดนตรีระดับปริญญาตรี (ศศ.บ. 4 ปี) ซึ่งทางโปรแกรมวิชาจัดให้เรียนตามความเหมาะสม...”

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า เรื่องเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทุกสถาบันเชิญอาจารย์พิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญและจัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร ซึ่งมีการจัดให้ตามศักยภาพของแต่ละสถาบันที่มีความจำเป็นหรือความพร้อมในด้านต่างๆ และความต้องการที่แตกต่างกันไป บางสถาบันเปิดให้เรียนเกือบทุกรายวิชา บางสถาบันเปิดให้เรียนได้เพียงรายวิชาเดียว และที่กล่าวมานั้นจะบรรลุผลสำเร็จตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและปัจจัยในด้านต่างๆ มากมาย เช่น การมีหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมและเหมาะสมกับวิถีสังคม รวมถึงขนบประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น การมีศักยภาพของผู้สอนและผู้เรียนอีกทั้งได้รับการยอมรับจากคณาจารย์และการให้ความสนใจ สนับสนุนจากผู้บริหารของสถาบันซึ่งอาจรวมถึงสังคมรอบข้างที่ใกล้เคียง การมีอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่พอเพียง เป็นต้น

ในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยชวาทิตนั้น มีความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายกลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มของผู้บริหาร 2) กลุ่มของฝ่ายกิจการนักศึกษา 3) กลุ่มของโปรแกรมวิชาดนตรี และ 4) กลุ่มของวงโยชวาทิต ดังการสัมภาษณ์ ดังนี้

### 5.1.1.1 กลุ่มของผู้บริหาร

จากการที่ได้สังเกตอย่างมีส่วนร่วมในแต่ละสถาบัน วงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ได้รับความสนใจและให้การสนับสนุนจากผู้บริหารของสถาบันดีในระดับหนึ่งเท่านั้น บางสถาบันก็ได้มากบางแห่งก็ได้น้อยตามศักยภาพของอาจารย์ นักศึกษาและผู้ควบคุมวงในแต่ละแห่งที่ทำให้เกิดการยอมรับในผลงาน การทุ่มเท การเอาใจใส่ การเสียสละ และปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย โดยทุกสถาบันมีนโยบายที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้นว่า ให้มีการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง มีความ

เชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีและเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐานเพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับสูงต่อไปให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรี มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพ ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติรวมถึงการให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีด้วย โดยมีความเห็นที่สอดคล้องและต่างกันจากสถาบันต่างๆ ดังที่ให้การสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

ปราโมทย์ เบญจกาญจน์ (สัมภาษณ์ 4-5 กันยายน 2543) ได้กล่าวไว้ว่า

“...สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สนองนโยบายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ได้ส่งเสริมในทุกๆ ด้าน โดยให้จัดการเรียนการสอนวิชาวงโยชวาทิตทั้งในหลักสูตรและเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร ให้มีวงโยชวาทิตเข้าร่วมกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถาบันได้ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการสอนเป็นอย่างดี ดูแลเอาใจใส่ในการฝึกอบรมนักศึกษาให้มีความรู้และคุณธรรม วัตถุประสงค์ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ให้สามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่น และในปัจจุบันกำลังปรับปรุงอาคารเรียนดนตรี 3 ชั้นหลังใหม่ จึงยังไม่อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เท่าที่ควร ซึ่งต่อไปในอนาคตคงจะพัฒนาได้มากกว่านี้ เพราะได้รับงบประมาณเป็นจำนวนมากในหลายรายการ น่าจะพอเพียงพอต่อการส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพดนตรีได้เต็มภาคภูมิใจ...และยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า...ในการจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตจะต้องมีความชัดเจนว่าจัดการเรียนการสอนเพื่ออะไร ผู้ที่เรียนและจบการศึกษาไปแล้วจะไปทำงานอะไรและที่ไหนบ้าง ปัญหาในการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตที่สำคัญคืองบประมาณซึ่งต้องใช้สูงมาก และอีกประการหนึ่งคือตลาดแรงงานของผู้ที่เรียนด้านนี้ ส่วนแนวทางในการปรับปรุง คือ รัฐบาลจะต้องมีการส่งเสริมกิจกรรมวงโยชวาทิตอย่างจริงจัง ไม่เพียงแต่ด้านงบประมาณ แต่ต้องรวมถึงงานที่ผู้เรียนด้านนี้จะมีโอกาสได้ทำ และอาจจะต้องกำหนดสถาบันฯ ที่จะได้รับการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนวงโยชวาทิตซึ่งมีจำนวนไม่มากเกินไป...”

สอดคล้องกับแนวนโยบายของ เชิดชัย โชครัตนชัย (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะอธิการบดีสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยได้กล่าวเพิ่มเติมไว้อีกว่า

“...ควรจะรวมกันทำเป็นโครงการในนามสถาบันราชภัฏ ร่วมกันขอเสนองบประมาณจัดตั้งและพัฒนาสาขาเช่นเดียวกับโครงการสัมมนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ แล้วอนุมัติเป็น

มติคณะรัฐมนตรี ส่วนด้านบุคลากรที่มีอยู่ควรมีอัตราบรรจุอย่างจริงจังให้สอดคล้องกับการพัฒนา  
กิจ-กรรม การสนับสนุนทั้งในส่วนของงบประมาณและบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นเงินงบประมาณ  
แผ่นดิน หรือนอกงบประมาณ ควรจะมีการวางแผนที่ชัดเจนและแน่นอน และโดยเฉพาะงาน  
กิจกรรมวงโยชวาทิต ก็จัดว่าเป็นกิจกรรมที่แสดงออกในทางที่ดีงามและศักยภาพของสถาบัน  
ดังนั้นถ้าสถาบันมีศักยภาพพร้อม ควรจะเป็นนโยบายส่งเสริม จากสถาบันให้ชัดเจน เพื่อบุคลากร  
ของสถาบันจะได้ยอมรับ...”

ดังความคิดเห็นของ อัจฉรา ภาณุรัตน์ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) อธิการบดี  
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวในเรื่องเดียวกันนี้ว่า

“...ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาวงโยชวาทิตตามหลักสูตร  
ของสภาสถาบันราชภัฏ แต่อาจทำการอบรมหรือการเรียนระยะสั้นก็พอ (Short Course) โดย  
ให้เสริมความเข้มที่กิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้มีการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและชุมชน ควร  
จัดให้มีการประกวดแข่งขันและการจัดนิทรรศการบ้าง ส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์แสวงหาความ  
รู้ใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ  
เป็นผู้มีประสบการณ์และมีวิธีสอนที่ดี มีความเสียสละ ดูแลเอาใจใส่และยินดีให้คำปรึกษาแก่นัก  
ศึกษาตลอดเวลา ให้มีการปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมอยู่เสมอ อีกทั้งมีการวัดประเมินผลอยู่  
เป็นประจำ ส่วนอาคารเรียนเป็นอาคารชั่วคราว ต้องปรับปรุงซ่อมแซมให้พอใช้ได้ไปพลางๆ  
ก่อน...และยังได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับนโยบายในการให้การสนับสนุนวงโยชวาทิตอีกว่า...ต้องมี  
การจัดตั้งกองทุนสนับสนุน มีกรรมการจัดหาซึ่งอาจได้มาโดยวิธีหนึ่งวิธีใดก็ตาม เพราะจะทำให้  
ได้งานทำอีกหนึ่งสาขาวิชาและทำงานอย่างอิสระต่อไป...”

และจากการสัมภาษณ์ สมชาย วงษ์เกษม (สัมภาษณ์ 1-2 ตุลาคม 2543) อธิการบดี  
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของสถาบันราชภัฏที่กล่าว  
มาแล้ว โดยได้กล่าวอีกว่า

“...สถาบันมีความภูมิใจในโปรแกรมวิชาดนตรีเป็นอย่างมาก ที่ได้ทำชื่อเสียงให้กับ  
สถาบันทางด้านการแสดงดนตรี ไม่ว่าจะเป็นวงดนตรีพื้นเมืองอีสานหรือวงอื่นๆ ก็ตาม ต่างก็นำชื่อ  
เสียงมาสู่สถาบันแทบทั้งสิ้น แสดงให้เห็นถึงการนำแนวนโยบายและจุดประสงค์ทั้งของหลักสูตร  
และของสถาบันไปปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จ ส่วนด้านกิจกรรมวงโยชวาทิตก็มีนโยบายให้การ  
สนับสนุนอย่างเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากงานกีฬาอาจารย์ของกลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียง  
เหนือที่ผ่านมา ได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของวงที่มีคุณภาพไม่ต่างจากวงที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ

ที่ใครๆ ได้ดู ได้ฟังต่างก็ชื่นชมยินดีในความสามารถ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากความร่วมมือสมัครสมานสามัคคีของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สมนกับเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่แท้จริง...”

ดังนั้น โยบายของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้เกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมวงโยธาวิฑิตส่วนมากมีความคล้ายคลึงและมีความสอดคล้องกันตามเจตนารมณ์ของจุดประสงค์ในหลักสูตร ที่แตกต่างกันบ้างเป็นเพียงลักษณะของการปฏิบัติ การได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญจากสังคม การสนับสนุนจากทางสถาบัน การมีอาคารสถานที่และอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและทันสมัย จำนวนบุคลากรที่พอเพียงรวมถึงการมีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การดำเนินกิจกรรม ซึ่งทุกสถาบันได้สนองนโยบายของสถาบัน จนทำให้กิจกรรมวงโยธาวิฑิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ได้รับการยอมรับและมีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ มีการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติตนดริได้อย่างถูกต้อง มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีและเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐานเพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับสูงต่อไปให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรี มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพ ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติรวมถึงการให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีด้วย

### 5.1.1.2 กลุ่มของฝ่ายกิจการนักศึกษา

สำนักกิจการนักศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่มีความใกล้ชิดกับนักศึกษาในเวลาจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง เป็นตัวแทนของสถาบันที่คอยดูแลการปฏิบัติกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ โดยมีภารกิจและหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในและนอกสถาบัน ดำเนินงานด้านธุรการ สถิติและข้อมูลที่เป็น ส่งเสริมดูแลการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารนักศึกษาและดูแลด้านความประพฤติ สวัสดิการ ตลอดจนบริการนักศึกษาในด้านต่างๆ รวมทั้งรวบรวมข้อเสนเทศทางการศึกษาอาชีพ เพื่อให้บริการด้านคำปรึกษาแก่นักศึกษา โดยการจัดตรวจสอบสุขภาพนักศึกษาประจำปี จัดบริจาคเลือดร่วมกับสภา กษชาติไทย จัดบริการเงินทุนการศึกษาทั้งประเภททุนให้เปล่าและทุนกู้ยืม จัดบริการการหางานทำและแหล่งแรงงานต่างๆ ฯลฯ

จากการสัมภาษณ์บุคลากรผู้ให้ข้อมูลคุณภาพ ที่ได้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับงานด้านกิจการนักศึกษามาเป็นเวลานาน ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของฝ่ายกิจการนักศึกษาของแต่ละสถาบัน ดังต่อไปนี้

รัตติกร รัตกุล (สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2543) ในฐานะรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...กิจกรรมวงโยทวาทิตได้สนองนโยบายของสำนักงานกิจการนักศึกษาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีรูปธรรม โดยเห็นด้วยที่จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาวงโยทวาทิตตามเนื้อหาของหลักสูตร จะทำให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถและนำไปประกอบอาชีพได้ เป็นกิจกรรมที่สมควรได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง มีประโยชน์ทั้งต่อตัวนักศึกษาเอง นำชื่อเสียงมาสู่สถาบันและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานรัฐพิธีหรืองานตามขนบประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น ทำให้นักศึกษารู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่นและมีความอดทน...”

สอดคล้องกับประภาส นิยมทอง (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุรินทร์ โดยได้กล่าวในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายนี้ว่า

“...กิจกรรมวงโยทวาทิตเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งในหลายๆ กิจกรรมของสถาบันราชภัฏที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ของดนตรี มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และโดยส่วนตัวเป็นอาจารย์สอนวิชาดนตรีสากลและเคยควบคุมวงโยทวาทิตมาก่อนอยู่แล้ว จึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ดีพอสมควร เคยเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุรินทร์ให้วงโยทวาทิตบรรเลง เพื่อเป็นการปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบประเพณีและเอกลักษณ์อันดีงามของท้องถิ่น ทำให้ได้เห็นถึงความสวยงามของบทเพลงในวัฒนธรรมตนเองว่าน่าฟังมากน้อยเพียงใด ซึ่งคนในต่างวัฒนธรรมไม่อาจมีได้ เกิดมีความภูมิใจลึกๆ ในบรรพชนที่ได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นสำเนียงท้องถิ่นของตนเองให้สังคมโลกได้ประจักษ์ จึงไม่จำเป็นจะต้องบรรเลงเฉพาะเพลงของต่างชาติเสมอไปที่จะทำให้สังคมทั่วไปยอมรับในผลงาน...และยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า... เครื่องดนตรีมีน้อย คุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานและไม่ครบทุกประเภท จำนวนนักศึกษาที่เรียน โปแกรมดนตรีมีจำนวนจำกัด นักศึกษาไม่ค่อยให้ความสนใจดนตรีประเภทที่ใช้ในวงโยทวาทิต คณาจารย์ผู้สอนไม่ค่อยได้มีโอกาสไปอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านดนตรีและโยทวาทิต ความสนใจของผู้บริหารกับกิจกรรมนี้มีน้อยเนื่องจากไม่เข้าใจความยากลำบากของการฝึกวงโยทวาทิต นโยบายของผู้บริหารเน้นด้านวิชาการมากกว่ากิจกรรม...”

ซึ่งมีความใกล้เคียงและแตกต่างกันบ้างในทางปฏิบัติกับแนวนโยบายของ ธรรมรักษ์ ละเอียดองนวล (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) ในฐานะผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษาสถาบัน ราชภัฏอุบลราชธานี ได้กล่าวไว้ว่า

“...กิจกรรมวงโยธวาทิต เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีประโยชน์สำหรับนักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นทั้งเนื้อหาวิชาที่มีการเล่าเรียนในหลักสูตรและเป็นกิจกรรมที่มีโอกาสได้ช่วยเหลือสังคมในการเข้าร่วมแสดงสนับสนุนงาน ไม่ว่าจะเป็นงานในขอบประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่นหรืองานอื่นๆ ก็ตาม ซึ่งก็นำประโยชน์สู่ตนเองและทำให้สถาบันมีชื่อเสียงตามไปด้วย นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมในสถาบันราชภัฏเป็นการเสาะแสวงหาความรู้ความจริง มุ่งพัฒนานักศึกษาให้เกิดทักษะ เกิดความรู้ ความสามารถ เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ มีทัศนคติที่ดีตลอดจนมีคุณธรรมในอาชีพที่จะทำในอนาคต...”

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สกต ชลวานิช (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...กิจกรรมทุกกิจกรรมที่นักศึกษาได้รวมตัวกันจัดทำขึ้นมาโดยมีสถาบันคอยควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งที่เป็นกิจกรรมในหลักสูตรหรือนอกหลักสูตรก็ตาม มีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษา ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม กิจกรรมวงโยธวาทิต ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของงานกิจการนักศึกษาด้วยเช่นกันที่ให้การศึกษแก่นักศึกษาและช่วยเหลือ นักศึกษาให้ได้รับความรู้ ประสบการณ์ ทักษะในการทำงานและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ได้เป็นอย่างดีและมีความสุข...และยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า...กิจกรรมวงโยธวาทิตควรเป็นหลักสูตรที่เป็นวิชาเลือกเสรีที่เปิดให้นักศึกษาทั่วไปที่มีความสนใจได้เลือกเรียนโดยไม่จำกัดเฉพาะแต่นักศึกษาวิชาเอกดนตรีเท่านั้น ครู-อาจารย์และผู้ควบคุมที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องมีอุดมการณ์ มีความเสียสละ ท่วมเททั้งร่างกายและแรงใจอย่างจริงจัง ไม่เพียงแต่คิดว่าทำเพื่อการแข่งขัน การเอาชนะ แต่เป็นการสร้างนักศึกษา ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริง...”

จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า นโยบายหรือจุดประสงค์ของสำนักกิจการนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยธวาทิตในสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ยึดแนวนโยบายของหลักสูตรและของสถาบันเป็นหลักในการดำเนินนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และโดยส่วนมากมีความคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันบ้างตามความเหมาะสมและความพร้อมของแต่ละสถาบัน ซึ่งทุกแห่งก็มุ่งประเด็นไป ที่เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมแก่นักศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ

นักศึกษา เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เพิ่มประสบการณ์ในด้านต่างๆ ให้แก่นักศึกษา เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ เพื่อส่งเสริมพลานามัยและบุคลิกภาพ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษานำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมอีกทั้ง เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบัน อันจะนำพานักศึกษาไปสู่เป้าหมายอันพึงประสงค์ ทำให้เห็นและตระหนักถึงความสำคัญของนักศึกษาในฐานะที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมในสังคมไทย เป็นกำลังและเป็นทรัพยากรสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนัก-ศึกษา ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและหากสถาบันการศึกษาใดส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้ประสบผลสำเร็จจะทำให้ นักศึกษามีพัฒนาการและเจริญเติบโตอย่างเหมาะสมกับเพศและเหมาะสมกับวัย มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความร่าเริงแจ่มใส มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ปรับตัวได้อย่างเหมาะสม คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีคุณธรรม มีน้ำใจ มีความเมตตาและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีสำนึกและพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย รู้จักรักษาสาธารณสมบัติ รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม มีความภาคภูมิใจในตัวเองและสถาบัน รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความขยัน ประหยัด อดทน มีความรับผิดชอบ มีวินัยและพึ่งตนเองได้ มีความสามารถในการมีส่วนร่วมกับสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### 5.1.1.3 กลุ่มของโปรแกรมวิชาคนตรี

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาในระบบหลักสูตร เพราะสามารถช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายของการศึกษาที่สมบูรณ์ในด้านพุทธิพิสัย (ความรู้ทางวิชาการ) จิตพิสัย (คุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม) และทักษะพิสัย (ทักษะกระบวนการและความชำนาญในการทำงาน) การจัดการเรียนการสอนในระบบหลักสูตร ปัจจุบันเป็นการศึกษาที่ตอบสนองต่อความมุ่งหมายทางพุทธิพิสัยและทักษะพิสัยมากที่สุด และความมุ่งหมายทางจิตพิสัยยังจัดสนองความต้องการของผู้เรียน ได้เลย ดังนั้นสิ่งที่เกี่ยวกับค่านิยมและนิสัยที่ดีงามต่าง ๆ เช่น ความสามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือผู้อื่น การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนภาวะความเป็นผู้นำในทางสังคมและชุมชน การเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือในห้องเรียนจึงเป็นการไม่เพียงพอ จำเป็นต้องใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรมาประกอบในการเรียนการสอนด้วย (สุรเชษฐ์ จิตตวิภูถ, 2542: 294)

จากความมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าว โปรแกรมวิชาคนตรีในกลุ่มสถาบันราชภัฏ อีสานใต้ที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับวง โยชวาทิต ที่

เปิดรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีในทุกสถาบัน ซึ่งรับมาน้อยต่างกันตามกำลังความสามารถของบุคลากรครูอาจารย์ที่มีอยู่และมีหน้าที่เกี่ยวข้อง และจากรายวิชาที่มีในหลักสูตรจำนวน 5 รายวิชานั้นเป็นรายวิชาเลือกทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยต้องจัดให้มีการเรียนการสอนในเวลาเรียนปกติซึ่งมีเวลาเรียนหรือเวลาปฏิบัติไม่เพียงพอที่จะพัฒนาให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้อง และไม่สามารถที่จะสนองความต้องการของสถาบันที่ต้องการให้มีวงโยชวาทิตเพื่อปฏิบัติภารกิจในงานต่าง ๆ ของสถาบันและชุมชน โปรแกรมวิชาดนตรีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนด้วย เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีและเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐานเพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับสูงต่อไป ให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรี มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพ ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติรวมถึงการให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีต่อไปในอนาคต ดังความเห็นจาก นานาทศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความใกล้เคียงและต่างกันอย่างบ้าง โดยได้กล่าวไว้พอสังเขป ดังนี้

ประสิทธิ์ อินทศร (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะหัวหน้าโปรแกรมวิชาดนตรี สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในปัจจุบันมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรี 2 โปรแกรมวิชาคือในระดับอนุปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตปีที่ 2 และระดับครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ. 2 ปีหลัง) อีก 1 หมู่เรียนเท่านั้น นักศึกษาจึงมีจำนวนไม่ค่อนมากเท่าใดนัก และมีอัตรากำลังครู-อาจารย์ในสาขาดนตรีสากลเพียง 3 คน ได้รับความสนใจให้การสนับสนุนจากคณะผู้บริหารไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น โดยได้รับความสนใจและการสนับสนุนในลักษณะของนามธรรมเป็นส่วนใหญ่มากแต่ในลักษณะของรูปธรรมคงเป็นไปได้ยาก เพราะลงทุนค่อนข้างสูง ซึ่งมองไม่เห็นว่าจะคุ้มค่ากับการลงทุน จึงจัดการเรียนการสอนเท่าที่พอจะทำได้ ส่วนรายวิชาที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิต เปิดให้นักศึกษาได้เลือกเรียนเพียงรายวิชาเดี่ยวคือวิชาหลักการโยชวาทิต เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถติดตัวไปบ้าง โดยมีกิจกรรมวงโยชวาทิตเสริมหลักสูตร มีการฝึกซ้อมบ้างเป็นบางครั้งบางคราวก่อนมีการแสดงเพียงเล็กน้อยและเป็นวงขนาดเล็กที่ยังไม่มีความสมบูรณ์...”

สอดคล้องกับมนตรี ภู่งาม (สัมภาษณ์) โดยได้กล่าวไว้อีกว่า

“...สถาบันจะเห็นความสำคัญก็ต่อเมื่อเวลาต้องการใช้งานเท่านั้น การจัดการวงโยชวาทิต ในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะในสถาบันราชภัฏ แตกต่างกับในโรงเรียนสามัญหรือสถานศึกษาอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการซ้อม การฝึก เนื่องจากนักศึกษาต้องเรียนวิชาชีพของตนเอง ต้องรับผิดชอบการเรียนในสาขาวิชาของตนเอง ถึงแม้จะเป็นนักศึกษาในโปรแกรมวิชาดนตรีก็ตาม ก็จะต้องอุทิศเวลาให้แก่การฝึกเครื่องดนตรีของตนเอง เพื่อความเป็นเลิศและเป็นพื้นฐานในการศึกษาระดับสูงขึ้น ไม่สามารถอุทิศเวลาให้กิจกรรมวงโยชวาทิตได้มากนัก นักศึกษาในปัจจุบันที่เข้ามาเรียนดนตรี มาจากพื้นฐานที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นพื้นฐานทาง String, Key Board มีส่วนน้อยที่มาจากนักเรียนวงโยชวาทิต นักเรียนที่เคยเป็นนักดนตรีวงโยชวาทิตมาก่อนจำนวนมากสมัครเรียน โปรแกรมอื่นๆ เพราะไม่อยากจะประกอบวิชาชีพดนตรี ...กิจกรรมวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏ ควรตั้งวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในงานพิธีการภายในสถาบัน และใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการฝึกการทำงานร่วมกันของนักศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกับสังคม ได้ก็อาจจะเพียงพอ หากจะตั้งวัตถุประสงค์เพื่อไปสู่ความเป็นเลิศเช่นการแข่งขัน หรือการแสดง Concert, Display โอกาสที่จะบรรลุดังวัตถุประสงค์ น่าจะน้อยมาก...”

สอดคล้องกับเฉลย ภูมิพันธุ์ (สัมภาษณ์ 4-5 กันยายน 2543) ในฐานะรองอธิการบดีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ฝ่ายโครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดและเคยเป็นอาจารย์สอนดนตรี ได้กล่าวว่า

“...การจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตและการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตในปัจจุบันได้รับการสนับสนุนค่อนข้างน้อย อาจเนื่องมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่คิดว่าเป็นเรื่องของการจัดงบประมาณแต่แท้จริงแล้วการสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งที่มีบรรยากาศที่ดีต่อสถาบันเป็นสิ่งสำคัญให้โอกาสได้แสดงความสามารถให้โอกาสได้พัฒนาตนเองทั้งครูอาจารย์และผู้เรียนเป็นปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา ปัญหาการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต อาจเกิดจากหลายปัจจัยในหลายด้าน เช่น

1) กำลังคน

- อาจารย์ผู้สอน ต้องรับผิดชอบหลายอย่างทั้งงานสอนงานธุรการและที่สำคัญสำเร็จการศึกษา ไม่ตรงกับสาขาที่ต้องนำมาสอน เพราะวงโยชวาทิตต้องมีคน/ผู้เชี่ยวชาญในด้านเครื่องมือ จึงจำเป็นต้องมีผู้สอนหลายคน

- ผู้เรียน โดยธรรมชาติของผู้เรียนดนตรีนั้นควรมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระดับพื้นฐานการศึกษา จึงจะสามารถพัฒนาตนเองได้เร็วขึ้น ไม่ต้องมานั่งนับ 1 ใหม่ดังนั้นจึงต้องมีการคัดเลือกและให้โอกาสคัดเลือกผู้สนใจจริงๆ มาเรียน

## 2) งบประมาณ

ควรจัดสรรให้เพียงพอและเหมาะสม ขณะเดียวกันผู้ใช้งบก็ต้องใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เครื่องมืออุปกรณ์ ควรจะพร้อมจัดทำให้เพียงพอและควรจะเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ไม่ใช่เพียงแค่ว่าราคาถูก แต่ผู้ใช้งบจะต้องดูแลรักษาเอาใจใส่ให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน
- เทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูอาจารย์ต้องตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีให้ใกล้ชิด (ไม่จำเป็นต้องตามให้ทันเสมอไป)...

ซึ่งสอดคล้องกับวิโรจน์ เอี่ยมสุข (สัมภาษณ์) โดยกล่าวว่า

“...การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยธาวิฑิตนั้น ขาดอาจารย์ผู้ที่มีประสบการณ์ตรง เนื้อหาวิชามีน้อยเพราะหลักสูตรเขียนไว้นานแล้ว การฝึกซ้อมใช้ช่วงเวลาหลังจากการเรียนการสอนภาคปกติ การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนตามประเพณีอันควรมีบ้างแต่น้อยครึ่ง ส่วนในด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอน ไม่มีอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์โดยตรง ส่วนวิธีการสอนมีในระดับพอใช้สำหรับด้านอื่นๆ นอกจากนี้เป็นเหตุการณ์ปกติของอาจารย์ผู้สอนคนตรีโดยทั่วไป ซึ่งขาดงบประมาณไม่แสวงหาความรู้ภายนอก (อบรม:สัมมนา) ส่วนในด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือและรวมวง แต่ใช้ไม่ได้เพราะปรับปรุงผิดหลักวิชาการ เครื่องดนตรีมีคุณภาพดีพอใช้ได้เพียงพอสำหรับการฝึกซ้อม ขาดระบบการจัดการที่ดีในห้องสมุดดนตรีที่ให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำรา เอกสาร และอื่นๆ ในทางดนตรี มีคอมพิวเตอร์สำหรับงานโดยตรงของคนตรีน้อยมาก บรรยากาศสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมเพราะมีเสียงรบกวน และไม่เคยมีใครออกความเห็นในการให้ความสำคัญและการสนับสนุนจากสถาบัน อีกทั้งควรจะมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการซ่อมบำรุงเพื่อที่จะยืดอายุการใช้งานออกไปให้คุ้มกับราคา และมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ อีก เช่น ต้องจัดการให้ห้องซ้อมดนตรีที่มีอยู่สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพและสามารถควบคุมเสียงรบกวนได้ ต้องจัดให้มีสื่อสาธารณะมากกว่าทุกวันนี้ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และอื่นๆ และบริเวณโดยรอบต้องจัดการให้เป็นไปตามแบบของการจัด LAND SCAPE ที่ถูกต้อง ส่วนปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงในด้านบุคลากรควรจัดหาโอกาสให้ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ด้านอุปกรณ์เครื่องดนตรี ควรจัดทำให้เพียงพอและมากกว่านี้ ด้านโอกาสในการแสดงและเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนภายนอกให้มากกว่านี้ ด้านงบประมาณ ควรจัดการและจัดหาให้มากกว่านี้ ...และวิโรจน์ เอี่ยมสุข (สัมภาษณ์ 5-7 กันยายน 2543) ได้กล่าวในเรื่องเดียวกันนี้อีกว่า

“...หลักสูตรวิชาวงโยชวาทิตมีจำนวนรายวิชาที่น้อยมาก ไม่สามารถนำพาให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถพอเพียงที่จะไปประกอบอาชีพได้ ไม่ควรให้เป็นได้แค่รายวิชาเลือกเท่านั้น น่าจะกำหนดให้เป็นวิชาบังคับหรืออยู่ในกลุ่มรายวิชาเอกได้ยิ่งดี คงจะได้รับประสิทธิภาพและประสิทธิผลสมดังเจตนารมณ์ของนโยบายและจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ทุกประการ ถึงแม้จะมีจำนวนอัตรากำลังของครูอาจารย์ที่ไม่มากนัก ที่รับผิดชอบการเรียนการสอนของนักศึกษาที่มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งรวมกันแล้วทุกชั้นปีเกือบสามร้อยคนที่ไม่สอดคล้องกับอาจารย์ผู้สอนดนตรีสากลจำนวน 5 คน และดนตรีไทยจำนวน 2 คน ส่วนรายวิชาที่เปิดให้นักศึกษาเลือกเรียนมีรายวิชาปฏิบัติ วงโยชวาทิต 1 วิชาหลักการโยชวาทิตและวิชาการสอนโยชวาทิต โดยมีนักศึกษาที่เลือกเรียน 2 โปรแกรมวิชา คือ โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษาระดับปริญญาตรี (ค.บ. 4 ปี) และโปรแกรมวิชาดนตรีระดับปริญญาตรี (ศศ.บ. 4 ปี) ซึ่งทางโปรแกรมวิชาจัดให้เรียนตามความเหมาะสม...”

ซึ่งสอดคล้องกับเทวินทร์ ทองนำ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...วิชาวงโยชวาทิตได้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ทำให้นักศึกษาพอที่จะนำไปฝึกสอนวงโยชวาทิตตามโรงเรียน ประถม/มัธยมได้ มีการฝึกซ้อมทั้งใน/นอกชั้นเรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรมของสถาบัน/ชุมชนอย่างสม่ำเสมอไม่เคยขาด แต่ยังไม่เคยจัดประกวดและการจัดนิทรรศการเลย อาจารย์ผู้สอนยังมีประสบการณ์ไม่มากพอที่จะนำไปสู่การเป็นมืออาชีพ ส่วนเรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนมีครบสมบูรณ์ทุกอย่างเท่าที่จะสามารถทำได้ ห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือและห้องบรรเลงรวมวงยังไม่มี เครื่องดนตรีเท่าที่มีคุณภาพปานกลาง ซึ่งยังไม่พอยังไม่มีการบริการห้องสมุดดนตรีก็ดีพอใช้ แต่มีโปรแกรมดนตรีคอมฯ บ้างเล็กน้อย ส่วนบรรยากาศสภาพแวดล้อมเป็นอาคารเรียนชั่วคราวห่างไกลจากอาคารเรียนรวม จึงไม่รบกวนผู้อื่น ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันบ้างเป็นครั้งคราว เครื่องดนตรีส่วนใหญ่เป็นเครื่องเก่า สภาพใกล้ชำรุดแล้วและเป่าค่อนข้างยาก การสนับสนุนจากสถาบันยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร และไม่ค่อยสนใจการจัดกิจกรรมยังคงเน้นแต่ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรมีการจัดประกวดวงโยชวาทิต ในสถาบันราชภัฏ อาจเป็นระดับภาคหรือระดับประเทศก็ได้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนางวงดังกล่าวให้ดีขึ้น อยากให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับวงโยชวาทิต...”

สอดคล้องกับทินกร อัดไพบูลย์ (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ได้กล่าวไว้ว่า

“...กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Extra Curriculum) ซึ่งไม่พอเพียงที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ จัดเฉพาะนอกชั่วโมงเรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมบ้างเป็นบาง

โอกาสเช่น กีฬาสี กีฬาคณะ/สถาบัน ไม่มีการประกวด มีนิทรรศการทางวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประจำปี ครูอาจารย์มีประสบการณ์ในการสอน มีวิธีการสอนเป็นอย่างดีเป็นผู้อุทิศเวลา เสียสละ เอาใจใส่ตลอดเวลา ปลูกฝังสอดแทรกคุณธรรมทั้งใน/นอกห้องเรียน ประเมินผลตลอดเทอมและเป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ไม่มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะ เครื่องมือ/บรรเลงรวมวงโดยเฉพาะ มีเครื่องดนตรีพอสำหรับการฝึกซ้อม มีคุณภาพดีปานกลาง ห้องสมุดดนตรีพอใช้ได้และบริการดี โปรแกรมดนตรีคอมพิวเตอร์ก็มีด้วย บรรยากาศสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางไม่มากเท่าใดนักการให้การสนับสนุนจากสถาบันดี...และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า...

- ควรให้มีการ Work Shop ร่วมกันกับสถาบันราชภัฏในอีสานหรือร่วมกับวงมัธยมในจังหวัดเดียวกันทุกเทอม จะทำให้ฝีมือดีขึ้น

- ส่งเสริมให้มีการจัดประกวดระดับอุดมศึกษา ระหว่างภาค / ประเทศ / ต่างประเทศ
- จัดทัศนศึกษาดูงานด้านวงโยชวาทิต
- จัดวิทยากร มาแสดง โชว์การควบคุมวง โยชวาทิต
- จัด Concert Band ควบคู่ Marching Band หรือจัด Brass-Chamber, Quartet ,

Quintet, Octet ฯลฯ

ส่วนในด้านปัญหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง มีดังนี้

- 1) จัดเป็นวิชาบังคับ โยชวาทิต 1-2-3 สำหรับหลักสูตร ค.บ.
- 2) หลักสูตร ศศ.บ. จัดเป็นลักษณะ Concert Band 1-2-3
- 3) Military Band จัดให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตรในเวลา (จันทร์-ศุกร์) หลังเลิกเรียน มีภาคสนามและห้องฝึกเดี่ยว
- 4) จัดทัศนศึกษาเกี่ยวกับการดูงานวงโยชวาทิต โดยวงทหารบก อากาศ เรือหรือวงของโรงเรียนเซนต์จอห์น วัดสุทธิวราราม มหาวิทยาลัยพายัพ ฯลฯ
- 5) ชมการประกวดวงโยชวาทิตในวันเด็กแห่งชาติทุกปี ณ สนามสุภชลาศัย
- 6) อาจารย์ผู้สอนควรได้ฝึกอบรมเทคนิคการควบคุมการบรรเลง การแปรแถว อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 7) จัดการให้มีการเยี่ยมชม ศิลปินดนตรีที่มีชื่อเสียงหรือเชิญมาบรรยายเป็นบางโอกาส
- 8) ควรให้นักเรียนสาย ศศ.บ. มีเครื่องมือเป็นส่วนตัว ยกเว้นที่ราคาแพง เพราะจะได้มีเวลาให้กับดนตรีของตนเองมากขึ้น..."

ซึ่งสอดคล้องกับวิรุทธิ์ พรหมดิราช ในฐานะหัวหน้าโปรแกรมวิชาดนตรีสากล สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...มีการจัดการเรียนการสอนยังไม่เต็มรูปแบบ ซึ่งทำให้ไม่สามารถจะออกไปประกอบอาชีพได้ ถึงได้ก็ค่อนข้างยาก มีการซ้อมก่อนรับงานแสดง การเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและชุมชนมีบ้างค่อนข้างดี มีการจัดนิทรรศการน้อยมากและไม่มีการเตรียมวงเพื่อเข้าประกวด อาจารย์ผู้สอนยังขาดประสบการณ์มากในการทำวง มีวิธีการสอนการปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมให้แก่นักศึกษา ในระดับปานกลาง มีการเสียสละเวลาดี แต่การให้คำปรึกษายังไม่ชัดเจนมีน้อย ในการวัดและประเมินผล ส่วนการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือมีน้อยและไม่มีห้องบรรเลงรวมวง เครื่องดนตรีมีไม่พอเพียงต่อการฝึกซ้อม มีคุณภาพระดับปานกลาง คอมพิวเตอร์ดนตรีมีน้อย บรรยากาศไม่ดี การให้การสนับสนุนจากสถาบันอยู่ในระดับ ปานกลาง และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ อีกเช่น มีเครื่องดนตรีครบสมบูรณ์สามารถจัดเวลาว่างในการซ้อมได้ ปรับการฝึกซ้อมเข้ากับวิชาเรียนได้ บุคลากรต้องมีการพัฒนาและตามเหตุการณ์ได้ทัน ส่วนปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุง คือขาดเครื่องมือที่ใช้ซ้อมและบรรเลงบางชิ้น แก้ไขโดยการเสนอผลงานและขอให้สถาบันซื้อให้ เวลาในการซ้อมน้อยต้องจัดเซตเวลาเรียนของนักศึกษาให้มีเวลาว่างตรงกัน ขาดบุคลากรทางด้านนี้โดยตรง ต้องส่งไปอบรมและจัดทีมพัฒนางานให้ดีขึ้น...”

จากการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ตามแนวนโยบายของโปรแกรมวิชาดนตรีในทุกสถาบัน ยึดจุดประสงค์หลักของหลักสูตรในการดำเนินการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ให้สูงสุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ซึ่งอาจคล้ายคลึงและแตกต่างกันบ้างในแนวทางการปฏิบัติ รวมถึงปัญหาอุปสรรคและปัจจัยอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กิจกรรมวงโยธวาทิตเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรและเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาระบบหลักสูตร เพราะสามารถช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายของการศึกษาที่สมบูรณ์ในด้านความรู้ทางวิชาการ คุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ทักษะกระบวนการและความชำนาญในการทำงาน ดังนั้นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมและนิสัยที่ดีงามต่างๆ เช่น ความสามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือผู้อื่น การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนภาวะความเป็นผู้นำในทางสังคมและชุมชน การเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือในห้องเรียนจึงเป็นการไม่เพียงพอ จำเป็นต้องใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรมาประกอบในการเรียนการสอนด้วย

#### 5.1.1.4 กลุ่มของวงโยชวาทิต

การที่วงโยชวาทิตของแต่ละสถาบันของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ได้ก่อตั้งขึ้นมา โดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เป็นต้นว่า คณะผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมนักศึกษา รวมถึงผู้เกี่ยวข้องจากฝ่ายอื่นๆ อีกด้วย จึงทำให้มีกิจกรรมนี้เกิดขึ้นได้ และที่สำคัญคือสมาชิกที่เป็นนักดนตรีในวง ซึ่งเป็นนักศึกษาในภาคปกติ โดยส่วนมากหรือเกือบทั้งหมดเป็นนักศึกษา โปรแกรมวิชาดนตรี มีเป็นส่วนน้อยหรือแทบไม่มีเลยที่เป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านดนตรีจาก โปรแกรมวิชาอื่นมาเข้าร่วมในกิจกรรมนี้ เมื่อกิจกรรมเริ่มดำเนินการจึงได้กำหนดภารกิจหรือแนวนโยบายในการปฏิบัติงานร่วมกันภายในวงโยชวาทิตขึ้นเป็นแนวทางกว้างๆ ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องภายในวง ทั้งผู้ควบคุมและนักศึกษาที่เป็นสมาชิกของวงในสถาบันต่างๆ ดังนี้

ธรรป จันทร์เต็ม (สัมภาษณ์ 5-7 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งได้กล่าวว่า

“...วงโยชวาทิตของสถาบัน หลังจากได้พิจารณาร่วมกันในทุกๆ ฝ่ายแล้ว มีความเห็นที่สามารถกำหนดเป็นนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานของกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากการประกาศรับสมัครผู้ที่มีความสนใจในกิจกรรมของวง ซึ่งอาจเป็นนักศึกษาทั่วๆ ไปที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ในขณะนี้ไม่มีผู้สมัครเข้ามาเลย จึงมีแต่เฉพาะนักศึกษา โปรแกรมวิชาดนตรีที่มีความสนใจและมีความสามารถเท่านั้นที่เข้าร่วม สมาชิกที่เป็นกำลังหลักคือผู้ที่เลือกเรียนวิชาวงโยชวาทิต ในภาคเรียนที่ 1/2543 นั้นมีสมาชิกจำนวนประมาณ 23 คน ส่วนนโยบายในการเลือกบทเพลงและการฝึกซ้อมนั้นจะจัดในหลายลักษณะ เป็นต้นว่าการเลือกบทเพลงในการฝึกซ้อม เริ่มจากการฝึกปฏิบัติให้ถูกวิธีของแต่ละเครื่องมือ การรวมวงเพื่อฝึกปฏิบัติบทฝึกพื้นฐาน การฝึกเดินแถวตลอดจนการฝึกเพลงที่ใช้ในงานพิธีต่างๆ เช่น เพลงมหาฤกษ์ เพลงมหาชัย เพลงชาติไทย เพลงสรรเสริญพระบารมีและยังมีเพลงอื่นๆ อีกมาก ที่มีความจำเป็นในการบรรเลงให้เข้ากับบรรยากาศของแต่ละงาน การฝึกซ้อมในแต่ละครั้งได้กำหนดเป็นปฏิทินการฝึกซ้อมไว้อย่างละเอียด หากมีการเปลี่ยนแปลงก็จะประกาศให้ทราบเป็นครั้งคราวไป นโยบายต่อไปคือการรับงานแสดง ได้กำหนดร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย หากเป็นงานของสถาบันที่จัดขึ้นเป็นประจำ ทางวงจะไปบรรเลงให้ฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเลย ส่วนจะมีข้าวปลาอาหารให้บริการหรือไม่นั้น แล้วแต่ความจำเป็นของแต่ละกรณีไป แต่งานอื่นๆ ที่ได้รับการติดต่อก็มีอัตราค่าบริการบ้างเช่นงานศพ งานแห่หน้า หรืองานอื่นๆ ที่มีระยะทางไกล ไกลแตกต่างกัน ที่มีค่าใช้จ่ายในการจัดการ ก็เริ่มต้นที่ราคาเป็นพันและอาจถึงหลายพันหรือแล้วแต่ผู้ขอจะให้ความกรุณา...”

ซึ่งสอดคล้องกับมติพงษ์ ปัญญาอินทร์ (สัมภาษณ์ 5-7 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวว่า

“...ด้านนโยบายของวงโยชวาทิตนั้นเป็นเรื่องที่ได้ร่วมกันพิจารณาออกความเห็นในการจัดทำขึ้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพ ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติและตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการรับสมาชิกใหม่ การจัดการภายในวงที่มีทั้งการเลือกเพลงและการฝึกซ้อมรวมถึงกรณีต่างๆ ที่มีในวง การให้บริการในการจัดการแสดงในงานต่างๆ ที่มีมากมายในแต่ละปี และยังมีนโยบายในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ เพิ่มเติมให้พอเพียงกับความต้องการอยู่เสมอ เพื่อให้นักศึกษาจะได้มีความรู้ความสามารถในทุกๆ ด้าน ทั้งในการปฏิบัติเครื่องมือนี่มีคุณภาพ การปฏิบัติโปรแกรมดนตรีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยรวมถึงการมีบรรยากาศของสภาพแวดล้อมและห้องฝึกซ้อมที่ดี...”

ซึ่งสอดคล้องกับนัฐพล แสนทวิสุข (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...มีการเขียนนโยบายไว้หลายข้อที่ได้จากการพิจารณาร่วมกันจากหลายๆ ฝ่ายรวมถึงจากนักศึกษาด้วย แต่จะกล่าวเป็นบางข้อที่เห็นว่าสำคัญสำหรับวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ที่ข้าพเจ้าเคยเป็นนักศึกษาและเป็นสมาชิกของวงแห่งนี้มาก่อน อันดับแรกเป็นนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินการให้สนองกับความต้องการของหลักสูตร คือหลักสูตรของสาขาโปรแกรมวิชาดนตรีมีวัตถุประสงค์หลายข้อ กล่าวคือ

- 1) ให้มีความสามารถปฏิบัติการด้านดนตรีได้ถูกต้อง
- 2) ให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดี มีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 3) ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐาน เพียงพอที่จะขยายผล และที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล

- 4) ให้มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี
- 5) ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษา
- 6) ให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรี

สำหรับเรื่องเกี่ยวกับการคัดเลือกสมาชิกวงให้สามารถดำเนินการฝึกซ้อมได้ ซึ่งในปีนี้นักศึกษาที่เป็นสมาชิกของวงเป็นนักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีทั้งหมดจำนวน 32 คน โดยสามารถทำการฝึกซ้อมได้ทั้งในห้องเรียนและนอกชั่วโมงเรียน โดยที่สถานที่ฝึกซ้อมเป็นอาคารเรียนชั่วคราวและมีบริเวณสนามหญ้าที่กว้างขวางมาก และลำดับสุดท้ายที่จะกล่าวถึงคือการเลือก

บทเพลงในการบรรเลงให้เหมาะกับความสามารถของนักศึกษาและความจำเป็นในการใช้งานที่เป็น บทเพลงในหลายรูปแบบ มีหลายอัตราจังหวะทั้งช้าและเร็ว...”

ซึ่งสอดคล้องกับชาติรี วรรณโย (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้ สอนและผู้ควบคุมวงโยธวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...นโยบายที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ถือว่าสำคัญมากที่สุดก็ว่าได้ คือ เรื่องการจัดหา งบประมาณในการดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพและเพียงพอกับความ ต้องการ อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายในการฝึกซ้อมแต่ละครั้งรวมถึงหากมีการเข้าค่ายฝึกซ้อม ยิ่งต้องมี งบประมาณจำนวนมากถึงจะ ได้รับความสำเร็จในการดำเนินการ และทางวงยังขาดครูผู้สอนที่มี ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษในสาขาวงโยธวาทิต จึงได้มีนโยบายจัดหาครูผู้สอน โดยการเชิญเป็น อาจารย์พิเศษบ้างหรือเป็นวิทยากรเป็นรายชั่วโมงบ้าง ซึ่งก็ได้รับความสำเร็จพอสมควร และอีก ประการหนึ่ง คือ เรื่องของการสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาที่เป็นสมาชิกของวงให้ความสนใจ ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการฝึกซ้อมแต่ละครั้ง มีปัญหาหลายประการที่การฝึกซ้อมไม่ประสบ ผลสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น เป็นต้นว่าสมาชิกไม่กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม อาจเป็นเพราะ ว่าเครื่องดนตรีไม่ดีพอ เก่ามากและมีการชำรุด เล่นได้แต่ลำบาก อีกทั้งยังไม่ครบจำนวน หาก ต้องการเล่นต้องรอให้คนอื่นเล่นก่อน เป็นต้น...”

ซึ่งสอดคล้องกับบรรคัเพชร คำสัดย์ (สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้ สอนและผู้ควบคุมวงโยธวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...มีนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของทั้งหลักสูตรและของสถาบันรวมถึงฝ่าย อื่นๆ ด้วยอยู่หลายประการคือ ความต้องการอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถโดยตรง มีประสบ การณ์ในการทำงาน เป็นแบบอย่างที่ดีได้ มีความพร้อมที่จะให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาตลอดเวลา มี ความเอาใจใส่ต่องานในหน้าที่และมีความเสียสละตลอดจนมีคุณธรรมและจริยธรรมด้วย มีโครงการ เสนอนโยบายให้มีการอบรมสัมมนาการเรียนการสอนวงโยธวาทิต เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้ สอนและผู้ควบคุมในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ และยังมีนโยบายจัดให้มีการประกวดวงโยธวาทิต ขึ้นอย่างน้อยปีละครั้งด้วย...”

ซึ่งสอดคล้องกับประคิษฐ์ แสงใส (สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้ สอนและผู้ควบคุมวงโยธวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...มีความเห็นว่าน่าจะมีนโยบายจัดให้วิชาวงโยธวาทิตเป็นวิชาบังคับ เพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ ที่สามารถออกไปเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมได้ มีนโยบาย จัดหาโน้ตเพลงและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและพอเพียง เนื่องจากในขณะนี้มันน้อยมาก

และยังไม่ทันสมัย อีกทั้งยังมีความต้องการที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของวงโยชวาทิต อีกด้วย...และที่ผ่านมานี้เป็นความเห็นของอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงซึ่งได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ เรื่องแนวนโยบายและการปฏิบัติไว้เป็นแนวกว้างๆ ทำให้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติของแต่ละวงได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น...” ต่อไปเป็นความคิดเห็นสมาชิกของวงจากทุกสถาบันที่ได้ให้คำสัมภาษณ์ไว้ คือ

นายของอาจ เสนอจันท์ (สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เครื่องมือที่เล่นคืออัลโตแซกโซโฟน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องดนตรีให้เพียงพอ นั้น ความเป็นจริงยังมีไม่เพียงพอ เวลาจะออกงานยังต้องไปหยิบยืมจากโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่เป็นประจำ สถาบันจึงควรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ของภาควิชาดนตรีให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ส่วนเวลาในการฝึกซ้อมก็เช่นเดียวกัน ควรจะมีการดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรมมากกว่านี้...”

ซึ่งสอดคล้องกับนายมนตรี จันทองคำ (สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบัน ราชภัฏอุบลราชธานี เครื่องมือที่เล่นคือแตรสโลตล์ทอมโบน ได้กล่าวไว้ว่า

“...เป็นไปได้ในเรื่องเกี่ยวกับการฝึกซ้อมที่ทั้งเครื่องดนตรีและอุปกรณ์มีพอใช้การได้เกี่ยวกับรายวิชาที่โปรแกรมวิชาจัดให้เรียนในเรื่องนี้มีไม่พอที่จะได้รับความรู้ความสามารถจนออกไปประกอบอาชีพได้ มีเพียงรายวิชาเดียวที่มีเรียน จึงควรจัดให้ครบทุกรายวิชาที่มีในหลักสูตร ให้มีการฝึกพื้นฐานให้แม่นยำก่อนการรวมวง และควรได้รับการสนับสนุนในเรื่องนี้โดยเฉพาะสายครูดนตรีมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าเป็นไปได้ควรได้รับการศึกษาในเรื่องนี้ ก็จะเป็นผลดีต่อผู้เรียนที่ใช้ในการออกไปฝึกสอนหรือเป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนในอนาคต...”

ซึ่งสอดคล้องกับนายเฉลิมเกียรติ คำไพ (สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เครื่องมือที่เล่นคือแตรทรมเป็ต กล่าวไว้ว่า

“...การฝึกซ้อมน่าจะมีความจริงจังมากกว่านี้ จัดให้เรียนแบ่งเป็นรายวิชาให้ชัดเจน เพื่อความพร้อมที่นักศึกษาทุกคนสามารถเรียนและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ทางสถาบันน่าจะให้การสนับสนุนให้มากกว่านี้ สมาชิกทุกคนไม่ค่อยมีเวลาทำไรเพราะเรียนหนัก งานเยอะ และนักศึกษาควรหาเวลาว่างซ้อมด้วยตนเองก่อนค่อยมาซ้อมกับเพื่อน...”

ซึ่งสอดคล้องกับนายเจษฎ์ ใจเต็จ (สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เครื่องมือที่เล่นคือฉาบ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ควรจัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณทางด้านดนตรีแก่สถาบันการศึกษาให้มากกว่านี้ อยากให้สังคมและรัฐบาลหน่วยงานบริหารการศึกษาดูแลเอาใจใส่ให้ความสำคัญ

กับวิชาดนตรีหรือนักศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาเอกดนตรีให้มากขึ้น นักศึกษาก็ควรทำให้ดีและเต็มที่กับงานเท่านั้นก็คงเพียงพอ อาจารย์ทุกคนก็มีความรู้ความสามารถเพียงพอ มีคุณธรรมจริยธรรม ...”

ซึ่งสอดคล้องกับนายกฤษณะ ทิพย์อักษร (สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เครื่องมือที่เล่นคือปี่คลาริเน็ต ได้กล่าวไว้ว่า

“...วงโยชวาทิตเป็นกิจกรรมที่ดีควรให้การสนับสนุนและเป็นการทำให้ไม่ใช้เวลาว่างในทางที่ผิด ควรมีการสนับสนุนหลักสูตรวงโยชวาทิตโดยตรงเพื่อจัดครูหรือนุเคราะห์ออกมาให้เป็นสายโยชวาทิตโดยตรง...”

ซึ่งสอดคล้องกับนายไกรวัฑ ฆัมฒพงษ์ (สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เครื่องมือที่เล่นคือ กลองสแนร์ กล่าวว่

“...อยากให้ม้เครื่องมือที่ครบสำหรับใช้ซ้อมและใช้เล่นซึ่งเมื่อเวลาเล่นจะได้ไม่ต้องไปยืมจากที่อื่น อุปกรณ์ไม่เพียงพอและมีการทรุดโทรมมาก สมาชิกที่อยู่ในวงมีที่พักไกลจากสถาบัน จึงไม่ค่อยมีเวลาซ้อม น่าจะมีเวลาสอนที่แน่นอน อาจเป็นอาทิตย์ละครั้งหรือสองครั้ง ไม่ใช่ใช้เวลาจะออกงานจึงจะมาซ้อมเอา...”

ซึ่งสอดคล้องกับนางสาวสุวรรณี อุดรา (สัมภาษณ์ 27 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ เครื่องมือที่เล่นคือแซกโซโฟน ได้กล่าวไว้ว่า

“...จากนโยบายที่ได้ร่วมกันพิจารณาจัดทำขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของวงโยชวาทิต ซึ่งเป็นแนวทางกว้างๆ แต่ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นเพิ่มเติมหลายประการ เป็นต้นว่า ผู้สอนควรวางกฎระเบียบที่เคร่งครัดกว่านี้ จะทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนการสอน โดยไม่หนีกลับบ้านหรือไม่มาเรียนตามเวลาที่กำหนดได้...”

สอดคล้องกับนายชม จูดาบุตร (สัมภาษณ์ 27 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ เครื่องมือที่เล่นคือแซกโซโฟน ได้กล่าวไว้ว่า

“...จากนโยบายที่มีนั้น ข้าพเจ้ามีความเห็นเพิ่มเติมอีกมากคือ ควรให้ความเสมอภาคทั้งดนตรีไทยและสากล ควรมีวิทยาการพิเศษมาสอนให้เกิดประสบการณ์ใหม่ที่ดีขึ้น ควรมีอุปกรณ์ใหม่ๆ ที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนวงโยชวาทิต อาจารย์น่าจะกระตุ้นให้นักศึกษาเอาใจใส่มากกว่านี้ การซ้อมควรนัดให้ชัดเจนและซ้อมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ก่อนออกงานควรซ้อมให้มากกว่านี้ ในการเรียนการสอนวงโยชวาทิตนั้นนักศึกษาต้องมีความสนใจจริง อยากที่จะเล่นไม่ใช่ถูกบังคับโดยคะแนนเพื่อให้เล่น งานต่างๆ ผลงานจึงจะออกมาดี ทางสถาบันควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดประกวดหรือการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวงโยชวาทิตและหรือการจัดประกวดระหว่างสถาบันราชภัฏ เครื่องดนตรียังไม่ม้คุณภาพดีเท่าที่ควรและไม่เพียงพอ ไม่มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะทาง

สถาบันควรให้งบประมาณต่างๆ เพื่อจัดหาซื้อเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพดีและจัดทำห้องเหมาะสำหรับซ้อมดนตรีวงโยชวาทิต...”

สอดคล้องกับนายเทพลักษณะ โสดา (สัมภาษณ์ 27 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ เครื่องมือที่เล่นคือกลอง โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...มีนโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนหลายด้าน มีทั้งได้ผลดีและไม่ประสบความสำเร็จมีข้อผิดพลาดให้เห็นเพิ่มเติม กล่าวคือ ในด้านของสื่อยังมีไม่เพียงพอ ทางราชภัฏควรมีการจัดประกวดวงโยชวาทิตขึ้นในทุกๆ ปี เพื่อเป็นการประเมินความสามารถของนักศึกษาวงโยชวาทิตของแต่ละสถาบันและเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ควรจะฝึกระเบียบวินัยของนักศึกษาวงโยชวาทิต ทั้งการฝึกซ้อมและระเบียบแถว จิตสำนึกของการเป็นนักศึกษา โดยเฉพาะระเบียบวินัยในขณะที่บรรเลงอยู่นั้นควรจะทำอย่างไร และอยากให้อาจารย์ใช้เวลาช่วงเย็นหลังจากเรียนเสร็จ เรียกนักศึกษามาซ้อมและมีมาตรการเด็ดขาดสำหรับผู้ที่ไม่ยอมให้ความร่วมมือและสรรหาเพลงแปลกๆ ใหม่ๆ มาให้ได้ฝึกได้ซ้อมและออกให้มันงบประมาณลงมาบำรุงวงโยชวาทิตดีๆ ให้เทียบเท่าสถาบันอื่นๆ และมีชุดที่เหมาะสมสะอาดดูสวยงามสมกับเป็นวงโยชวาทิต อยากให้มีอาจารย์ ผู้สอนมากๆ ในการควบคุมวง ควรมีห้องฝึกซ้อมและเครื่องที่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา และควรฝึกซ้อมให้มากกว่านี้ และท้ายที่สุดควรตรงต่อเวลาการซ้อมอีกทั้งควรมีความสามัคคีให้มากที่สุด...”

สอดคล้องกับนายบรรจง อุดมมะดัน (สัมภาษณ์ 27 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สมาชิกวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ เครื่องมือที่เล่นคือแตรทรัมเป็ต โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...วงโยชวาทิตจำเป็นต้องใช้คนและเครื่องมาก ดังนั้นเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการฝึกซ้อมวง แต่เนื่องจากทั้งนักศึกษาและอาจารย์ต่างก็มีภาระมากมายจึงทำให้ไม่มีเวลา ปัญหาของวงโยชวาทิตคือไม่ค่อยได้รับความเอาใจใส่จากทุกฝ่ายทั้งทางด้านผู้ใหญ่ของสถาบัน หลักสูตรก็ไม่มี การฝึกอบรมก็ไม่ค่อยมี หลายปีจะมีครั้งเดียว บุคลากรก็น้อยอีกทั้งยังด้อยความรู้ เพลงก็เดิมๆ เหมือนเด็กมัธยม ไม่มีการพัฒนา บุคลากรไม่มีเฉพาะทาง ครูควรมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ ครูต้องมีคำพูดที่ศักดิ์สิทธิ์ พูดแล้วนักศึกษาเชื่อฟังและยอมปฏิบัติตาม อาจารย์ต้องไม่ใช้วิธีการขู่บังคับนักศึกษาให้ทำตามความคิดของตน เราต้องจัดการเรียนการสอนที่ต้องวางแผนร่วมกันและทุกคนยอมปฏิบัติตาม และควรมีการเสริมแรงเพื่อกำลังใจของนักศึกษา และควรมีเครื่องดนตรีที่มีประสิทธิภาพและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมด้วย...”

ซึ่งเป็นความเห็นที่สอดคล้องใกล้เคียงและแตกต่างกันบ้างกับสมาชิกของนุริรัมย์ โดยมีตัวแทนนักศึกษาให้การสัมภาษณ์ดังนี้

นางสาวอังศุมาลิน เงินประโคน (สัมภาษณ์ 8-10 กันยายน 2543) นักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรีชั้นปีที่ 2 เล่นในตำแหน่งคทากรและฟลูต ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“...กิจกรรมวงโยชวาทิตของสถาบันได้ร่วมกันจัดทำนโยบายการทำงานไว้ โดยครอบคลุมการปฏิบัติงานเกือบทุกเรื่อง แต่ในทางปฏิบัติจริงๆ แล้วยังมีข้อบกพร่องอยู่มากมาย จึงจะนำเสนอในที่นี้ อาทิเช่น ควรจัดระบบการฝึกซ้อมเป็นตารางให้ดีกว่านี้ โดยที่ไม่มีผลต่อการทำกิจกรรมอื่นๆ ของนักศึกษาแต่ละคน การกระจายของข้อมูลข่าวสารของวงโยชวาทิตไม่มากพอ อยากรู้ให้กิจกรรมของวงมีความก้าวหน้ามากกว่านี้ ควรจะมีงานสำหรับวงบ่อยๆ มีชุดใส่ มีบริการที่ดี มีการซ้อมให้มาก มีการรวมวงบ่อยๆ และเข้มงวดกว่านี้ ไม่ใช่ก่อนเล่นค่อยซ้อม เพราะบางคนอาจไม่ว่างเวลานั้น น่าจะมีการจัดรูปแบบของวงให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น น่าจะมีเครื่องมากกว่านี้ และมีห้องซ้อมที่เหมาะสมและจำพวกสื่อการเรียนการสอนก็ยังไม่เพียงพอ ทางด้านความสามารถเฉพาะตัวของนักศึกษาก็ถือว่าอยู่ในขั้นพอใช้ได้ แต่ส่วนใหญ่ยังขาดระเบียบวินัยและความสามัคคีของสมาชิกภายในวง...”

และมีความเห็นเพิ่มเติมของนางสาววัลยา ฉิมกุล (สัมภาษณ์ 8-10 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เครื่องมือที่เล่นคือระนาดเหล็ก (เบลโรลา) ได้กล่าวไว้ว่า

“...ไม่มีการซ้อมที่สม่ำเสมอผลงานที่ออกมาจึงไม่ดีเท่าที่ควร เครื่องดนตรีบางชิ้นก็ไม่มีหรือชำรุด และการเล่นแบบใหม่ไม่มีเลย ผู้สอนไม่มีทักษะในการสอนแบบใหม่ๆ และแบบอื่นๆ เลยเช่นการตีกลอง และไม่เข้มงวดกับเรื่องโน้ตมากนัก รวมทั้งการเดินแถว ธรรมเนียมก็ยังไม่เป็น ไม่มีการฝึกซ้อมที่กำหนดตัวตนแน่นอน ฉะนั้นควรมีการซ้อมให้สม่ำเสมอ ผู้สอนก็ควรมีโลกทัศน์ใหม่ๆ ที่ใช้สอนให้มีคุณภาพและควรเน้นความสำคัญของทุกเครื่องไม่เพียงเครื่องเป่าอย่างเดียว...”

และมีความเห็นของนายพิชัย ตุ่งประโคน (สัมภาษณ์ 8-10 กันยายน 2543) นักศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่เล่นคือแซกโซโฟน (เทนเนอร์) ได้ให้ความเห็นไว้อีกว่า

“...เพื่อนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ตั้งแต่มีแฟน เพราะเป็นห่วงแฟน เลยไม่ค่อยมาซ้อมกันเลย...”

ซึ่งใกล้เคียงกับนายวิชาญ ศิลาทะเล (สัมภาษณ์ 8-10 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เครื่องมือที่เล่นคือแซกโซโฟน (เทนเนอร์) โดยได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้อีกว่า

“...ควรมีการซ้อมให้พร้อมอยู่เสมอ เช่น เพลงมหาฤกษ์ เพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงมหาชัย เพลงกราวกีฬา ให้พร้อมอยู่เสมอ ไม่ใช่ว่ามีงานแล้วซ้อม เคลียร์โน้ตยังไม่เข้าที่เข้าทางเลยก็ออกงานแล้ว วงโยชวาทิตมีความสำคัญทุกเครื่องมือ ไม่ใช่เราจะเน้นแต่

เครื่องเป่าอย่างเดียว ควรจะให้ความสำคัญกับเรื่องของจังหวะให้มากกว่านี้ เพราะงานที่ผ่าน ๆ มา ก็รู้แล้วว่าผลงานออกมาเป็นอย่างไรและมีผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง...”

ซึ่งใกล้เคียงกับนายวินัย กำจร (สัมภาษณ์ 8-10 กันยายน 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เครื่องมือที่เล่นคือแตรทอมโบน โดยได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้อีกว่า

“...ควรมีการเดินวงโยธวาทิตทุกวันพุธและควรมีชุดการเล่นวงโยธวาทิต คือมีชุด สำหรับเดินในงานพิธีต่างๆ ด้วย...”

ซึ่งเป็นความเห็นที่สอดคล้องใกล้เคียงและแตกต่างกันบ้างกับสมาชิกของสถาบัน ราชภัฏนครราชสีมา โดยมีตัวแทนนักศึกษาให้การสัมภาษณ์ดังนี้

นายสาโรจน์ สุขเกษม (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ให้ความ เห็นไว้ว่า...

“...นโยบายของวงเรามีหลายอย่างด้วยกัน เป็นต้นว่าเรื่องการรับนักศึกษา เรื่องของ การฝึกซ้อม เรื่องการรับงานแสดง และยังมีเรื่องอื่นอีกมากซึ่งสามารถทำให้มุ่งมั่นไปสู่ความสำเร็จ ที่ต้องการได้ แต่จะขอเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติบ้างเล็กน้อย คือ น่าจะจัดให้ผู้ที่มีความรู้ เฉพาะด้านมาสอนให้มากกว่านี้ ในขณะที่สถาบันยังขาดบุคลากรทางด้านนี้โดยเฉพาะอยู่อยาก ให้เพิ่มบุคลากรอีก ควรมีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้ครอบคลุมมากกว่านี้ ตั้งแต่มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา ควรจะรวมกลุ่มวงโยธวาทิตระดับใดก็ได้มาเชื่อมร่วมกันเพื่อเผยแพร่และ กระจายความรู้โดยไม่เหยียดหยามกันในกลุ่มนักดนตรีด้วยกัน ควรจะปลูกฝังจิตสำนึกดีๆ เกี่ยวกับ มารยาท ความประพฤติให้บังเกิดในวงก่อน ควรประชุมหัวหน้ากลุ่มเครื่อง 1 เดือนต่อ 1 ครั้ง เพื่อที่ จะทราบปัญหาต่างๆ ในวงภายใน 1 เดือนและช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น...”

ซึ่งใกล้เคียงกับนายถาวร ตาลจะโปะ (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) นักศึกษา ชั้นปีที่ 2 โดยได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้อีกว่า

“...ในสมัยนี้วงโยธวาทิตเน้นทั้งทางด้านการบรรเลงทั้งในและนอกอาคาร โดยเฉพาะ การแปรขบวนจึงควรมีการศึกษาโปรแกรมในการสร้างภาพเพื่อการแปรขบวน ควรใช้จิตวิทยา ในการที่จะเข้าใจในอารมณ์ขณะนั้นของเด็กๆ เนื่องจากครูวงโยธวาทิตบางคนไม่เข้าใจในความ ต้องการของเด็กๆ มุ่งที่จะนำเสนอผลงานแต่เพียงอย่างเดียว และในแต่ละวงปัจจุบันนิยมใช้เครื่อง ดนตรีที่มีราคาสูงๆ แต่ผู้เล่นไม่ค่อยปรับเปลี่ยนวิธีเล่นตามไปด้วย การสอนของแต่ละบุคคล นั้นจะไม่ค่อยเหมือนกันเท่าไร เพราะว่าบางสถานศึกษาเขาจ้างอาจารย์มาต่างที่กัน โดยการสอน ก็จะไม่ค่อยเหมือนกันเท่าไร...”

ซึ่งใกล้เคียงกับนายวินิตย์ชัย พงศ์กิจวิฑูร (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 โดยได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้อีกว่า

“...วิทยาลัยควรสร้างอาคารแบ่งเป็นห้องๆ สำหรับใช้ซ้อมดนตรีที่สามารถเก็บเสียงได้ในระดับหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้เล่นไม่เพียงพอ วิทยากรต้องมีมากกว่านี้และสื่อต่างๆ ก็ต้องมีมากกว่านี้ด้วย...”

ซึ่งใกล้เคียงกับนายสุวิทย์ ภูตอ้ว (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 โดยได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้อีกว่า

“...อุปกรณ์น้อยไม่พอเพียงต่อจำนวนนักศึกษา ต้องมีความรักและความขยันในการเล่นวงโยชวาทิต เวลาฝึกซ้อมน้อยมากเฉพาะตอนเย็นเท่านั้น...”

สรุปโดยรวมในเรื่องของนโยบายที่เกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิตของทุกฝ่ายได้ว่า กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง ยึดจุดประสงค์หลักของหลักสูตรเป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ให้สูงสุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ซึ่งอาจคล้ายคลึงและแตกต่างกันบ้างในแนวทางการปฏิบัติ อาจรวมถึงการมีปัญหา อุปสรรคและปัจจัยอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย นโยบายส่วนมากแล้วสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้ เนื่องจากได้จัดกระทำขึ้นร่วมกันระหว่างทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้อง แต่ผลของการปฏิบัติของแต่ละสถาบันได้รับความพอใจจากทุกฝ่ายในระดับหนึ่งเท่านั้น ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ผ่านมาดังกล่าว กิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาในหลักสูตร สนองความสนใจของนักศึกษาและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ และอุปนิสัยของนักศึกษาให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรถึงแม้ว่าสถาบันจะเป็นผู้พิจารณาเลือกจัดกิจกรรมตามความพร้อมของสถาบันก็ตาม แต่การที่นักศึกษายอมเลือกเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ นั้น ควรให้เป็นการตัดสินใจของนักศึกษาเอง โดยสถาบันควรทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ควบคุมดูแล และสนับสนุนเพื่อให้การเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ มีประโยชน์แก่ตัวนักศึกษาเองให้มากที่สุด ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้มีความชำนาญในการเล่นดนตรีจนใช้เสียงซีฟได้ และยังทำให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีระเบียบวินัย มีความอดทน มีความสามัคคี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และรู้ที่จะทำงานร่วมวงเป็นหมู่คณะอีกด้วย คุณธรรมต่างๆ ที่สะสมเพิ่มพูนอยู่ในตัวของนักศึกษานี้ เปรียบเสมือนแสงประทีปที่จะนำทางให้เขาทั้งหลายประพฤติปฏิบัติตนเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป

### 5.1.2 ด้านแผนงาน

จากนโยบายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาดนตรี โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยชวาทิตทั้งในสายดนตรีและศิลปะการแสดงกับสายการศึกษาดังได้กล่าวมาแล้ว มีความใกล้เคียงสอดคล้องและแตกต่างกันบ้าง ดังจะเห็นได้ว่าในสายดนตรีและศิลปะการแสดง มุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องและสามารถนำไปประกอบอาชีพโดยตรงหรืออาชีพที่เกี่ยวกับการดนตรีได้ ส่วนในสายการศึกษา หลักสูตรได้มุ่งเน้นให้มีทั้งความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างถูกต้องและเชี่ยวชาญจนมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีได้ และส่วนในประเด็นอื่นๆ ก็มีลักษณะที่เหมือนกัน เป็นต้นว่าให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐาน เพียงพอที่จะขยายผล และที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล ให้มีความศรัทธามีความภูมิใจมีทัศนคติที่ดีและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพทางดนตรี ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรีศึกษารวมถึงการให้มีความรู้ จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีพร้อมทั้งเป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ และเพื่อให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นของชาติอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ

ส่วนในหลักสูตรรายวิชาที่เกี่ยวกับเรื่องของวงโยชวาทิตนั้น วัตถุประสงค์หรือแนวนโยบายของหลักสูตรได้นำหลักการและจุดหมายของหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีมาปรับแต่งเพิ่มเติมและดำเนินการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องใกล้เคียงและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น โดยหลักสูตรได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถในการบรรเลงรวมวงโยชวาทิต การปรับตนให้เข้ากับกลุ่มและการฝึกวินัยของการบรรเลงร่วมหลักของการฝึกซ้อม การศึกษาเทคนิคหน้าที่ของเครื่องดนตรี การจัดรูปแบบของวงในลักษณะต่างๆ การใช้คทาและไม้บาคองในการควบคุมวง ระเบียบแถวและการแปรขบวนแถวรวมถึงให้ศึกษาเทคนิคการเทียบเสียง ความสมดุลของเสียงและการศึกษาหลักการสอนวรรณกรรมทางดนตรีที่เหมาะสมกับขนาดและความสามารถของวงโยชวาทิต

ดังนั้น เพื่อให้เห็นนโยบายของสถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมวงโยชวาทิต ประสบความสำเร็จในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรดังกล่าว สถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้จึงจำเป็นต้องกำหนดแผนงานและวิธีการดำเนินงานที่มุ่งสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็น

ศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนางโยธวาติคให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยแยกประเด็นศึกษาไว้ดังนี้

5.1.2.1 แผนงานการจัดหางบประมาณ

5.1.2.2 แผนงานการจัดปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี

5.1.2.3 แผนงานการจัดฝึกอบรมให้กับสถานศึกษาต่างๆ

### 5.1.2.1 แผนงานการจัดหางบประมาณ

งบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานของสถาบันให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยสถาบันใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือการบริหารที่สำคัญอันหนึ่งในการกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนา และพัฒนาศักยภาพไปในทิศทางนั้นๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผลผลิตโดยแสวงหางบประมาณเพื่อการบริหารให้เพียงพอและเร่งรัด รวมถึงการดูแลการใช้งบประมาณให้บังเกิดผลดีและสอดคล้องกับแผนพัฒนาสถาบัน

แหล่งงบประมาณ

สถาบันมีแหล่งงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนี้

1) งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณส่วนนี้เป็นงบประมาณประจำปีที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล โดยจัดสรรเป็นรายปี

2) เงินนอกงบประมาณ งบประมาณส่วนนี้เป็นงบประมาณที่มาจากการดำเนินงานของสถาบัน ซึ่งจำแนกได้ 3 กลุ่มดังนี้

2.1 เงินนอกงบประมาณบำรุงการศึกษา (บ.กศ.) งบประมาณนี้เป็นรายได้จากค่าบำรุงสถาบัน ค่าลงทะเบียนรายวิชา ค่าบำรุงกีฬา ค่าธรรมเนียมอื่นๆ และเงินอื่นๆ ที่ระเบียบสภากำหนดโดยเรียกเก็บจากนักศึกษาภาคปกติ

2.2 เงินนอกงบประมาณ กศ.บป.และกศ.ปช. (กศ.พ.) งบประมาณส่วนนี้เป็นรายได้จากการดำเนินงาน โครงการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ที่สถาบันจัดในวันเสาร์-อาทิตย์ และในภาคปกติ

2.3 งบประมาณจากแหล่งอื่นๆ เป็นงบประมาณที่ได้จากการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ของสถาบัน เช่นรายได้จากศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รายได้จากค่าเช่าสถานที่ เป็นต้นส่วนใหญ่สถาบันใช้ไปในการปรับปรุงพัฒนาสถาบัน สนับสนุนการศึกษา (สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2542: 117)

โดยที่วงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ได้รับความสนใจและให้การสนับสนุนจากผู้บริหารของสถาบันในระดับหนึ่งนั้น บางสถาบันก็ได้มากบางแห่งก็ได้น้อยตามศักยภาพของอาจารย์ นักศึกษาและผู้ควบคุมวงในแต่ละแห่งที่ทำให้เกิดการยอมรับในผลงาน การทุ่มเทการเอาใจใส่ การเสียสละและปัจจัยอื่นๆ อีกมาก โดยทุกสถาบันมีนโยบายที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและปัจจัยในด้านต่างๆ มากมาย อาทิเช่น การมีหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระครอบคลุมและเหมาะสมกับวิถีสังคม รวมถึงขนบประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือไม่ การมีศักยภาพของผู้สอนและผู้เรียนอีกทั้งได้รับการยอมรับจากคณาจารย์และการให้ความสนใจหรือเปล่า ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารของสถาบันซึ่งอาจรวมถึงสังคมาจารย์ที่ใกล้เคียงเพียงใด รวมทั้งการมีอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและพอเพียง เป็นต้น

การได้มาซึ่งงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ดนตรีของทุกสถาบันในสถาบันราชภัฏอีสานใต้นั้นมาจาก การเสนอโครงการขอเงินงบประมาณแผ่นดิน งบประมาณบำรุงการศึกษาหรือได้รับเงินบริจาคและสนับสนุนจากบุคคลหรือองค์กรเอกชนต่างๆ ซึ่งแต่ละสถาบันมีที่มาของเงินงบประมาณที่คล้ายคลึงกันบ้างและแตกต่างกันบ้าง ดังรายละเอียดการให้สัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยชวาทิต เป็นต้นว่า วีรยุทธ์ พรหมดิราช (สัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า

“...โปรแกรมวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้รับงบประมาณแผ่นดิน ปี 2543 เพื่อจัดซื้อเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าของวงโยชวาทิตเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่พอเพียงสำหรับวงขนาดใหญ่ โดยเฉพาะยังขาดเครื่องดนตรีที่มีเสียงต่ำที่มีราคาสูงมาก เครื่องดนตรีที่มีอยู่เดิมส่วนมากมีอายุมากกว่าสิบปีขึ้นไป ประสิทธิภาพในการใช้งานก็น้อยลงหรืออาจใช้ไม่ได้ไปเลยก็มี เกิดการชำรุดเสียหายเป็นบางส่วน หากมีการซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีเก่าจำพวกนี้ ในบางชิ้นคงไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งต้องรอคอยงบประมาณการสนับสนุนในการจัดหาใหม่จากส่วนต่างๆ ต่อไป อีกส่วนหนึ่งของเงินงบประมาณที่ได้รับ เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่สิ้นเปลือง เป็นเงินที่รับจากการจัดสรรเป็นรายหัวจากเงินบำรุงการศึกษา ที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในแต่ละรายวิชานั้นเอง ซึ่งก็ไม่มากมายนัก โดยต้องใช้อย่างประหยัดและให้มีอายุการใช้งานได้ยาวนานที่สุด และมีอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกันซึ่งได้มาด้วยความไม่ตั้งใจ แต่ก็มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้น้อยมาก คือพอสถาบันหรือชุมชนมีงานใหญ่ที่มีความสำคัญระดับจังหวัดหรือในระดับชาติ จึงจะได้รับความสนใจให้การสนับสนุนจากทุกฝ่ายอย่างเต็มที่ ทำโครงการเสนอของบประมาณตามความเหมาะสมได้เลย หรือหากเข้าไม่ทันการก็สามารถทำหนังสือขอหยิบยืมมาใช้ก่อนได้...”

ซึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกับ ประสิทธิ์ อินทพร (สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“...งบประมาณในการจัดซื้อจัดหาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าของโปรแกรมวิชาดนตรี สถาบันราชภัฏนครราชสีมาในช่วงนี้มีน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยก็ว่าได้ อาจเป็นเพราะว่าจำนวนนักศึกษามีน้อย ครูอาจารย์ก็ขาดแคลน อาคารสถานที่ก็ไม่เหมาะสม จึงเป็นเหตุให้ไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งดูเหมือนว่าไม่คุ้มกับการลงทุน ส่วนเงินที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้มาจากเงินบำรุงการศึกษาที่เก็บจากการลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาในรายวิชานั้นๆ เท่านั้นเอง ส่วนค่าตอบแทนที่ได้รับจากการแสดงในแต่ละครั้งก็มีน้อย เมื่อจ่ายเป็นค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าอาหารนักดนตรีแล้วแทบจะไม่เหลือเก็บไว้ซื้ออุปกรณ์ดนตรีเลย ส่วนโครงการที่ต้องการจะพัฒนาวงโยธวาทิต ก็ได้นำเสนอขอแทบจะทุกปี ซึ่งก็ได้แต่เฝ้ารอคอยด้วยความหวังต่อไป...”

ซึ่งสอดคล้องกับประภาส นิยมทอง (สัมภาษณ์) โดยกล่าวไว้ว่า

“...งบประมาณในการจัดซื้อจัดหาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและเครื่องประกอบจังหวะในวงโยธวาทิตของโปรแกรมวิชาดนตรี สถาบันราชภัฏสุรินทร์ในช่วงนี้มีน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยก็ว่าได้ อาจเป็นเพราะว่าจำนวนนักศึกษามีน้อย ครูอาจารย์ก็ขาดแคลน อาคารสถานที่ก็ไม่เหมาะสม ผู้บริหารในระดับสูงมองไม่เห็นความสำคัญของแผนงานกิจการนักศึกษา โดยเฉพาะงานทางด้านกิจกรรม ส่งเสริมและสนับสนุนในงานวิชาการมากกว่าและหนักไปในด้านเดียวโดยไม่คำนึงถึงว่า ต้องพัฒนาในทุกด้านไปพร้อมๆ กัน จึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ ส่วนเงินที่มีใช้กันอยู่ในทุกวันนี้ก็ได้มาจากค่าลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา เป็นเงินบำรุงการศึกษา และในด้านโครงการพัฒนางวงโยธวาทิต ได้เสนอของบประมาณแผ่นดินอยู่เป็นประจำทุกปี และนอกจากนี้แล้วยังได้เสนอโครงการเพื่อรับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนอีกด้วย...”

สอดคล้องและคล้ายคลึงกับประณต พลอาษา (สัมภาษณ์) โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...โปรแกรมวิชาดนตรีได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องดนตรีใหม่สำหรับวงโยธวาทิต ในปีงบประมาณ 2542 จำนวนหลายชิ้นพอสมควร เนื่องจากต้องการวงเพื่อบรรเลงในงานการแข่งขันกีฬาอาจารย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ก็ไม่พอเพียงสำหรับวงขนาดใหญ่อยู่ดี ต้องหยิบยืมเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพจำนวนมากจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความพร้อมกว่ามาใช้ ซึ่งเป็นเช่นนี้อยู่เป็นประจำเวลามีงานแสดง แต่ไม่มีปัญหาทางโปรแกรมสามารถบริหารจัดการได้ และประสบผลสำเร็จเรื่อยมา ส่วนโครงการพัฒนางวงโยธวาทิตให้มีคุณภาพนั้น ได้เสนอของบประมาณทั้งงบประมาณแผ่นดินและบำรุงการศึกษาอยู่เป็นประจำ และในวิธีอื่นๆ ที่จะได้มาซึ่งงบประมาณให้พอเพียงกับความต้องการก็ได้ประชุมปรึกษาหารือ



สัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยชวาทิตของแต่ละสถาบันพอจะนำเสนอให้ได้รับทราบข้อมูลต่างๆ เป็นต้นว่า

ประสิทธิ์ อินทสร (สัมภาษณ์) ในฐานะผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในปีการศึกษา 2542 ตลอดทั้งปี ทางวงได้เข้าร่วมบรรเลงในงานต่างๆ ทั้งของสถาบันและของชุมชน คือ

- 1) งานวันวิทยาศาสตร์
- 2) งานวันแม่แห่งชาติ
- 3) งานกีฬาภายในสถาบัน
- 4) งานวันลอยกระทง
- 5) งานวันที่ 5 ธันวาคมมหาราช

ฯลฯ

และยังมีงานอื่นๆ อีกซึ่งไม่ได้เก็บรายละเอียดไว้ ส่วนในปีการศึกษา 2543 ซึ่งอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ที่ผ่านมา ทางวงเข้าร่วมงานต่างๆ เช่น วันลูกเสือ, วันวิทยาศาสตร์, วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น...”

ซึ่งสอดคล้องกับธงรบ จันทร์เต็ม (สัมภาษณ์ 7-9 กันยายน 2543) ในฐานะผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์กล่าวว่า

“...ในระหว่างปีการศึกษา 2542-2543 ทางวงได้รับงานแสดงมากมาย เป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของวงทำให้สถาบันได้รับการยอมรับ จะเห็นได้จากในแต่ละปีมีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมาสมัครเรียนในโปรแกรมวิชาดนตรีเป็นจำนวนมากและในปี 2542 ที่ผ่านมามีงานที่ต้องไปร่วมบรรเลง อาทิ เช่น

- 1) งานวันวิทยาศาสตร์
- 2) งานวันแม่แห่งชาติ
- 3) งานกีฬาภายในสถาบัน
- 4) งานเดินรณรงค์ประชาธิปไตย
- 5) งานวันปิยะมหาราช
- 6) งานวันลอยกระทง
- 7) งานวันออกพรรษา
- ฯลฯ

ส่วนในภาคเรียนที่ 1/43 ที่ผ่านมานี้มีงานวันวิทยาศาสตร์ วันแม่แห่งชาติ งานกีฬาภายในสถาบัน งานวันเข้าพรรษา งานวันปิยะมหาราช ฯลฯ และยังมีงานในวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอีกมาก เช่น งานศพ งานแห่พัสดและงานอื่นๆ อีกหลายงานซึ่งดูเหมือนว่าในแต่ละปีมีภารกิจที่ต้องเข้าร่วมแสดงมากมายพอสมควร...”

ซึ่งสอดคล้องกับเทวินทร์ ทองนำ (สัมภาษณ์) ในฐานะผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ กล่าวว่า...

“...ในปีการศึกษา 2542 ที่ผ่านมาได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถาบันและชุมชนท้องถิ่นน้อยมาก อาจเนื่องมาจากเหตุปัจจัยหลายด้าน แต่เท่าที่ได้รับงานแสดงในแต่ละครั้งก็แล้วมาถือว่าประสบความสำเร็จอยู่ในระดับหนึ่งเช่นกัน ถึงจะไม่มากนักแต่ก็เป็นที่น่าพอใจพอสมควร งาน ต่าง ๆ ที่ได้รับร่วมแสดงปี 2542 ตลอดทั้งปีนั้นมี

- |                       |                      |
|-----------------------|----------------------|
| 1) งานวันวิทยาศาสตร์  | 2) งานวันแม่แห่งชาติ |
| 3) งานกีฬาภายในสถาบัน | 4) งานวันปียมหาราช   |
| 5) งานวันลอยกระทง     |                      |

ส่วนในภาคเรียนที่ 1/2543 เป็นภาคเรียนแรกของปีการศึกษานี้ได้เข้าร่วมในงานต่างๆ เช่น งานวันวิทยาศาสตร์ งานวันแม่แห่งชาติ และงานกีฬาภายในสถาบันและยังมีงานที่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ เช่น งานศพ และงานแห่นาค เป็นต้น...”

สอดคล้องกับพรรคเพชร คำสัตย์ (สัมภาษณ์) ในฐานะผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี กล่าวว่า

“...วงโยชวาทิต ของสถาบันมีชื่อเสียงพอสมควร ดังจะเห็นได้ว่า ในปีการศึกษา 2542 ที่ผ่านมาได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มากมาย เป็นต้นว่า

- |                       |                           |
|-----------------------|---------------------------|
| 1) งานวันวิทยาศาสตร์  | 2) งานวันแม่แห่งชาติ      |
| 3) งานกีฬาภายในสถาบัน | 4) งานกีฬาอาจารย์ภาคอีสาน |
| 5) งานวันปียมหาราช    | 6) งานวันลอยกระทง         |
| 7) งานวันเข้าพรรษา    | 8) งานวันออกพรรษา ฯลฯ     |

ส่วนในภาคเรียนที่ 1/2543ที่กำลังจะผ่านไปนี้มีงานต่างๆ อีกมากมายเช่นกัน เช่น งานวันวิทยาศาสตร์ งานวันแม่แห่งชาติ งานกีฬาภายในสถาบัน งานวันเข้าพรรษา เป็นต้น และยังมีงานที่ชุมชนท้องถิ่นขอมาอีกเช่น งานศพ งานแห่นาค งานเปิดอาคารสำนักงาน เป็นต้น...”

### (2) สรุปรงานประจำปีของวงโยชวาทิตในแต่ละสถาบัน

การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในสถาบันและของชุมชนท้องถิ่น เป็นแผนงานของกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ที่ได้สนองนโยบายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ ทำให้นักศึกษาต้องทำการฝึกซ้อมให้มีผลงานที่ดีก่อนที่จะนำออกไปบรรเลงในที่สาธารณะ หรือการบรรเลงในงานต่างๆ ทำให้เกิดทักษะปฏิบัติที่ดีแก่นักศึกษาเอง ซึ่งยิ่งซ้อมมากและบรรเลงในงานต่างๆ มากเท่าใดฝีมือก็จะยิ่งดีตามขึ้นไปด้วยเท่านั้น ดังคำกล่าวของสุกรี เจริญสุข (2539) ที่ว่า “ไม่เก่งแต่เชี่ยวชาญ ไม่ชำนาญ แต่เคยมือ” การออกงานบ่อยๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสิ่งเร้าให้นักศึกษาที่

อยู่ในสถาบันการศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่น ได้ฝึกฝนตนเองด้วยความจำเป็นกึ่งบังคับ เพราะโดยความเป็นจริงแล้วนักศึกษาวงโยชวาติ ไม่น้อยจะมีความขยันขันแข็งในการฝึกซ้อมเลย ฉะนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ จะทำให้นักศึกษา มีความรู้ ความสามารถในการบรรเลงดนตรี สามารถออกไปรับใช้สังคมประเทศชาติในโอกาสต่อไปได้

ภาระหน้าที่ของวงโยชวาติที่มีกิจกรรมในการบริการสังคมและชุมชนของแต่ละปี การศึกษานั้นมากมายซึ่งพอจะสรุปเปรียบเทียบให้เห็นว่ามีงานใดบ้าง ในระหว่างปีการศึกษา 2542-2543 ของสถาบันราชภัฏทั้ง 4 แห่ง คือ

- 1) สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (รท.นม.)
- 2) สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ (รท.บร.)
- 3) สถาบันราชภัฏสุรินทร์ (รท.สร.)
- 4) สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี (รท.อบ.)

ตารางที่ 5 แสดงรายละเอียดภาระงานที่เข้าร่วมกิจกรรม

ชื่อสถาบัน		รท.นม.		รท.บร.		รท.สร.		รท.อบ.	
งาน / ปีการศึกษา	ว/ด/ป	42	1/43	42	1/43	42	1/43	42	1/43
1. วันลูกเสือ	1 ก.ค.	-	*	-	-	-	-	-	-
2. วันแม่แห่งชาติ	12 ส.ค.	*	*	*	*	*	*	*	*
3. วันวิทยาศาสตร์	16 ก.ค.	*	*	*	*	*	*	*	*
4. วันเข้าพรรษา	-	-	-	-	*	-	-	*	*
5. วันออกพรรษา	-	-	-	*	-	-	-	*	*
6. กีฬากายใน	-	*	*	*	*	*	*	*	*
7. กีฬากลุ่มสถาบัน	-	-	-	-	-	-	-	*	-
8. รณรงค์ประชาธิปไตย	-	-	-	*	-	-	-	-	-
9. วันปืยมหาราช	23 ต.ค.	-	-	*	*	*	-	*	-
10. 5 ธันวาคมหาราช	5 ธ.ค.	*	-	-	-	-	-	-	-
11. วันลอยกระทง	-	*	-	*	-	*	-	*	-
12. งานฉาปนกิจศพ	แล้วแต่โอกาส	-	-	*	*	*	*	-	-
13. งานแห่นาค	”	-	-	-	-	*	-	-	-

จากการศึกษา สามารถสรุปพอสังเขปได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ในระหว่างปีการศึกษา 2542 และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ได้เข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและของชุมชนพอที่จะสรุปได้ คือ งานวันแม่แห่งชาติ งานวันวิทยาศาสตร์ งานวันกีฬาภายใน งานวันปืยมหาราชและงานวันลอยกระทง ทุกสถาบันได้เข้าร่วมในทุกปีการศึกษา และได้ไปร่วมงานฉาปนกิจศพในชุมชนเฉพาะสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์และสุรินทร์เท่านั้น ส่วนงานอื่นๆ นอกเหนือไปจากนี้บางสถาบันก็ได้เข้าร่วมบ้างในบางโอกาส

### 5.1.2.3 แผนงานการฝึกอบรมให้กับสถานศึกษาต่าง ๆ

เนื่องจากนักศึกษาที่เป็นสมาชิกวงและเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดีพอสมควร ได้สำเร็จการศึกษามาจาก โรงเรียนประถมศึกษาและมีมัธยมศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่น มีความผูกพันกับสถาบันเก่าอย่างลึกซึ้ง เมื่อทราบว่าสถานศึกษาเดิมเหล่านั้นกำลังฝึกซ้อมวงโยชวาทิตของโรงเรียนอยู่และมีความต้องการบุคลากรไปช่วยฝึกอบรมให้กับโรงเรียน ในบางแห่งก็ทำด้วยวาจาแก่นักศึกษาโดยตรง กรณีอย่างนี้เป็นกรช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่นให้สามารถมีวงโยชวาทิตเพื่อใช้ในการกิจต่างๆ ของโรงเรียน อันจะทำให้ให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการเรียนการสอนเพิ่มพูนจากการเรียนในสถาบันมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

ดังความเห็นของ มนตรี ภู่งาม (สัมภาษณ์) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...การช่วยเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนต่างๆ นั้น นักศึกษาที่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนนั้น ๆ ได้ปฏิบัติมาเป็นประเพณีติดต่อกันมาหลายต่อหลายรุ่น สืบทอดเจตนารมณ์ระหว่างรุ่นต่อรุ่นทางสถาบันยินดีให้การสนับสนุนในเรื่องนี้พอสมควร โดยนักศึกษาได้จัดเป็นกลุ่มสตาฟโค้ชเพื่อออกไปฝึกเด็กนักเรียนในวันว่างหรือวันเสาร์-อาทิตย์ ทางโรงเรียนก็ตอบแทนสินน้ำใจบ้างพอสมควร อาจเป็นในรูปแบบของเบียร์เลี้ยงค่าอาหาร ค่าเดินทางหรือค่าอื่นๆ บ้างเล็กน้อย ซึ่งก็ใช้งบประมาณไม่มากมายเท่าใดนัก และเท่าที่ผ่านมาก็ไม่ปรากฏว่ามีปัญหาและอุปสรรคใดติดตามมา มีแต่ได้รับคำชมเชยตามมาในภายหลัง ผลประโยชน์ที่ได้ก็มากมายพอสมควรทั้งเกิดกับตัวนักศึกษาและนำชื่อเสียงมาสู่สถาบันด้วย...”

ซึ่งสอดคล้องกับสมปอง สาระ (สัมภาษณ์ 1-2 ต.ค. 2543) โดยได้กล่าวว่า

“...ทางโรงเรียนมีการฝึกซ้อมวงโยชวาทิตหลังเลิกเรียนของทุกวัน และหากคราใดมีงานเร่งด่วนหรือก่อนออกงานก็จะเพิ่มเสาร์-อาทิตย์เข้าไปด้วย ในการฝึกซ้อมก็ได้ขอความอนุเคราะห์นักศึกษาวงโยชวาทิตที่มีความรู้ความสามารถจัดกลุ่มไปเป็นวิทยากรช่วยฝึกซ้อมให้

การเดินทางจากสถาบันมายัง โรงเรียนที่ไม่ไกลนัก โดยส่วนมากก็เป็นศิษย์เก่าและได้ชักชวนเพื่อนๆ มาช่วยเหลือกัน ทำให้ผู้ฝึกสอนที่รับผิดชอบอยู่เดิมเบาแรงลงไปมาก และผลงานที่ได้รับก็น่าภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง นักศึกษาได้นำความรู้และวิทยาการใหม่ๆ มาใช้ในการฝึกซ้อม ทางโรงเรียนจัดงบประมาณเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหารบ้างเล็กน้อยเท่านั้น ผลที่เกิดขึ้นกับตัวนักศึกษาเองอาจจะมากมายพอสมควร ...”

ซึ่งสอดคล้องกับ เชาว์ การวิธา (สัมภาษณ์ 10-12 ต.ค 43) ในฐานะรองผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษาและเคยเป็นประธานโปแกรมวิชาดนตรีศึกษา โดยได้กล่าวว่า

“...ถือได้ว่าเป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอีกวิธีหนึ่งเช่นกัน หากโรงเรียนต่างๆ ได้ทำหนังสือมาเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งความจำนงและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ก็จะเสนอเพื่อพิจารณาอนุมัติผ่านเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งในอดีตก็เคยมีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นเหมือนกันแต่ส่วนมากนักศึกษามีความประสงค์ที่จะออกไปช่วยเหลือเองโดยไม่ต้องการสิ่งใดๆ ตอบแทนเพราะเป็นความสมัครใจเองและไม่เป็นการผูกมัดต่อการกระทำใดๆ ด้วย และเท่าที่ผ่านมาไม่เคยมีปัญหาอย่างไรเกิดขึ้น มีแต่ได้รับความนิยมนกย่องในน้ำใจของกลุ่มนักศึกษาเหล่านั้น ทำให้สถาบันและผู้รับผิดชอบหันมาให้ความสนใจในกิจกรรมของกลุ่มนักศึกษาประเภทนี้มากยิ่งขึ้น...”

ดังนั้น การจัดฝึกอบรมให้กับสถานศึกษาต่างๆ ของนักศึกษาที่เป็นสมาชิกวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ เป็นกิจกรรมที่ทางสถาบันและผู้รับผิดชอบสมควรให้การช่วยเหลือและสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถทำให้ทั้งตัวนักศึกษาเอง มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นและมีรายได้บ้างในขณะที่กำลังศึกษาเล่าเรียน ยังช่วยทำให้เกิดคุณประโยชน์ต่อโรงเรียนต่างๆ อย่างมากมาย ชุมชนท้องถิ่นมีวงโยชวาทิต ใช้ในการบรรเลงในพิธีต่างๆ ทั้งของราชการและของท้องถิ่นเองหากโรงเรียนต่างๆ ได้รับความสำเร็จมาก ก็อาจนำชื่อเสียงมาสู่สถาบันและโปแกรมวิชา ทำให้เห็นถึงศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน เกิดการยอมรับเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น

### 5.1.3 ด้านบุคลากร

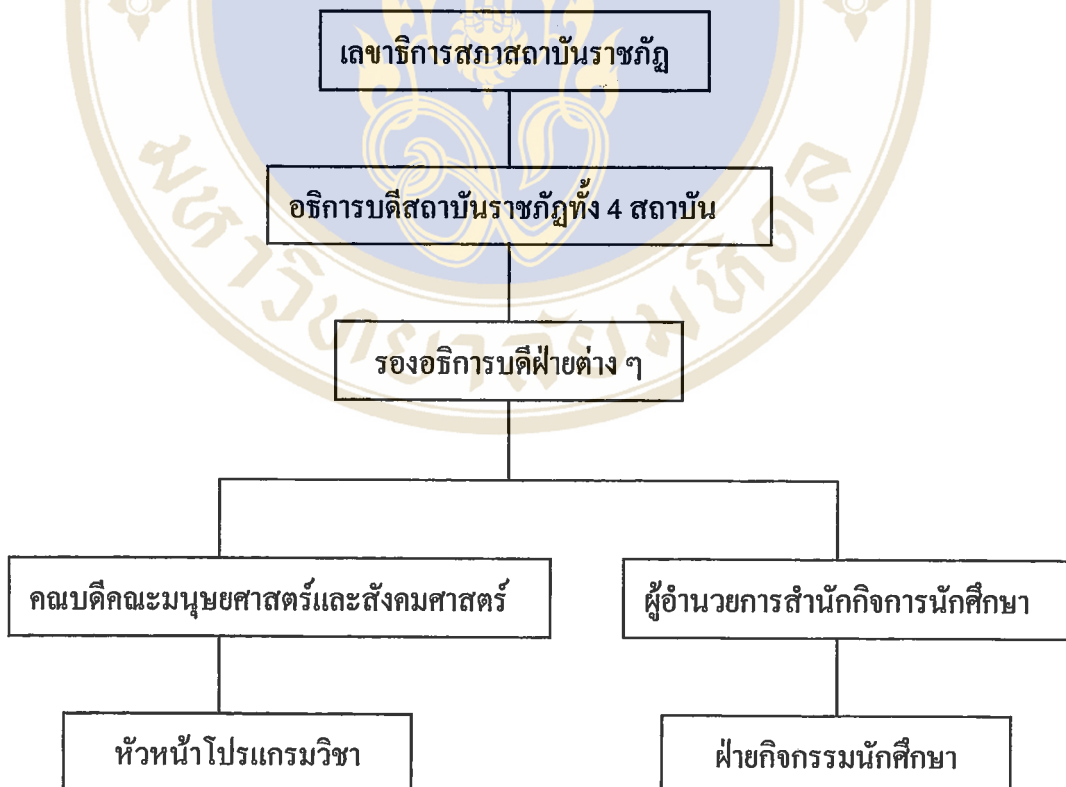
กิจกรรมวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน เกิดขึ้นได้ทั้งในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรและเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยสามารถแยกกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้ดังนี้

- 5.1.3.1 กลุ่มบุคคลที่ให้การสนับสนุน
- 5.1.3.2 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน
- 5.1.3.3 กลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิต

**5.1.3.1 กลุ่มบุคคลที่ให้การสนับสนุน**

กลุ่มบุคคลในสถาบันราชภัฏกลุ่มนี้มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญในการให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านการบริหาร การจัดการและอื่นๆ อีกมาก เพื่อให้กิจกรรมวงโยชวาทิตสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ซึ่งมีบทบาทมากที่สุดในการทำหน้าที่อนุมัติโครงการต่างๆ ที่ถูกนำเสนอจากฝ่ายปฏิบัติการ โดยอาจแยกให้เห็นบทบาทและภาระหน้าที่ต่างๆ ดังแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

**แผนภูมิที่ 2 การบริหารงานในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้**



จากแผนภูมิที่ 2 จะเห็นได้ว่า อธิการบดีของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและสถาบัน รวมทั้งนโยบายของวัตถุประสงค์ของสถาบัน ควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน พัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ ข้อบังคับของคณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ และข้อบังคับของสถาบัน เป็นผู้แทนของสถาบันในกิจการทั่วไป... (สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2539: 15)

จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า อธิการบดีปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ สภาสถาบันราชภัฏ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของสถาบันเท่านั้น และอธิการบดีจะมอบหมายงานให้รองอธิการบดีปฏิบัติราชการแทนก็ได้

ฉะนั้นอธิการบดีจึงเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการอนุมัติให้โครงการต่างๆ ของสถาบัน ดำเนินการต่อไปได้ ส่วนรองอธิการบดีฝ่ายต่างๆ ผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีของแต่ละสถาบัน สามารถปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีได้ เมื่อได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทน

ส่วนทางด้านคณาจารย์คณบดีคณบดีคณบดีและสังคมศาสตร์ มีภารกิจและหน้าที่ผลิตบัณฑิตสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้มีความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีคุณธรรม นำวิชา ไปพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของคณะ สถาบัน ท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น และยังมีบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกฝ่ายหนึ่ง ได้แก่ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่มีความใกล้ชิดกับนักศึกษา ในเวลาจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง เป็นตัวแทนของสถาบันที่คอยดูแลการปฏิบัติกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ โดยมีภารกิจและหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในและนอกสถาบัน ดำเนินงานด้านธุรการ สถิติและข้อมูลที่เป็น ส่งเสริมดูแลการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารนักศึกษาและดูแลด้านความปลอดภัย สวัสดิการ ตลอดจนการบริการนักศึกษาในด้านต่างๆ รวมทั้งรวบรวมข้อเสนอแนะทางการศึกษาอาชีพ เพื่อให้บริการด้านคำปรึกษาแก่นักศึกษาโดยการตรวจสอบสุขภาพนักศึกษาประจำปี จัดบริจาคเลือดร่วมกับสภากาชาดไทย จัดบริการเงินทุนการศึกษาทั้งประเภททุนให้เปล่าและทุนกู้ยืม จัดบริการการหางานทำและแหล่งแรงงานต่างๆ ฯลฯ

ส่วนทางด้านประธาน โปรแกรมวิชาดนตรีเป็นผู้บริหารที่เป็นฝ่ายให้การสนับสนุนที่อยู่ใกล้ชิดกับวงโยชวาทิตมากที่สุดมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านงานวิชาการ โดยการจัดทำแผนการเรียนการสอนของโปรแกรมวิชา ประสานงานการเปิดโปรแกรมวิชา ควบคุมดูแลการ

เรียนการสอนการวัดผลประเมินผลในรายวิชาที่โปรแกรมวิชารับผิดชอบ จัดและส่งเสริมให้มีการผลิต การรวบรวมเอกสารและตำราประกอบการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยและเผยแพร่ผลงาน การจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาตลอดจนจัดหาวิธีการและเทคโนโลยี มาใช้ในการศึกษาอย่างเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น จัดอาจารย์นิเทศก์เพื่อนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา จัดอาจารย์ทำการสอนใน โปรแกรมการเรียนและ โรงเรียนสาธิต ประสานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และในด้านงานบริหารบุคลากร โดยการประสานงานเกี่ยวกับการจัดอัตรากำลัง การสรรหาบุคลากร การสับเปลี่ยนโยกย้ายและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ควบคุมดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการ ดำเนินการพัฒนาในด้านวิชาการและการ บำรุงขวัญ การประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่วนในด้านงานธุรการมีหน้าที่ประสานงานการคัดเลือก และสอบคัดเลือกนักศึกษา จัดหาและดำเนินงานทางด้านงบประมาณ การประชาสัมพันธ์การ ดำเนินงาน รวมถึงการจัดการประชุมบุคลากรใน โปรแกรมวิชาและควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตาม มติที่ประชุมด้วย

### 5.1.3.2 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวกับเรียนการสอน

บุคคลกลุ่มนี้ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด มีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินการ ปฏิบัติการสอนในรายวิชาต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายให้แก่นักศึกษา จัดทำและดูแลกำกับแผน การเรียนของโปรแกรมวิชา จัดทำแผนการใช้บุคลากร และการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่ได้รับ มอบหมายจากคณะ จัดทำแผนการใช้งบประมาณ เพื่อบริหารและจัดการงานพัฒนาโปรแกรมวิชา ติดตามกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับนโยบายของสถาบัน ประเมินการใช้หลักสูตร และการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พิจารณาเสนอชื่ออาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษา ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน รวมถึงการควบคุมวงให้ปฏิบัติกิจกรรมจน สำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางเอาไว้ หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่สถาบันและหรือคณะ กรรมการบริหารคณะมอบหมาย จึงได้แยกให้เห็นรายชื่อตามรายละเอียดและสถาบันต่างๆ ดังตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 รายชื่ออาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต

ชื่อ / สถาบัน	การศึกษา		เครื่องมือเอก	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
	ตรี	โท			
ก. ร.ภ.นม. 5 คน					
1. นายมนตรี ภู่งาม	ค.บ. วค.บ้าน สมเด็จพระ	พ.บ.ม. นิด้า	ทรัมเป็ต	พศ. 8	28 ปี
2. นายประสิทธิ์ อินทสร	ค.บ. วค.บ้าน สมเด็จพระ	-	เปียโน	อ. 2 ร. 7	17 ปี
3. นายกุลศักดิ์ พิรุณ	ค.บ. วค.บ้าน สมเด็จพระ	-	-	อ. 2 ร. 7	15 ปี
4. นายอดุลย์ เปลื้องสันเทียะ	ค.บ. วค.บ้าน สมเด็จพระ	-	-	อ. พิเศษ	20 ปี
5. นายเชาว์ กลิ่นจันทร์	ค.บ. วค. บุรีรัมย์	-	ทรัมเป็ต	อ. พิเศษ	20 ปี

## ตารางที่ 6 รายชื่ออาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยธวาทิต (ต่อ)

ชื่อ / สถาบัน	การศึกษา		เครื่องมือเอก	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
	ตรี	โท			
ข. รก.บร. 6 คน					
1. นายวิโรจน์ เขี่ยมสุข	กศ.บ. ประสานมิตร	ศศ.ม. มหิดล	ไวโอลิน	อ. 2 ร. 7	40 ปี
2. นายวิรุทธิ์ พรหมดิราช	ศศ.บ. รท. สกลนคร	-	เปียโน กีตาร์	อ. 1 ร. 4	7 ปี
3. นายธงรบ จันทร์เต็ม	ค.บ. รท. บุรีรัมย์	-	ทรัมเป็ต	อ. 1 ร. 4	3 ปี
4. นายชิตพงษ์ ปัญญาอินทร์	ค.บ. รท. เชียงใหม่	-	ทรัมเป็ต เปียโน	อ. 1 ร. 3	1 ปี
5. นายทินกร สูดชาวี	ค.บ. รท. บุรีรัมย์	-	แซกโซโฟน	อ. พิเศษ	1 ปี
6. นายเอนก ศรีนาค	ค.บ. รท. นครราชสีมา	-	แซกโซโฟน	อ. พิเศษ	2 ปี

ตารางที่ 6 รายชื่ออาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยธวาทิต (ต่อ)

ชื่อ / สถาบัน	การศึกษา		เครื่องมือเอก	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
	ตรี	โท			
ค. ร.ภ.ส.ร. 5 คน					
1. นายพรรณราย คำโสภา	ค.บ. วค.สุรินทร์	ศศ.ม. ประสานมิตร	เปียโน	อ. 2 ร. 7	11 ปี
2. นายประภาส นิยมทอง	วค. บ้าน สมเด็จฯ	-	เปียโน	อ. 2 ร. 7	17 ปี
3. นายเทวินทร์ ทองนำ	ค.บ. วค. สุรินทร์	-	แซกโซโฟน	อ. 2 ร. 5	4 ปี
4. นายรัฐพล แสนทวีสุข	ค.บ. วค. สุรินทร์	-	-	อัตราจ้าง	1 ปี
5. นายชาติรี วรรณโย	ค.บ. วค. สุรินทร์	-	-	อัตราจ้าง	1 ปี

## ตารางที่ 6 รายชื่ออาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยธวาทิต (ต่อ)

ชื่อ / สถาบัน	การศึกษา		เครื่องมือเอก	ตำแหน่ง	ประสบการณ์
	ตรี	โท			
จ. รภ.อบ. 5 คน					
1. นายประณต พลอาษา	ค.บ. วค.บ้าน สมเด็จฯ	-	กีตาร์	อ. 2 ร. 7	19 ปี
2. นายทินกร อัดไพบูลย์	ค.บ.	ศษ.ม.	ทรัมเป็ต	อ. 2 ร. 7	26 ปี
3. นายชรรค์เพชร คำสัตย์	ศศ.บ. ประสานมิตร	-	ดนตรีไทย	อ. 1 ร. 3	6 ปี
4. นายประสิทธิ์ แสงใส	ค.บ. วค. อุบลฯ	-	แซกโซโฟน	อ. พิเศษ	14 ปี
5. นายสมปอง สาระ	ค.บ. วค. นุรีรัมย์	-	กีตาร์	อ. พิเศษ	15 ปี

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จบการศึกษาในระดับปริญญาโทน้อยมากเพียง 5 คน เท่านั้น มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 เพียง 1 คน ประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดคือ 40 ปี รองลงมาคือ 28 ปี และน้อยที่สุดคือ 1 ปี

### 5.1.3.3 กลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิต

กลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกของกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 สถาบัน ที่เข้าร่วมกิจกรรมในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษา วิชาเอกดนตรีในระดับชั้นปีที่ 1-4 ดังรายละเอียดจำนวนนักศึกษาของแต่ละสถาบันแยกตาม เครื่องมือที่ปฏิบัติภายในวง ดังนี้

ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษาวงโยชวาทิต

สถาบัน เครื่องดนตรี	รภ.นม.	รภ.ปร.	รภ.สร.	รภ.อบ.	รวม
1. แซกโซโฟน	3	9	14	6	32
2. ทรัมเปต	4	2	8	4	18
3. ทรอมโบน	2	2	2	3	9
4. คลาริเน็ต	1	2	2	1	6
5. ฟลูต	1	2	1	2	6
6. เบลโลไรตา	1	1	-	1	3
7. เครื่องประกอบจังหวะ	4	4	3	6	17
8. โลว์บราสส์	4	-	2	6	12
<b>รวม</b>	<b>20</b>	<b>22</b>	<b>32</b>	<b>29</b>	<b>103</b>

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เป็นสมาชิกวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 แห่ง มีจำนวน 103 คน เลือกปฏิบัติเครื่องดนตรีแซกโซโฟนมากที่สุด 32 คน คิดเป็นร้อยละ 31.06 รองลงมาคือ ทรัมเปต 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.47 ลำดับสุดท้ายคือ เบลโลไรตา 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.91

ตารางที่ 8 จำนวนนักศึกษาวงโยธวาทิตในแต่ละชั้นปี

เครื่องดนตรี	ชั้นปีที่ 1					ชั้นปีที่ 2				
	นม.	บร.	สร.	อบ.	รวม	นม.	บร.	สร.	อบ.	รวม
1. แซกโซโฟน	-	1	-	2	3	1	6	2	4	13
2. ทรัมเป็ต	-	1	-	-	1	-	1	3	4	8
3. ทรอมโบน	-	1	-	-	1	-	1	-	3	4
4. คลาริเน็ต	-	1	-	-	1	-	1	1	1	4
5. ฟลูต	-	-	-	2	2	-	2	-	-	3
6. เบสไรลา	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2
7. เครื่องประกอบจังหวะ	-	4	-	3	7	-	-	2	3	5
8. โลว์บราสส์	-	-	-	2	2	3	-	1	4	8
<b>รวม</b>	-	<b>8</b>	-	<b>9</b>	<b>17</b>	<b>4</b>	<b>12</b>	<b>11</b>	<b>20</b>	<b>47</b>

ตารางที่ 8 จำนวนนักศึกษาวงโยธวาทิตในแต่ละชั้นปี (ต่อ)

เครื่องดนตรี	ชั้นปีที่ 3					ชั้นปีที่ 4				
	นม.	บร.	สร.	อบ.	รวม	นม.	บร.	สร.	อบ.	รวม
1. แซกโซโฟน	-	2	12	-	14	2	-	-	-	2
2. ทรัมเป็ต	-	-	4	1	5	4	-	1	-	5
3. ทรอมโบน	-	-	2	-	2	2	-	-	-	2
4. คลาริเน็ต	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
5. ฟลูต	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
6. เบสไรลา	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
7. เครื่องประกอบจังหวะ	-	-	-	1	1	4	-	1	-	5
8. โลว์บราสส์	-	-	-	1	1	1	-	1	-	2
<b>รวม</b>		<b>2</b>	<b>18</b>	<b>3</b>	<b>20</b>	<b>16</b>	-	<b>3</b>	-	<b>19</b>

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เป็นสมาชิกวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้มีทั้งหมด จำนวน 103 คน แยกเป็นนักศึกษาปี 1 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 ปี 2 จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 45.63 ปี 3 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 19.41 และปี 4 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 18.44 สถาบันราชภัฏนครราชสีมา มีนักศึกษาวิชาเอกดนตรี 2 หมู่เรียนคือ ชั้นปีที่ 2 และ 4 ส่วนปี 1 และ 3 ไม่มีนักศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ และอุบลราชธานี ไม่มีนักศึกษาปี 4 เพราะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนสถาบันราชภัฏสุรินทร์ยังไม่รับนักศึกษาปี 1 เข้าเป็นสมาชิกวง

จากการศึกษา การจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน นโยบายของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้เกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมวงโยชวาทิต ส่วนมากมีความคล้ายคลึงและมีความสอดคล้องกันตามเจตนารมณ์ของจุดประสงค์ในหลักสูตร ที่แตกต่างกันบ้าง เป็นเพียงลักษณะของการปฏิบัติ การได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญจากสังคม การสนับสนุนจากทางสถาบัน การมีอาคารสถานที่และอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและทันสมัย จำนวนบุคลากรที่พอเพียงรวมถึงการมีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การดำเนินกิจกรรม ซึ่งทุกสถาบันได้สนองนโยบายของสถาบัน จนทำให้กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏ อีสานใต้ได้รับการยอมรับและมีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ มีการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดี มีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีและเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐานเพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับสูงต่อไป ให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรี มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพ ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติรวมถึงการให้มีความรู้ จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีด้วย

## 5.2 การจัดการเรียนการสอน

กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลจำนวนมาก ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรง และโดยอ้อม เช่น นักดนตรี อาจารย์ผู้สอนดนตรี ผู้บริหาร ผู้ปกครอง อีกทั้งยังรวมถึงอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่องดนตรี ชูคนักดนตรี สถานที่สำหรับการฝึกซ้อม เป็นต้นด้วยองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยแยกประเด็นไว้ ดังนี้

### 5.2.1 การจัดการเรียนการสอน

### 5.2.2 การฝึกซ้อมทั้งในและนอกเวลาเรียน

### 5.2.3 การวางแผนการสอน

### 5.2.4 การใช้สื่อการสอน

### 5.2.5 การวัดผลและประเมินผล

### 5.2.1 การจัดการเรียนการสอน

จากการที่กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ได้ยึดถือปฏิบัติในหลักการและเหตุผลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539: 18) ที่ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติเฉพาะ มีความสามารถสูง สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถจัดประสบการณ์และบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ เสนอสาระที่ท้าทาย การคิดวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลที่สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน โดยที่ตัวครูเองก็สามารถจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียนและคนในชุมชน โดยส่วนรวมได้ด้วย อีกทั้งยังต้องสามารถดำรงชีวิตและเลือกประกอบอาชีพได้อย่างดีมีความสุข

จึงช่วยให้สำนักส่งเสริมวิชาการของแต่ละสถาบันในกลุ่มอีสานใต้ มีภารกิจและมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับงานหลายอย่าง อาทิ ด้านทะเบียนและวัดผลการศึกษา การออกหลักฐานและใบรับรองคุณวุฒิประกาศนียบัตร ปริญญาบัตร งานประมวลผลการเรียนของนักศึกษา ประสานงานการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร ประสานงานในการจัดทำแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษา รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับนักศึกษาใหม่และร่วมประสานงานกับคณะและหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดผลดี

ตามเนื้อหาในหลักสูตรของสภาสถาบันราชภัฏ มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวงโยชวาทิตอยู่จำนวน 5 รายวิชา โดยที่รายวิชาต่างๆ เหล่านั้น ได้นำหลักการและจุดหมายของหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีมาปรับแต่งเพิ่มเติมและดำเนินการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องใกล้เคียงและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น โดยหลักสูตรได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถในการบรรเลงรวมวงโยชวาทิต การปรับตนให้เข้ากับกลุ่มและการฝึกวินัยของการบรรเลงร่วม หลักของการฝึกซ้อม การศึกษาเทคนิคหน้าที่ของเครื่องดนตรี การจัดรูปแบบของวงในลักษณะต่างๆ การใช้คทาและไม้บาคองในการควบคุมวง ระเบียบแถวและการแปรขบวนแถวรวมถึงให้ศึกษาเทคนิคการเทียบเสียง ความสมดุลของเสียงและการศึกษาหลักการสอนวรรณกรรมทางดนตรีที่เหมาะสมกับขนาดและความสามารถของวงโยชวาทิต

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ จึงมีความสำคัญต่อกิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นอย่างมาก มีหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกันโดยตรง เป็นต้นว่า การจัดการการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในรายวิชาที่มีเสียงรบกวนผู้อื่น การจัดรายวิชาต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้สอน รวมถึงศักยภาพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวงโยชวาทิตด้วยที่ต้องคำนึงถึง ดังมีความเห็นและทัศนะต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น แสงศิลป์ พลานันทกุลธร (สัมภาษณ์) โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...นักศึกษาที่เรียนในภาคปกติทุกคน มีความเกี่ยวข้องกับฝ่ายวิชาการตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนสำเร็จการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการลงทะเบียนเรียนประจำภาคเรียนต่างๆ การขอมีบัตรประจำตัวนักศึกษา การจัดทำแผนการเรียนและตรวจสอบผลการเรียน การออกหลักฐานใบรับรองต่างๆ รวมถึงในเรื่องอื่นๆ อีกมาก ส่วนในกรณีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวงโยชวาทิตนั้น ฝ่ายวิชาการโดยสำนักส่งเสริมวิชาการ มีวิธีปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน คือ การส่งแบบสำรวจรายวิชาที่โปรแกรมวิชาจะต้องเปิดทำการสอนในแต่ละภาคเรียน ให้โปรแกรมวิชาสำรวจผู้สอนและผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ ที่สามารถเปิดทำการสอนได้ในภาคเรียนนั้น ๆ แล้วส่งคืนที่ฝ่ายวิชาการเพื่อจัดทำตารางสอนต่อไป...”

ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของอรุณ สุขเกษม (สัมภาษณ์) กล่าวว่า

“...ฝ่ายวิชาการมีภารกิจและหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้ได้รับประสิทธิภาพมากที่สุด และที่เกี่ยวกับนักศึกษาโดยตรงก็มีงานทะเบียนและวัดผลการศึกษา การออกใบรับรองคุณวุฒิ การประมวลผลการเรียน การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดทำแผนการเรียนตลอดหลักสูตร การจัดทำตารางสอน และมีเรื่องอื่นๆ อีกมาก ส่วนรายวิชาที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิตนั้น การดำเนินการจัดการเรียนการสอนอยู่ที่โปรแกรมวิชาจะเสนอรายวิชาที่จะเปิดสอน เพราะทั้ง 5 ราย

วิชาอยู่ในกลุ่มรายวิชาเลือก จึงอยู่ที่ความพร้อมและความเหมาะสมในโปรแกรมวิชา ซึ่ง สามารถ  
แจ้งความประสงค์ให้ฝ่ายวิชาการทราบ จะได้ดำเนินการจัดทำแผนการเรียนการสอนและตาราง  
สอนในลำดับต่อไป...”

สอดคล้องกับประสิทธิ์ อินทศร (สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า

“...โปรแกรมวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏนครราชสีมา มีความประสงค์ที่ต้องการให้  
นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเอกดนตรี มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องของวงโยชวาทิต  
เป็นอย่างดี เพราะเมื่อออกไปเป็นครูสอนดนตรีตามโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ส่วน  
มากต้องการมีวงโยชวาทิตสำหรับปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษาและในชุมชน จึงจำเป็นต้องจัดให้  
นักศึกษาได้เลือกเรียนอย่างน้อย 1 รายวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีการศึกษา 2542 ที่ผ่านมา ได้  
จัดให้นักศึกษาภาคปกติ ค.บ. 2 ปีหลัง เรียนในรายวิชาหลักการโยชวาทิต ซึ่งมีคำอธิบายรายวิชา  
ว่าเป็นการศึกษาเทคนิคหน้าที่ของเครื่องดนตรี การจัดรูปแบบของวงในลักษณะต่างๆ การใช้  
คทาและไม้บาคองในการควบคุมวง ระเบียบแถวและการแปรขบวนแถว จากการวัดผลและประเมิน  
ผล แสดงว่านักศึกษามีความรู้และความเข้าใจพอสมควร...”

สอดคล้องกับเอนก ศรีนาค (สัมภาษณ์ 7-9 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและ  
ผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...นักศึกษามีทุกชั้นปีทั้งในสายศิลปการแสดง (ศศ.บ. 4 ปี) และสายมัธยมศึกษา  
(ค.บ. 4 ปี) มีนักศึกษาจำนวนมากแต่ครูน้อย มีวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างดีคือใช้กิจกรรมวงโยชวาทิต  
ซึ่งใช้ครูไม่มากก็ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้รับความรู้ความสามารถในวิชาการ  
ดนตรีพอสมควร แต่อาจไม่ถูกหลักการในการเรียนรู้ของดนตรีศึกษามากนัก และโดยความจำเป็น  
มาบังคับจึงไม่อาจถือว่าเป็นความผิดได้ เพราะนั่นคือวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างหนึ่งและก็  
ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี สำหรับรายวิชาต่างๆ ที่เปิดให้นักศึกษาได้เรียนมีเกือบทุกรายวิชา ซึ่ง  
ต้องการให้นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถในการบรรเลงรวมวงโยชวาทิต การปรับตนให้เข้า  
กับกลุ่มและการฝึกวินัยของการบรรเลงร่วม หลักของการฝึกซ้อม การศึกษาเทคนิคหน้าที่ของ  
เครื่องดนตรี การจัดรูปแบบของวงในลักษณะต่างๆ การใช้คทาและไม้บาคองในการควบคุมวง  
ระเบียบแถวและการแปรขบวนแถว รวมถึงให้ศึกษาเทคนิคการเทียบเสียง ความสมดุลย์ของเสียง  
และการศึกษาหลักการสอนวรรณกรรมทางดนตรีที่เหมาะสมกับขนาดและความสามารถของวง  
โยชวาทิต และจากการวัดผลและประเมินผล แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจพอสมควร...”

จากการศึกษา พอสรุปโดยสังเขปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับวง โยชวาติตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง เป็นการแก้ปัญหาการมี บุคลากรน้อยให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเหมาะกับอุปนิสัยใจคอของนักศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเกือบทุกๆ คน และเป็นส่วนมากด้วย ที่ต้องการให้ถูกบังคับ ถึงจะทำได้ดี การรวมกลุ่มกันให้มากและกระทำภารกิจบทบาทและหน้าที่ใดๆ อย่างมีความสุข สนุกสนานถึงจะได้รับผลงานที่ดีและเป็นที่น่าพอใจเป็นต้น

### 5.2.2 การฝึกซ้อมทั้งในและนอกเวลาเรียน

กิจกรรมวง โยชวาติตเป็นกิจกรรมที่มีบุคคลเป็นจำนวนมากในการปฏิบัติในแต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของคณาจารย์ผู้ฝึกสอนและผู้ควบคุมรวมไปถึงกลุ่มของนักศึกษาที่เป็นสมาชิกของวง ซึ่งมีความสำคัญเท่าๆ กัน มีการขาดไปเสียส่วนใดส่วนหนึ่งก็จะทำให้การรวมกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม ในครั้งนั้นๆ เกิดความไม่สมบูรณ์ขึ้นได้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคใดๆ ตามมาในภายหลัง จึงจำเป็นต้องกำหนดแผนงานการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ได้รับทราบและ สามารถนำไปจัดกระทำให้เกิดผลที่ดีได้ โดยสามารถแบ่งแผนงานต่างๆ ได้ดังนี้

#### 5.2.2.1 การฝึกซ้อมในเวลาเรียน

#### 5.2.2.2 การฝึกซ้อมนอกเวลาเรียน

#### 5.2.2.1 การฝึกซ้อมในเวลาเรียน

นักศึกษาที่เป็นสมาชิกวง โยชวาติตมีเป็นจำนวนมากและมาจากหลายชั้นปี หากไม่ กำหนดแผนงานและตารางการฝึกซ้อมให้ชัดเจนจะทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคมากมาย ความ พร้อมเพียงไม่เกิดขึ้นในการฝึกซ้อมของแต่ละครั้ง โดยเฉพาะในเวลาเรียนของนักศึกษาภาคปกติ จึงต้องกำหนดเวลาว่างให้ตรงกัน ตัวอย่างเช่นอาจเป็นเวลาพักเที่ยงและเวลาว่างอื่นๆ ที่ตรงกันที่ สามารถประชุมพิจารณากำหนดขึ้นมาได้ หรือในวันและเวลาที่สถาบันกำหนดให้เป็นเวลาของการ จัดกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งมีความเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น

ทินกร สูดขารี (สัมภาษณ์ 7-9 กันยายน 2543) ในฐานะผู้สอนและผู้ควบคุม วงโยชวาติตของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...นักศึกษาที่เป็นสมาชิกวงโยชวาติต มีเวลาว่างไม่ตรงกัน จึงกำหนดเวลาซ้อมเป็น ตอนพักเที่ยงตั้งแต่เวลา 12.15-12.55 น. มีเวลาซ้อมประมาณ 40 นาที ในวันจันทร์-ศุกร์ เว้นวันพุธ

เพราะว่าสถาบันกำหนดให้ในบ่ายวันพุธเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม ตั้งแต่เวลา 13.00-15.00 น. มีเวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 นี้ประชุมพิจารณาเพิ่มเวลาซ้อมได้อีก คือในบ่ายวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 13.00-15.00 น. ซึ่งจะซ้อมเกินเวลานี้ไปไม่ได้เพราะมีเสียงรบกวนนักศึกษาที่เรียนภาคบ่าย ฉะนั้นวงโยชวาทิตมีเวลาซ้อมสัปดาห์ละ 5 วัน ตามวันและเวลาดังกล่าว แต่มีบางวันที่ไม่ได้ฝึกซ้อม เพราะมีกิจกรรมอื่นหรือปัจจัยอื่นๆ มาแทรกเวลาของการฝึกซ้อมจริงๆ จึงปรากฏว่ามีน้อยมาก โดยไม่เป็นจริงตามแผนงานปฏิทินการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้...”

สอดคล้องกับ เทวินทร์ ทองนำ ในฐานะผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต ของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...เครื่องดนตรีของวงโยชวาทิตเก่าและชำรุดทรุดโทรมมากเวลาเป่าก็เป่ายาก จำนวนก็ไม่มากพอเพียงกับจำนวนสมาชิกของวงโยชวาทิต ปัญหาและอุปสรรคซึ่งมีมากจะซ้อมเฉพาะเวลาก่อนจะออกไปแสดงในงานเพียงเล็กน้อยเท่านั้นจึงจะหวังผลอะไรแทบไม่ได้เลย แผนงานการปฏิบัติการฝึกซ้อมเคยได้กำหนดไว้เช่นกันแต่ไม่ปรากฏว่าจะปฏิบัติตามนั้นได้เลย นักศึกษาก็ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากรายวิชาที่เปิดให้เรียนไม่ใช่วิชาการรวมวงโยชวาทิตจึงจะฝึกซ้อมในเวลาเรียนไม่ได้ เพราะไม่มีห้องบรรเลงรวมที่เก็บเสียงอย่างมิดชิด มีเสียงดังรบกวนมาก เวลาซ้อมปกติที่เป็นในบ่ายวันพุธซึ่งเป็นชั่วโมงกิจกรรมของนักศึกษาทั้งสถาบันในการที่มีเวลาในการฝึกซ้อมน้อยมากนี้ ทำให้คุณภาพของกิจกรรมการบรรเลงของวงคือคุณภาพลงไปด้วย...”

สอดคล้องกับ ประดิษฐ์ แสงใส (สัมภาษณ์) ในฐานะผู้สอนและผู้ควบคุมวงซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษจากภายนอกโดยได้กล่าวว่า

“... กิจกรรมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ทำการฝึกซ้อมเฉพาะก่อนออกงานเป็นส่วนมาก มีในปีการศึกษา 2542 ซึ่งสถาบันรับเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาสานักวิชาการภาคอีสาน จึงได้กำหนดแผนการและปฏิบัติ การปฏิบัติงานมีค่อนข้างจะเน้นเป็นรูปธรรมมากโดยกำหนดเวลาฝึกซ้อมเป็นเวลาพักเที่ยงของทุกวันวันละประมาณ 40 นาที และในบ่ายวันพุธซึ่งเป็นชั่วโมงกิจกรรมชุมนุมของสถาบัน โดยมีการประชุมพิจารณาหาเวลาว่างอื่น ๆ ที่สมาชิกวงว่างพร้อมกัน แต่ไม่ค่อยได้ซ้อมกันน้อยนักเพราะมีหลายวง ที่ต้องการฝึกซ้อมเช่นกัน เช่นวงพื้นเมืองวงสตริงคอมโบ และวงอื่นๆ อีก นักดนตรีส่วนมากก็เป็นคนเดียวกันนั่นเอง ผลงานที่ปรากฏให้เห็นต่อหน้าสาธารณชนจึงไม่ค่อยจะสมบูรณ์นักตามความคิดเห็นของผู้ฝึกสอน...”

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่า การฝึกซ้อมในเวลาเรียนของวงโยชวาทิต ในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานไว้เป็นแบบเดียวกันในทุกสถาบัน บางแห่งก็

ปฏิบัติได้บ้างไม่ได้บ้างโดยมีปัญหา อุปสรรค และปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย แต่ก็ถือว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้ปฏิบัติภารกิจและหน้าที่ให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้พบเห็น เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญของนักศึกษาในฐานะที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมในสังคมไทย เป็นกำลังและเป็นทรัพยากรสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้เช่นกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นกิจกรรมที่ให้การศึกษาคือให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีและเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐานเพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับสูงต่อไปให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรี มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติรวมถึงการให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีต่อไปในอนาคต

#### 5.2.2.2 การฝึกซ้อมนอกเวลาเรียน

การที่กิจกรรมวงโยชวาทิตมีเวลาฝึกซ้อมในเวลาเรียนไม่เพียงพอ ไม่สามารถที่จะบรรเลงเพลงให้เป็นที่ยอมรับของผู้ควบคุมการฝึกซ้อมได้รวมถึงการเดินแถว แปรขบวนแถว ยังไม่มีประสิทธิภาพและความถูกต้องสมบูรณ์พอจำเป็นต้องจัดปฏิทินการฝึกซ้อมนอกเวลาเรียน ให้มีเวลาการฝึกซ้อมมากพอที่จะพัฒนางานให้มีคุณภาพได้ มีการประชุมปรึกษาหารือกำหนดตารางการฝึกซ้อมให้เหมาะสม จะได้ไม่มีปัญหาและอุปสรรคอื่นใดเกิดขึ้นมาในภายหลัง โดยมีความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สมปอง สาระ ในฐานะอาจารย์พิเศษและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ได้กล่าวไว้ว่า

“...การกำหนดตารางการฝึกซ้อมนอกเวลาเรียนกระทำได้ยากมากเนื่องจากมี ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยในหลายๆ ด้านเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้นว่าหากจะฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนตั้งแต่เวลา 16.30 น. ก็จะรบกวนนักศึกษาที่เรียนในภาคบ่ายและหากจะฝึกซ้อมในวันเสาร์-อาทิตย์ก็จะรบกวนนักศึกษาในภาค กศ.บป. จึงจำเป็นต้องสำรวจเวลาการเรียนของทั้งนักศึกษาภาคบ่ายและนักศึกษาภาค กศ.บป. ให้ชัดเจนถึงจะทำการศึกษาฝึกซ้อมได้ สิ่งที่ทำได้ดีที่สุดคือ ฝึกซ้อม

ในเวลากลางคืน แต่ก็มีปัญหาตามมาอีกมากมายเช่นเดียวกัน สำหรับในปีการศึกษา 2542 นั้นดีหน่อย สถาบันรับเป็น เจ้าภาพจัดงานใหญ่ การฝึกซ้อมจึงค่อนข้างจะกำหนดตารางต่างๆ ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น...”

ซึ่งสอดคล้องกับ รัตติพงษ์ ปัญญาอินทร์ ในฐานะอาจารย์ผู้สอน และผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ กล่าวว่า

“...การฝึกซ้อมนอกเวลาเรียนมีปัญหามาก เพราะนักศึกษาภาคบ่ายเรียนตั้งแต่เวลา 15.00-20.00 น. จึงค่อนข้างจะหาเวลาที่ว่างจริงๆ ใช้ในการฝึกซ้อมได้ โดยเฉพาะอาคาร 14 ซึ่งเป็นอาคารเรียนดนตรีจะมีโปรแกรมวิชานาฏศิลป์และศิลปะร่วมใช้ตึกเดียวกันด้วย ห้องซ้อมดนตรีก็ยังไม่ได้ปรับปรุงให้เก็บเสียงได้ แต่โอกาสต่อไปคาดว่าจะดีขึ้นอีกมาก เพราะมีโครงการพัฒนาอาคารเรียนอยู่ถ้าจะซ้อมหลังเลิกเรียนต้องสำรวจหาเวลาที่ว่างของห้องเรียนต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปได้้น้อยมาก จึงต้องนัดซ้อมในเวลากลางคืนและก็ซ้อมเฉพาะก่อนมีงานเพียง 2-3 วันเท่านั้น ส่วนในวันเสาร์-อาทิตย์ ในตอนกลางวันมีนักศึกษา กศ.บป. เรียนตั้งแต่ 8.00-16.30 น. จึงต้องหาเวลาซ้อมตั้งแต่เวลา 17.00 น. เป็นต้นไป และโดยการประเมินผลการปฏิบัติงานแล้ว ยังไม่ปรากฏว่ามีคุณภาพเท่าที่ควรจะเป็น แต่ก็ดีกว่าที่ไม่ทำอะไรเลย...”

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่า การฝึกซ้อมนอกเวลาเรียนของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้นั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ทุกสถาบันมีการฝึกซ้อม และมีปัญหาที่เหมือนกันคือรบกวนเวลาเรียนของนักศึกษาภาคบ่ายที่เรียนทุกวันเว้นวันเสาร์-อาทิตย์ และรบกวนการเรียนของนักศึกษา กศ.บป. ที่เรียนในวันเสาร์-อาทิตย์ แต่กระนั้นก็ยังทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับวงโยชวาทิตพอสมควร ทำให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นและสามารถนำกิจกรรมของกลุ่มไปปรับใช้สถาบันและชุมชนได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะยังไม่เป็นที่พอใจของบุคคลในหลายๆ ฝ่ายก็ตาม

### 5.2.3 การวางแผนการสอน

การสอนจะประสบผลสำเร็จได้ตามจุดประสงค์นั้น ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าไว้เป็นอย่างดี การวางแผนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสอน เป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบเป็นลำดับขั้นตอน

ในการเตรียมการสอนกิจกรรมวงโยชวาทิตของทั้ง 4 สถาบัน มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1) การเตรียมการสอน มีการประชุมเตรียมการสอนก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 โดยให้เป็นมติของที่ประชุมในโปรแกรมวิชาดนตรี กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรงและมีคณะกรรมการบริหารวงโดยเฉพาะ กรณีของนักศึกษา ครูผู้สอนจะร่วมวางแผนกับคณะกรรมการของวง ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าวง รองหัวหน้าวง หัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรี หัวหน้าประเภทเครื่องดนตรี และหัวหน้าผู้รับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ ร่วมกันวางแผนโดยมีการประชุมปรึกษาหารือในการทำงาน มีการวางแผนงานที่จะทำในแต่ละภาคเรียนและตลอดปีการศึกษา

2) การกำหนดเนื้อหาสาระมี 2 ลักษณะ คือ นักศึกษาที่เข้าเป็นสมาชิกใหม่จะถูกดำเนินการให้ได้รับการฝึกซ้อมในเนื้อหาพื้นฐานต่างๆ เช่น การฝึกควบคุมการหายใจ การฝึกซ้อมพื้นฐานทางจังหวะ การเรียนรู้ทฤษฎีโน้ตสากล และทักษะด้านต่างๆ ที่ควรทราบ อีกประเภทหนึ่งคือ นักศึกษาที่เป็นนักดนตรีวงโยชวาทิตมาก่อนแล้วจะฝึกซ้อมทางด้านการพัฒนาความสามารถ แบบฝึกหัด และบทเพลงต่าง ๆ

3) การจัดทำแผนการสอนโดยระบุวัน เวลา และสถานที่ มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะระยะเวลาในการเรียนหรือการฝึกซ้อมของแต่ละสถาบันนั้นมีไม่เท่ากัน บางสถาบันมีเวลาเรียนและการฝึกซ้อมมาก บางสถาบันมีน้อย แต่ทุกสถาบันก็มีวิธีการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน จนทำให้การเรียนการสอนและการฝึกซ้อมไม่เกิดปัญหาและดำเนินการต่อไปได้อย่างเรียบร้อย ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อดุลย์ เปลื้องสันเทียะ (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะอาจารย์พิเศษสอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏนครราชสีมา ได้กล่าวไว้ว่า

“...กิจกรรมการเรียนการสอนของกิจกรรมวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏแตกต่างจากในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากสมาชิกภายในวงมีอายุค่อนข้างมาก มีวุฒิภาวะสูงกว่าเด็กๆ จะกระทำอย่างของเด็กนักเรียนมัธยมไม่ได้ ต้องปรับวิธีสอนบางอย่างเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งจะออกไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนการสอนร่วมกับผู้เรียนด้วย และโดยส่วนตัวเป็นผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของโรงเรียนสุนารีวิทยา ที่ประสบผลสำเร็จจากการประกวดทั้งในระดับชาติและในระดับนานาชาติมาแล้ว จึงไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องเทคนิคปฏิบัติหรือวิธีสอนมากนัก...”

สอดคล้องกับเทวินทร์ ทองนำ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ โดยได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

“...การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมวงโยชวาทิต ที่เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร มีจำนวนสมาชิกของวงประมาณ 32 คน ซึ่งได้กำหนดปฏิทินการฝึกซ้อมไว้ชัดเจน

พร้อมทั้ง ได้กำหนดแผนการสอนร่วมกันหลายฝ่าย แต่การปฏิบัติจริงไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้เท่าใดนัก เนื่องจากมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นเฉพาะหน้าบ่อย ๆ เป็นต้นว่ามีงานจรหรืองานเร่งด่วนที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานในการเตรียมความพร้อมเกิดขึ้นบ่อยมาก การเรียนการสอนจึงค่อนข้างที่จะกระท่อนกระแท่น ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรจะเป็น...”

มีความเห็นที่ใกล้เคียงกับทรงรบ จันทร์เต็ม (สัมภาษณ์) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ โดยได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

“...กิจกรรมการเรียนการสอนวงโยชวาทิต มีการทำแผนการสอนร่วมกันหลายฝ่ายที่มีหน้ารับผิดชอบ โดยมีการตกลงให้มีการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ที่นักการศึกษาสาขาคนตรีได้กำหนดเป็นหลักการไว้ ทำให้นักศึกษาสามารถได้รับการเรียนรู้อย่างถูกต้องและมีระบบ...”

มีความเห็นที่สอดคล้องกับสมปอง สาระ (สัมภาษณ์ 27-28 ตุลาคม 2543) ในฐานะอาจารย์พิเศษสอนวิชาคนตรีของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...ได้กำหนดแผนการสอนกิจกรรมวงโยชวาทิตร่วมกันของอาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยหลักการสอนของนักศึกษามาประยุกต์ใช้ จนสามารถดำเนินการสอนได้มีวงเกิดขึ้น มีกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง...”

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 แห่ง ทำให้ทราบว่ามีการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกัน โดยส่วนมากเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษและมีชื่อเสียงในการควบคุมวงในสถานศึกษาต่างๆ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงมาเป็นผู้ช่วยสอนและผู้ควบคุมวง ซึ่งได้กำหนดแผนการสอนกิจกรรมวงโยชวาทิตร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ด้วยดี



## 5.2.4 การใช้สื่อการสอน

การเรียนการสอนเป็นการกระทำระหว่างครูและผู้เรียน เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน การสอนของครูก็คือการส่งสารไปยังผู้เรียน แต่การส่งสารนั้นจะต้องมีพาหะหรือสื่อ นำสารไป สื่อ นำสารลักษณะเช่นนี้ คือ สื่อการสอน

กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 แห่ง มีการใช้สื่อการเรียนการสอนในวงโยชวาทิตน้อยมาก อาจเนื่องมาจากสาเหตุและปัจจัยหลายอย่าง แต่ก็ใช้อย่างเท่าที่จำเป็นหรือเท่าที่จะหาได้ เป็นต้นว่า วิดีโอการประกวดวงโยชวาทิตแห่งประเทศไทย เทปเพลงหรือโน้ตเพลงดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของอดุลย์ เปลื้องสันเทียะ (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะอาจารย์พิเศษสอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...การใช้สื่อการสอนก็ไม่มีปัญหาเช่นกัน เพราะขาดเครื่องดนตรีมากแต่สามารถพานักศึกษาไปปฏิบัติของจริงได้พร้อมทั้งมีตัวอย่างให้ดูด้วย...” ซึ่งสอดคล้องกับเทวินทร์ ทองนำ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ โดยได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

“...เปิดวิดีโอการประกวดวงโยชวาทิตทั้งในระดับโลกและในประเทศให้นักศึกษาได้ดู และบางครั้งก็เปิดเทปประกอบโน้ตเพลงให้ฟัง แต่สื่อประเภทนี้ก็มีน้อยมาก...” ซึ่งมีความเห็นที่ใกล้เคียงกับชงรบ จันท์เต็ม (สัมภาษณ์) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ โดยได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

“...สื่อการเรียนการสอนก็มีความพร้อมพอประมาณ ไม่ถึงกับไม่มีเลย แต่ก็ยังไม่พอเพียงอยู่ดี เพราะนักศึกษามีเป็นจำนวนมาก มีเครื่องดนตรีน้อย จึงสามารถจัดสรรให้สมาชิกรวมวงได้ประมาณ 22 คน เท่านั้น คาดว่าอนาคตอันไม่ไกลนักคงจะได้ทุกอย่างครบสมบูรณ์...” ซึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกับสมปอง สาระ (สัมภาษณ์ 27-28 ตุลาคม 2543) ในฐานะอาจารย์พิเศษสอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...มีสื่อการเรียนไม่มากเท่าใดนัก หากสถาบันช่วยจัดหามาก็จะทำให้การเรียนการสอนสำเร็จตามวัตถุประสงค์รวดเร็วยิ่งขึ้น...”

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 แห่ง ทำให้ทราบว่ามีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการสอนที่คล้ายคลึงกัน ในการบรรเลงแต่ละครั้งที่เครื่องดนตรีไม่ครบหรือไม่มีคุณภาพก็สามารถหยาบยืมจากสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงได้โดยสะดวก

### 5.2.5 การวัดผลและประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการที่มุ่งกำหนดปริมาณหรือคุณภาพของพฤติกรรมและความสามารถของบุคคล โดยใช้เครื่องมือวัดเป็นตัววัดให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ความสามารถเหล่านั้นออกมา เพื่อกำหนดจำนวนหรือระดับ ผลการวัดที่ได้แต่ละครั้งย่อมขึ้นอยู่กับเครื่องมือวัดเป็นสำคัญ ครูจึงเป็นผู้ที่จะต้องรู้ลักษณะของเครื่องมือวัด เพื่อที่จะนำผลของการวัดไปพัฒนาความสามารถของผู้เรียนต่อไป ส่วนในเรื่องการวัดผลและประเมินผลดนตรีนั้นกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้ มีวิธีการที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

#### 1) การประเมินผลเนื้อหาดนตรี

เนื้อหาดนตรีได้แก่องค์ประกอบดนตรี(จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ ลีลา และ ลักษณะของเสียง) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎี ดนตรีสามารถประเมินผลโดยใช้การทดสอบในรูปแบบของข้อสอบลักษณะต่างๆ ได้ เนื่องจากการประเมินผลทางด้านเนื้อหาแนวคิด มิได้เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นรายวิชาในระบบการเรียนการสอนของส่วนหนึ่งของวิชาเอกดนตรี

#### 2) การประเมินผลทักษะดนตรี

การประเมินผลทักษะดนตรี เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติ สามารถกระทำได้ในสองลักษณะตามประเภทของการปฏิบัติดนตรี คือ การปฏิบัติเดี่ยวและการปฏิบัติกลุ่ม โดยวัดทั้งสองลักษณะคือความสามารถในการปฏิบัติทักษะ และคุณภาพของการปฏิบัติ โดยการสังเกตภาพรวมของการบรรเลงและการบรรเลงเดี่ยวเป็นแนวเฉพาะเครื่องมือ

#### 3) การประเมินผลทัศนคติดนตรี

การประเมินผลทัศนคติดนตรี เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรสนิยม ความชอบ ความมีสุนทรีย์ และความซาบซึ้ง ซึ่งเป็นเรื่องเกิดขึ้นภายในจิตใจและ อารมณ์ ผู้เรียนอาจจะแสดงให้เห็นเป็นพฤติกรรมอย่างเด่นชัดหรือไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมก็ได้ดังนั้น ในการวัดผลทางทัศนคติดนตรี อาจารย์ผู้สอนกิจกรรมวงโยชวาทิต ได้หาวิธีการที่ได้วัดทัศนคติของผู้เรียนให้ได้อย่างแท้จริงเท่าที่จะทำได้ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของอศุฉย์ เป็ลื่องสันเทียะ (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะอาจารย์พิเศษสอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...จากการที่ได้ทำการสอนมาหลายปี ได้ทำการประเมินผลนักศึกษาโดยตลอด ซึ่งก็แสดงความกระตือรือร้นและได้รับความรู้ความสามารถเป็นที่น่าพอใจพอสมควร...” ซึ่งมีความ

เห็นที่ใกล้เคียงกับตรงจบ จันทร์เต็ม (สัมภามณ์) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ โดยได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

“...หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนหรือการบรรเลงในงานต่าง ๆ ได้มีการวัดผลประเมินผลในหลายวิธีการด้วยกัน ทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาว่าเท่าที่ผ่านมาได้รับความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด และปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจของทุก ๆ ฝ่าย ส่วนนักศึกษาก็แสดงความต้องการในการซ้อมมากขึ้น...” ซึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกับสมปองสาระ (สัมภามณ์ 27-28 ตุลาคม 2543) ในฐานะอาจารย์พิเศษสอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี โดยได้กล่าวไว้ว่า...

“...มีการวัดและประเมินผลหลังการเรียนด้วย ทำให้ทราบว่าได้รับความสำเร็จพอสมควร...”

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 แห่ง ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง เป็นการแก้ปัญหาการมีบุคลากรน้อยให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้ การฝึกซ้อมในเวลาเรียนของวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีการกำหนดกฎทันทนาการปฏิบัติงานไว้เป็นแบบเดียวกันในทุกสถาบัน บางแห่งก็ปฏิบัติได้บ้างไม่ได้บ้างโดยมีปัญหา อุปสรรค และปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย มีการวัดผลและประเมินผลทุกสถาบัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิกของวงให้ได้รับความรู้ความสามารถครบถ้วนสมบูรณ์ แต่ก็ถือว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้ปฏิบัติภารกิจและหน้าที่ให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้พบเห็น เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญของนักศึกษาในฐานะที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมในสังคมไทย เป็นกำลังและเป็นทรัพยากรสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษา ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้เช่นกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นกิจกรรมที่ให้การศึกษา ที่ให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีและเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐานเพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับสูงต่อไป ให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรี มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพ ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติรวมถึงการให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีต่อไปในอนาคต

## 5.3 เครื่องดนตรีของวงโยชวาทิต

วงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีเครื่องดนตรีแยกตามสถาบันต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 9 จำนวนเครื่องดนตรี

เครื่องดนตรี	ม					ใช้ได้					ใช้ไม่ได้				
	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม
1. แซกโซโฟน	6	6	8	6	26	4	6	6	4	20	2	0	2	4	8
2. ทรัมเปต	6	5	8	6	25	4	5	5	2	16	2	0	3	2	7
3. ทรอมโบน	2	2	4	4	12	2	2	3	3	10	0	0	1	3	4
4. ฮอ์น	0	1	2	0	3	0	1	1	0	2	0	0	1	0	1
5. ยูโฟเนียม	2	4	6	2	14	1	4	6	1	12	1	0	0	1	2
6. ปี่คลาริเน็ต	1	5	5	2	13	0	5	1	0	6	1	3	4	0	8
7. ฟลูต/ปิคโคโล	2	3	6	1	12	1	3	5	0	9	1	0	1	0	2
8. เครื่องประกอบจังหวะ	1	6	5	0	12	1	6	5	0	12	0	0	0	0	0
รวม	20	32	44	21	117	13	32	32	10	87	7	3	12	10	32

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่า เครื่องดนตรีของวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ เมื่อรวมกันแล้วมีจำนวน 117 ชิ้น ใช้ได้จำนวน 87 ชิ้น สถาบันที่มีมากที่สุดคือสุรินทร์ มี 44 ชิ้น รองลงมาคือบุรีรัมย์ มี 32 ชิ้น ส่วนอุบลราชธานีกับนครราชสีมา มีเท่าๆ กัน คือ 21 และ 20 ตามลำดับ และในเรื่องเครื่องดนตรีที่ใช้การได้ ระหว่างสุรินทร์และบุรีรัมย์มีเท่ากัน ส่วนอุบลราชธานีใช้การได้น้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า มีบุรีรัมย์และสุรินทร์เท่านั้นที่สามารถจัดตั้งเป็นวงโยชวาทิตขนาดกลางได้ ส่วนนครราชสีมาและอุบลราชธานีทำได้เพียงวงที่มีขนาดเล็กถึงเล็กมากที่สุดเท่านั้น ตามที่ปรากฏให้เห็นว่ามีการแสดงของวงโยชวาทิตระหว่างปีการศึกษา 2542 – 2543 นั้น ต้องหยิบยืมเครื่องดนตรีจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทั้งนี้

## 5.4 ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้ 3 ประเด็น คือ 1) ด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิต 2) ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอน 3) ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ เพื่อขอทราบความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ โดยการนำเสนอข้อมูลเป็นตารางและความเรียง ดังนี้

### 5.4.1 ผู้บริหาร

### 5.4.2 อาจารย์ผู้สอน

### 5.4.3 นักศึกษาวงโยธวาทิต

#### 5.4.1 ผู้บริหาร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องของทั้ง 4 สถาบัน มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพ ทั่วไป ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขของกิจกรรมวงโยธวาทิต แยกเป็นประเด็นต่างๆ ที่ทำการศึกษา ดังนี้

- (1) ด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิต
- (2) ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยธวาทิต
- (3) ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ

#### (1) ด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิต

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีรายละเอียดที่ศึกษา ดังนี้

#### ก. ด้านสภาพทั่วไป

- 1) มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยธวาทิต
- 2) มีเนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่จัดให้เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้
- 3) มีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน
- 4) มีการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงวงโยธวาทิตในขนบธรรมเนียม

ประเพณีอันควรของสถาบันและชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย

### ข. ปัญหาและอุปสรรค

- 1) มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต แต่ไม่เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้
- 2) ไม่มีการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถทางดนตรีวงโยชวาทิต
- 3) ไม่มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิต

### ค. แนวทางการแก้ไขปรับปรุง

- 1) ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต
- 2) ให้มีการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถทางดนตรีวงโยชวาทิต
- 3) ควรให้มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิต

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้ง 4 สถาบัน มีความเห็นด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิต ดังนี้

ปราโมทย์ เบญจกาญจน์ อธิการบดีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิตนั้น มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของวิชาวงโยชวาทิต แต่ยังไม่เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพอาชีพได้ มีการฝึกอบรมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียนอยู่เป็นประจำ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ มีการแสดงวงโยชวาทิตในขนบธรรมเนียมประเพณีอันควรของสถาบันและชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีการประกวดความสามารถทางดนตรีแต่มีการจัดนิทรรศการบ้างเป็นครั้งคราว...”

ซึ่งสอดคล้องและแตกต่างจากเชิดชัย โชครัตนชัย (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะอธิการบดีสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต ซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ มีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกชั้นเรียน ยังมีโอกาสน้อยในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและชุมชน ควรจัดให้มีการแข่งขันและการจัดนิทรรศการ...”

ซึ่งสอดคล้องและแตกต่างจากอัจฉรา ภาณุรัตน์ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) อธิการบดีสถาบันราชภัฏสุรินทร์ โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาวงโยชวาทิตตามหลักสูตรของสภาสถาบันราชภัฏ แต่อาจทำการอบรมหรือการเรียนระยะสั้นก็พอ (Short Course) โดยให้เสริมความเข้มที่กิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้มีการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและชุมชน ควรจัดให้มีการประกวดแข่งขันและการจัดนิทรรศการบ้าง...”

ซึ่งสอดคล้องและแตกต่างจาก สมชาย วงษ์เกษม (สัมภาษณ์ 1-2 ตุลาคม 2543) อธิการบดีสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ได้กล่าวไว้ว่า...

“...สถาบันมีความภูมิใจในโปรแกรมวิชาดนตรีเป็นอย่างมาก ที่ได้ทำชื่อเสียงให้กับสถาบันทางด้านการแสดงดนตรี ในด้านกิจกรรมวงโยธวาทิตก็มีแนวนโยบายให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ดังจะเห็นได้จากงานกีฬาอาจารย์ของกลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของวงที่มีคุณภาพไม่ต่างจากวงที่มีชื่อเสียงระดับประเทศที่ใครๆ ได้ดูได้ฟังต่างก็ชื่นชมยินดีในความสามารถ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากความร่วมมือสมัครสมานสามัคคีของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสมกับเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่แท้จริง...”

ซึ่งคล้อยกับประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ (สัมภาษณ์ 5-7 กันยายน 2543) ในฐานะรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ โดยได้กล่าวพอสรุปประเด็นต่างๆ ไว้ว่า

“...วิชาวงโยธวาทิต มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแต่เนื้อหาวิชายังไม่เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ ควรมีการเพิ่มมีการฝึกซ้อมและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดบอร์ดเป็นครั้งคราวแต่ยังน้อยเกินไปและไม่มีการแข่งขันหรือการประกวด

ซึ่งสอดคล้องกับสุดใจ สะอาดยิ่ง (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) รองอธิการบดีฝ่ายวัฒนธรรมและชุมชนสัมพันธ์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวว่า

“...โปรแกรมวิชาดนตรี มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยธวาทิต ซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ มีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและชุมชนบ่อยๆ แต่ไม่มีการแข่งขันและการจัดนิทรรศการ...”

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ทั้ง 4 สถาบัน ตามความเห็นของผู้บริหารแล้ว ส่วนมากเห็นว่า มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยธวาทิต ซึ่งสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ แต่มีเป็นส่วนน้อยที่เห็นว่า ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ และส่วนมากเห็นว่า ไม่มีการประกวดความสามารถทางดนตรีแต่มีการจัดนิทรรศการบ้างเป็นครั้งคราว

## (2) ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยธวาทิต

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีรายละเอียดที่ศึกษา ดังนี้

### ก. สภาพทั่วไป

- 1) เป็นผู้มิประสบความสำเร็จในวิชาที่สอนเพียงพอ
- 2) มีวิธีการสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 3) เป็นผู้เสียสละเวลา มีความเอาใจใส่และยินดีให้คำปรึกษานักศึกษาตลอดเวลา

- 4) การปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมให้นักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน
- 5) มีการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
- 6) เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน

ข. ปัญหาและอุปสรรค

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาที่สอนเพียงพอในระดับหนึ่งเท่านั้น
- 2) อาจารย์ผู้สอน ต้องรับผิดชอบหลายอย่างทั้งงานสอน งานธุรการ และงานอื่นๆ อีกมาก
- 3) การศึกษาที่สำเร็จของผู้สอนไม่ตรงกับสาขาที่สอน

ค. การแก้ไขปรับปรุง

- 1) ควรจะได้มีโอกาสเสริมสร้างประสบการณ์ให้มากขึ้น
- 2) ควรลดภาระงานอื่น ๆ ให้น้อยลง
- 3) ควรสนับสนุนให้ศึกษาต่อให้ตรงสาขาหรือสนับสนุนการศึกษาอบรมให้มากขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้ง 4 สถาบัน มีความเห็นด้าน ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต ดังนี้

ปราโมทย์ เบญจกาญจน์ อธิการบดีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...อาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์ในวิชาที่สอนอยู่ในระดับหนึ่งเท่านั้นมีวิธีการสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเอาใจใส่และยินดีให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาตลอดเวลา มีการปลูกฝังและสอดแทรกความรู้ให้แก่นักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียนอยู่เสมอ มีการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นประจำรวมถึงเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับเจตชัย โชครัตนชัย (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะอธิการบดีสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยได้กล่าวไว้ว่า...

“...อาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์เพียงพอในการสอนพร้อมทั้งมีวิธีการสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเสียสละ ถ่ายทอดความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ มีการวัดผลประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และมีการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา...” ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา ภาณุรัตน์ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) อธิการบดีสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์แสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีวิธีสอนที่ดี มีความเสียสละ ดูแลเอาใจใส่และยินดีให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาตลอดเวลา ให้มีการปลูก

ฟังและสอดแทรกคุณธรรมอยู่เสมอ อีกทั้งมีการวัดประเมินผลอยู่เป็นประจำ...” ซึ่งสอดคล้องกับ  
 เฉลย ภูมิพันธุ์ (สัมภาษณ์ 4-5 กันยายน 2543) ในฐานะรองอธิการบดีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ฝ่าย  
 โครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดและเคยเป็นอาจารย์สอนดนตรี ได้กล่าวว่า

“...ผู้สอนมีประสบการณ์เพียงพอในระดับหนึ่ง ควรจะได้มีโอกาสเสริมสร้างประสบการณ์ให้มากขึ้น วิธีการสอนโดยส่วนรวมเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนได้ อาจารย์ส่วนใหญ่จะเสียสละเวลาและเอาใจใส่ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนดี มีการปลูกฝังคุณธรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน มีการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และอาจารย์บางท่านแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอซึ่งเป็นสิ่งที่ดีสำหรับผู้เรียน...”

จากการศึกษา สรุปให้เห็นได้ว่า ผู้บริหารทั้ง 4 สถาบัน มีความเห็นในด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต คือส่วนใหญ่เห็นว่าในทุกด้านอยู่ในขั้นดี มีเป็นเพียงส่วนน้อยที่เห็นว่าในบางด้านควรจะมีการแก้ไขปรับปรุง

### (3) ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีรายละเอียดที่ศึกษา แยกประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

#### ก. ด้านสภาพทั่วไป

จากการศึกษาด้านสภาพทั่วไปของอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติในทุกๆ ด้าน อยู่ในสภาพที่ไม่มีหรือมีก็ยังไม่สมบูรณ์

#### ข. ปัญหาและอุปสรรค

- 1) ไม่มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือ
- 2) ไม่มีห้องฝึกซ้อมบรรเลงรวมวงโยชวาทิตโดยเฉพาะ
- 3) เครื่องดนตรีมีไม่พอเพียงต่อการฝึกซ้อม
- 4) เครื่องดนตรีที่ใช้มีคุณภาพไม่ดี
- 5) ไม่มีห้องสมุดดนตรีซึ่งให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำราเอกสาร และอื่นๆ ในทางดนตรี

- 6) ไม่มีห้องสมุดที่ใช้ศึกษาหาความรู้ทั่วไปที่ทันสมัยและให้บริการอย่างดี
- 7) ไม่มีดนตรีคอมพิวเตอร์ให้บริการนักศึกษาอย่างพอเพียง
- 8) ไม่มีที่นั่งทำงานและพักผ่อนบริเวณอาคารดนตรี
- 9) ไม่มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมเหมาะกับการซ้อมวงโยชวาทิต

10) การไม่เห็นความสำคัญและการให้การสนับสนุนจากสถาบันและอาจารย์ผู้สอน

ค. การแก้ไขปรับปรุง

จากการศึกษา ในทุกๆ ด้าน ควรแก้ไขปรับปรุงทั้งสิ้น ดังจะเห็นได้จากผู้บริหารที่เกี่ยวข้องได้ให้การสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

ปราโมทย์ เบญจกาญจน์ อธิการบดีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...กำลังทำการปรับปรุงห้องฝึกซ้อมให้พอเพียง ซึ่งขณะนี้ไม่มีห้องฝึกซ้อมโดยเฉพาะเครื่องดนตรีมีอยู่จำนวนหนึ่งแต่เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของนักศึกษาถือว่ายังน้อยอยู่เครื่องดนตรีที่มีถือว่ามีความคุณภาพในเกณฑ์ดี ส่วนห้องสมุดดนตรีกำลังปรับปรุงให้ดีขึ้น การให้บริการเกี่ยวกับโปรแกรมดนตรีคอมพิวเตอร์แก่นักศึกษายังไม่เพียงพอ บรรยากาศสภาพแวดล้อมไม่น่าจะเหมาะสมกับการฝึกซ้อม วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนไม่ชัดเจนจึงขาดการเห็นความสำคัญและการให้การสนับสนุนจากสถาบันและอาจารย์ผู้สอน...” ซึ่งสอดคล้องกับเจดชัย โชครัตนชัย (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะอธิการบดีสถาบันราชภัฏนครราชสีมา โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...ไม่มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือและห้องบรรเลงรวมวง เครื่องดนตรีมีคุณภาพเป็นบางชิ้นและยังไม่เพียงพอกับความต้องการ การบริการห้องสมุดดนตรียังไม่เกิดขึ้น เท่าที่มียังไม่สมบูรณ์เพียงพอ ส่วนอาคารเรียนที่เก่าชำรุดทรุดโทรมต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีศักยภาพเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง การสนับสนุนจากสถาบันมีบ้าง แต่ยังไม่พอ...”

ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา ภาณุรัตน์ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) อธิการบดีสถาบันราชภัฏสุรินทร์ กล่าวอีกว่า

“...อาคารเรียนเป็นอาคารชั่วคราว ต้องปรับปรุงซ่อมแซมให้พอใช้ได้ไปพลางๆ ก่อนควรมีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุน มีกรรมการจัดหาซึ่งอาจได้มาโดยวิธีหนึ่งวิธีใดก็ตาม เพราะจะทำให้ได้งานทำอีกหนึ่งสาขาวิชาและทำงานอย่างอิสระต่อไป...”

ซึ่งสอดคล้องกับฉลย ภูมิพันธุ์ (สัมภาษณ์ 4-5 กันยายน 2543) ในฐานะรองอธิการบดีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ฝ่ายโครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ดและเคยเป็นอาจารย์สอนดนตรี ได้กล่าวว่า

“...มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือและห้องบรรเลงรวมวงโยธวาทิตโดยเฉพาะ เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอและมีคุณภาพพอใช้ได้ อาจต้องมีการเพิ่มการดูแลรักษาตลอดเวลา ห้องสมุดยังไม่ทันสมัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ดนตรียังไม่เพียงพอ บรรยากาศสภาพแวดล้อมพอเหมาะ

แต่ยังไม่ดีนัก ทางสถาบันฯ อาจต้องให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านโอกาสและงบประมาณ...และยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า...การจัดการเรียนการสอนวงโยชวาทิตและการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตในปัจจุบันได้รับการสนับสนุนค่อนข้างน้อย อาจเนื่องมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่มองคิดว่าเป็นเรื่องของการจัดงบประมาณ แต่แท้จริงแล้วการสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกที่ดีมีบรรยากาศที่ดีต่อสถาบันเป็นสิ่งสำคัญ ให้โอกาสได้แสดงความสามารถ ให้โอกาสได้พัฒนาตนเอง ทั้งครูอาจารย์และผู้เรียนเป็นปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา เครื่องมืออุปกรณ์ ควรจะพร้อมจัดหาให้เพียงพอและควรจะเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพไม่ใช่เพียงแค่ราคาถูก แต่ผู้ใช้จะต้องดูแลรักษา เอาใจใส่ให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เทคโนโลยีสมัยใหม่ ครูอาจารย์ต้องตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีให้ใกล้ชิด (ไม่จำเป็นต้องตามให้ทันเสมอไป)...และยังได้กล่าวถึงแนวทางในการปรับปรุงไว้อีกว่า... รัฐบาลจะต้องมีการส่งเสริมกิจกรรมวงโยชวาทิตอย่างจริงจัง ไม่เพียงแต่ด้านงบประมาณแต่ต้องรวมถึงงานที่ผู้เรียนด้านนี้จะมีโอกาสได้ทำ และอาจจะต้องกำหนดสถาบันฯ ที่จะได้รับการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนวงโยชวาทิตซึ่งมีจำนวนไม่มากเกินไป ...”

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารส่วนมากมีความเห็นว่า ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติยังไม่มีหรือมีแต่ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร มีเป็นส่วนน้อยที่เห็นว่าในบางด้านมีความพร้อมและเพียงพอกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอน

#### 5.4.2 อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของทั้ง 4 สถาบัน มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขของกิจกรรมวงโยชวาทิต แยกเป็นประเด็นต่างๆ ที่ทำการศึกษา ดังนี้

- (1) ด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิต
- (2) ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต
- (3) ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ

##### (1) ด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 สถาบัน มีรายละเอียดที่ศึกษา ดังนี้

### ก. ด้านสภาพทั่วไป

- 1) มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต
- 2) มีเนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่จัดให้เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้
- 3) มีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน
- 4) มีการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงวงโยชวาทิตในขนบธรรมเนียม

ประเพณีอันควรของสถาบันและชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย

- 5) มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิตบ้างเป็นครั้งคราว

### ข. ปัญหาและอุปสรรค

- 1) มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต แต่ไม่เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้หรือไม่
- 2) ไม่มีการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถทางดนตรีวงโยชวาทิต
- 3) ไม่มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิต

### ค. แนวทางการแก้ไขปรับปรุง

- 1) ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต
- 2) ให้มีการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถทางดนตรีวงโยชวาทิต
- 3) ควรให้มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตทั้ง 4 สถาบัน มีความเห็นด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิต ดังนี้

วิโรจน์ เอี่ยมสุข (สัมภาษณ์ 5-7 กันยายน 2543) ได้กล่าวว่า

“...การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต ขาดอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ตรง เนื้อหาวิชามีน้อย เพราะหลักสูตรเขียนไว้นานแล้ว การฝึกซ้อมใช้ช่วงเวลาหลังจากการเรียนการสอนภาคปกติ การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนตามประเพณีอันควรมีบ้างแต่น้อยครั้ง ไม่มีการจัดนิทรรศการและการแข่งขัน...”

สอดคล้องกับประสิทธิ์ อินทสร (สัมภาษณ์ 5-6 ตุลาคม 2543) ในฐานะหัวหน้าโปรแกรมวิชาดนตรี สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ได้กล่าวไว้ว่า

“...รายวิชาที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิต เปิดให้นักศึกษาได้เลือกเรียนเพียงรายวิชาเดียวคือวิชาหลักการโยชวาทิต เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถติดตัวไปบ้าง โดยมีกิจกรรมวงโยชวาทิตเสริมหลักสูตร มีการฝึกซ้อมบ้างเป็นบางครั้งบางคราวก่อนมีการแสดงเพียงเล็กน้อยและเป็นวงขนาดเล็กที่ยังไม่มีความสมบูรณ์...”

ซึ่งสอดคล้องกับเทวินทร์ ทองนำ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...วิชาววงโยชวาทิต จัดให้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ทำให้นักศึกษาพอที่จะนำไปทำวงโยชวาทิตตามโรงเรียน ประถมฯ/มัธยมฯได้ มีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกชั้นเรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและชุมชนอย่างสม่ำเสมอไม่เคยขาด แต่ยังไม่เคยจัดประกวดและการจัดนิทรรศการเลย...”

ซึ่งสอดคล้องกับทินกร อัดไพบุลย์ (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ได้กล่าวไว้ว่า...

“...กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร(Extra Curriculum) ซึ่งไม่พอเพียงที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ จัดเฉพาะนอกชั่วโมงเรียน มีการเข้าร่วมกิจกรรมบ้างเป็นบางโอกาส เช่น กีฬาสี กีฬาคณะ/สถาบัน ไม่มีการประกวด มีนิทรรศการทางวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์ ประจำปี...” และยังคงกล่าวถึงแนวทางการแก้ไขอีกว่า...ควรจัดเป็นวิชาบังคับ โยชวาทิต 1-2-3 สำหรับหลักสูตร ค.บ. ส่วนหลักสูตร ศศ.บ. ควรจัดเป็นลักษณะ Concert Band 1-2-3 Military Band หรือวงโยชวาทิต ควรจัดให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตรในเวลา (จันทร์-ศุกร์) หลังเลิกเรียน มีภาคสนามและห้องฝึกเดี่ยว ควรจัดทัศนศึกษาเกี่ยวกับการดูงานวงโยชวาทิต (วงทหารบก อากาศ เรือ หรือวงของโรงเรียน เซนต์จอร์จัน วัดสุทธิ ม.พ่ายฯ ฯลฯ) ควรนำ นักศึกษา ชมการประกวดวงโยชวาทิตในวันเด็กแห่งชาติทุกปี ณ สนามศุภชลาศัย...”

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่า อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 สถาบัน มีความเห็นในด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิตที่สอดคล้องกัน โดยส่วนมากเห็นว่าสภาพทั่วไปครบทุกประเด็น แต่มีปัญหาในทุกสถาบันที่ทุกประเด็นมีน้อยไม่ครบสมบูรณ์

## (2) ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีรายละเอียดที่ศึกษา ดังนี้

### ก. สภาพทั่วไป

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาที่สอนเพียงพอ
- 2) มีวิธีการสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 3) เป็นผู้เสียสละเวลา มีความเอาใจใส่และยินดีให้คำปรึกษานักศึกษาตลอดเวลา

- 4) การปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมให้นักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน
- 5) มีการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
- 6) เป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน

#### ข. ปัญหาและอุปสรรค

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาที่สอนเพียงพอในระดับหนึ่งเท่านั้น
- 2) อาจารย์ผู้สอน ต้องรับผิดชอบหลายอย่างทั้งงานสอน งานธุรการ และงานอื่นๆ อีกมาก
- 3) การศึกษาที่สำเร็จของผู้สอน ไม่ตรงกับสาขาที่สอน

#### ค. การแก้ไขปรับปรุง

- 1) ควรจะได้มีโอกาสเสริมสร้างประสบการณ์ให้มากขึ้น
  - 2) ควรลดภาระงานอื่นๆ ให้น้อยลง
  - 3) ควรสนับสนุนให้ศึกษาต่อให้ตรงสาขาหรือสนับสนุนการศึกษาอบรมให้มากขึ้น
- จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตทั้ง 4 สถาบัน มีความเห็นด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต ดังนี้

วีรยุทธ์ พรหมดิราช (สัมภาษณ์ 5-7 กันยายน 2543) ในฐานะหัวหน้าโปรแกรมวิชาดนตรีสากลสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...อาจารย์ผู้สอนยังขาดประสบการณ์มากในการทำงาน มีวิธีการสอนที่ดี มีการปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมให้แก่นักศึกษา มีการเสียสละเวลาดี แต่การให้คำปรึกษายังไม่ชัดเจนและมีน้อย มีการวัดและประเมินผล ส่วนการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ นั้นมีบ้าง...”

ซึ่งสอดคล้องกับชาติรี วรรณโย (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...ทุกสิ่งทุกอย่างค่อนข้างจะพร้อมอยู่ในระดับหนึ่ง สามารถจะพัฒนางวงโยชวาทิตได้ ทุกขณะถ้าหากต้องการจะทำ ขาดแต่กำลังสำคัญคืออาจารย์ผู้สอนซึ่งยังไม่เห็นความสำคัญจึงต้องการการสนับสนุนในทุกด้านจากทางสถาบันเป็นอย่างมาก...”

ซึ่งสอดคล้องกับทินกร อัดไพบุลย์ (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีของสถาบัน ราชภัฏอุบลราชธานี ได้กล่าวไว้ว่า

“...ครู-อาจารย์ มีประสบการณ์ในการสอน มีวิธีการสอนเป็นอย่างไรดี เป็นผู้อุทิศเวลาเสียสละเอาใจใส่ตลอดเวลา ปลูกฝังสอดแทรกคุณธรรมทั้งในและนอกห้องเรียน มีการประเมินผลตลอดเทอมและเป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ...และยังกล่าวถึงแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมอีกว่า...อาจารย์ผู้สอนควรได้ฝึกอบรมเทคนิคการควบคุมการบรรเลง การแปรแถว อย่างน้อย

ปีละ 1 ครั้ง และควรจัดให้มีการให้มีการเชื่อมเยื่อคิลปินดนตรีที่มีชื่อเสียงหรือเชิญมาบรรยาย เป็นบางโอกาส...”

จากการศึกษา จะเห็นได้ว่า จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต ในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีความเห็นที่สอดคล้องกัน โดยส่วนมากเห็นว่าสภาพทั่วไปของ อาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิตมีลักษณะไม่แตกต่างกัน ที่เป็นปัญหาคือ ส่วนมากเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ

### (3) ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีรายละเอียดที่ศึกษา ดังนี้

#### ก. ด้านสภาพทั่วไป

จากการศึกษาด้านสภาพทั่วไปของอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติในทุกๆ ด้าน อยู่ในสภาพที่ไม่มีหรือมีก็ยังไม่สมบูรณ์

#### ข. ปัญหาและอุปสรรค

- 1) ไม่มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือ
- 2) ไม่มีห้องฝึกซ้อมบรรเลงรวมวงโยชวาทิต โดยเฉพาะ
- 3) เครื่องดนตรีมีไม่พอเพียงต่อการฝึกซ้อม
- 4) เครื่องดนตรีที่ใช้มีคุณภาพไม่ดี
- 5) ไม่มีห้องสมุดดนตรีซึ่งให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำราเอกสาร และอื่นๆ ในทางดนตรี
- 6) ไม่มีห้องสมุดที่ใช้ศึกษาหาความรู้ทั่วไปที่ทันสมัยและให้บริการอย่างดี
- 7) ไม่มีดนตรีคอมพิวเตอร์ให้บริการนักศึกษาอย่างพอเพียง
- 8) ไม่มีที่นั่งทำงานและพักผ่อนบริเวณอาคารดนตรี
- 9) ไม่มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมเหมาะกับการซ้อมวงโยชวาทิต
- 10) การไม่เห็นความสำคัญและการให้การสนับสนุนจากสถาบันและอาจารย์ผู้สอน

#### ค. การแก้ไขปรับปรุง

จากการศึกษา ในทุกๆ ด้าน ควรแก้ไขปรับปรุงทั้งสิ้น ดังจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ซึ่งได้ให้การสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

วิโรจน์ เอี่ยมสุข (สัมภาษณ์ 5-7 กันยายน 2543) ได้กล่าวว่า

“...มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือและรวมวง แต่ใช้ไม่ได้เพราะปรับปรุงผิดหลักวิชาการ เครื่องดนตรีมีคุณภาพดีพอใช้ได้ เพียงพอสำหรับการฝึกซ้อม ขาดระบบการจัดการที่ดีในห้องสมุดดนตรีที่ให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำรา เอกสาร และอื่น ๆ ในทางดนตรี มีคอมพิวเตอร์สำหรับงานโดยตรงของดนตรีน้อยมาก บรรยากาศสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมเพราะมีเสียงรบกวน และไม่เคยมีใครออกความเห็นในการให้ความสำคัญและการสนับสนุนจากสถาบัน อีกทั้งควรจะมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการซ่อมบำรุงเพื่อที่จะยืดอายุการใช้งานออกไปให้คุ้มกับราคา...”

ซึ่งสอดคล้องกับเทวินทร์ ทองนำ (สัมภาษณ์ 25-26 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏสุรินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า

“...ห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือและบรรเลงรวมวงยังไม่มี เครื่องดนตรีเท่าที่มีคุณภาพปานกลาง ซึ่งยังไม่พอ ยังไม่มีการบริการห้องสมุดดนตรีที่ดีพอ แต่มีโปรแกรมดนตรีคอมฯ บ้างเล็กน้อย ส่วนบรรยากาศสภาพแวดล้อมเป็นอาคารเรียนชั่วคราวห่างไกลจากอาคารเรียนรวม จึงไม่รบกวนผู้อื่น เครื่องดนตรีส่วนใหญ่เป็นเครื่องเก่า สภาพใกล้ชำรุดแล้วและเป่าค่อนข้างยาก การสนับสนุนจากสถาบันยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร และไม่ค่อยสนใจการจัดกิจกรรมยังคงเน้นแต่ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรจะมีการจัดประกวดวงโยชวาทิต ในสถาบันราชภัฏ อาจเป็นระดับภาคหรือระดับประเทศก็ได้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนางวงดังกล่าวให้ดีขึ้น อยากให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับวงโยชวาทิต...”

ซึ่งสอดคล้องกับทินกร อัดไพบุลย์ (สัมภาษณ์ 27-28 กันยายน 2543) ในฐานะอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรีของสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ได้กล่าวไว้ว่า

“...ไม่มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือและบรรเลงรวมวงโดยเฉพาะ มีเครื่องดนตรีพอเพียงสำหรับการฝึกซ้อม มีคุณภาพดีปานกลาง ห้องสมุดดนตรีพอใช้ได้ บริการดี โปรแกรมดนตรีคอมพิวเตอร์ก็มีด้วย บรรยากาศสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง การให้การสนับสนุนจากสถาบันก็ดี ควรให้มีการ Work Shop ร่วมกันกับสถาบันราชภัฏในอีสานหรือร่วมกับวงมัธยมในจังหวัดเดียวกันทุกเทอม จะทำให้ฝีมือดีขึ้น...”

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้แสดงให้เห็นว่า ส่วนมากมีความเห็นว่าอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ ยังไม่เหมาะสมในทุกประเด็นที่ศึกษา มีปัญหามากในทุกสถาบัน

### 5.4.3 นักศึกษาสมาชิกวงโยชวาติต

การออกความเห็นของนักศึกษาสมาชิกวงโยชวาติตทั้ง 4 สถาบัน แยกรายละเอียดจากการสัมภาษณ์เป็นรายชื่อ มีดังนี้

ตารางที่ 10 ตารางเปรียบเทียบการออกความเห็นของนักศึกษาวงโยชวาติต

ออกความเห็น	มี				ไม่มี				ไม่ออกความเห็น						
	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม
สถาบันราชภัฏ / ทัศนะด้านต่างๆ															
ก. สภาพทั่วไป ของกิจกรรม															
1. การเรียน/สอน	6	15	12	4	37	8	5	12	12	37	4	0	0	4	8
2. เนื้อหาวิชา	13	14	9	8	44	2	6	8	8	24	3	0	0	4	7
3. การฝึกซ้อม	10	16	14	13	53	2	4	3	3	12	7	0	0	4	11
4. ร่วมกิจกรรม	6	20	17	16	59	5	0	0	0	5	8	0	0	4	12
5. การประกวด	3	1	0	0	4	9	19	16	16	60	7	0	0	4	11
6. นิทรรศการ	3	5	1	1	10	7	15	15	15	52	7	0	0	4	11
ข. ผู้สอนและ วิธีสอน															
1. ประสบการณ์	11	19	14	16	60	1	1	0	0	2	6	0	0	4	10
2. วิธีสอน	12	20	14	16	62	0	0	0	0	0	6	0	0	4	10
3. เสียสละเวลา	11	20	19	15	65	1	0	1	1	3	6	0	0	4	10
4. มีคุณธรรม	12	19	9	13	53	0	1	3	3	7	6	0	1	4	11
5. ประเมินผล	12	15	13	10	50	0	5	6	6	17	6	0	0	4	10
6. หาคำความรู้	11	15	10	11	47	0	4	5	5	14	7	1	0	4	12

ตารางที่ 10 ตารางเปรียบเทียบการออกความเห็นของนักศึกษาวงโยธวาทิต (ต่อ)

ออกความเห็น	มี					ไม่มี					ไม่ออกความเห็น				
	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม	นครราชสีมา	บุรีรัมย์	สุรินทร์	อุบลราชธานี	รวม
สถาบันราชภัฏ / ทัศนะด้านต่างๆ															
ค. สถานที่และอุปกรณ์															
1. ห้องฝึกเฉพาะ	2	15	6	6	29	10	4	10	10	34	6	1	0	4	11
2. ห้องฝึกรวม	5	7	3	0	15	7	11	16	16	50	6	2	0	4	12
3. เครื่องพอใช้	4	16	3	3	26	8	3	13	13	37	6	1	0	4	11
4. คุณภาพดี	9	19	6	13	47	4	0	3	3	10	6	1	0	4	11
5. ห้องสมุด	5	16	4	3	28	6	3	13	13	35	7	1	0	4	12
6. ห้องทันสมัย	7	11	6	7	31	5	8	9	9	31	6	1	0	4	11
7. คนตรีคอมฯ	5	1	6	8	20	7	17	8	8	40	6	2	0	4	12
8. บรรยากาศ	5	15	12	12	44	7	4	4	4	19	6	1	0	4	11
9. การสนับสนุน	7	18	11	8	44	2	1	8	8	19	9	1	0	4	14
ง. พฤติกรรมนักศึกษา															
1. เป็นคนตรีแล้ว	7	8	7	7	29	7	11	9	9	36	4	1	0	4	9
2. เข้าร่วมได้	9	18	16	15	58	5	1	1	1	8	4	1	1	4	10
3. มีความสนใจ	10	17	15	15	62	2	2	1	1	6	6	1	0	4	11
4. มนุษย์สัมพันธ์	10	19	20	15	64	1	0	1	1	3	7	1	0	4	12
5. มีความรู้ดนตรี	10	16	15	13	54	2	3	3	3	8	6	1	0	4	11
6. การใช้เวลาว่าง	11	20	15	15	61	2	0	1	1	4	5	0	0	4	9
7. มีระเบียบวินัย	12	20	15	14	41	2	0	2	2	6	6	0	0	4	10
8. มีความสามัคคี	12	20	15	16	63	0	0	0	0	0	6	0	0	4	10
9. ความคิดริเริ่ม	12	20	16	14	62	0	0	2	2	4	6	0	0	4	10
10. ขยัน/อดทน	12	20	18	16	66	0	0	0	0	0	6	0	0	4	10
11. ผู้นำ/ผู้ตามได้	12	20	17	14	63	0	0	2	2	4	6	0	0	4	10

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า นักศึกษาที่เป็นสมาชิกวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 สถาบัน มีทัศนคติต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิตทั้ง 4 ด้าน จากการเลือกตัวแทนสถาบันละ 20 คน ดังตารางที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่า ในด้านทั่วไปของกิจกรรม นักศึกษาเป็นส่วนมากเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและชุมชน รองลงมาคือมีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกห้องเรียน และส่วนมากเห็นว่าไม่มีการประกวดและการจัดนิทรรศการ ส่วนทางด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอน นักศึกษาเกือบทุกคนลงความเห็นว่าอยู่ในระดับดี ที่เห็นว่าอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย คือ ไม่มีการวัดผลและประเมินผลรวมถึงการไต่หาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทางด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์นั้น มีความเห็นว่า มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและการให้การสนับสนุนจากทางสถาบันอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ที่สูงมากคือเรื่องเครื่องดนตรีมีคุณภาพค่อนข้างดี แต่นักศึกษายังเห็นว่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ในเรื่องของห้องปฏิบัติการรวมวงยังไม่ดีพอ ส่วนทางด้านของพฤติกรรมนักศึกษา ทุกคนเห็นว่าอยู่ในระดับดีเกือบทุกๆ ด้าน จะมีเพียงด้านเดียวที่เห็นว่าน้อยคือนักศึกษาส่วนมากไม่เคยร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิตมาก่อน

จากการศึกษา การจัดกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน สามารถสรุปพอสังเขปได้ว่า นโยบายของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้เกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมวงโยชวาทิต ส่วนมากมีความคล้ายคลึงและมีความสอดคล้องกันตามเจตนารมณ์ของจุดประสงค์ในหลักสูตร ที่แตกต่างกันบ้างเป็นเพียงลักษณะของการปฏิบัติ การได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญจากสังคม การสนับสนุนจากทางสถาบัน การมีอาคารสถานที่และอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและทันสมัย จำนวนบุคลากรที่พอเพียงรวมถึงการมีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การดำเนินกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน ประสพผลสำเร็จในระดับหนึ่ง เป็นการแก้ปัญหาการมีบุคลากรน้อยให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้ การฝึกซ้อมในเวลาเรียนของวงโยชวาทิต การกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานไว้เป็นแบบเดียวกันในทุกสถาบัน บางแห่งก็ปฏิบัติได้บ้างไม่ได้บ้าง โดยมีปัญหา อุปสรรค และปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย มีการวัดผลและประเมินผลทุกสถาบัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิกของวงให้ได้รับความรู้ความสามารถครบถ้วนสมบูรณ์ เครื่องดนตรีของวงโยชวาทิต เมื่อรวมกันแล้วมีจำนวน 117 ชิ้น ใช้ได้จำนวน 87 ชิ้น สถาบันที่มีมากที่สุดคือสุรินทร์ มี 44 ชิ้น รองลงมาคือบุรีรัมย์ มี 32 ชิ้น ส่วนอุบลราชธานีกับนครราชสีมา มีเท่าๆ กัน คือ 21 และ 20 ตามลำดับ และในเรื่องเครื่องดนตรีที่ใช้การได้ ระหว่างสุรินทร์และบุรีรัมย์มีเท่ากัน ส่วนอุบลราชธานีใช้การได้น้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า มีบุรีรัมย์และสุรินทร์เท่านั้นที่สามารถจัดตั้งเป็นวงโยชวาทิตขนาดกลางได้ ส่วนนครราชสีมาและอุบลราชธานีทำได้เพียงวงที่มีขนาดเล็กถึงเล็กมากที่สุดเท่านั้น

กิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ได้รับการยอมรับและมีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ มีการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีและเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญของนักศึกษาในฐานะที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมในสังคมไทย เป็นกำลังและเป็นทรัพยากรสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษา ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้เช่นกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นกิจกรรมที่ให้การศึกษานักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี เข้าใจวิธีสอนดนตรีอย่างดีมีความพร้อมที่จะเป็นครูสอนดนตรีและเพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ ให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีพื้นฐานเพียงพอที่จะขยายผลและที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมในระดับสูงต่อไปให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล ให้มีความเข้าใจในคุณค่าและปรัชญาดนตรี มีความศรัทธามีความภูมิใจและมีความรับผิดชอบในวิชาชีพ ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมด้านดนตรีในแต่ละท้องถิ่นอันเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การสร้างสรรค์ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติรวมถึงการให้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรีต่อไปในอนาคต

## บทที่ 6

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ โดยมีสถาบันที่ใช้เป็นข้อมูล 4 สถาบัน ได้แก่ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์และสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลระหว่างปีการศึกษา 2542 - 2543 ขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการวิจัย ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ การสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง อาจารย์ผู้สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงตลอดจนสมาชิกในวงของแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย โดยได้มีการเรียงลำดับหัวข้อต่างๆ ดังนี้

#### 6.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลการสรุปผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.1.1 จากการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต ในประเด็นต่างๆ เช่น การจัดองค์กรในการบริหาร การจัดหลักสูตรทั่วไป การจัดหลักสูตรวิชาดนตรี และหลักสูตรรายวิชาวงโยชวาทิต สรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

##### 6.1.1.1 การจัดองค์กรในการบริหาร

จากการศึกษาแผนภูมิระบบบริหารงานบุคคลของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน ทุกสถาบันมีระบบบริหารที่คล้ายกัน คือ กิจกรรมวงโยชวาทิต ขึ้นตรงต่อโปรแกรมวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองอธิการบดี และอธิการบดีตามลำดับ

##### 6.1.1.2 การจัดหลักสูตรทั่วไป

จากการศึกษาการจัดหลักสูตรทั่วไป สรุปได้ คือ การจัดหลักสูตรของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 แห่ง ใช้หลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติจากสภาสถาบันราชภัฏ 2536 ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยมี 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ซึ่งมี 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการศึกษา วิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์

### 6.1.1.3 การจัดหลักสูตรวิชาดนตรี

จากการศึกษา พบว่า มี 2 หลักสูตร คือสาขาศิลปศาสตร์ (ศศ.บ.) และสาขาการศึกษา (ค.บ.) โดยมี 4 โปรแกรมวิชา ได้แก่

- ก) สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.)
- ข) สายดนตรีและศิลปะการแสดง ระดับปริญญาตรี (ศศ.บ.)
- ค) สายมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ.)
- ง) สายมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี (ค.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา)

### 6.1.1.4 หลักสูตรรายวิชาวงโยชวาทิต

จากการศึกษา พบว่า มี 5 รายวิชา คือ วิชาปฏิบัติวงโยชวาทิต 1-3 วิชาหลักการโยชวาทิต และวิชาการสอนโยชวาทิต

6.1.2 จากการศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน ในประเด็นต่างๆ เช่น ด้านนโยบาย แผนงาน บุคลากร การจัดการเรียนการสอน การฝึกซ้อม ทั้งในและนอกเวลาเรียน การวางแผนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล เครื่องดนตรี ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไข สรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

#### 6.1.2.1 นโยบายของสถาบันต่อกิจกรรมวงโยชวาทิต

จากการศึกษา พบว่า แต่ละสถาบันกำหนดนโยบายส่วนมากมีความคล้ายคลึงและมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ การกำหนดเจตนารมณ์ให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่แตกต่างกันบ้างเป็นเพียงลักษณะของการปฏิบัติ

#### 6.1.2.2 แผนงาน

จากการศึกษา พบว่า มีการกำหนดแผนงานในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนางวงโยชวาทิตให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น คือ แผนงานการจัดหางบประมาณ การจัดปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และการจัดฝึกอบรมให้กับสถานศึกษาต่าง ๆ

#### 6.1.2.3 บุคลากร

จากการศึกษา พบว่า อาจารย์ผู้สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตทั้ง 4 สถาบัน มีจำนวน 21 คน ดังนี้

- ก) สถาบันราชภัฏนครราชสีมา มีอาจารย์สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต 5 คน
- ข) สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ มีอาจารย์สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต 6 คน
- ค) สถาบันราชภัฏสุรินทร์ มีอาจารย์สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต 5 คน
- ง) สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี มีอาจารย์สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต 5 คน

#### 6.1.2.4 การจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษา พบว่า ทั้ง 4 สถาบัน ให้นักศึกษาได้เลือกเรียนรายวิชาหลักการโยชวาทิต แต่สถาบันราชภัฏสุรินทร์ให้เรียนเพิ่มอีก 1 รายวิชา คือ การสอนโยชวาทิต

#### 6.1.2.5 การฝึกซ้อมทั้งในและนอกเวลาเรียน

จากการศึกษา พบว่า ทุกสถาบันจัดตารางการฝึกซ้อมที่คล้ายคลึงกัน คือการใช้เวลาระหว่างพักกลางวันประมาณ 40 นาที และในคาบกิจกรรมในตอนบ่ายของวันพุธ ส่วนในวันเสาร์-อาทิตย์หากมีการนัดฝึกซ้อม มีเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนของนักศึกษาภาคพิเศษ (กศ.พ. และ กศ.บป.)

#### 6.1.2.6 การวางแผนการสอน

จากการศึกษา พบว่า ทุกสถาบันมีการวางแผนการสอนโดยการกำหนดเนื้อหาสาระ การระบุวัน เวลาและสถานที่ในการสอน

#### 6.1.2.7 การใช้สื่อการสอน

จากการศึกษาการใช้สื่อการสอนของทั้ง 4 สถาบัน สรุปได้ว่าการใช้สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางดนตรีมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น มีแถบบันทึกเสียงบทเพลงที่ต้องการฝึกหรือต้องการบรรเลง ให้นักดนตรีฟังก่อนการฝึกซ้อม มีวีดีโอการแสดงดนตรีทั้งรูปแบบของการนั่งบรรเลงและการเดินบรรเลง

#### 6.1.2.8 การวัดผลและประเมินผล

จากการศึกษาวิธีการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมทั้ง 4 สถาบัน พบว่า มีการวัดความสามารถของนักดนตรีทั้งในด้านเนื้อหาดนตรี ทักษะดนตรีและในด้านทัศนคติดนตรี

#### 6.1.2.9 เครื่องดนตรี

จากการศึกษา พบว่า เครื่องดนตรีในวงโยชวาทิตของแต่ละสถาบัน มีจำนวนทั้งหมด 117 ชิ้น ใช้ได้จำนวน 87 ชิ้น สถาบันที่มีมากที่สุดคือ สุรินทร์ มี 44 ชิ้น รองลงมาคือบุรีรัมย์ มี 32 ชิ้น ส่วนอุบลราชธานีกับนครราชสีมา มีเท่าๆ กัน คือ 21 และ 20 ตามลำดับ

#### 6.1.2.10 ปัญหาและอุปสรรค

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต มีความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต นักศึกษา และด้านอื่นๆ สรุปเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

ก) กลุ่มผู้บริหาร พบว่า

- ด้านสภาพทั่วไป มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต แต่ไม่เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ ไม่มีการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถทางดนตรี

วงโยชวาทิต ไม่มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิต

- ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาที่สอนเพียงพอในระดับหนึ่งเท่านั้น อาจารย์ผู้สอนต้องรับผิดชอบหลายอย่างทั้งงานสอน งานธุรการ และงานอื่นๆ อีกมาก การศึกษาที่สำเร็จของผู้สอนไม่ตรงกับสาขาที่สอน

- ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ ไม่มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือนี้อย่างเพียงพอ ไม่มีห้องฝึกซ้อมบรรเลงรวมวงโยชวาทิตโดยเฉพาะ เครื่องดนตรีมีไม่พอเพียงพอต่อการฝึกซ้อม มีคุณภาพไม่ดี ไม่มีห้องสมุดดนตรีซึ่งให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำราเอกสาร และอื่นๆ ในทางดนตรีไม่มีห้องสมุดที่ใช้ศึกษาหาความรู้ทั่วไปที่ทันสมัยและให้บริการอย่างดี ไม่มีดนตรีคอมพิวเตอร์ให้บริการนักศึกษาอย่างพอเพียง ไม่มีที่นั่งทำงานและพักผ่อนบริเวณอาคารดนตรี ไม่มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมเหมาะกับการซ้อมวงโยชวาทิต การไม่เห็นความสำคัญและการให้การสนับสนุนจากสถาบันและอาจารย์ผู้สอน

ข) กลุ่มอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต พบว่า

- ด้านสภาพทั่วไป มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มผู้บริหาร

- ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต มีลักษณะเดียวกัน

กับกลุ่มผู้บริหาร

- ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มผู้บริหาร

ค) กลุ่มนักศึกษา พบว่า

- ด้านสภาพทั่วไปนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่เห็นว่ามีการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันและชุมชน รองลงมาคือมีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกห้องเรียน และส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีการประกวดและการจัดนิทรรศการ

- ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต นักศึกษาเกือบทุกคนลงความเห็นว่าอยู่ในระดับดี ที่เห็นว่าเป็นระดับค่อนข้างน้อย คือไม่มีการวัดผลและประเมินผลรวมถึงการเฝ้าหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ

- ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมและการให้การสนับสนุนจากทางสถาบันอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ที่สูงมากคือเรื่องเครื่องดนตรีมีคุณภาพค่อนข้างดี แต่นักศึกษายังเห็นว่าเป็นระดับค่อนข้างต่ำหรือยังไม่ดีพอในเรื่องของห้องปฏิบัติรวมวง

- ด้านของพฤติกรรมนักศึกษา ทุกคนเห็นว่าเป็นระดับดีเกือบทุกๆ ด้าน จะมีเพียงด้านเดียวที่เห็นว่าน้อยคือ นักศึกษาส่วนมากไม่เคยร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิตมาก่อน

ง) ด้านอื่น ๆ จากการศึกษา พบว่า ก่อนมีการแสดงเพียงเล็กน้อยถึงเรียกรวมนว  
เพื่อทำการฝึกซ้อม เครื่องดนตรีที่ไม่พอใช้วิธีการหยิบยืมจากสถานศึกษาอื่นๆ

#### 6.1.2.11 แนวทางการแก้ไขและการปรับปรุงกิจกรรมวงโยชวาทิต

จากการศึกษา พบว่า

- ด้านเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิต ในการจัดการเรียนการสอน  
ตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต มีรายวิชาจำนวน 5 รายวิชา ซึ่งเป็นรายวิชาที่อยู่ในกลุ่มรายวิชา  
เลือกทฤษฎีและเลือกปฏิบัติ คือรายวิชาปฏิบัติวงโยชวาทิต 1-3 วิชาหลักการโยชวาทิตและวิชา  
การสอนโยชวาทิต โดยทุกสถาบันได้เปิดให้นักศึกษาเลือกเรียนเหมือนกันเพียง 1 รายวิชา คือ  
วิชาหลักการโยชวาทิต เห็นควรแก้ไขโดยการเพิ่มรายวิชาเรียนดังกล่าวให้มากขึ้น ส่วนการฝึกซ้อม  
ทั้งในและนอก ชั่วโมงเรียนที่มีเสียงดังรบกวนห้องเรียนหรือสถานที่ใกล้เคียง สถาบันควรสร้าง  
ห้องเก็บเสียงที่มีคุณภาพ ที่สามารถเก็บเสียงได้อย่างดีและในการฝึกการแปรขบวนแถว ควรจัดให้  
มีการฝึกซ้อมในเวลาว่างที่ไม่มีการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น อาจเป็นเสาร์-อาทิตย์ หรือในเวลา  
กลางคืน

ทุกสถาบันเห็นควรสนับสนุนให้มีการจัดการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถ  
ทางดนตรีวงโยชวาทิตขึ้นและให้มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิตด้วย

- ด้านเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอน ทุกสถาบันควรให้การสนับสนุนอาจารย์  
ผู้สอนดนตรี เข้าศึกษาอบรมต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ  
ทางมาทำการสอนให้มากขึ้น รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับให้  
เท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

- ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อการเรียน ผู้บริหารของทุกสถาบัน  
ควรส่งเสริมสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือ ห้อง  
ฝึกซ้อมบรรเลงรวมวงโยชวาทิตโดยเฉพาะ จัดซื้อเครื่องดนตรีให้พอเพียงต่อการฝึกซ้อม มีห้อง  
สมุดดนตรีซึ่งให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำรา เอกสาร และอื่น ๆ ในทางดนตรี การจัดให้  
มีห้องสมุดที่ใช้ศึกษาหาความรู้ทั่วไปที่ทันสมัยและให้บริการอย่างดี จัดให้มีโปรแกรมดนตรี  
คอมพิวเตอร์ให้บริการนักศึกษาอย่างพอเพียง รวมถึงการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้  
เหมาะสมกับการฝึกซ้อมวงโยชวาทิต

- ด้านจำนวนเครื่องดนตรีของวงโยชวาทิตจากปัญหาในเรื่องของการมีเครื่องดนตรี  
ที่ใช้การไม่ได้เป็นจำนวนมาก หากยังไม่ถึงงบประมาณจัดซื้อใหม่ ทางสถาบันควรจัดการซ่อมแซมให้  
หรือให้โปรแกรมวิชาดนตรีเปิดวิชาเลือกการซ่อมสร้างเครื่องดนตรีขึ้นซึ่งนักศึกษาสามารถเรียนรู้  
และนำเครื่องดนตรีมาใช้งานใหม่ได้

## 6.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ในครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

### 6.2.1 หน่วยงานที่สังกัด

กิจกรรมวงโยชวาทิตขึ้นตรงต่อโปรแกรมวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองอธิการบดี และอธิการบดี ตามลำดับ ซึ่งในระบบการบริหารและการปฏิบัติกิจกรรมควรอยู่ ภายใต้การควบคุมของสำนักกิจการนักศึกษาด้วย ดังที่ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2544: บทนำ) กล่าวไว้ว่า เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าการบริหารงานบุคคลนั้นเป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์กร สูเป้าหมายแห่งความสำเร็จ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านระบบการบริหารงานบุคคล สถาบันราชภัฏจึงได้ให้ความสำคัญของระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในปัจจุบัน องค์กรหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ ต้องเผชิญกับภาวะของการเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน การบริหาร การจัดการและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เป็นแรงผลักดันให้สถาบันราชภัฏต้องเตรียมการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากขององค์กร

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ทุกสถาบัน ไม่ได้มีหน่วยงานเฉพาะกิจที่ขึ้นตรงต่อสำนักกิจการนักศึกษา แต่การดำเนินงานในสภาพปัจจุบันเป็นบทบาทของโปรแกรมวิชาที่ขึ้นต่อคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทำให้การดำเนินการ โครงการพัฒนางวงโยชวาทิต ถูกนำเสนอผ่านเฉพาะสายงานของคณะ ในทางเดียวกันนั้น อีกประการหนึ่งคือ เนื่องจากเพราะเป็นภารกิจของโปรแกรมวิชาดนตรีสากล ทำให้จำกัดนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิตเป็นเฉพาะนักศึกษาวิชาเอกดนตรีเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อทำให้เกิดผลดีในด้านการสร้างชื่อเสียงต่อสถาบัน มีนักศึกษาบรรเลงในกิจกรรมต่างๆ เสมอ นอกจากขึ้นกับโปรแกรมวิชา และคณะมนุษย์ฯ แล้ว ควรสังกัดในสำนักกิจการนักศึกษา จะทำให้การประสานงานและการดำเนินการเป็นไปได้โดยสะดวก และเพื่อให้เป็นไปตามการจัดองค์กร และหน้าที่ จึงควรจัดตั้งเป็นชมรมหรือกลุ่มสนใจ

### 6.2.2 งบประมาณ

ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องอาศัยการจัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียง ปัจจุบันทุกสถาบันได้รับน้อยมาก งบประมาณเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานของสถาบันให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยสถาบันใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือการบริหารที่สำคัญอันหนึ่งในการกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนา และพัฒนาศักยภาพไปในทิศทางนั้นๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผลผลิต โดยแสวงหางบประมาณเพื่อการบริหารให้เพียงพอและเร่งรัด

รวมถึงการดูแลการใช้งบประมาณให้บังเกิด ผลดีและสอดคล้องกับแผนพัฒนาสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับ ประสิทธิ์ อินทศร (สัมภาษณ์) กล่าวว่า งบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าของ โปแกรมวิชาดนตรี สถาบันราชภัฏนครราชสีมาในช่วงนี้มีน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยก็ว่าได้ อาจเป็นเพราะว่าจำนวนนักศึกษามีน้อย ครูอาจารย์ก็ขาดแคลน อาคารสถานที่ก็ไม่เหมาะสม จึงเป็นเหตุให้ไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งดูเหมือนว่าไม่คุ้มกับการลงทุน ส่วนเงินที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้มาจากเงินบำรุงการศึกษาที่เก็บจากการลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาในรายวิชานั้นๆ เท่านั้นเอง ส่วนค่าตอบแทนที่ได้รับจากการแสดงในแต่ละครั้งก็มีน้อย เมื่อจ่ายเป็นค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าอาหารนักดนตรีแล้วแทบจะไม่เหลือเก็บไว้ซื้ออุปกรณ์ดนตรีเลย ส่วนโครงการที่ต้องการจะพัฒนางวงโยชวาทิต ก็ได้นำเสนอขอแทบจะทุกปี ซึ่งก็ได้แต่เฝ้ารอคอยด้วยความหวังต่อไป

อย่างไรก็ตาม งบประมาณในการบริหารจัดการของทุกสถาบันที่มีน้อย จากงานวิจัยพบว่า ผู้บริหารยินดีให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่หากผู้รับผิดชอบในกิจกรรมวงโยชวาทิตสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ

### 6.2.3 ประสิทธิภาพของอาจารย์ผู้สอน

จากการศึกษา พบว่า อาจารย์ผู้สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตทั้ง 4 สถาบัน มีจำนวน 21 คน จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จบการศึกษาในระดับปริญญาโทน้อยมากเพียง 5 คน เท่านั้น มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 เพียง 1 คน ประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดคือ 40 ปี รองลงมาคือ 28 ปี และน้อยที่สุดคือ 1 ปี สอดคล้องกับพันธศักดิ์ พลสารรัมย์ (2532 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า มีการวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ขาดการติชม อาจารย์เข้าสอนซ้ำเป็นครั้งคราว อาจารย์ไม่พอเพียง ขาดอาจารย์ที่สอนวิชานั้นโดยตรง อาคาร สถานที่ ห้องซ้อม ห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน นักศึกษามีพื้นฐานทางดนตรีน้อย ขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ในการเรียนและการฝึกซ้อม

เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่มีอาจารย์เรียนจบสาขาที่เกี่ยวข้องกับวงโยชวาทิตโดยตรง ที่ทำการสอนในปัจจุบันเป็นแต่เพียงเคยเป็นนักดนตรีมาก่อนและเคยอบรมสัมมนามาบ้างเพียงเล็กน้อย อันเป็นผลเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในประเทศไทยในสายดนตรี เปิดสอนในระดับปริญญาตรีที่ไม่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับวงโยชวาทิตเลย ส่วนในระดับปริญญาโท ที่เปิดทำการสอนน้อยอยู่แล้วไม่มีสาขาวิชาดังกล่าวนี้เลย ผู้วิจัยคาดว่าในอนาคตอันใกล้นี้เมื่อมีการเปิดสอนในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีภายในประเทศมากขึ้น ปัญหาต่างๆ ควรลดลงกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เพราะอาจารย์ตระหนักดีว่าจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

#### 6.2.4 การจัดการเรียนการสอน

สถาบันราชภัฏในกลุ่มอีสานใต้ทั้ง 4 สถาบัน เปิดให้นักศึกษาเรียนเพียงรายวิชาเดียว คือ รายวิชาหลักการโยชวาทิต มีเพียงสถาบันราชภัฏสุรินทร์เท่านั้นที่เปิดเพิ่มอีก 1 รายวิชา คือ วิชาการสอนโยชวาทิต ไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ควรเปิดให้เลือกเรียนครบทุกรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตร ดังที่ปราโมทย์ เเบญจกาญจน์ (2534: 169) ได้กล่าวถึงหลักสูตรว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนกรอบในการทำงานต่างๆ การมีกรอบในการทำงานทำให้ได้รู้ทิศทาง และรู้ว่าจะต้องทำมากน้อยแค่ไหนเพียงไร การพัฒนามนุษย์ก็เช่นเดียวกัน โดยความต้องการของหลักสูตรจะบอกให้ทราบว่า จะต้องมีการพัฒนาไปในแนวทางใด และมีขอบเขตวิธีการอย่างไร หลักสูตรจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม เพื่อให้บุคคลอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี และมีความสุข

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในปัจจุบันเป็นรายวิชาในกลุ่มเลือกทฤษฎีและเลือกปฏิบัติ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจัดเป็นวิชาบังคับน่าจะทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิต ได้ผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539: 18) ที่ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติเฉพาะ มีความสามารถสูง สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถจัดประสบการณ์และบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ เสนอสาระที่ทำทาบ การคิดวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลที่สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน โดยที่ตัวครูเองก็สามารถจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียนและคนในชุมชนโดยส่วนรวมได้ด้วย อีกทั้งยังต้องสามารถดำรงชีวิตและเลือกประกอบอาชีพได้อย่างดีมีความสุข

#### 6.2.5 การฝึกซ้อมทั้งในและนอกเวลาเรียน

จากการศึกษา พบว่า ทุกสถาบันจัดตารางการฝึกซ้อมที่คล้ายคลึงกัน คือการใช้เวลาระหว่างพักกลางวันประมาณ 40 นาที และในคาบกิจกรรมในตอนบ่ายของวันพุธ ส่วนในวันเสาร์-อาทิตย์หากมีการนัดฝึกซ้อม มีเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนของนักศึกษาภาคพิเศษ (กศ.พ. และ กศ.บ.ป.) ดังที่ทินกร สูดขารี (สัมภาษณ์) กล่าวการฝึกซ้อมในเวลาเรียนว่า นักศึกษาที่เป็นสมาชิกวงโยชวาทิต มีเวลาว่างไม่ตรงกัน จึงกำหนดเวลาซ้อมเป็นตอนพักเที่ยงตั้งแต่เวลา 12.15-12.55 น. มีเวลาซ้อมประมาณ 40 นาที ในวันจันทร์-ศุกร์ เว้นวันพุธ เพราะสถาบันกำหนดให้ในบ่ายวันพุธเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม ตั้งแต่เวลา 13.00-15.00 น. มีเวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 นี้ประชุมพิจารณาเพิ่มเวลาซ้อมได้อีก คือในบ่ายวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 13.00-15.00 น. ซึ่งจะซ้อมกินเวลานี้ไปไม่ได้เพราะมีเสียงรบกวนนักศึกษา

ที่เรียนภาคบ่าย ฉะนั้นวงโยชวาทิตมีเวลาซ้อมสัปดาห์ละ 5 วัน ตามวันและเวลาดังกล่าว แต่มีบางวันที่ไม่ได้ฝึกซ้อม เพราะมีกิจกรรมอื่นหรือปัจจัยอื่นๆ มาแทรกเวลาของการฝึกซ้อมจริงๆ จึงปรากฏว่ามีน้อยมาก โดยไม่เป็นจริงตามแผนงานปฏิทินการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้

#### 6.2.6 การวางแผนการสอน

จากการศึกษา พบว่า ทุกสถาบันมีการวางแผนการสอนโดยการกำหนดเนื้อหาสาระ การระบุนวัน เวลาและสถานที่ในการสอนสอดคล้องกับออดุลย์ เปลื้องสันเทียะ (สัมภาษณ์) กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนของกิจกรรมวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏแตกต่างจากในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากสมาชิกภายในวงมีอายุค่อนข้างมาก มีวุฒิภาวะสูงกว่าเด็ก ๆ จะกระทำอย่างของเด็กนักเรียนมัธยมไม่ได้ ต้องปรับวิธีสอนบางอย่างเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถ พร้อมทั้งจะออกไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนการสอนร่วมกับผู้เรียนด้วย และทรงรบ จันทร์เต็ม (สัมภาษณ์) ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนวงโยชวาทิต มีการทำแผนการสอนร่วมกันหลายฝ่ายที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยมีการตกลงให้มีการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ที่นักการศึกษาสาขาดนตรีได้กำหนดไว้เป็นหลักการ ทำให้นักศึกษาสามารถได้รับการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและมีระบบ

#### 6.2.7 การใช้สื่อการสอน

จากการศึกษาการใช้สื่อการสอนของทั้ง 4 สถาบัน สรุปได้ว่าการใช้สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางดนตรีมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น มีแถบบันทึกเสียงบทเพลงที่ต้องการฝึกหรือต้องการบรรเลง ให้นักดนตรีฟังก่อนการฝึกซ้อม มีวิดีโอการแสดงดนตรี ทั้งรูปแบบของการนั่งบรรเลงและการเดินบรรเลง แต่มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ทั้ง 4 สถาบัน มีการใช้สื่อการเรียนการสอนในวงโยชวาทิตน้อยมาก อาจเนื่องมาจากสาเหตุและปัจจัยหลายอย่าง แต่ก็ใช้อย่างเท่าที่จำเป็นหรือเท่าที่จะหาได้ เป็นต้นว่า วิดีโอการประกวดวงโยชวาทิตแห่งประเทศไทย เทปเพลง หรือโน้ตเพลง สอดคล้องกับออดุลย์ เปลื้องสันเทียะ (สัมภาษณ์) กล่าวไว้ว่า การใช้สื่อการสอนก็ไม่มีปัญหาเช่นกัน เพราะขาดเครื่องดนตรีมาก สามารถพานักศึกษาไปปฏิบัติของจริงได้พร้อมทั้งมีตัวอย่างให้ดูด้วย สอดคล้องกับเทวินทร์ ทองนำ (สัมภาษณ์) ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่าเปิดวิดีโอการประกวดวงโยชวาทิตทั้งในระดับโลก และในประเทศให้นักศึกษาได้ดู และบางครั้งก็เปิดเทปประกอบโน้ตเพลงให้ฟัง แต่สื่อประเภทนี้ยังมีจำนวนน้อย

#### 6.2.8 การวัดผลและประเมินผล

จากการศึกษาวิธีการวัดผลและประเมินผลกิจกรรมทั้ง 4 สถาบัน พบว่า มีการวัดความสามารถของนักดนตรีทั้งในด้านเนื้อหาดนตรี ทักษะดนตรีและในด้านทัศนคติดนตรี

สอดคล้องกับฉันทะ สุทธจิตต์ (2536: 150-161) ได้กล่าวถึงการวัดผลและการประเมินผลดนตรีไว้ว่า การวัดผลและการประเมินผลดนตรี แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การประเมินผลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระดนตรี ซึ่งเน้นหนักไปทางเรื่องการสร้างแบบทดสอบลักษณะต่างๆ การประเมินผลเกี่ยวกับทักษะดนตรี ได้แก่ เรื่องของการปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการประเมินค่าอิงข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ และการประเมินผลเกี่ยวกับทัศนคติดนตรี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินค่าอิงข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก

กิจกรรมใดๆ ที่ขาดการวัดผลและประเมินผล ถึงจะประสบผลสำเร็จ คงเป็นไปได้ด้วยความลำบากอย่างยิ่ง และเป็นความสำเร็จที่มีระดับและเป้าหมายที่ไม่แน่นอน หรืออาจกล่าวได้ว่า การวัดผลและประเมินผล เปรียบเสมือนเข็มทิศของการเดินทางเพื่อการนำไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับธงรบ จันท์เต็ม (สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลเอาไว้ว่า หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนหรือการบรรเลงในงานต่างๆ ได้มีการวัดผลประเมินผลในหลายวิธีการด้วยกัน ทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาว่าเท่าที่ผ่านมาได้รับความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด และปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจของทุกๆ ฝ่าย ส่วนนักศึกษาก็แสดงความต้องการในการซ่อมมากขึ้น

#### 6.2.9 เครื่องดนตรี

จากการศึกษา พบว่า เครื่องดนตรีในวงโยชวาทิตของแต่ละสถาบัน มีจำนวนทั้งหมด 117 ชิ้น ใช้ได้จำนวน 87 ชิ้น สถาบันที่มีมากที่สุดคือสุรินทร์ มี 44 ชิ้น รองลงมาคือบุรีรัมย์ มี 32 ชิ้น ส่วนอุบลราชธานีและนครราชสีมา มีเครื่องดนตรีพอๆ กัน คือ 21 ชิ้น และ 20 ชิ้น ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม พบว่า มีเครื่องดนตรีที่ใช้งานได้ ระหว่างสุรินทร์และบุรีรัมย์มีจำนวนใกล้เคียงกัน หากแต่อุบลราชธานีมีเครื่องดนตรีที่ใช้งานได้ในจำนวนที่น้อยกว่า แสดงให้เห็นว่าจำนวนเครื่องดนตรีของบุรีรัมย์และสุรินทร์เท่านั้นที่สามารถจัดตั้งเป็นวงโยชวาทิตขนาดกลางได้ ส่วนนครราชสีมาและอุบลราชธานีสามารถจัดทำได้เพียงวงที่มีขนาดเล็ก ตามที่ปรากฏให้เห็นว่าการแสดงของวงโยชวาทิตระหว่างปีการศึกษา 2542 – 2543 นั้น ต้องหยิบยืมเครื่องดนตรีจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำมาประกอบการแสดงวงโยชวาทิตได้

#### 6.2.10 ปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนากิจกรรมวงโยชวาทิต

1) เนื่องจากนักศึกษาต้องเรียนวิชาครุมาก มีการบ้านและรายงานมาก ทำให้นักศึกษามุ่งเป้าไปที่การทำงานเพื่อส่งให้ทันเวลา ในขณะที่เดียวกันที่กิจกรรมวงโยชวาทิตก็ต้องการเวลาในการฝึกซ้อมรวมวงในเวลาขณะนั้นเช่นกัน จึงเป็นเวลาที่ยึดแย้งกันซึ่งไม่สามารถจัดเวลาให้เหมาะสม

และลงตัวได้ ทำให้นักศึกษาต้องหาทางเอาตัวรอด คือถ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรมวงโยชวาทิตก็จะอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีกับอาจารย์ผู้สอนหรือผู้ควบคุม ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยของผู้คนในสวนภูมิภาค โดยความเป็นครูกับลูกศิษย์หรือในลักษณะของการเป็นค่านิยมแบบไทย ๆ มีความสัมพันธ์ มีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด ทำให้นักศึกษาต้องไปเรียนวิชาพื้นฐานหรือวิชาอื่น ๆ ที่ถูกบังคับให้เรียนเพื่อให้ครบหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตรของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏโปรแกรมวิชาดนตรีสากล ระดับอนุปริญญา (อ.ศศ.) ในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 16 หน่วยกิต วิชาเลือกเสรีอีก 6 หน่วยกิต และในระดับปริญญาตรี หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป 40 หน่วยกิต และวิชาเลือกเสรี 10 หน่วยกิต

2) ครูผู้สอนไม่มีเวลาว่างในวันที่นักศึกษาภาคปกติที่เป็นสมาชิกวงโยชวาทิตว่างจากการเรียนคือ ในวันเสาร์และอาทิตย์ ครูผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิตก็จะทำการสอนนักศึกษาที่เป็นบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) มีวิธีการแก้ไขคือ เนื่องจากนักศึกษาวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏนั้นมีวุฒิภาวะค่อนข้างจะมากอยู่แล้ว สามารถดูแลตัวเองได้ โดยเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความรับผิดชอบค่อนข้างสูงพอสมควร ทุกสถาบันจึงจัดให้มีคณะกรรมการวงโยชวาทิต ซึ่งมีทั้งกลุ่มอาจารย์ ผู้ฝึกอบรม คณะกรรมการที่เป็นนักศึกษาภายในวง โดยมีตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบงานในหน้าที่เป็นต้นว่า ประธานวงหรือหัวหน้าวงหรือผู้มีความรู้ความสามารถที่สามารถควบคุมดูแลการฝึกซ้อมแทนอาจารย์ผู้สอนได้ กิจกรรมวงโยชวาทิตก็จะดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน

3) โน้ตเพลงและตัวอย่างเพลง เมื่อมีโน้ตเพลงก็ควรมีตัวอย่างเพลงที่เป็นม้วนเทปหรือซีดีรอมประกอบให้นักศึกษาได้ฟังได้เลียนแบบ โดยใช้ทฤษฎีการเลียนแบบ เพียงเล่นให้เหมือนร้อยละ 80 ก็เป็นที่น่าพอใจแล้ว ครูผู้สอนจะถูกแบ่งเบาภาระการสอนได้มาก โดยหลังจากนักศึกษาได้ฟังเทป หรือซีดีรอมประกอบ โน้ตเพลงที่เป็นแนวทาง (Guide line) อยู่แล้ว การเรียนการสอนก็จะสะดวกมากยิ่งขึ้น มีความรวดเร็วในการฝึกซ้อม แต่ละเพลงใช้เวลาไม่มากนัก เพียงปรับแต่งอีกไม่มากก็จะใช้งานได้อย่างดี ข้อแก้ไขก็คือ ครูผู้สอนน่าจะประสานงานกับผู้บริหารที่รับผิดชอบเสนอโครงการพัฒนางวงโยชวาทิต ขอจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนที่เป็นทั้งโน้ตเพลง ม้วนเทปหรือซีดีรอม รวมทั้งอาจโยงโยกับครูผู้สอนวงโยชวาทิตในทุกระดับ สามารถแลกเปลี่ยนความรู้หรือสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะเรื่องโน้ตเพลง ม้วนเทปหรือซีดีรอม ครูผู้สอนเหล่านี้ จะรู้จักแหล่งของสื่อเหล่านี้เป็นอย่างดี ทำให้ย่นระยะเวลาในการสืบเสาะหาสื่อเหล่านี้ได้เป็นอย่างมาก หรือการใช้อีเมลให้เป็นการใช้ประโยชน์นั่นเอง

4) นักศึกษาหมุนเวียนเปลี่ยนไป เป็นลักษณะของคนที่เก่งแล้วหลุดออกไปหรือจบออกไป คนที่ยังไม่เป็นก็เข้ามาแทน วิธีการแก้ไขคือ การตั้งเป็นหลายวง มีประเภทที่เล่นเป็นแล้ว

ให้อยู่ในวง A มีทั้งวง B ที่สำรองเอาไว้ หรืออาจมีวง C เป็นวงที่ 3 ที่กำลังฝึกซ้อมอยู่ เมื่อมีความสามารถพอที่จะสามารถเรียงลำดับไปสู่วง B หรือ A ได้ ซึ่งในลักษณะของวงดังกล่าวไม่จำกัดชั้นปีของนักศึกษา แต่พิจารณาในเรื่องความสามารถในการบรรเลงของแต่ละบุคคลเป็นหลัก โดยดำเนินการให้มีการออร์ดิชั่น (Ordiation) เพื่อเรียงลำดับวงในลักษณะดังกล่าวนี้ อาจเสนอเป็นโครงการต่อสถาบันเพื่อขอความอนุเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ ดังเช่น หากได้เป็นนักศึกษาวงโยธวาทิตของสถาบันจะมีสิทธิพิเศษต่าง ๆ มากมาย อาทิ ได้ไปประกาศการผ่านงาน ได้สิทธิในการให้สถาบันยกเว้นค่าเล่าเรียนให้ หรืออื่น ๆ ตามสมควร เป็นต้น

5) การเข้าร่วมกิจกรรมจะตรงกับเวลาเรียนในวิชาอื่น ๆ โดยส่วนมากกิจกรรมต่าง ๆ ที่วงโยธวาทิตได้ไปร่วมแสดงนั้น จะตรงกับการเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนบางท่านไม่เห็นความสำคัญของภารกิจเหล่านั้น ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบันที่ต้องบริการสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ วิธีการแก้ไขคือ ต้องเสนอให้สถาบันมีระเบียบในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละครั้งให้เหมาะสม ดังเช่น อาจจัดให้มีการสอนชดเชย หรือให้งานต่าง ๆ เพื่อจะให้นักศึกษาไม่ต้องขาดการเรียน ในขณะที่ตัวเองต้องไปทำหน้าที่เพื่อสถาบัน โดยเฉพาะอาจารย์บางท่านหากเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 จะไม่มีสิทธิสอบ นักศึกษาก็จะเกิดการท้อถอย ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรหาแนวทางดำเนินการที่ทำให้นักศึกษาที่ทำกิจกรรมให้สถาบัน ได้รับผลตอบแทนที่เป็นรางวัล เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ

6) รางวัลของการเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต เมื่อนักศึกษาวงโยธวาทิตได้ปฏิบัติกิจกรรมจนทำให้สถาบันมีชื่อเสียง ผู้สอนควรพิจารณาคัดเลือก ผู้มีผลงานดีเด่น เพื่อรับรางวัลจากทางสถาบัน อาจมีการเชิญผู้ปกครองมารับรู้การรับรางวัลเนื่องในโอกาสสำคัญ เช่น ในวันไหว้ครู หรือแล้วแต่โอกาสอันควร ผู้ปกครองจะได้รับทราบกิจกรรมต่าง ๆ และได้เยี่ยมชมสถาบัน ซึ่งบังเกิดความรู้สึกที่ดี โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับอาจารย์ผู้สอน

7) หนังสือแจ้งผู้ปกครอง แจ้งให้ทราบว่านักศึกษานักศึกษาในปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นการเสียสละทั้งเวลาและกำลังกาย ในการฝึกซ้อมหลังเลิกเรียน อาจเป็นเวลากลางคืน ซึ่งจะให้นักศึกษาต้องกลับบ้านดึก มีผลต่อความเข้าใจของผู้ปกครอง ดังนั้นการถ่ายรูปกิจกรรม การแสดงแต่ละครั้ง ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้รับทราบ เพื่อเข้าใจในจุดประสงค์ของงาน

8) จัดหมายข่าวติดบอร์ดให้เห็น อาจเขียนเกี่ยวกับตัวนักศึกษานเอง ความเคลื่อนไหวของวงโยธวาทิตระดับต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพลงใหม่ หรือสื่อต่าง ๆ ที่ได้รับมา ตลอดจนการเสนอความเห็นจากมวลสมาชิกภายในวง การปรับวง การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยปรับวง เครื่องดนตรีที่ชำรุด หรือการซ่อมเสร็จแล้วและยังมีเรื่องอื่น ๆ อีกมากที่ต้องการสื่อสารให้สมาชิกได้รับทราบ

9) สำนักงานวงโยชวาทิต ควรมีคณะกรรมการวงโยชวาทิตซึ่งต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ให้กำลังใจในการทำงาน และเข้ามาในลักษณะเป็นกรรมการอำนวยการ (ผู้บริหาร) เพื่อการพัฒนาวงให้ให้มีประสิทธิภาพ ให้มีการประชาสัมพันธ์กับนักศึกษาวิชาเอกอื่นๆ ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม หรือแม้กระทั่งนักศึกษาวิชาเอกอื่นๆ ที่เคยเล่นวงโยชวาทิตมาแล้วในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือจากสถาบันอื่นที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย ซึ่งจะทำให้วงโยชวาทิตสามารถก้าวสู่ระดับนานาชาติได้อย่างมีความภาคภูมิใจ

### 6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ ดังนี้

- (1) ควรส่งเสริมให้ทุกสถาบันมีกิจกรรมวงโยชวาทิตและสนับสนุนให้เป็นวงที่มีคุณภาพ สามารถออกแสดงในงานต่าง ๆ ทั้งในสถาบันและในชุมชนใกล้เคียง
- (2) ควรจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องวงโยชวาทิต โดยการเชิญผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมาเป็นวิทยากร เพื่อให้ครูอาจารย์และนักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น อีกทั้งควรขยายการอบรมไปสู่โรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต่อไป
- (3) ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนวงโยชวาทิตเข้ารับการศึกษเพิ่มเติมในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (4) ควรสนับสนุนให้วงโยชวาทิตของสถาบันออกไปบริการชุมชนและตามสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษา
- (5) ควรต้องจัดนิทรรศการเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับวงโยชวาทิต เพื่อให้ข้อมูลแก่นักศึกษาและบุคคลทั่วไป
- (6) ควรพัฒนาหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิตในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยการเป็นสาขาวิชาวงโยชวาทิตโดยเฉพาะทั้งในระดับปริญญาตรีและในระดับที่สูงขึ้น

## ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้ มีเรื่องที่น่าสนใจอีกหลายเรื่อง จึงขอเสนอแนะผู้สนใจที่จะศึกษาวิจัย ให้ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิตในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการวิจัยที่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงเสนอ ดังนี้

- (1) การศึกษาวิจัยเทคนิควิธีสอนวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏ
- (2) การศึกษาวิจัยหลักสูตรที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิตในสถาบันราชภัฏ
- (3) การศึกษาวิจัยทัศนคติของครูผู้สอนวงโยชวาทิต
- (4) การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับวงโยชวาทิตเรื่องอื่น ๆ



### บรรณานุกรม

กรมการฝึกหัดครู. (2520). หลักสูตรกรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา  
ลาดพร้าว.

\_\_\_\_\_. (2532). กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

\_\_\_\_\_. (2535). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันราชภัฏ. กรุงเทพมหานคร:  
วิศาลการพิมพ์.

\_\_\_\_\_. (2536). รหัสและคำอธิบายรายวิชา หลักสูตรวิทยาลัยครู ฉบับปรับปรุง  
พุทธศักราช 2536. ม.ป.ท.

\_\_\_\_\_. (2536). หลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาศิลปศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:  
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมพลศึกษา. (2534). สถิติ การประกวดวงโยชวาทิต นักเรียน นิสิต นักศึกษา (น.น.ศ. 34).  
กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

กรมวิชาการ. (2534). คู่มือการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช  
2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตร  
มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร:  
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

\_\_\_\_\_. (2533). คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533).  
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

\_\_\_\_\_. (2534). คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตร  
มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร:  
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

\_\_\_\_\_. (2535). คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตร  
มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (พิมพ์ครั้งที่ 2)  
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กฤษณะ ทิพย์อักษร. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.  
สัมภาษณ์.

- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2535). คู่มือการจัดกิจกรรมในโรงเรียน. อัดสำเนา.  
กองดุริยางค์ทหารบก. (2531). ประวัติวงโยชวาทิตโลก. อัดสำเนา.  
ไกรวัล ชัมฒพงษ์. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.  
สัมภาษณ์.
- ขรรค์เพชร คำสัตย์. 28 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนและควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏ  
อุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- เจษฎ์ ใจเต็จ. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- เฉลย ภูมิพันธุ์. 4-5 กันยายน 2543. รองอธิการบดีฝ่ายโครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด  
สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- เฉลิมเกียรติ คำไพ. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.  
สัมภาษณ์.
- ชม จุฑานุตร. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- ชาติรี วรรณโย. 27 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์.  
สัมภาษณ์.
- เขาว์ การวิชา. 10-12 ตุลาคม 2543. รองผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา สถาบันราชภัฏ  
บุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- เชิดชัย โขครตันชัย. 5-6 ตุลาคม 2543. อธิการบดีสถาบันราชภัฏนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2536). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.  
\_\_\_\_\_. (2538). พฤติกรรมการสอนดนตรี. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.  
\_\_\_\_\_. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- दनัย วิโรจน์อุไรเรือง. 1-2 ตุลาคม 2543. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา สถาบันราชภัฏ  
อุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- ทินกร สูดขารี. 7-9 กันยายน 2543. 27 กันยายน 2543. อาจารย์อัตราจ้างและผู้ควบคุม  
วงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- ทินกร อัดไพบูลย์. 28-30 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนและควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏ  
อุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- เทพลักษณ์ โสดา. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- เทวินทร์ ทองนำ. 27 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏ  
สุรินทร์. สัมภาษณ์.

- ทรงรบ จันทร์เต็ม. 7-9 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- ธรรมรักษ์ ละอองนวล. 1-2 ตุลาคม 2543. ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- ธนาคาร แพทย์วงษ์. (2541). การศึกษาแผนการฝึกและการคัดเลือกนักดนตรีสำหรับวงโยชวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชิติพงษ์ ปัญญาอินทร์. 7-9 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- นภค พลสวัสดิ์. (2526). สมรรถภาพของครูดนตรีที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นัฐพล แสนทวีสุข. 27 กันยายน 2543. อาจารย์อัตราจ้างและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- บรรจง อุดมมะดัน. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- บริษัทสยามดนตรียามาฮ่า จำกัด. (2535). แนวทางและข้อคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมของวงดุริยางค์ในปัจจุบัน. ใน, YAMAHA WIND CYCLE. ปีที่ 2 (ฉบับที่ 13) ม.ป.ท.
- \_\_\_\_\_. (2536). สารสารพัน. ใน, YAMAHA WIND CYCLE. ปีที่ (ฉบับที่ 14) ม.ป.ท.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร: เนติการพิมพ์.
- ประณต พลอาสา. 28-30 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- ประดิษฐ์ แสงใส. 28 กันยายน 2543. อาจารย์พิเศษและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- ประภาส นิยมทอง. 27 กันยายน 2543. ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษาและอาจารย์ผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 5-7 กันยายน 2543. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.

- ประสิทธิ์ อินทร 5-6 ตุลาคม 2543. อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏ นครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- ปราโมทย์ เบญจกาญจน์. 4-5 กันยายน 2543. อธิการบดีสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.  
\_\_\_\_\_. (2534). หลักการบริหารการศึกษา. เอกสารประกอบคำสอน : วิทยาลัย  
ครูบุรีรัมย์.
- ปรีดา รอดโพธิ์ทอง. (2534). สารของอชิปติกรมพลศึกษา. ใน สูจิบัตร การประกวดวงโยชวาทิต  
นักเรียน นิสิต นักศึกษา (น.น.ศ. 34). ม.ป.ท.
- พรรณราย กำโสภา. 27 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏ  
สุรินทร์. สัมภาษณ์.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์. (2532). การศึกษาพฤติกรรมการสอนดนตรีในสหวิทยาลัยอีสานใต้.  
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิชัย ตั้งประโคน. 8-10 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- พิชัย วาสนาส่ง. (2534). ตรวจ. ใน สูจิบัตร การประกวดวงโยชวาทิต นักเรียน นิสิต นักศึกษา  
(น.น.ศ.34). ม.ป.ท.
- มนตรี ชันทองคำ. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.  
สัมภาษณ์.
- มนตรี ภู่งาม. 5-6 ตุลาคม 2543. อาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏ  
นครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- รัตติกร รัตกุล. 4 กันยายน 2543. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.  
สัมภาษณ์.
- วัลยา ฉิมกุล. 8-10 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- วัฒน์ เกิดสว่าง และคนอื่นๆ. (2536). บันทึกความทรงจำของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยกร)  
ชีวะประวัติของข้าพเจ้า. กรุงเทพมหานคร: เอราวัฒนาการพิมพ์.  
กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิชา เขาว์ศิลป์. (2540). พฤติกรรมการสอนวิชาปฏิบัติดนตรีสากลของอาจารย์ดนตรีในสถาบัน  
ราชภัฏกรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร  
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิชาญ ศิลาทะเล. 8-10 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.

วินัย กำจร. 8-10 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.

วินิตย์ชัย พงศ์กิจวิฑูร. 5-6 ตุลาคม 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. สัมภาษณ์.

วิโรจน์ เอี่ยมสุข. 5-7 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.

วีรยุทธ์ พรหมศิราษ. 5-7 กันยายน 2543. อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.

สุภชัย พานิชภักดิ์. (2534). สารของท่านกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารทหารไทย จำกัด. ใน คู่มือการประกวดวงโยชวาทิต นักเรียน นิสิต นักศึกษา (น.น.ศ.34). ม.ป.ท.

เสาวนิต เสถานนท์. 5-6 ตุลาคม 2543. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. สัมภาษณ์.

ศราวุธ เสียงแจ่ม. (2538). การวิเคราะห์โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษาของวิทยาลัยครูเทพสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สกล ชลวานิช. (2543). คู่มือกิจกรรมนักศึกษา. นครราชสีมา: ม.ป.ท.

\_\_\_\_\_. 5-6 ตุลาคม 2543. ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา สถาบันราชภัฏ นครราชสีมา. สัมภาษณ์.

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. (2542). รายงานประจำปี. นครราชสีมา: สมบูรณ์การพิมพ์ จำกัด.

\_\_\_\_\_. (2542). สถิติการศึกษา. นครราชสีมา: สมบูรณ์การพิมพ์ จำกัด.

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. (2545). คู่มือนักศึกษา. นครราชสีมา: สมบูรณ์การพิมพ์ จำกัด.

สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. (2539). คู่มือนักศึกษา. บุรีรัมย์: เรวัตการพิมพ์.

\_\_\_\_\_. (2543). คู่มือนักศึกษา. บุรีรัมย์: เรวัตการพิมพ์.

\_\_\_\_\_. (2545). สำนักวิจัยและบริการทางวิชาการ. บุรีรัมย์: เรวัตการพิมพ์.

สถาบันราชภัฏสกลนคร. (2537). คู่มือวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครปริ้นดิงกรุ๊ป จำกัด.

สถาบันราชภัฏสุรินทร์. (2543). คู่มือนักศึกษา. ศรีสะเกษ: หจก. ศรีสะเกษไอเฟด.

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. (2543). คู่มือนักศึกษา. อุบลราชธานี: วิทยาการพิมพ์ออฟเซ็ท.

สภาสถาบันราชภัฏ. (2536). รหัสและคำอธิบายรายวิชา หลักสูตรสถาบันราชภัฏ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2536. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

\_\_\_\_\_. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร:

บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- \_\_\_\_\_ . (2544). คู่มือการถ่ายโอนงานด้านบริหารงานบุคคล. อัดสำเนา.  
สมเกียรติ กัลยพฤษย์. 5 กันยายน 2543. ผู้อำนวยการสำนักวางแผนและพัฒนา สถาบันราชภัฏ  
บุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- สมชาย วงษ์เกษม. 1-2 ตุลาคม 2543. อธิการบดีสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- สมปอง สารระ. 1-2 ตุลาคม 2543. อาจารย์ผู้ควบคุมวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.  
สัมภาษณ์.
- สวัสดิ์ เงินเข้ม และสุกรี จรกรรม. (2540). ย้อนยุคการประกวดวงดุริยางค์โยชวาทิต (พ.ศ. 2500-  
2518). ใน สตูปีตร การประกวดวงโยชวาทิต นักเรียน นิสิต นักศึกษา (น.น.ศ.40).  
ม.ป.ท.
- สาโรจน์ สุขเกษม. 5-6 ตุลาคม 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.  
สัมภาษณ์.
- สายหยุด จำปาทอง. (ม.ป.ป.). การบริหารในวิทยาลัยครู. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8.  
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร.
- สุกรี เจริญสุข. (2532). จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- \_\_\_\_\_ . (2536). สภาพการวิจัยสาขาศิลปการแสดงในประเทศไทย. อัดสำเนา.
- สุกรี เจริญสุข. (2539). แตรและแตรวงของชาวสยาม. กรุงเทพมหานคร: Dr. Sax.
- สุดใจ สะอาดยิ่ง. 27-28 กันยายน 2543. รองอธิการบดีฝ่ายวัฒนธรรมและชุมชนสัมพันธ์  
สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- สุดแดน สุขเกษม. (2542). "แตรวงชาวบ้าน" กับการรับใช้สังคม: กรณีศึกษาคณะดนตรีศิลป์.  
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิต  
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนทร ตาลจะโปะ. 5-6 ตุลาคม 2543. นักศึกษาวงโยชวาทิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.  
สัมภาษณ์.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2535). สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร:  
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรเชษฐ์ จิตตวิบูล. (2542). การจัดการมัธยมศึกษา. โครงการตำราวิชาการ ราชภัฏเฉลิม  
พระเกียรติสถาบันราชภัฏจันทรเกษม.

- สุวรรณณี อุดรา. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยธวาทิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- สุวิทย์ ภูค้อว. 5-6 ตุลาคม 2543. นักศึกษาวงโยธวาทิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- เสริมพงศ์ หงส์พันธุ์. 27-28 กันยายน 2543. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- แสงศิลป์ พลานันท์ทกุลธร. 5-7 กันยายน 2543. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- องอาจ เสนงันที. 28 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยธวาทิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- อดุลย์ เปลื้องสันเทียะ. 5-6 ตุลาคม 2543. อาจารย์พิเศษและผู้ควบคุมวงโยธวาทิต สถาบันราชภัฏนครราชสีมา. สัมภาษณ์.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). หลักและเทคนิคการวางแผน. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณ สุขเกษม. 27-28 กันยายน 2543. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- อังศุมาลิน เงินประโคน. 8-10 กันยายน 2543. นักศึกษาวงโยธวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- อรุณ สุขเกษม. 27-28 กันยายน 2543. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. 25-26 กันยายน 2543. อธิการบดีสถาบันราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
- เอนก ศรีนาค. 7-9 กันยายน 2543. อาจารย์อัตราจ้างและผู้ควบคุมวงโยธวาทิต สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สัมภาษณ์.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. (ม.ป.ป.). การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: ฟีนนี่พับลิชชิง.
- Hoffer, C. R. (1989). Teaching Music in The Secondary Schools. California: Wadsworth Publishing Company.
- Ngamsutti, C. (1980). Attitude Survey of Thailand Music Education Concerning Music Education in Thailand. Ph.D. Dissertation University of Missouri-Columbia.
- Foster, R. E. (1991). Multiple - option Marching Band Techniques. Van Nuys California: Alfred Publishing Company.

Shellahamer, B., Swearingen, J., & Woods, J. (1986). The Marching Band Program  
Oskaloosa: L.C. Barnhouse Company.







**แนวทางแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย  
(สำหรับผู้บริหาร)**

**เรื่อง**

**การศึกษากิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้**

**คำชี้แจง**

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิต

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมวงโยธวาทิต

**ตอนที่ 1** สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ.....
2. ตำแหน่งหน้าที่ทางการบริหาร .....
3. วุฒิทางการศึกษา .....
4. ประสบการณ์ในการทำงาน ..... ปี
5. สถาบันราชภัฏ .....

## ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิต

ทัศนะของผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิตของสถาบันราชภัฏ เป็นแบบสอบถามถึงสัมภาระ และการสัมภาระไม่จำเป็นต้องเรียงคำถามเพียงแต่ให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการ เพื่อรวบรวมข้อมูลทำการวิเคราะห์ต่อไป โดยแยกประเด็นการสัมภาระได้ดังนี้

### 2.1 ด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยชวาทิต ในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมประสบการณ์ทางดนตรีของกลุ่มสถาบัน

2.1.1 มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยชวาทิต

2.1.2 ถ้ามี เนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่จัดให้เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้หรือไม่

2.1.3 มีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน

2.1.4 มีการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงวงโยชวาทิตในขนบธรรมเนียมประเพณีอันควรของสถาบันและชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย

2.1.5 จัดให้มีการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถทางดนตรีวงโยชวาทิต

2.1.6 การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิต

### 2.2 ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยชวาทิต

2.2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาที่สอนเพียงพอ

2.2.2 มีวิธีการสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

2.2.3 เป็นผู้เสียสละเวลา มีความเอาใจใส่และยินดีให้คำปรึกษานักศึกษาตลอดเวลา

2.2.4 การปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมให้นักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน

2.2.5 มีการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

2.2.6 เป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน

### 2.3 ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ

2.3.1 มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือ

2.3.2 มีห้องฝึกซ้อมบรรเลงรวมวงโยชวาทิตโดยเฉพาะ

2.3.3 เครื่องดนตรีมีพอเพียงพอต่อการฝึกซ้อม

2.3.4 เครื่องดนตรีที่ใช้มีคุณภาพดี

2.3.5 มีห้องสมุดดนตรีซึ่งให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำรา เอกสาร

และอื่นๆ ในทางดนตรี

2.3.6 มีห้องสมุดที่ใช้ศึกษาหาความรู้ทั่วไปที่ทันสมัยและให้บริการอย่างดี



**แนวทางแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย  
(สำหรับอาจารย์ผู้สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยชวาทิต)**

**เรื่อง**

**การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้**

**คำชี้แจง**

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงการจัดกิจกรรมวงโยชวาทิต

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ.....

2. ตำแหน่งทางวิชาการ .....

3. วุฒิทางการศึกษา .....

4. ประสบการณ์ในการทำงาน ..... ปี

## ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต

ทัศนะของอาจารย์ผู้สอนดนตรีและผู้ควบคุมวงโยธวาทิต เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏ เป็นแบบสอบถามกึ่งสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องเรียงคำถามเพียงแต่ให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการ เพื่อรวบรวมข้อมูลทำการวิเคราะห์ต่อไป โดยแยกประเด็นการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

2.1 ด้านสภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมวงโยธวาทิต ในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมประสบการณ์ทางดนตรีของกลุ่มสถาบัน

2.1.1 มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยธวาทิต

2.1.2 ถ้ามีเนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่จัดให้เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้หรือไม่

2.1.3 มีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน

2.1.4 มีการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงวงโยธวาทิตในขนบธรรมเนียมประเพณีอันควรของสถาบันและชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย

2.1.5 จัดให้มีการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถทางดนตรีวงโยธวาทิต

2.1.6 การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยธวาทิต

2.2 ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวงโยธวาทิต

2.2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาที่สอนเพียงพอ

2.2.2 มีวิธีการสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

2.2.3 เป็นผู้เสียสละเวลา มีความเอาใจใส่และยินดีให้คำปรึกษานักศึกษาตลอดเวลา

2.2.4 การปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมให้นักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน

2.2.5 มีการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

2.2.6 เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน

2.3 ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ

2.3.1 มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือ

2.3.2 มีห้องฝึกซ้อมบรรเลงรวมวงโยธวาทิตโดยเฉพาะ

2.3.3 เครื่องดนตรีมีพอเพียงต่อการฝึกซ้อม

2.3.4 เครื่องดนตรีที่ใช้มีคุณภาพดี

2.3.5 มีห้องสมุดดนตรีซึ่งให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำรา เอกสาร

และอื่นๆในทางดนตรี



**แนวทางแบบสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมเพื่อการวิจัย  
(สำหรับนักศึกษาวงโยธวาทิต)**

**เรื่อง**

**การศึกษากิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้**

**คำชี้แจง**

แบบสัมภาษณ์และการสังเกตฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิต

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมวงโยธวาทิต

**ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์**

1. ชื่อ.....
2. โปรแกรมวิชา.....
3. วิชาเอก.....
4. ชั้นปีที่ .....
5. สถาบันราชภัฏ .....

## ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิต

ทัศนะของนักศึกษาวงโยธวาทิตเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิตของสถาบันราชภัฏ เป็นแบบสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องเรียงคำถามเพียงแต่ให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการ เพื่อรวบรวมข้อมูลทำการวิเคราะห์ต่อไป โดยแยกประเด็นการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

2.1 ด้านสภาพทั่วไปของกิจกรรมวงโยธวาทิต ในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมประสบการณ์ทางดนตรีของกลุ่มสถาบัน

2.1.1 มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาวงโยธวาทิต

2.1.2 ถ้ามี เนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่จัดให้เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้หรือไม่

2.1.3 มีการฝึกซ้อมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน

2.1.4 มีการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงวงโยธวาทิตในขนบธรรมเนียมประเพณีอันควรของสถาบันและชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย

2.1.5 จัดให้มีการแข่งขันหรือการประกวดความสามารถทางดนตรีวงโยธวาทิต

2.1.6 การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยธวาทิต

2.2 ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีสอนของผู้ควบคุมวง โยธวาทิต

2.2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาที่สอนเพียงพอ

2.2.1 มีวิธีการสอนและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

2.2.3 เป็นผู้เสียสละเวลา มีความเอาใจใส่และยินดีให้คำปรึกษานักศึกษาตลอดเวลา

2.2.4 การปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมให้นักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน

2.2.5 มีการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

2.2.6 เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน

2.3 ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์หรือสื่อที่ให้ความรู้และใช้ฝึกปฏิบัติ

2.3.1 มีห้องฝึกซ้อมเฉพาะเครื่องมือ

2.3.2 มีห้องฝึกซ้อมบรรเลงรวมวงโยธวาทิตโดยเฉพาะ

2.3.3 เครื่องดนตรีมีพอเพียงพอต่อการฝึกซ้อม

2.3.4 เครื่องดนตรีที่ใช้มีคุณภาพดี

2.3.5 มีห้องสมุดดนตรีซึ่งให้บริการด้านเทป เทปโทรทัศน์ ตำรา เอกสาร

และอื่นๆในทางดนตรี

2.3.6 มีห้องสมุดที่ใช้ศึกษาหาความรู้ทั่วไปที่ทันสมัยและให้บริการอย่างดี

2.3.7 มีโปรแกรมดนตรีคอมพิวเตอร์ให้บริการนักศึกษาอย่างพอเพียง

2.3.8 บรรยากาศสภาพแวดล้อมเหมาะกับการช่อมวงโยชวาทิต

2.3.9 การเห็นความสำคัญและการให้การสนับสนุนจากสถาบันและอาจารย์ผู้สอน

2.4 การสังเกตพฤติกรรมนักศึกษาวงโยชวาทิต

2.4.1 เคยผ่านการเป็นสมาชิกวงโยชวาทิตมาก่อน

2.4.2 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างดี

2.4.3 มีความสนใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.4.4 มีมนุษยสัมพันธ์กับสมาชิกในวงคนอื่นๆเป็นอย่างดี

2.4.5 มีความรู้ทางด้านดนตรีทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ

2.4.6 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.4.7 เป็นคนมีระเบียบวินัย

2.4.8 มีความสามัคคีในหมู่คณะ

2.4.9 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.4.10 มีร่างกายแข็งแรง ขยันและอดทน

2.4.11 กล้าแสดงออก เป็นผู้นำและผู้ตามได้ดี

2.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมวงโยชวาทิต**

.....

.....

.....

.....



## สถาบันราชภัฏนครราชสีมา



คณากร



ยีนบรรเลง

Copyright by Mahidol University

## สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์



### สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ (ต่อ)



## สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ (ต่อ)



## สถาบันราชภัฏสุรินทร์



ร่วมบรรเลงกับวงกลองยาว

### สถาบันราชภัฏสุรินทร์ (ต่อ)



กำลังฝึกซ้อม



ฝึกซ้อมกลางแจ้ง

### สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี



อาจารย์ประณต พลอาษาและอาจารย์ประดิษฐ์ แสงใส



### สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี (ต่อ)



## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายนิคม ศรีรักสูงเนิน
เกิด	31 มกราคม 2504
สถานที่เกิด	อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"><li>- ครุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ 2526-2527</li><li>- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2541-2545</li></ul>
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none"><li>- โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 2524-2531</li><li>- วิทยาลัยครูสกลนคร ตำบลธาตุนาเวง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 2531-2536</li><li>- สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 2537-ปัจจุบัน</li></ul>
ผลงาน	<ul style="list-style-type: none"><li>- ผู้ฝึกสอนและผู้ควบคุมวงโยธวาทิต โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตัวแทนเขตการศึกษา 9 ซึ่งถ้วยพระราชทาน ฯ 2529-2531</li></ul>

## EXECUTIVE SUMMARY

### A STUDY OF THE ACTIVITIES OF MILITARY BAND OF RAJABHAT INSTITUTES IN THE LOWER E-SAN GROUP

#### 1. Introduction

The evolution of learning and teaching in Rajabhat Institutes which is the tertiary institute for the community development has continued since its establishment until now. The learning and teaching processes have been changed. In the field of arts and drama have also changed included the change of curriculum to emphasize more activities in each subject with more practice.

In the music education curriculum, both the theory and practice were emphasized to allow the students to make use of their free time, to follow the disciplines, to enjoy the advantages of the group processes, to practice their creative ability, to improve their endurance, and to be good leaders and followers. The learning and teaching of the military bands were the extra-curriculum for helping to improve the efficiency of the education.

At the present, Rajabhat Institutes has approved 2 music programs i.e. Music for Secondary School in the Faculty of Education and Music and Plays in the Faculty of Humanities and Social Sciences. The curriculum structure of Music Education included both theory and practice in order to allow the learning to match with the aims of education. The learners had to take theoretical, practical and elective courses. All level of education needed he military band teachers. Therefore Rajabhat Institutes tried to offer the military band activities to serve the needs of the community.

The military band activities intended to help the students to obtain music skills, the disciplines, good personality, and etc. In order to achieve certain goals, Rajabhat Institutes have offered activities such as military band contest in the provincial, regional, national and international levels, participation in the Royal Ceremonies and others, and also served the communities in various occasions.

Since the societies realized in the importance and needs for Rajabhat Institute students to obtain knowledge and skills of the military bands in addition to those mentioned in the curriculum, Rajabhat Institutes in the Lower E-San whose society, language, tradition and culture were similar, had to produce graduates who could

create activities that could serve the needs of the societies. The researcher realized in the essence of the research about the study of the military band activities of the Rajabhat Institute in Lower E-San Group in order to find out the problems and obstacles and other factors that might cause the failure to the military band activities. These new knowledge would be available for the resolution of such problems.

## **2. Objectives of the Studies**

2.1 To study the general information about the Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group that could be the basic data for arranging the military band activities.

2.2 To study the activities of the military bands of Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group.

## **3. Utility**

3.1 To get the information about the activities of the military bands of Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group in the opinions of the administrators, lecturers, and students of the military bands.

3.2 To use the problems and estacles found to improve the activities of the military bands of Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group.

3.3 It could be useful for Rajabhat Institutes and other institutes in creating plans for arranging the activities of the military bands of Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group.

## **4. Scopes of the Studies**

4.1 The administrators of Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group concerning the activities of the military bands i.e. the Presidents, Vice-Presidents and Deans.

4.2 The music lecturers and conductors of the military bands of the 4 Institutes.

4.3 The music students and other students who joined the military bands in the year 2542-2543 B.E.

## **5. Basic Assumptions**

This research studies only the activities of the military bands of Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group consisted of 4 Institutes i.e.

5.1 Rajabhat Institute Nakorn Ratchasima

5.2 Rajabhat Institute Buriram

5.3 Rajabhat Institute Surin

5.4 Rajabhat Institute Ubon Ratchathani

## 6. Data Collection

6.1 Interview Form I. It was constructed to find out about the attitudes of the administrators concerning the information about the curriculum, buildings, personnel, budget, and also problems and obstacles and resolutions which collected by means of semi-interview questionnaires and the interviewing without ordering the questions and only allow within the scopes.

6.2 Interview Form II. It was constructed to find out the attitudes of the music lecturers and conductors concerning the general information about the curriculum, buildings, supporters, personals, budgets, and also problems and obstacles for resolutions to improve the institutes by means of semi-interview questionnaires and the interviewing without ordering the questions and only allow within the scopes from 21 music lecturers and conductors.

6.3 Interview and Observation Form III. It was constructed to observe behaviors of the members of the military bands concerning general information of the students, problems, obstacles, and resolutions to improve the military bands of 4 Rajabhat Institutes in the Lower E-San Group including 20 persons from each Rajabhat for the total of 80 persons.

## 7. Results

The researcher presented the results of the study in the following items.

7.1 From the collected general data of Lower-E-San Rajabhat Institutes about the activities of the military bands, the findings could be classified as administrative organization management, general curriculum, music curriculum, and military band curriculum. The details of these curriculums were below.

### 7.1.1 Administrative organization management

Studying the figures of personnel administration system of the four Lower-E-San Rajabhat Institutes, the researcher found that they had the similar systems. That

was to say, military band activities were under the supervision of music program, Faculty of Humanities and Social Sciences, vice president, and the president respectively.

### 7.1.2 General Curriculums

The fourth institutes employed the 1993 curriculum, which approved by the Office of Rajabhat Institute Councils in learning and teaching administration. There were 3 curriculums: certificate curriculum, undergraduate curriculum, and 2-year-undergraduate curriculum (after certificate curriculum), and there were 3 disciplines: education, sciences, and language arts.

#### 7.1.3 Music Curriculum

There were 2 curriculums: Bachelor of Arts in music and bachelor of education in music, and 4 programs. The 4 programs were:

- a. Music and Performance Art, certificate level
- b. Music and Performance Art, undergraduate level (B.A.)
- c. Secondary Education, undergraduate level (B. Ed.)
- d. Secondary Education, undergraduate level (2-year B. Ed.).

#### 7.1.4 Military Band curriculum

There were 5 courses: military band practice 1-3, military band principles, and military band teaching methodology

7.2 The researcher studied the varieties of military band issues found in the 4 institutes such as policy, plans, staff, learning-teaching administration, in class and out of class rehearsal, lesson planning, teaching aids utilizing, testing and evaluation, musical instruments, and obstacles and resolution. The summaries of those issues were below.

#### 7.2.1 Institute policies on military band activities

Each institute identified very similar policies. That is the policies must rely on objectives of the curriculum. The slightly differences were only some practices.

#### 7.2.2 Plans

There were some specified plans on different aspects for military band development, especially to increase quality and effectiveness of learning and teaching. These plans were providing budgets plan, annual working calendar, and workshop organizing for any educational institutes.

### 7.2.3 Staff

The study found that there were totally 21 teachers who teach and control military bands for the 4 Rajabhat institutes. They were

- a. Rajabhat institutes Nakhorn Ratchasima, 5 teachers
- b. Rajabhat institute Buriram, 6 teachers
- c. Rajabhat Surin, 5 teachers
- d. Rajabhat Ubon Ratchathani, 5 teachers.

### 7.2.4 learning and teaching

The 4 institutes offered principles of military band to students to select, however, Rajabhat Institute Surin offered 1 more class that was military band teaching. -

### 7.2.5 Inside and outside class rehearsal

The researcher found all institutes had the similar rehearsal schedules, that was to say, 40 minutes during the lunch- time and Wednesday afternoon activity periods. For weekends, if there were some rehearsals, they were noisy and disturbed the afternoon students and weekend students.

### 7.2.6 Lesson planning

Each institute had lesson planning which specified contents, date, time, and teaching location.

### 7.2.7 Teaching aids employment

The 4 institutes had the similar teaching aids such as music recording tracks for either singing practice or music playing, or for the students' listening before rehearsal, and videos presenting both playing while sitting and marching playing.

### 7.2.8 Testing and evaluation

The 4 Rajabhats assessed the students' capacity in contents of music, music skills, and attitudes towards music.

### 7.2.9 Musical instruments

The total music instruments of all the institutes were 117 pieces, but only 87 pieces work. The institute that had most instruments was Rajabhat Institute Surin (44 pieces), the first runner- up was Rajabhat Institute Buriram (32 Pieces), while Rajabhat Ubon Ratchathanee and Nakorn Ratchasima had 21 and 20 pieces respectively.

## 8. Discussion

From the study results, the military band activities could be discussed as below.

### 8.1 Office of supervision

Military band activities were under the supervision of music program, faculty of humanities and social sciences, vice president, and the president consecutively. Generally, in the administrative systems, student activities should also be under the supervision of student activity office as the Office of Rajabhat Institute Council pointed out (2001: Introduction). The office pointed out that people knew well that personnel administration was the machine driving the organization to success. To be ready in personnel administrative system, Rajabhat institutes concentrated on personnel resource administrative system, which was the important. At the present time, organizations and educational institutes must confront changing condition, competition, administration, management and systematic working were the forces that forced Rajabhats to prepare the development of personnel administrative system. This is a very crucial issue of organizations.

The military band activities of Lower-E-San Group Rajabhat Institutes did not have any sections under the supervision of Students Activities Office take in charge, however, the military band activities were done under the roles of music program, Faculty of Humanities and Social Sciences. This made the projects about military band was proposed through only the faculty. Moreover, since the military band activities were the tasks of music program, the students who participated in the bands were only students majoring in music.

Therefore, to enhance efficiency and generate reputation to the institute, the military band activities should be done under the supervision of the music program and also the Students Activities Office. This would improve the coordinating and the work procedures, and to have the activities done accordingly to the functions and organization management, there should be music clubs or groups for students who were interested in music.

### 8.2 Budget

To enhance the most effective learning and teaching, every Rajabhat institute should receive adequate budget. At the present, all of the institutes received very little

budget. The institutes took the budget as a potential administrative tool in identifying development directions and make the progress into those directions to develop the productions. The institutes must look for enough budgets to spend in administration and keep an eye on spending the budget to reach the goals and to spend the money accordingly to the institute development plans. This point of view matched with the vision of Prasit Intasorn (interview). Prasit pointed out that the budget provided for the music program of Rajabhat Institute Nakhornratchasima to buy musical instruments was very rare. The reason for this might be the small number of students, inadequate music teachers, and the facilities were not suitable for studying music. The administrators might not pay enough attention to music program because of those reasons. It seemed unwise to spend money in music activities. The money spent in learning and teaching at the present was tuition fee that students paid for music courses enrollment. The paid money received from the hosts of the shows was very little. It was almost gone after paying for food and for students. Only little money left for buying music instruments. Prasit also complained that the projects for military band development were proposed to the administrators every year but the chance to receive the suitable amount of the budget seemed slim.

Although the budget on administrative management of each institute was small, the administrators were willingly to support if the teachers responsible for the activities of military band could carry on instructive management effectively and beneficially.

### 8.3. Effectiveness of the instructors

The study found that the instructors teaching music and the persons in charge of all the 4 institutes were 21 persons, mostly graduated bachelor degree, 5 earned master degree and only one person had academic position as an Assistant Professor, level 8. The longest working experience was 40 years, secondly long experience was 28 years and the least experience was 1 year.

This was agreeable with Punsak Polsaram (1989: abstract) who stated that there were co-planning of learning and teaching between learners and instructors, lack of comments, sometimes teachers came to teach late, not enough instructors, lack of instructors majoring in this subject exactly; building, location, rehearsal room, and classroom were not suitable for teaching and learning, students had little background

in music, students lacked responsibility, and students did not pay attention to learning and practicing.

Noticeably, there were not any instructors graduating the discipline, which relates directly to military bands. The ones teaching nowadays are only who used to be musician and be trained in seminars for some extent. This has been resulted from the music education management in Thailand that administrated at bachelor degree level with not at all emphasize the content of military band. For the master degree level, which was rarely opened, did not have military band major. The researcher assumed that in near future, when there will be more opening of the level higher than bachelor degree in the country, various problems should be decreased because the instructors well realized that they needed on-going additional education to improve themselves to catch up the changes of societies.

#### 8.4 Management of learning and teaching

All the 4 Rajabhat Institutes of Lower E-San opened only one subject that was principles of military band. Only Rajabhat Institute Surin increased one more course, teaching military band. This was insufficient to the students' learning. There should be broad opening of selection for every course identified in the curriculum as Pramote Benjakarn (B.E. 2534:169) pointed out about the curriculum that the curriculum was like the frame of various working. Having the working frame provided the knowing of direction and awareness of how much work needed to be done. Similarly to human developing, the need of curriculum would reveal which trend the development needed to go on and the frame telling how to do. Therefore, the curriculum needed to match with the demand of the individual and societies so that they could live on well and happily in the societies.

However, the educative management according to the curriculum at present was grouping the selective courses of theories and practices. The researcher visualized that managing as the required subjects might enhance the efficiency of organizing of studying and teaching the subjects related to the activities of military band. This was agreeable to the Office of National Education Committee (B.E. 2539:18) who argued that good and qualitative organizing of studying and teaching contributed the learners to obtain specific qualification, have high efficiency, be able to manage learning and teaching according to up-to-date age to keep up to the current of changes of the world.

Students were able to set experience and atmosphere in learning process, offer challenging matters, analyze critically which related to the learners to help them fully develop their potential, including cultivating morality to learners by which the teachers, themselves could also be good models for learners and people in the communities. In addition, the teachers must be able to live their lives and choose the career well and happily.

#### 8.5 Rehearsal in-out study time

The study found that every institute set similar schedule of rehearsal that was spending the lunch- time about 40 minutes and the activity period on Wednesday afternoon. For Saturday and Sunday, if there were appointment for rehearsal, the noise would bother the classroom of afternoon and weekend students. As Tinnakorn Sudcharee (interview) mentioned on rehearsal in study time that member of students of military band have different free time, so the rehearsal was fixed during lunchtime, from 12.15-12.55. It lasted about 40 minutes, Monday to Friday, except Wednesday because the institute fixed Wednesday afternoon for club activities since 1-3 p.m., and it took about 2 hours. In semester1, academic year B.E. 2543, the solution from meeting increased the rehearsal time in the afternoon of Friday from 1-3 p.m. only, otherwise the noise could bother afternoon classes. Therefore, the duration of rehearsal was 5 days/ week unless other activities or factors interfered some days. In fact, the rehearsal time was very little and not realistic as in the calendar planned for work practices.

#### 8.6 Lesson Planning

It was found that every institute had planned on teaching by fixing the contents, days, time, and places which relate to Adul Pluangstantia (interview) who stated that the activities of military band in Rajabhat institutes differed a great deal from those of secondary schools, such as the age of the members in the band was rather high. Their maturity was higher than young children. They could not behave as the students of secondary schools. Teaching methods must be somewhat adapted to provide learners the knowledge and ability for readiness to go out getting jobs. This must depend on planning together with learners. For Thongrob Juntem (interview), he stated on this matter that activities of military band had been planned cooperatively from many sections responsible by setting agreement of organizing as the learning

process that the educators of music field had determined as the principles to enable students to gain learning correctly and systematically.

### 8.7 Using Teaching Media

In conclusion, the study found that all 4 institutes used similar various media relating to development of music, for example, the recording tracks used for recording the songs for practicing or for playing to the musicians to listen to before rehearsal. These were videotapes of performances, both in sitting form and walking as playing, but the amount of media was not enough to demand.

Noticeably, the group of 4 Rajabhat Institutes of Lower E-San used very little media due to many causes and factors. Some were used as needed or as available, such as the videotapes of the military band of Thailand, the cassettes of songs and music notes. This agreed with Adul Pluangantia (interview) who stated that using teaching media was not problem due to the great lack of musical instruments because students could go to real practice with demonstration. Similar to Thewin Thongnam (interview), he stated that he turned on the videotapes of the band contests, both in country and the world level, so his students could watch. He sometimes turned on the tape with song notes for students to listen, but this kind of media was rare.

### 8.8 Measurement and evaluation

From the study of the methods in measurement and evaluation the activities of all 4 institutes, the finding was that students' ability was measured on music contents, music skills and music attitude. In the same way to Narut Suthajit (B.E. 2536: 150-161), he mentioned about measurement and evaluation that there were 3 parts of work; music contents were emphasized on creating the tests of various aspects, for music skills, it was the matter of practices which relate to the values measured by data on quantitative and qualitative, and For music attitude, the evaluation was based mainly on qualitative data.

Any activity lacked of measurement and evaluation, despite of success, it could be possible with great difficulty. It was the success of uncertain goal and level or-it could be said that measurement and evaluation was compared as if the compass of traveling to lead effectively to the goal and brought up highest efficiency as the objectives settled. As same as Thongrob Juntem (interview) with his statement about this doing that after teaching and learning or playing in different work, many methods were used in assessment to know the results of students' learning that as long

as the time passed how much they had gained. It was obvious that the success was satisfactory to every section. The students also showed their desire more in rehearsal.

### 8.9 Musical Instruments

The study found that the musical instruments in Military Band of each institute were totally 177 pieces, but were usable only 87 pieces. The institute obtained most pieces is Rajabhat Surin, with 44 pieces. The second was Rajabhat Buriram, of 32 pieces. For the two institutes of Ubonrachathani and Nakornrachasima the number was as close as 21 pieces and 20 pieces, respectively.

However, the finding was that the amount of usable pieces of Surin and Buriram was close, but Ubonrachathani obtained less usable pieces. This means that only the number of musical instruments of Surin and Buriram could be established to be Military Band of medium size. For the small band, Nakornrachasima and Ubonrachathani could be combined. According to the performances of Military Bands during the academic years B.E. 2542-B.E.2543, the musical instruments had to be borrowed from other education institutes in order to accompany the performance.

## 9. Suggestions

From this research, the researcher has suggested the guidelines to improve the activities of Military Band of Rajabhat Institutes in the lower E-San Group as the following:

9.1 Promotion should be put to every institute for the activities of Military Band and the support to have the band with quality, ability to perform in various job occasions, both in the institute and in the nearby communities.

9.2 Training seminar should be held on the matter of Military Band by inviting the specialists to be demonstrators, so that the instructors and the students can gain knowledge and ability more. The extension should also reach to the primary and secondary schools in later time.

9.3 There should be the support to the instructors of Military Band to enroll for higher education both in the country and abroad.

9.4 The support should get the Military Band of the institute to go out serving the communities and various education institutes as to train direct experiences to the students.

9.5 There must be the exhibition display for the education of Military Band as to provide information to students and people in general.

9.6 There should be development of curriculum on the subject of Military Band in higher education institutes to be acceptable to societies by being the field of Military Band, particularly both the level of Bachelor degree and higher level.

### **Suggestions for further research**

From the study of the activities of Rajabhat Institutes in the lower E-San Group, there are many more interesting matters to be recommended to the persons interested to do research study of Military Band in all levels of education. To obtain the correct data from doing the research, the researcher would propose as the followings:

- 1) The study of technical methods of teaching military band in Rajabhat institutes.
- 2) The study of the curriculum related to the military band in Rajabhat institutes.
- 3) The study of attitudes of the instructors teaching military bands.
- 4) The study related to the other matters of military bands.